

MIKKELI

Talousarvio 2021 ja taloussuunnitelma 2021–2024

Sisältö

1	Kaupunginjohtajan katsaus	1
2	Talousarvion rakenne, toiminnan ja talouden sitovuudet	2
2.1	Talousarvion rakenne	2
2.2	Toiminnan ja talouden sitovuus	3
2.3	Määrärahojen käyttö ja vastuut	5
2.4	Taloudellisen ja toiminnallisen tuloksen seuranta	6
3	Talousarvion yleisperustelut	7
3.1	Taloudelliset lähtökohdat	7
3.2	Mikkelin kaupungin toimintaympäristö	9
4	Talousarvion ja taloussuunnittelun perusteet	16
4.1	Mikkelin kaupungin strategia, päämäärät ja painopisteet	16
4.2	Laskentaperuste	17
4.3	Kaupungin talouden kehitysnäkymät	21
4.4	Kuntalain 110 §:n mukaiset yksilöidyt toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi	22
4.5	Riskienhallinta	28
4.6	Henkilöstö	31
5	Mikkelin kaupunkikonsernin rakenne ja ohjaus	32
5.1	Konserniin kuuluvat yhteisöt	32
5.2	Omistajapolitiikka ja konserniohjaus	34
6	Tytäryhteisöjen valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	36
6.1	Etelä-Savon Energia Oy	36
6.2	Etelä-Savon Koulutus Oy	39
6.3	Kiinteistökehitys Naistinki Oy	41
6.4	Metsäsairila Oy	43
6.5	Mikalo Oy	45
6.6	Mikkelin Asumisoikeus Oy	47
6.7	Mikkelin Jäähalli Oy	49
6.8	Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy	50
6.9	Mikkelin opiskelija-asunnot Oy	52
6.10	Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	55
6.11	Mikkelin Ravirata Oy	57
7	Talousarvio 2021 – Mikkelin kaupunki yhteensä	61
8	Toimielinten palvelusuunnitelmat, vaikuttavuustoimenpiteet sekä sitovat määrärahat	62
8.1	Keskusvaalilautakunta	62
8.2	Tarkastuslautakunta	62
8.3	Kaupunginvaltuusto	62
8.4	Hallinto- ja elinvoimapaalvelut	63
8.5	Ympäristövaltuusto	68
8.6	Kasvatus- ja opetuslautakunta	73

8.7	Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta.....	81
8.8	Kaupunkiympäristölautakunta	88
8.9	Etelä-Savon pelastuslautakunta	97
9	Liikelaitosten sitovat tavoitteet, tunnusluvut, tuloslaskelma, rahoituslaskelma, investoinnit.....	100
9.1	Mikkelin Vesiliikelaitos	100
9.2	Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	103
10	Tuloslaskelma	107
11	Rahoituslaskelma	112
12	Talousarviovuoden 2021 ja suunnitelmavuosien 2022–2024 investoinnit	116
	Liite 1: Konservistuuhenkilöt	123

1 Kaupunginjohtajan katsaus

Kuntakenttä kohtasi laajoja taloudellisia haasteita jo vuonna 2019. Koronaviruspandemia on riepottellut jo entuudestaan huonossa taloustilanteessa olleita kuntia, ja kriisin vaikutukset näkyvät kuntien taloudessa myös tulevina vuosina laajoista tukitoimista huolimatta. Mikkelin kaupungin tulos tulee muodostumaan kuluvana vuonna alijäämäiseksi, ja myös vuoden 2021 talousarvio on reilusti miinuksella. Taseeseen kertynyt alijäämä lähenee 50 miljoonan euron tasoa, ja sen kattaminen tulee vaatimaan kertaluontoisten myyntivoittojen toteutumista. Mittavan investointiohjelman omarahoitus jää tiukassa taloustilanteessa riittämättömälle tasolle. Ankarasta menokurista huolimatta kuntalaisille tarjottavia palveluita kehitetään aktiivisesti.

Vuodelle 2021 on budjetoitu toimintatuottoja 108,2 miljoonaa euroa ja toimintakuluja 453,9 miljoonaa euroa, jolloin toimintakate on -345,7 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveyspalveluja Mikkelin kaupungille tuottavan Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän 216,73 miljoonan euron kuntalaskutuksen osuus kaupungin toimintakuluista on merkittävä. Koronaviruksen näytteenotto- ja jäljityskuluihin sekä hoitojonojen purkamiskustannuksiin valtiolta saatavien korvausten oletetaan Mikkelin ja Essoten talousarvioissa ohjautuvan suoraan Essotelle.

Vuonna 2021 valtionosuudet ovat arviolta 127,95 miljoonaa ja verotulot 233,2 miljoonaa euroa. Sekä verotuloihin että valtionosuuksiin sisältyy kuntatalouden koronavirukseen liittyvien tukipakettien myötä saatavia lisätuloja. Tulorahoituksen riittävyttä kuvaava vuosikate on 17,25 miljoonaa euroa, joka poistoihin ja investointitasoon nähden liian alhainen. Tulos muodostuu noin 4,25 miljoonaa euroa alijäämäiseksi.

Vuoden 2021 talousarvioesitys sisältää kolmen eri sopeutusohjelman eli kaupunkirakenneselvityksen, palvelusuunnitelman ja Tatuohjelman toimenpiteitä kaikkiaan noin kuuden miljoonan euron edestä. Kaupungin tulojen ja menojen välillä vallitsevan epäsuhdan korjaaminen edellyttää leikkausten ohella palveluverkkoon kohdistuvia pysyviä rakenteellisia ratkaisuja. Taseeseen kertyneen kumulatiivisen alijäämän kattamiseen tarvitaan olemassa olevan menojen ja tulojen välisen epäsuhdan vuoksi pienimmilläänkin 70 miljoonan euron kertaluontoinen tuloerä esimerkiksi taseomaisuusjärjestelyistä saatavina myyntivoittoina. Alijäämät on katettava vuoden 2023 loppuun mennessä.

Investointien nettotaso tulevina vuosina on noin 24 miljoonaa euroa, ilman Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamon osuutta 20 miljoonaa euroa. Koko suunnitelmakauden 2021–2024 nettoinvestoinnit ovat yhteensä 116 miljoonaa euroa. Investointiohjelma sisältää useita jo aiemmin päätettyjä hankkeita, kuten merkittävät koulu- ja päiväkotinvestoinnit. Kaupungin lainamäärä kasvaa vuoden 2021 aikana noin 340,2 miljoonaan euroon eli 6 402 euroon asukasta kohden.

Suurista sopeuttamispainista huolimatta Mikkelin halua säilyttää kuntalaisille tarjottavat palvelut niin kattavina ja laadukkaina, kuin se taloudelliset reunaehdot huomioiden on mahdollista. Talousarviovuoden 2021 aikana valmistuvat Rantakylän uusi päiväkotikoulu, Kalevankankaan jalkapallohalli ja Urpolan tekojää tarjoavat käyttäjilleen nykyaikaiset ja laadukkaat puitteet. Uuden Eteläisen aluekoulun suunnittelun on tarkoitus edetä siten, että rakentaminen päästään aloittamaan ensi vuonna. Sodan ja rauhan keskus Muisti avataan yleisölle keväällä ja Mikkelin unelmien kulttuurivuotta 2022 ryhdytään valmistelemaan osana Saimaa-ilmiötä. Asioinnin helpottamiseksi useisiin kaupungin palveluihin on tulossa käyttöön verkkokauppatoiminnallisuus, joka helpottaa kuntalaisten asiointia ja palveluiden maksujen suorittamista. Rakennusvalvonnan, kaavoituksen ja maankäytön palveluprosesseja kehitetään asiakasystävällisemmiksi. Myös Ecosairilan kehittämisalusta etenee. Alustalla otetaan käyttöön yrityksille luotuja tontteja, tuotetaan biokaasua, kierrätetään materiaaleja ja käyttöön otetaan moderni jätevedenpuhdistamo.

Timo Halonen
kaupunginjohtaja

2 Talousarvion rakenne, toiminnan ja talouden sitovuudet

2.1 Talousarvion rakenne

Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja koko kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvollisuudet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että se toteuttaa kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi turvataan. (Kuntalaki 410/2015 § 110)

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha tai tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarvio koostuu (1) käyttötalousosasta, (2) tuloslaskelmaosasta sekä (3) investointi- ja rahoitusosasta.¹

Yleisperustelut

Yleisperusteluissa esitetään katsaus kansan- ja kunnallistalouden kehityksestä, jotka luovat taloudelliset lähtökohdat tulevien vuosien suunnittelulle. Yleisperusteluihin sisältyy lisäksi mm. toimintaympäristön ja siinä tapahtuneiden muutosten kuvaus, riskien arviointi, henkilöstölinjaukset sekä vähintään kerran valtuustokaudessa tarkistettava kaupunkistrategia ja kehittämissuunnitelmien keskeisimmät toimenpiteet.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa esitetään lautakuntien palvelusuunnitelmat ja toimenpiteet, tavoitteet ja mittarit, joilla toteutetaan kaupunkistrategiaa. Kasvatus- ja opetuslautakunnan, hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan sekä kaupunkiympäristölautakunnan osalta on esitetty toiminnalliset tunnuslukutaulukot.² Taseyksikön tavoitteet, tulos- ja rahoituslaskelmat sekä investoinnit taloussuunnitelma-
vuosineen on esitetty ns. peruskaupungin lautakuntien jälkeen. Liikelaitosten tavoitteet, tulos- ja rahoituslaskelmat sekä investoinnit taloussuunnitelma-
vuosineen esitetään erikseen lautakuntien käyttötalousosan jälkeen.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa on esitetty tuloslaskelma analysoituna sekä eriteltynä liikelaitoksien ja taseyksikön osalta.

Investointi- ja rahoitusosa

Investointi- ja rahoitusosassa investoinneista esitetään menot ja tulot, jotka tarvittaessa eritellään hankekohtaisesti. Kaupungin investointiohjelma on koottu kokonaisuudessaan investointiosaan ja sisältää myös liikelaitoksien ja taseyksikön investoinnit. Rahoituksen osalta esitetään meno- ja tuloarvioina pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, niiden lyhennykset, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa sisältää rahoituslaskelman. Sen tiedot kerätään tuloslaskelmaosan lisäksi investointiosasta ja rahoitusosan taulukoista.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

¹ Kuntalaissa (110 §) todetaan talousarvion jakaantuminen käyttötalousosaan, tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan. Talousarviosta ja taloussuunnitelmasta ovat antaneet laadinnan ja sisällön osalta suosituksia lisäksi Suomen Kuntaliitto ja kirjanpitolautakunnan kuntajaosto.

² Aiemmin käytössä olleet Kuntamaisema-ohjelman maisemataulukot on korvattu uuden kustannuslaskentajärjestelmän tuottamilla suoritetaulukkoilla.

2.2 Toiminnan ja talouden sitovuus

Käyttötalousosa

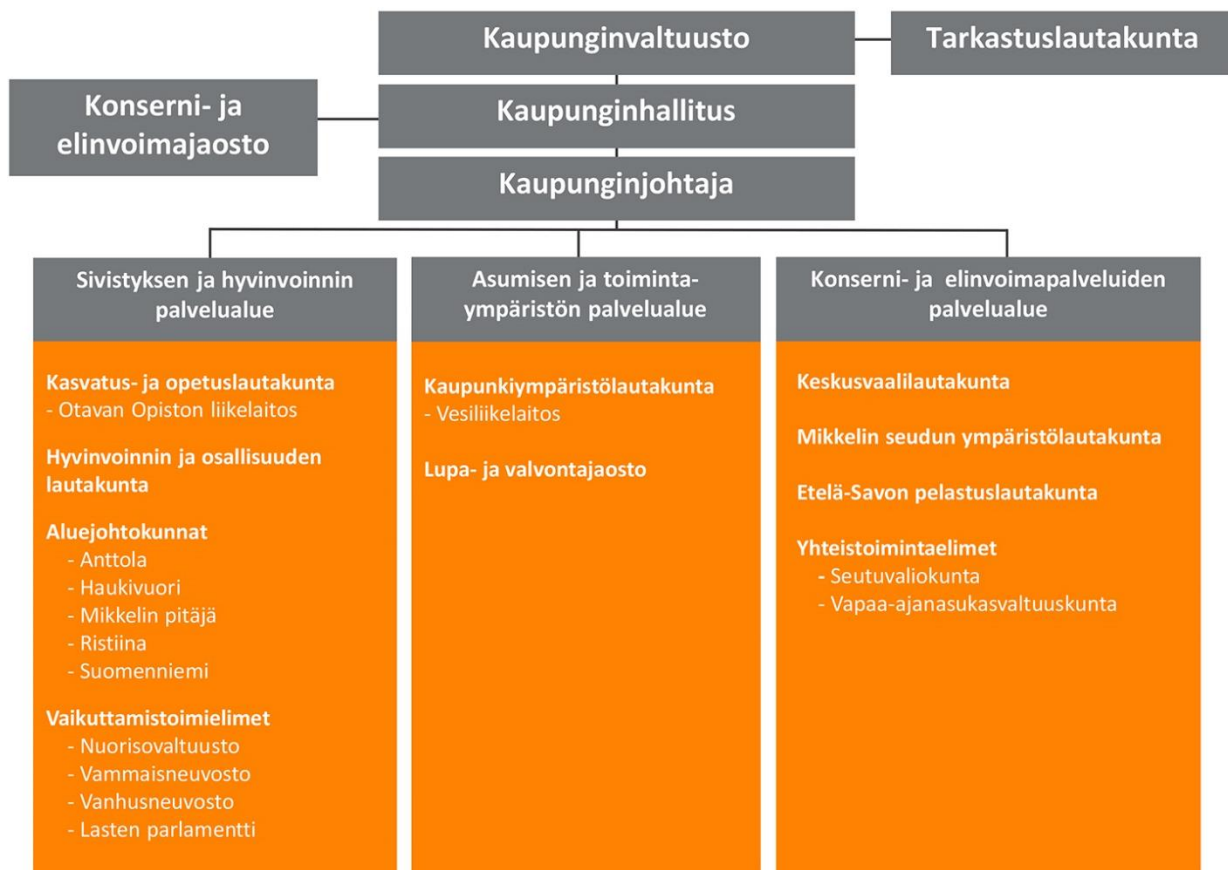
Kaupunginvaltuusto päättää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupunginhallitusta ja kaupungin tilivelvollisia viranhaltijoita. Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarviossa kaupungin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tavoitteiden lisäksi valtuustoon nähdessä sitoviksi voidaan määrittellä määräraha, tuloarvio tai toimintakate.

Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon brutto- tai nettomääräisenä. Bruttomääräisinä budjetoidut yksiköt ovat budjet-tirahoitteisia ja nettomääräisenä budjetoidut yksiköt kohderahoitteisia. Ruoka- ja puhtauspalvelut on nettobudjetoitu. Edellä mainit-tua yksikköä sitoo nettobudjetoituna toimintakate eli toimintatulojen ja toimintamenojen erotus. Muut kaupungin toimintayksiköt ovat bruttomääräisesti budjetoituja budjettirahoitteisia yksiköitä, joita sitovat kaupunginvaltuustoon nähden sekä tulojen että me-nojen määrärahat.

Mikkelin Vesiliikelaitoksella on toiminnallisten tavoitteiden lisäksi sitovaa korvaus peruspääomasta ja molemmilla liikelaitoksilla lii-kelaitosten liikeylijäämä. Liikelaitoksien tuloslaskelmat, rahoituslaskelmat ja investointisuunnitelmat ovat ohjeellisia, mutta niiden oleellisista poikkeamista on tiedotettava valtuustolle. Etelä-Savon pelastuslaitokselle toiminnalliset tavoitteet ovat sitovia valtuus-toon nähden.

Poikkeaminen talousarvion sitovista tavoitteista edellyttää valtuuston hyväksyntää. Budjettirahoitteisten yksiköiden määrärahojen perustana olevat suoritteet ovat ohjeellisia ja poikkeamat suoritetasossa alaspäin tarkoittavat sitä, että valtuuston myöntämiä mää-rärahoja tulisi jäädä käyttämättä. Nettomääräinen toimintakate on samalla tavalla sitova kuin määrärahakin. Olennaiset vajaukset tuloissa on kuitenkin käsiteltävä menonylytysten tapaan valtuustossa lisämäärärahan tavoin tai erillisenä asiana.

Vuoden 2021 talousarvio on laadittu kaupunginvaltuuston 22.5.2017 hyväksymän palveluorganisaattiorakenteen mukaisesti.

Palveluverkkoa kehitetään kaupunkirakenneselvityksen (KV 18.6.2018 § 71), palvelusuunnitelman (KV 18.3.2019 § 35) sekä TATU - talous- ja tulevaisuusohjelman (KH 22.6.2020 § 231) viitoittamalla tiellä. Hallinnollisten tukipalveluiden toimintaa kehitetään edelleen ja toimitilojen käyttöä tehostetaan. Toiminnan tuottavuutta on saatava lisättyä läpi koko kaupunkiorganisaation siten, että suoritteet saadaan toteutettua pienemmällä määrärahalta.

Tuloslaskelmaosan, investointi- ja rahoitusosan sitovat määrärahat

Talousarviovuoden tuloslaskelman sitovuus valtuustoon nähden on velvoite toimia valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Taloussuunnitelman muihin vuosiin kohdistuvat menoarviot eivät oikeuta vielä varojen käyttöön, vaan talousarvio hyväksytään vuositittain. Toimielinten ja viranhaltioiden pitää kuitenkin toimia suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Tuloslaskelman rahoitustuotoissa ja -kuluissa kaupunginvaltuustoon nähden sitovia eriä ovat Mikkelin Vesiliikelaitoksen korvaus peruspääomasta sekä rahoitustuottojen ja -kulojen nettosumma.

Rahoituslaskelma, lainanottovaltuudet, antolainausvaltuudet ja osakkeiden osto-oikeudet vuonna 2021

Rahoituslaskelman sitova erä on kaupungin lainamäärä. Kaupungin kokonaislainamäärä on talousarvion mukaisesti enintään 340,2 miljoonaa euroa (6 402 euroa/ asukas) vuoden 2021 lopussa +/-antolainauksen muutokset. Kaupunginjohtajan tekemät päätökset talousarviolainoista, joukkovelkakirjalainoista ja osakehankinnoista viedään kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Kaupungin lainanottovaltuudet ovat seuraavat vuonna 2021:

1. Kaupunginjohtajalla on oikeus ottaa yhteensä 62 miljoonaa euroa pitkäaikaista talousarviolainaa tai joukkovelkakirjalainaa vuonna 2021. Kaupunginjohtaja ja talousjohtaja voivat tehdä nostettaviin lainoihin ja olemassa oleviin lainoihin viitekoronvaihtosopimuksia pääomaltaan kunkin lainamäärän suuruisesti.
2. Kaupunginjohtajalla on oikeus suojata lainoja kiinteisiin lainoihin tai tehdä erillisiä pitkäaikaisia korkojen suojauksia sekä nykyiseen lainakantaan että tulevaan lainakantaan yhteensä 62 miljoonan euron määrällä vuonna 2021. Suojauksia tehdään 62 miljoonan määrään saakka vain, jos se on rahoitusmarkkinatilanteessa perusteltua. Suojauksia tehdään talousarvion rahoitusosassa määriteltujen suojaustasojen puitteissa. Kaupunginjohtajalla ja talousjohtajalla on oikeudet tehdä edellä mainitut suojaukset puhelimitse, minkä pohjalta kaupunginjohtaja tekee päätöksen.
3. Kaupunginhallituksella on oikeus myöntää antolainoja konsernille ja liikelaitoksille 20 miljoonaa euroa.
4. Kaupunginjohtajalla on oikeus tehdä investointiohjelman mukaisesti hankintapäätöksiä osakesijoituksista 910 000,00 eurolla.

Investoinnit

Investointimäärärahat ovat sitovia bruttomäärältään. Yksittäisen hankkeen investointimenot voivat kuitenkin ylittyä enintään 5 %, jos hanke saadaan saman talousarviovuoden aikana rahoitettua muusta hankkeesta säästyneillä vastaavaan pysyvien vastaavien ryhmään (tietokoneohjelmistot, muut pitkävaikutteiset menot, maa- ja vesialueet, rakennukset, kiinteät rakenteet ja laitteet jne.) kuluilla, ko. vuoden talousarvioon varatuilla investointimenomäärärahoilla.

Kunnallistekniikan määrärahojen hankekohtaisesta käytöstä päättää kaupunkiympäristölautakunta. Vuotuista kokonaismäärää ei saa ylittää ilman kaupunginvaltuuston lupaa.

Kaupunginvaltuusto päättää investointikohteiden käyttötarkoituksen muutoksesta.

2.3 Määrärahojen käyttö ja vastuut

Yleiset vastuut määrärahoista

Mikkelin kaupungin tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kaupunginjohtaja, konserni- ja elinvoimapalveluissa tulosaluejohtajat ja tulosityksiköiden johtajat, sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueella sekä asumisen ja toimintaympäristön palvelualueella palvelualuejohtajat, tulosaluejohtajat sekä tulosalueiden päälliköt. Liikelaitoksissa ja taseyksikössä tilivelvollisia ovat liikelaitoksen johtaja ja taseyksikön johtaja.

Tilivelvollisia Mikkelin kaupungin viranhaltijoita ovat:

- Kaupunginjohtaja
- Konserni- ja elinvoimapalveluiden palvelualue: kaupunginjohtaja
 - Hallinto- ja elinvoimapalvelut: kaupunginjohtaja/hallintojohtaja
 - Hallintopalvelut: hallintojohtaja
 - Henkilöstöpalvelut: henkilöstöjohtaja
 - Ruoka- ja puhtauspalvelut: palvelujohtaja
 - Talouspalvelut: talousjohtaja
 - Mikkelin seudun ympäristöpalvelut: terveysvalvonnan johtaja
 - Etelä-Savon pelastuslaitos (taseyksikkö): pelastusjohtaja
- Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue: sivistysjohtaja
 - Varhaiskasvatus: varhaiskasvatusjohtaja
 - Perusopetus: opetusjohtaja
 - Lukiokoulutus: johtava rehtori
 - Kansalaisopisto ja osallisuus: rehtori
 - Kaupunginorkesteri: intendentti
 - Kirjastopalvelut: kirjastopäällikkö
 - Museopalvelut: museujohtaja
 - Liikuntapalvelut: liikuntapäällikkö
 - Nuorisopalvelut: nuorisopäällikkö
 - Yleiset kulttuuripalvelut: kulttuuripäällikkö
 - Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia: johtaja-rehtori
- Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue: tekninen johtaja
 - Kaupunkikehitys: maankäyttöjohtaja
 - Kaupunkiympäristö: kaupungininsinööri
 - Rakennusvalvonta: johtava rakennustarkastaja
 - Maaseututoimi: maaseutujohtaja
 - Mikkelin Vesiliikelaitos: vesilaitoksen johtaja

Tilivelvollisuus merkitsee, että viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus.

Lauta- ja johtokuntien sekä tulosalueiden esimiesten on valvottava, että valtuuston hyväksymää talousarviota noudatetaan. Laskut tulee kohdentaa aiheuttamisperusteen mukaan sille menokohdalle, jonne ne kuuluvat. Määrärahojen käyttöön liittyy velvoite toimialarajat ylittävään yhteistyöhön, jonka avulla haetaan koko kaupungin kannalta edullisempia ja tehokkaampia tapoja palvella asukkaita ja alueen yrityksiä. Yhteistyötä tiivistetään myös koko konsernin tasolla. Palvelujen tuottamista koko kaupunkikonsernissa ohjaa kaupungin strategia; päämääränä hyvän elämän, kestävän kasvun ja korkean osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli.

Vain pakottavassa tapauksessa anotaan lisämäärärahaa kaupunginvaltuustolta, ennen määrärahan ylittymistä. Lisämääräraha-anomukseen on aina sisällytettävä esitys lisämäärärahatarpeen rahoittamisesta ja lisämääräraha on etsittävä ensisijaisesti asianomaiselta toimialalta.

Valvontavastuu

Toiminnassa on noudatettava kaupunginhallituksen 10.2.2020 § 52 hyväksymää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta. Jokaisella tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Kuntalain (410/2015) 124 §:n mukaan tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistu-

tuksesta, joka voidaan kohdistaa vain tilivelvollisiin. Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat mm. kaupunginhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja toimikuntien jäsenet, kaupunginjohtaja ja palvelualueiden ja yksiköiden johtavat viranhaltijat; Mikkelin kaupungin tilivelvolliset viranhaltijat on lueteltu edellä.

Taloushallinnon pysyväisohjeet

Kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto ovat antaneet mm. seuraavaa taloushallintoon liittyvää ohjeistusta:

- Mikkelin kaupungin hallintosääntö (taloudenhoito luvussa 8), viimeisin päivitys KV 10.12.2018 § 146
- Konserni- ja elinvoimapalveluiden toimintasääntö KH 19.6.2017 § 5
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet KV 11.12.2017 § 95
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje KH 10.2.2020 § 52
- Sisäisen tarkastuksen toimintaohje KH 10.2.2020 § 52
- Konsernirahoitus- ja takausperiaatteet KV 17.6.2019 § 78
- Mikkelin kaupunkikonsernin hankintasääntö KH 10.6.2019 § 265
- Kassanhoito- ja alitilitysohje KH 8.1.2001 § 22
- Konserniohje KV 24.8.2020 § 57
- Mikkelin kaupungin hankeohje KH 26.10.2020 § 328

Avustukset

Kaupunginhallitus ja asianomaiset lautakunnat päättävät talousarvion tultua hyväksytyksi myönnettävät avustukset määrärahojensa puitteissa. Tulosityksikkö, jonka määrärahoihin yleishyödyllisten tai muiden yhteisöjen avustus sisältyy, voi maksaa avustuksen vuodelle 2021 vasta sen jälkeen, kun yhteisön tilinpäätöstiedot, toimintakertomus sekä tilintarkastuskertomus vuodelta 2020 on saatu. Mikäli avustus on myönnetty jotakin määrättyä tarkoitusta varten, on avustuksen myöntäneen tulosityksikön pyydettyä yksilöity tili selvitys avustuksen käytöstä. Kaupunginhallitus on päättänyt avustusperiaatteista päätöksellään 25.9.2017 § 83. Avustusperiaatteiden mukaan palvelualueet päättävät omista avustusohjeistaan ja niiden päätöksentekotasosta kaupunginhallituksen vahvistamien avustusperiaatteiden pohjalta.

2.4 Taloudellisen ja toiminnallisen tuloksen seuranta

Lautakuntien, johtokuntien ja kaupunginhallituksen alaisten tulosalueiden tulee laatia valtuuston hyväksymän talousarvion mukaiset käyttötalousuunnitelmat tammikuun loppuun mennessä ja niiden tulee olla tallennettuina kaupungin yhteiselle verkkoasemalle. Käyttösuunnitelman euron tietojen tulee vastata valtuuston hyväksymää talousarviota. Käyttösuunnitelmassa toimielin ottaa kantaa viranhaltijoiden toimivaltaan ja laskujen hyväksymiseen. Henkilöstöpäätöksiä tekevien tulee olla kaupungin viranhaltijoita ja myös laskujen hyväksyjien ensisijaisesti viranhaltijoita. Lautakuntien/johtokuntien on vahvistettava käyttösuunnitelmansa 31.1.2021 mennessä.

Vuonna 2021 hallintokuntien toimintaa ja taloutta seurataan valtuustotasolla vähintään kolme kertaa vuodessa. Seurannan ajantasaisuus, oikeellisuus ja sen ohjausvaikutukset ovat keskeisiä tekijöitä valtuustolle annettavissa seurantaraporteissa. Kaupunginhallitukselle raportoidaan talouden kehityksestä tarvittaessa useammin.

Maaliskuun lopun toteutuman perusteella tehtävässä seurannassa raportoidaan henkilöstön määrän kehitys sekä talouden toteutuminen ja toiminnalliset muutokset, jotka ovat jo tiedossa. Heinäkuun lopun toteutuman mukainen seurantaraportti on lähtökohtana seuraavan vuoden talousarvion valmistelussa. Heinäkuun seurannassa raportoidaan talouden toteutumisen ja henkilöstön määrän kehityksen lisäksi myös ohjelmakortteihin määriteltyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ja tunnusluvut. Lokakuun toteutuman mukaan raportoidaan henkilöstön määrän kehitys sekä talouden seuranta. Lauta- ja johtokunnat hakevat mahdolliset lisämäärärahat viimeistään lokakuun seurannan yhteydessä. Menoihin osoitettua määrärahaa ei tule käyttää kokonaisuudessaan, jos talousarviovuoden aikana näyttää siltä, että määrärahaa jää käyttämättä.

Valtuustotason strategian ja strategisten ohjelmien seuranta toteutetaan tilinpäätöskäsittelyn yhteydessä. Kaupunginhallitus käsittelee strategian seurannan huhti-toukokuussa ja kaupunginvaltuusto tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä omana erillisenä pykälänä.

Konsernin tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutuminen raportoidaan heinäkuun toteutuman pohjalta tehtävän seurannan yhteydessä, jolloin talousarviovuoden osalta mahdollisia tarvittavia korjaavien toimenpiteitä ehditään vielä tekemään.

3 Talousarvion yleisperustelut

3.1 Taloudelliset lähtökohdat ³

Kuntatalouden tilanne syksyllä 2020 on poikkeuksellisen haastava. Kunnallistalous oli heikolla tolalla jo vuoden 2019 tilinpäätöstietojen perusteella, ja vuoden 2020 alussa Suomeen levinnyt koronaviruspandemia ja sitä seuranneet rajoitustoimet vaikuttivat voimakkaasti koko maailmantalouteen, ja sillä on laajakantoisia vaikutuksia myös kuntatalouteen. Korona on kevään 2020 aikana vaikuttanut merkittävästi kuntien koko tehtäväkenttään, palvelutarpeeseen, kysyntään ja palveluiden tuottamistapaan. Samaan aikaan verotulot ovat pudonneet, myynti- ja maksutuotot laskeneet ja sote-menot kasvaneet. Hoitojonot ovat kasvaneet kiireettömän hoidon lykkäämisen vuoksi. Kuntien kannalta merkittävin vaikutus koronapandemiassa on ollut ja tulee myös lähivuosina olemaan verotuloihin ja sote-menoihin. Valtio on tukenut kuntia useilla, mittakaavaltaan huomattavilla toimilla vuoden 2020 aikana, ja tukitoimet jatkuvat myös vuonna 2021. Kuntatalouteen kohdistettuja tukitoimia on selostettu tarkemmin talousarviokirjan kohdassa 4.2.

Koronakriisin ohella kuntatalouden jo pidempään jatkunut ongelma on tulojen ja menojen välillä vallitseva epäsuhta. Iäkkäämmän väestönosan kasvu lisää palvelutarvetta ja sote-menoja, kun taas työikäisen väestön määrä pienenee heikentäen veropohjaa. Koronakriisin johdosta toteutetut kuntatalouden tukitoimenpiteet eivät kuitenkaan vahvista kuntataloutta pidemmällä aikavälillä.

Yleinen taloudellinen tilanne

Koronavirus on kurittanut Suomen taloutta alkukevästä 2020 lähtien, ja talous on supistunut kolmena peräkkäisenä vuosineljänneksenä. Pandemia on kuitenkin supistanut Suomen taloutta odotettua vähemmän, ja monet muut Euroopan taloudet ovat kärsineet epidemiasta Suomea suurempia kolhuja. Korona on aiheuttanut merkittävän kulutukseen ja palveluiden kysyntään vaikuttavan häiriötilanteen, jolla on laajakantoisia työllisyys- ja tulovaikutuksia kaikilla talouden tasoilla. Suomen bruttokansantuotteen arvioidaan supistuvan 4,5 % vuonna 2020 olettaen, ettei koronan toinen aalto edellytä enää mittavia rajoitustoimia. Sekä vienti, yksityinen kulutus että yksityiset investoinnit supistuvat, mutta julkisten menojen lisääntyminen tukee talouskasvua kuluvana vuonna.

Talous alkaa toipua alkuvuoden pysähdystilasta vaiheittain. Nopeimmin tokenee yksityinen kulutus, mutta koronan aiheuttaman epävarmuuden vuoksi kehitys on hidasta ja kasvu jää maltilliseksi. Investointien toipumista hidastaa asuinrakentamisen väheneminen, ja pandemian globaali jatkuminen hidastaa viennin ja teollisuustuotannon kohenemistä. Bruttokansantuotteen arvioidaan kääntyvän jälleen kasvusuuntaan siten, että se kohenee 2,6 % vuonna 2021 ja 1,7 % vuonna 2022. Tärkeiden vientikumppaneiden koronatilanterit voivat kuitenkin vaikuttaa kasvulukemiin. Maailmantalouden ennakoitaan supistuvan 6,1 % vuonna 2020 ja elpävän 5,5 % kasvuun vuonna 2021.

Työllisyys

Koronapandemian vaikutukset näkyvät selvästi myös työllisyyslukuissa. Työllisyysasteen trendi oli 71,9 % heinäkuussa 2020, mikä on yli prosenttiyksikön tammikuun lukua heikompi. Myös työllisten määrä oli tammi-heinäkuussa 35 000 pienempi kuin vuosi sitten, ja kesäkuukausina laskuvauhti kiihtyi. Tehdyn työn eli työtuntien määrä on supistunut 2,8 %. Suurin työllisyyden lasku on tapahtunut vähittäiskaupan ja majoitus- ja ravitsemustoiminnan palvelualoilla, joiden toimintaan korona on rajoitusten kautta vaikuttanut. Myös työvoiman ulkopuolella olevien määrä on alkuvuoden 2020 aikana lisääntynyt.

Yritykset ovat irtisanoneet ja lomauttaneet henkilöstöään selvittääkseen talousshokista. Lomautettujen työnhakijoiden määrä kävi huippulukemissaan huhtikuun lopussa, jolloin kokoaikaisesti lomautettuja oli reilut 160 000 henkilöä, lähes kaksinkertaisesti edelliseen v. 1991 huippuun verrattuna. Lomautettujen määrä on kevään jälkeen lähtenyt nopeaan laskuun, mutta elokuun lopussa lomautettuja oli yhä reilut 62 000. Myös työllisten määrän lasku on jyrkentyntä vuonna 2020 koronaviruksen seurauksena, ja talouden hidastuminen tarkoittaa myös hidasta tokenemistä työllisyydelle. Taantumasta toipuminen on alkanut syksyn aikana, ja työllisyyden laskun arvioidaan hidastuvan huomattavasti vuoden loppua kohti mennessä. Työllisyyden arvioidaan kokonaisuutena supistuvan keskimäärin 2 % ja työllisyysasteen laskevan noin 71 prosenttiin vuoden 2020 aikana. Taantumassa ennustetaan kuitenkin rajoittuvan enimmäkseen vuoteen 2020. Työllisten määrän lasku jatkunee vielä hieman alkuvuoden 2021 heikkouden vuoksi, mutta kääntyy kasvuun vuoden 2022 aikana. Työllisten määrä jää kuitenkin selvästi vuotta 2019 pienemmäksi ja työllisyysasteen enteillään olevan 71,5 % vuonna 2022.

Ansiotason kehitys

Nimellispalkkojen nousuvauhti taittui alkuvuoden 2020 aikana 1,6 prosenttiin vuoden takaisesta 2,1 prosentista. Vuoden 2021 nimellisansioiden nousuvauhdiksi ennakoitaan 2,5 prosenttia ja vuodelle 2022 tasan kahta prosenttia. Nimellisansioiden noususta huolimatta palkkasumma laskee, sillä työttömyys lisääntyy. Työllisyyden supistuminen johtaa vuoden 2020 osalta palkkasumman kahden prosentin laskuun. Ansioiden nousu ja työllisyyden toipuminen nostavat palkkasumman takaisin kasvu-uralle sekä vuonna 2021 että 2022, jolle arvioidaan 2,5 prosentin vuosittaista kasvua.

³ Kappaleen 3.1 lähteenä on käytetty seuraavia aineistoja:

- Taloudellinen katsaus, syksy 2020. Valtiovarainministeriön julkaisu 2020:70, julkaistu 5.10.2020
- Kuntatalousohjelma vuodelle 2021, syksy 2020. Valtiovarainministeriön julkaisu 2020:64, julkaistu 5.10.2020.

Julkisen talouden alijäämä ja velka

Koronaepidemian seurauksena julkisen talouden alijäämä kasvaa vuoden 2020 aikana 18 miljardiin euroon. Julkinen talous tulee koronan aiheuttaman taantuman jälkeen jäämään heikompaan tilanteeseen kuin ennen epidemiaa, sillä tulevien vuosien odotettavissa oleva talouskasvu ei riitä vahvistamaan tilannetta ennalleen. Julkinen talous pysyy näin ollen edelleen selvästi alijäämäisenä, ja valtion ja paikallishallinnon huomattavat alijäämät kasvattavat velkasuhdetta myös lähitulevaisuudessa. Julkisessa taloudessa vallitsee kestävyysvaive, jota ei toistaiseksi ole kyetty ratkaisemaan.

Valtio kantaa valtaosan koronaviruspandemian vuoksi päätettyjen tukitoimien kustannuksista, ja vuoden 2020 finanssipolitiikka on voimakkaasti elvyttävää. Vuodesta 2021 alkaen valtiontalouden alijäämä alkaa pienentyä, kun talouden ennustetaan kääntyvän jälleen varovaiseen kasvuun ja suuri osa tukitoimista päättyy.

Julkisen velan määrän suhteessa bruttokansantuotteeseen ennustetaan nousevan vuonna 2020 noin 70 prosenttiin, mikä merkitsee yli 10 prosenttiyksikön kasvua. Velkasuhteen voimakkaaseen nousuun vaikuttavat sekä bruttokansantuotteen supistuminen että julkisen talouden, etenkin valtionhallinnon, alijäämän mittava kasvu. Vuoteen 2024 mennessä velkasuhteen arvioidaan kasvavan 76 prosenttiin. Vielä vuoden 2019 lopussa velkasuhde oli supistunut neljänä peräkkäisenä vuotena ollen 59,2 % (142 mrd euroa).

Julkisen talouden merkittävimmät riskit liittyvät tällä hetkellä tiiviisti yleiseen talouskehitykseen. Syksyn 2020 tilanteen perusteella näyttää, että talouskasvu olisi toipumassa kuluvan vuoden loppupuolelta alkaen. Mahdollinen koronaepidemian toinen aalto, yleisen epävarmuuden kasvu ja mahdollisesti uudelleen kiristyvät rajoitustoimet hidastaisivat kuitenkin talouden toipumista ja heikentäisivät julkista taloutta entisestään. Myös julkisen talouden ehdolliset vastuut, erityisesti takausvastuut, ovat kasvaneet ja muodostavat riskin julkiseen talouteen; suuren vastuumäärän laukeaminen kasvattaisi julkisia menoja ja nopeuttaisi siten vielä entisestään velkasuhteen kasvua.

Paikallishallinto

Paikallishallinnon taloustilanne on heikentynyt huomattavasti viimeisten kahden vuoden aikana. Vuoden 2020 aikana sen odotetaan kuitenkin kohoavan poikkeuksellisen heikkoon vuoteen 2019 verrattuna, koska kuntataloudelle on kohdennettu huomattavia tukitoimia koronaepidemian johdosta. Vahvistumisesta huolimattakin paikallishallinnon rahoitusasema jää alijäämäiseksi. Menoja kasvattavat koronakriisin ohella muun muassa väestön ikääntymisen aiheuttama sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvu sekä hallitusohjelman mukaiset tehtävämuutokset. Uusista tehtävistä ja tehtävien laajenuksista aiheutuvat kustannukset on luvattu kompensoida kunnille valtionosuuksien kautta, joskaan valtionosuudet eivät kaikissa tapauksissa vastaa palveluiden tuottamisesta aiheutuvia todellisia kustannuksia.

Vuoden 2021 aikana paikallishallinnon alijäämä jatkaa kasvuaan talouden elpymisestä ja valtion tukitoimista huolimatta. Syynä tähän on mm. paikallishallinnon tulojen hitaanlainen kasvu, jota osaltaan hidastaa myös valtionosuuksiin kohdennettujen korona-tukitoimien laskeminen vuoteen 2020 verrattuna. Vaikka kulutusmenojen kasvun arvioidaan tasaantuvan vuoteen 2020 verrattuna, siirtynee kuluvalta vuodelta sosiaali- ja terveydenhuollon hoitojonoja seuraavalle vuodelle, ja koronaviruksen testauskulujen odotetaan kasvavan huippuunsa. Hallitus on budjetoinut valtionapuihin hybridistrategian edellyttämien suojarusteiden ja näytteentojen tukikustannukset.

Kuntatalouden tilannetta hankaloittaa menojen sopeuttamisen haasteellisuus epävarmoissa olosuhteissa, joiden kestotakaan ei ole varmaa tietoa. Erilaisten koronaviruksesta kärsineiden palveluiden tukeminen kuntien taholta voi aiheuttaa kunnille ylimääräisiä menopaineita pitkällekin ajalle. Lisäksi kustannuksia nostavat kunta-alalle kesäkuussa 2020 sovitut palkankorotukset.

Paikallishallinnon investointien ennakoitaan säilyvän korkealla tasolla, sillä rakennuskannan ikä, infrainvestointitarpeet ja väestön muuttoliike lisäävät investointipaineita. Tiukka taloustilanne kuitenkin korostaa investointien priorisointitarvetta.

Paikallishallinnon rahoitusasema heikentyy vuonna 2022, kun määräaikaiset koronatukitoimet päättyvät. Menojen ja tulojen rakenteellinen epätasapaino on ollut olemassa jo ennen koronavirusta ja velkaantuminen jatkuu edelleen. Paikallishallinnon velka suhteessa bruttokansantuotteeseen jatkaa alijäämäisyyden vuoksi kasvuaan, ja ennuste vuoden 2024 suhdeluvusta on noin 13 %.

Kuntatalousohjelman yhteydessä julkaistujen painelaskelmien perusteella toiminnan ja investointien rahavirta pysyy lähivuosina negatiivisena kaikissa kuntakokoryhmissä. Kaikilla kunnilla on siten laskennallisesti painetta veroprosenttinsa nostamiseen. Kuntatalousohjelmassa arvioidaan, että negatiivisen vuosikatteen ja alijäämäisten kuntien lukumäärä kasvaa lähivuosina. Vuonna 2020 arvioidaan 13 kunnan tekevän negatiivisen vuosikatteen, vuonna 2021 lähes neljäkymmenen.

Kuntatalouden tukitoimia ja valtionosuusrahoitusta on kuvattu talousarviokirjan kohdassa 4.2.

Sosiaali- ja terveyspalvelut

Mikkelin kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelut järjestää ja tuottaa Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Essote. Vuosi 2021 on Essoten viides toimintavuosi. Kuntayhtymän järjestämisvastuuseen ei kuulu työterveys eikä ympäristöterveydenhuolto. Kuntayhtymä toimii nykyisellä tavalla uudessa valmistelussa olevan sote-uudistuksen alkamiseen asti. Sote-uudistuksen määrä tulla voimaan aikaisintaan 1.1.2023. Talousarviossa esitetyissä taloussuunnitelmavuosien 2023 ja 2024 luvuissa ei ole kuitenkaan vielä huomioitu sote-uudistuksen vaikutusta, sillä uudistukseen liittyvä lainsäädäntö on vielä valmisteluvaiheessa.

Perustamissuunnitelman mukaan Essoten tavoitteena on saavuttaa keskiarvoisesti ennakoitavaan kustannuskehitykseen nähden noin 12 miljoonan euron alenema vuoteen 2021 mennessä. Tämän edellytyksenä on noin 0,5 prosentin vuosittainen tuottavuuden parantuminen. Essoten kuntalaskutus on tavoitteesta huolimatta ollut voimakkaassa nousussa, ja sen ennustaminen on ollut hyvin haastavaa.

Vuoden 2020 laskutusennuste on marraskuun 2020 alussa 210,03 miljoonaa euroa, joka ylittää Mikkelin talousarvioon varatun summan noin 8,6 miljoonalla eurolla. Koronakriisillä on merkittävä vaikutus Essoten talouteen sekä vuonna 2020 että 2021.

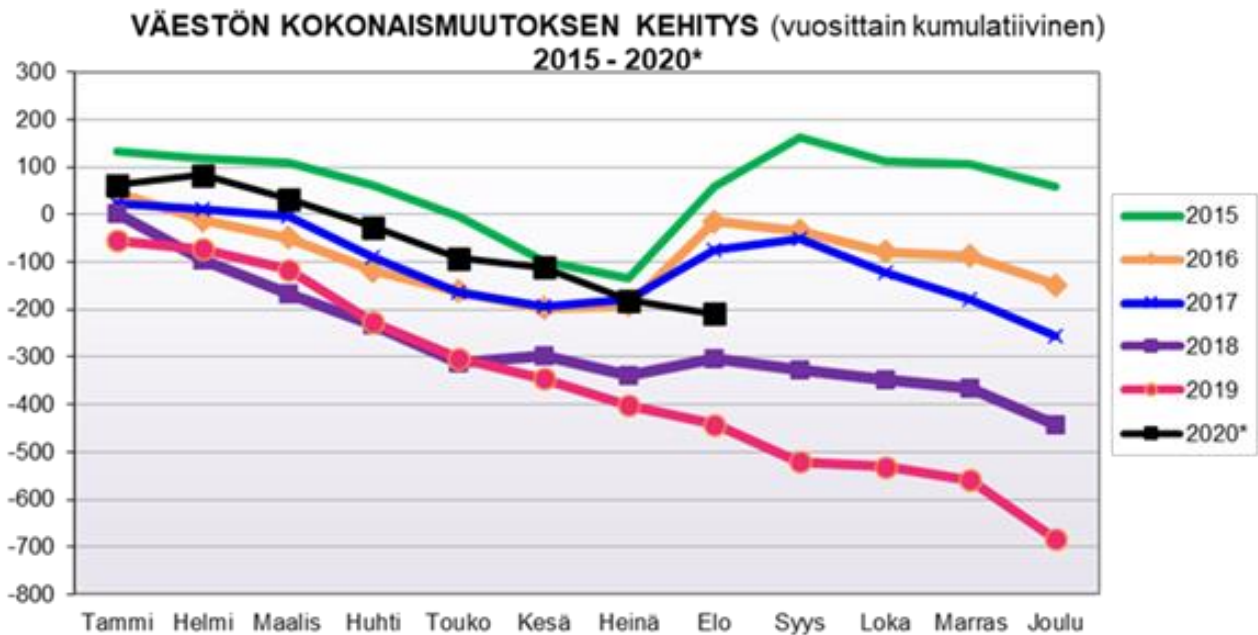
Essoten vuoden 2021 jäsenkuntalaskutusarvio Mikkelin kaupungille on 216,73 miljoonaa euroa, kun vuoden 2019 toteutunut kuntalaskutuksen ja alijäämän johdosta tehdyn pakollisen varauksen summa oli 203,9 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 kuntalaskutusarvioon ei sisälly koronapandemiasta aiheutuvia näyteenotto- ja jäljityskustannuksia eikä hoitojonojen purkamisen kuluja, koska valtion talousarvioesityksen mukaan nämä kustannukset tullaan korvaamaan täysimääräisesti. Essoten ja sen jäsenkuntien talousarvioneuvotteluissa sovitun mukaisesti talousarviovalmistelussa oletetaan, että edellä mainitut korvaukset maksetaan valtionapuina suoraan Essotelte.

Kaupunginhallitus on antanut lausuntonsa (26.10.2020 § 321) Essoten vuoden 2021 talousarviosta ja vuosien 2021–2023 taloussuunnitelmasta. Kaupunginhallitus on lausunnossaan todennut, ettei se voi hyväksyä talousarviossa esitettyä jäsenkuntalaskutustasoa vuodelle 2021, koska se ylittää kaupungin taloudellisen kantokyvyn.

3.2 Mikkelin kaupungin toimintaympäristö

Väestökehitys

Tilastokeskuksen väestörakenne -tilaston mukaan Mikkelin väkiluku oli vuoden 2019 lopulla 53 134 henkilöä. Ennakkotietojen 31.8.2020 mukaan Mikkelin väkiluku oli 52 925 henkilöä. Lasten (alle 14-vuotiaat) osuus väestöstä oli vuoden 2019 lopulla 14,0 %, työikäisten (15-64 -vuotiaiden) osuus 59,6 % ja 65 vuotta täyttäneiden 26,4 %.

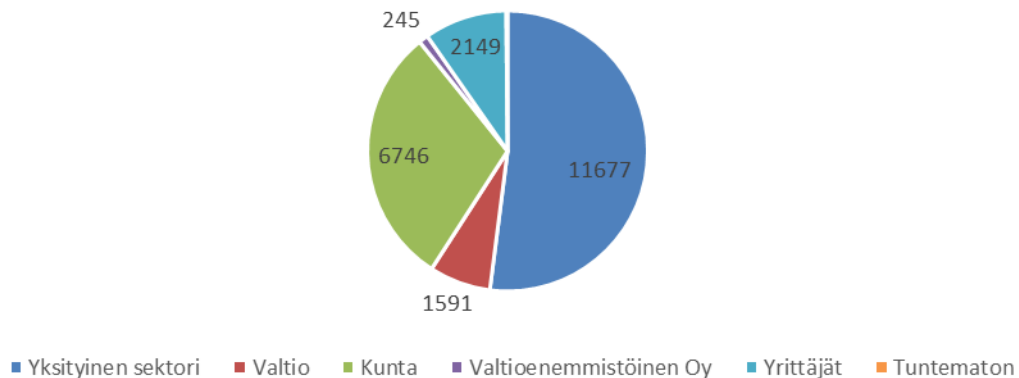

Elinkeinorakenne ja työssäkäyntitilasto

Viimeisimmän Tilastokeskuksen raportoinnin mukaan Mikkelin kaupungissa oli 22 440 työpaikkaa vuonna 2017. Hieman yli puolet (52 %) työpaikoista on yksityisellä sektorilla. Kuntatyöpaikkojen osuus on 30 %, yrittäjien 10 % ja valtion 7 % työpaikoista. Eniten työpaikkoja on sosiaali- ja terveystaloudessa (4 975/ 22 %), teollisuudessa (2 793/ 12 %) ja kaupan alalla (2 400/ 11 %). Vuonna 2017 vähennystä edellisvuoteen oli kaikilla toimialoilla yhteensä 103 työpaikkaa. Eniten kasvua oli sosiaali- ja terveystalouden työpaikoissa (+247 työpaikkaa) ja eniten vuonna 2017 vähentyivät edellisvuodesta kaupan alan (-185) ja julkishallinnon työpaikat (-153). Paikasta riippumattoman työnteon yleistyminen näyttäytyy Mikkelimme tulevaisuuden mahdollisuutena.

Mikkelin työpaikat työnantajasektoreittain v.2017, n=22 440

Lähde: Tilastokeskus / Elinkeinorakenne ja työssäkäynti

Mikkelin työpaikat toimialoittain v. 2017, n=22 440

Lähde: Tilastokeskus / Elinkeinorakenne ja työssäkäynti

Asukkaiden hyvinvoinnin tila

Kouluterveyskyselyn 2019 mukaan alakouluikäisistä lapsista yli 90 % ja nuorista noin 75 % on tyytyväisiä elämäänsä. Lapset ja nuoret kokevat vaikutusmahdollisuuksiensa parantuneen kouluissa ja oppilaitoksissa.

Lasten ja nuorten kiusaamisen ja yksinäisyyden kokemukset ovat lisääntyneet. Aikuisväestöstä joka kymmenes kokee itsensä yksinäiseksi. Noin 25–35 % lapsista ja nuorista kokee vähävaraisuuden koskettavan perhettä. Yhden huoltajan perheiden määrä kaikista lapsiperheistä on lisääntynyt.

Mielenterveyteen liittyvät haasteet ja palveluiden tarve ovat lisääntyneet kaiken ikäisillä. Mielenterveyden häiriöiden vuoksi terveydenhuollon käynnit ovat lisääntyneet v. 2018. Sairauspoissaolot mielenterveyden häiriöiden vuoksi ovat lisääntyneet. Lapsilla ja nuorilla mielialaan liittyvät ongelmat ja ahdistus ovat lisääntyneet, erityisesti tytöillä (Kouluterveys 2019).

Yläluokkalaisista on raittiita n. 65 %, ammattiin opiskelevista n. 26 %, lukiolaisista n. 35 %. Alkoholin käyttö on pysynyt vuoden 2017 tasolla yläluokkaisilla ja vähentynyt ammattiin opiskelevilla ja lukiolaisilla. Laittomien huumeiden kokeilut sen sijaan ovat lisääntyneet yläluokkalaisilla 8 prosentista 10,5 prosenttiin, lukiolaisilla 8 prosentista 10 prosenttiin ja vähentyneet ammattiin opiskelevilla 19 prosentista 17 prosenttiin. Lapset ja nuoret kokevat lisääntyvässä määrin haittaa vanhempien liiallisesta alkoholikäytöstä. Päihteiden aiheuttamat ongelmat lääkäreiden vastaanotoilla ja sairaalahoitajaksien syynä ovat lisääntyneet v. 2018. Tupakointi on vähentynyt, mutta nuuskan käyttö on selkeästi lisääntymään päin.

Huostaan otettujen tai kiireellisesti sijoitettujen lasten ja nuorten osuus on lisääntynyt. Suunta on samoin koko maassa (2018). Poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten määrät ovat lisääntyneet v. 2018.

Kaiken kaikkiaan nuorten hyvinvoinnin suunta on parempaan ammattiin opiskelevien osalta. Sen sijaan lukiolaisten hyvinvoinnin kehitys ja kokemukset ovat menneet huonompaan suuntaan. Nuorten koulutukseen sijoittuminen on Mikkeliissä muuta maata paremmin onnistunut. Sen sijaan nuorten työllistymisessä on haasteita. Työttömien aktivointi on parantunut.

Lihavuuden lisääntyminen ja liikkumisen vähentyminen lapsilla ja nuorilla on huolestuttavaa. Kouluissa liikkumiseen aktivointi on Mikkeliissä vertailukuntia vähäisempää, kuten pitkät liikuntavälitunnit tai aktivointi koulumatkaliikuntaan. Ylipainoisia yläkoululaisista on 14 %, ammattiin opiskelevista 23 % (suunta parempaan), lukiolaisista 16 % (suunta huonompaan). Kaiken ikäisistä nuorista pojilla ylipaino on tyttöjä yleisempää. Vain 42 % 4.-5. luokkalaisista liikkuu vähintään tunnin päivässä (v. 2017 50 %), yläluokkalaista joka viides (v. 2017 22 %), ammattiin opiskelevista 15 % (v. 2017 12 %) ja lukiolaisista 12 % (v. 2017 14 %).

Aikuisista noin viidennes naisista ja kolmannes miehistä on lihavia. Aikuisväestöstä noin viidennes liikkuu terveytensä kannalta riittävästi.

Diabeteksen, mielenterveyden ja päihdehaittojen hoitokustannukset ovat suurimmat kulut Mikkeliille. Näiden hoito painottuu erikoissairaanhoidon. Mielenterveyden ja päihdehaittojen ehkäisyyn sekä elintapoihin huomion kiinnittäminen on kannattavaa.

Omaishoidon piirissä olevien yli 75-vuotiaiden osuus on lisääntynyt. Tehostetun palveluasumisen asiakkaiden prosentuaalinen osuus ikäryhmissä yli 75 v. ja yli 80 v. on lisääntynyt aiempaan nähden.

Tieliikenneturvallisuus on Mikkeliissä parantunut. Tieliikenneonnettomuuksien määrä on vähentynyt vuonna 2019.

Ympäristön hyvinvoinnin tila

Mikkelin pohja- ja pintavesien tila

Mikkelin pohjavesialueiden rajausten ja luokitusten tarkistaminen on tehty kattavasti vuonna 2018. Pohjavesialueiden määrällisen ja laadullisen tilan riskiluokituksia tarkastellaan jatkuvasti. Mikkelin kaupunkialueen kannalta tärkeimmät pohjavesialueet ovat Hanhikangas, Pursiala ja Porrassalmi. Hanhikangas on riskialue pohjaveden määrällisen ja kemiallisen tilan osalta. Pohjavesialue on määriteltävy kemiallisen tilan osalta hyväksi ja määrällisen tilan osalta huonoksi. Pursiala on riskialue määrällisen ja kemiallisen tilan osalta, ja pohjavesialue on määriteltävy kemiallisen tilan osalta huonoksi ja määrällisen tilan osalta hyväksi. Porrassalmi ei ole riskialue. Pohjavesialue on määriteltävy kemiallisen ja määrällisen tilan osalta hyväksi.

Mikkelin alueella suurempien reittivesien suurehkot selät ovat ekologiselta tilaltaan pääosin hyvässä tai erinomaisessa tilassa. Vesienhoidon 2. ohjelmakaudella noin 10 % vesimuodostumista oli hyvää huonommassa tilassa. Vielä vahvistamattomassa 3. vesienhoitokauden luokitusluonnoksessa vesimuodostumien tila on hienokseltaan parantunut. EU:n vesipuitedirektiivin mukainen vesistöjen ekologisen tilan luokitus tehdään kuuden vuoden välein. Luokitus ei koske pienempiä vesistöjä. Ihmistoiminnan vesistöjen tilaa heikentävä vaikutus näkyy pääosin valuma-alueiden latvoilla olevissa pienissä vesistöissä ja suurten vesistöjen suojaosilla lahtialueilla. Vaikutukset aiheutuvat valtaosin hajakuormituksesta (maa- ja metsätalous, haja-asutus) ja voimakkaimmillaan se on maaperältään turvevaltaisilla valuma-alueilla. Mikkelin osalta vesienhoidon toimenpiteet ovat kohdistuneet pääosin Mikkelin alapuolisen Saimaan, Otavan Kotalahden ja Kyyveden keskusaltaan lähivaluma-alueille, joilla suurin osa ekologiselta tilaltaan hyvää huonommista vesimuodostumista sijaitsee. Yksittäisistä vesistöjen tilaan vaikuttavista toimenpiteistä luultavasti vaikuttavin on ollut näille alueille toteutettu viemäriverkostojen rakentaminen. Toinen mainittava vesienhoidon edellytyksiä parantava hanke on ollut ko. alueilla toteutettu ja edelleen meneillään oleva vesialueiden yhdistäminen. Haastetta tuleville kuormitusta vähentäville toimille aiheuttaa etenevä ilmastomuutos, jonka ennustetaan lisäävän vesistöihin kulkeutuvan kuormituksen määrää. Tehtävässä onnistuminen edellyttää menestyksekkästä hajakuormituksen hillintää varsinkin ojitetuilla turvemaidilla. Vuonna 2021 odotetaan saavutettavan kuormituspaineessa selkeää vähenemistä Mikkelin alapuolisen Saimaan kuormitustilanteen osalta, kun Metsäsairilan uusi jätevedenpuhdistamo otetaan käyttöön.

Talousveden laatu

Vuonna 2020 talousveden laatuvaatimukset ja -tavoitteet ovat täyttyneet kaikissa vesilaitosten viranomaisvalvonnan tutkimuksissa.

Sinilevätilanne / uimarannat

Vuonna 2020 kaikkien yleisten uimarantojen uimavesinäytteiden tulokset täyttivät laatuvaatimukset. Joitakin havaintoja tehtiin alkavasta sinileväkukinnasta muutamalla uimarannalla. Tilannetta seurattiin tiheästi valvonnalla ja rannoilla tiedotettiin tarpeen mukaan asiasta. Leväkukinnat eivät runsastuneet ja haitat uimareille jäivät melko vähäisiksi.

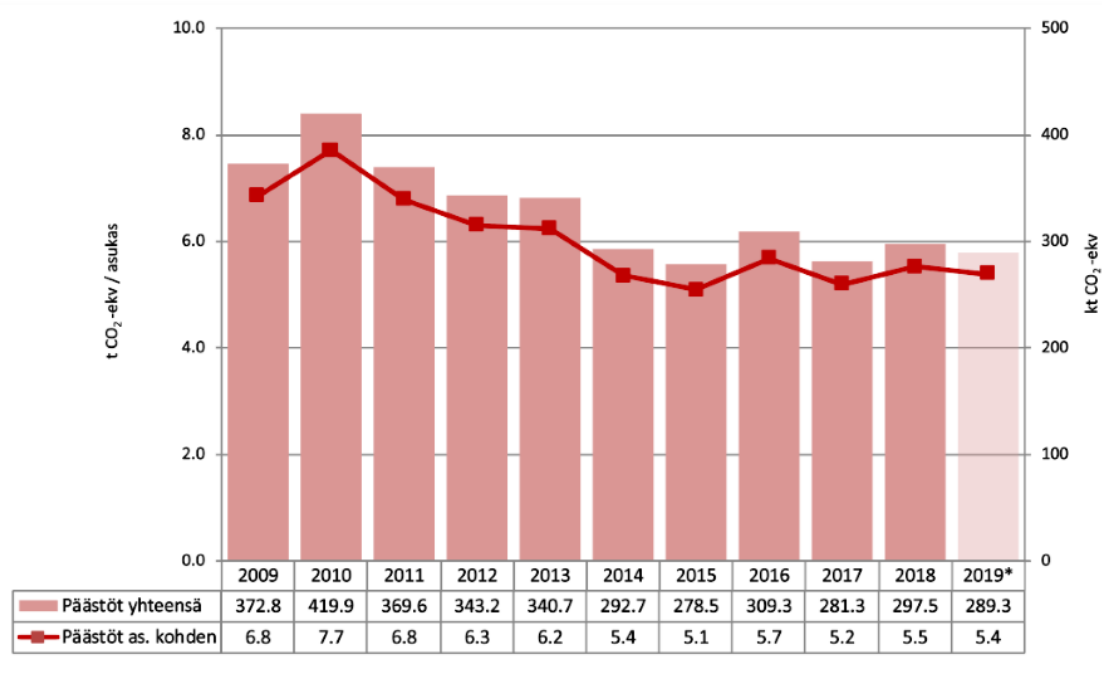
Ilmanlaatu

Ilmanlaatua on Mikkeliissä seurattu kahden vuoden jaksoissa. Seurantaa on tehty yhteistyössä maakunnan muiden kaupunkien ja alueella toimivien energiantuotantolaitosten kanssa. Nyt meneillään oleva mittausjakso käsittää vuodet 2020 ja 2021. Vuonna 2020 mitataan sekä hengitettävää pölyä että typenoksideja. Mikkeliissä ilmanlaatuun vaikuttavista päästöistä suurin osa muodostuu liikenteestä. Ympäristöluvan varaisista laitoksista merkittävin on Etelä-Savon Energia Oy:n Pursialan voimalaitos. Hengitettävän pölyn pitoisuudet ovat suurimmillaan keväällä maaliskuussa, kun hiekoitushiekkaa poistetaan kaduilta. Ilmanlaatuindeksillä arvioituna ilmanlaatu Mikkeliissä on ollut yli 90 % ajasta hyvää.

Kasvihuonekaasupäästöt

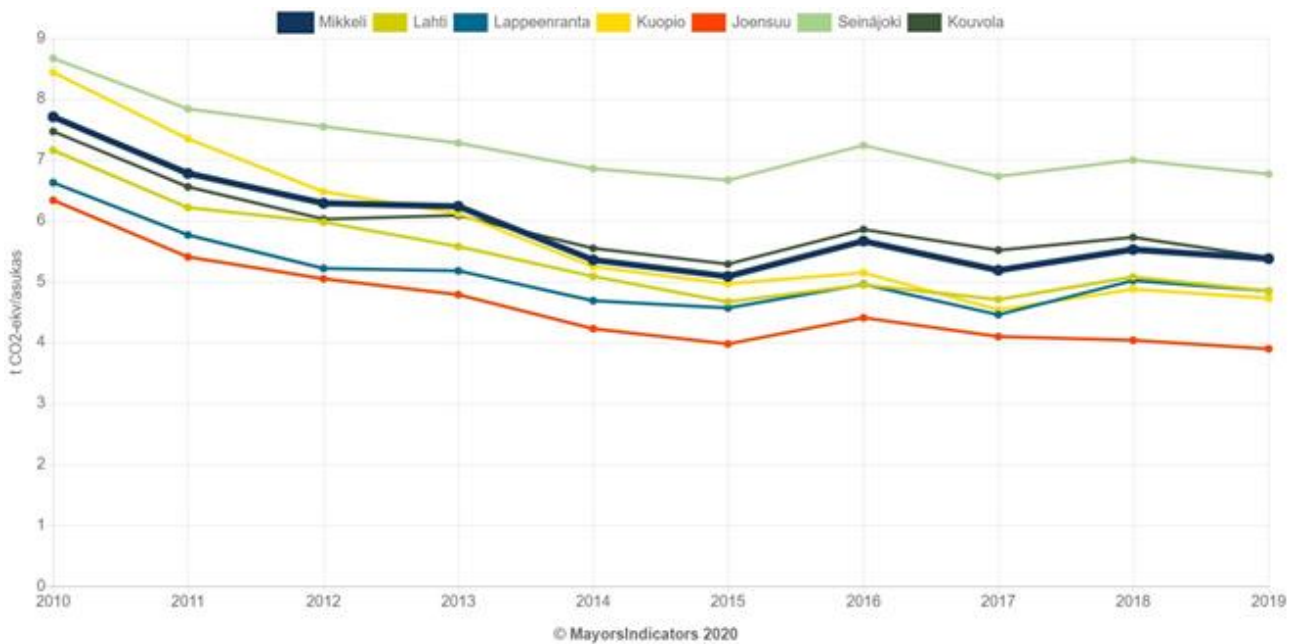
Mikkeliissä kasvihuonekaasupäästöjä on seurattu vuosittain Benviroc Oy:ltä tilatulla CO₂-raportilla. Mikkelin kasvihuonekaasujen päästöt vuonna 2018 olivat yhteensä 297,5 kt CO₂-ekv ilman teollisuutta. Mikkelin kasvihuonekaasupäästöt olivat korkeimmillaan vuonna 2007, jonka jälkeen ne laskivat erityisesti Etelä-Savon energian Pursialan voimalaitoksessa tehtyjen turpeen käytön vähentämisen mahdollistavien investointien myötä. Tämä kehitys vuosina 2010-2015 oli kotimaan vertailukohteiden kärkeä. Viime vuosina päästöjen vähentäminen on ollut vaikeampaa.

CO₂-päästöt henkeä kohti laskettuna Mikkeliissä vuosina 2009-2019 (ennakko) ilman teollisuutta (CO₂-raportti) on esitetty alla olevassa kaaviossa.

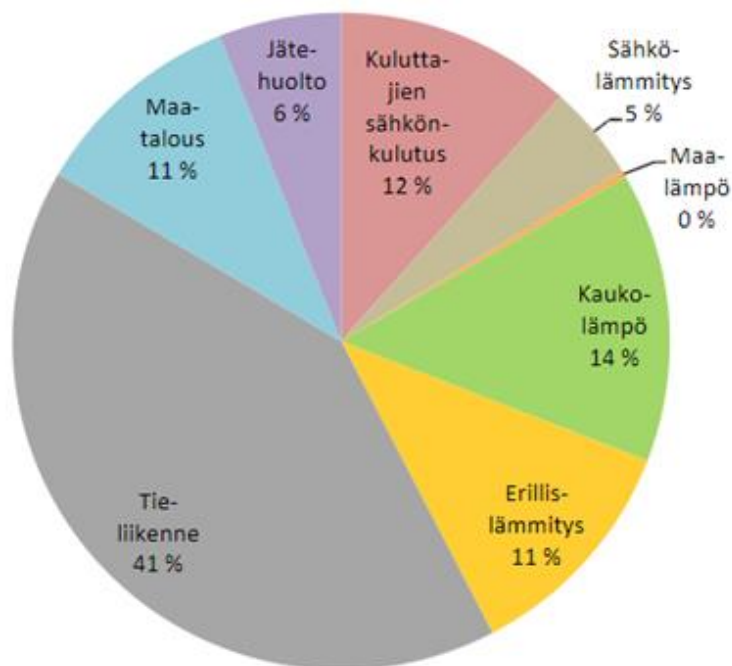
Mikkeli, CO₂-raportti 2020

Mikkelin kasvihuonekaasupäästöt vuonna 2019 (5.38 t CO₂-ekv/asukas, paksu viiva) vertailussa kuuden muun kaupungin kanssa (Mayorsindicators –palvelu):

Mikkelissä suurin päästölähde on tieliikenne. Päästöistä 75% tulee läpiajoliikenteestä. Tieliikenteen päästöjä on ollut vaikea vähentää koko Suomessa. Edistyksistä suurin osa on tullut kaluston kehittymisen ja biopolttoaineiden käytön myötä. Mikkelissä on panostettu erityisesti biokaasun tuotantoon, jakeluun ja käyttöön. Kaupunki on hankkinut biokaasuautoja, paikallisliikenteeseen tulee tietty määrä biokaasubusseja vuonna 2021 ja kilpailutuksessa vaaditun määrän ylittävästä määrästä biokaasu- tai sähköbusseja maksetaan erikseen. Jätekuljetuksista haja-asutusalueiden autot kulkevat biokaasulla vuoden 2021 alusta alkaen.

Päästölähteiden jakautuminen Mikkelissä vuonna 2018 ilman teollisuutta (CO₂-raportti):

Merkittävä osa kasvihuonekaasupäästöistä liittyy energiantuotantoon ja –kulutukseen. Edellä mainitun EEn investointien lisäksi Mikkelissä ovat päästöt vähentäneet erityisesti energiatehokkuuden parantaminen ja öljystä luopuminen kiinteistöjen lämmityksessä. Kaupungin omissa kiinteistöissä tätä työtä on tehty osin kuntien energiatehokkuussopimuksen puitteissa, jolloin siihen on saatu MOTIVAn tukea.

Kaupungilla on melko vähän keinoja vaikuttaa maatalouden ilmastonsuojeluun. Maatalouden ilmastotyötä kehittävät erityisesti ProAgria ja tutkimuslaitokset. Mikkelin erikoisuutena on valtakunnallisen, kansainvälistäkin työtä tekevän luomuinstituutin koordinaatioyksikön sijoittuminen kaupunkiin.

Jätehuollossa keskeisiä ilmastotoimia ovat olleet biokaasutuotannon käynnistäminen Metsäsairilassa 2020. Jatkossa tavoitteena on saada biojäte kattavammin erilliskeräykseen ja myös kaupunkialueen jätteen keräilyautojen saaminen biokaasulla toimivaksi.

Mikkelissä ja yleisemmin Etelä-Savossa metsien hiilivarastojen kehityksellä on suuri merkitys hiilitaseeseen. Mikkelin metsien hiilinielu vaihtelee hakkuusuhdanteiden ja jopa sattuman mukaan. CO₂-raporttiin sattuneet vuodet osoittavat, että Mikkelin metsien hiilinielu voi yksittäisenä vuonna olla selvästi suurempi kuin Mikkelin päästöt kokonaisuudessaan. Runsaiden hakkuiden vuosina puolestaan metsien päästöt voivat vastaavasti ylittää muut päästöt kokonaisuudessaan.

Mikkelin energia- ja ilmasto-ohjelman päivivityö on käynnistynyt loppuvuodesta 2019 ja se valmistuu alkuvuodesta 2021. Työtä tukee Kuntailmasto 2050 –hanke (EAKR) <https://mikkeli.fi/sisalto/palvelut/ymparisto/ilmasto/ilmasto-hanke>

Melu

Pahin melun aiheuttaja Mikkelissä on tieliikenne. Meluhaitta-alueet Mikkelissä ovat valtateiden varsilla. Viime vuosina VT 5 ja VT 13/15 varsille on saatu melusuojuuksia, jotka ovat vähentäneet tieliikenteestä aiheutuvaa meluhaittaa.

Kaupungistuminen

Mikkeli

Vuonna 2017 Mikkelissä asui n. 54 400 asukasta ja näistä 38 400 kantakaupungin alueella. Kantakaupungin väkiluku on lisääntynyt viime vuosina n. 500 asukkaan vuositahdilla, vaikka samaan aikaan kaupungin kokonaisväkiluku vähenee yli 300 henkeä vuosittain. Vuodessa n. 5 000 asukasta muuttaa kaupungin sisällä. Kantakaupungin alueelle tavoitellaan 10 000 asukkaan lisäystä vuoteen 2040 mennessä. Yhdessä asumisväljyyden kasvun kanssa se merkitsee 450 000 k-m² lisäystä asuinrakentamiseen. On oletettavissa, että väestö jatkaa maltillista keskittymistä palveluiden ja hyvien liikenneyhteyksien ääreen.

Yleiskaava

Mikkelissä maankäyttöä ohjataan yleiskaavan avulla. Mikkelin kantakaupungin osayleiskaava sai lain voiman elokuussa 2019. Kaavan tavoitevuosi on 2040 tarkoittaen sitä, että maankäyttöä suunnitellaan tällä aikajänteellä kahdeksi vuosikymmeneksi eteenpäin.

Asuminen

Asuminen keskitetään keskustan alueelle, Satamalahden ja Saimaan rannoille, kävely- ja pyöräilyetäisyydelle keskustasta. Satamalahden osuus kokonaisrakentamisen mitoituksesta on n. 40 %–67 % tarkoittaen 3 000–5 000 asukasta. Keskusta-alueen rajausta on laajennettu ja se on jaettu neljään erilliseen osaan riippuen kunkin alueen potentiaalista asumiselle, palveluille ja kaupalle. Keskustaa ympäröivä taajama-alue on jaettu kehittyvään taajamaan ja kasvavaan taajamaan. Näiden lisäksi erityisesti Saimaan rannoille on kantakaupungin kaavassa esitetty kyläalueita, joiden avulla on mahdollista osoittaa tehokkaampaa rakentamista detaljikaavoituksessa.

Liike-elämä ja työpaikat

Elinkeinoelämälle on osoitettu kasvun mahdollisuuksia valtateiden varrelta ja keskustan alueelta. Mikkelissä on todettu 256 000 k-m² lisätilan tarve vuoteen 2025 mennessä, keskustan osuus tästä on n. 70 000 k-m² vuoteen 2035 mennessä. Visulahti on osoitettu tilaa vievän kaupan ja logistiikka- sekä teollisuusyritysten alueeksi. Karilan/Karikon alueen kehittäminen edellyttää parempia liikenneyhteyksiä ja Valtatie 13 ja Otavantien liittymä muutetaan kierto liittymäksi. Karikon asemakaavoitus on käynnistetty tavoitteena luoda kaupallisesti houkutteleva keskittymä.

Työpaikka-alueita on osoitettu tasapuolisesti eri puolille kaupunkia ja Pursialan sekä Kirjalan teollisuusalueet on merkitty tilaa vaativien työpaikkojen vaihtumisalueena, tarkoittaen sitä, että alueita on mahdollista kehittää monipuolisempaan suuntaan. Pursialan kohdalla pohjavesialueen turvaaminen ja pohjaveden tuotanto johtaa vähitellen käyttötarkoituksen muuttamiseen kohti vähemmän riskialtista toimintaa.

Pysäköinti

Kantakaupungin lisääntyvä väestömäärä tuottaa enemmän ajoneuvoliikennettä ja tarve pysäköintiin kasvaa lyhyellä aikavälillä. Yleiskaavan uusi pysäköintinormi helpottaa tilannetta väljentämällä autopaikkakorjauksia keskustassa merkittävästi.

Liikenne

Liikenteessä luodaan edellytykset kevyen liikenteen houkuttelevuuden kasvattamiseksi, yhteyksiä sujuvoitetaan ja keskustassa mahdollistetaan turvallinen ympäristö hitaalle liikkumiselle. Saimaata kiertävä rantareitti jatkuu Ristiinaan saakka.

Rakentaminen

Yleisesti voidaan todeta, että viimeisen viiden vuoden ajan rakentaminen on pysynyt maltillisella tasolla Mikkelissä. Muutamat isot hankkeet, kuten Saimaa Stadiumi, ovat tuoneet hetkellistä tilastollista kasvua, joka rajoittuu valmistumisvuodelle. Pysäköintinormin väljentyminen on saanut positiivista liikehdintää aikaan ja ydinkeskustassa 11 taloyhtiötä on jo sopinut kaavamuutoksista tavoitteenaan täydennysrakentaminen ja sen ohessa pysäköinnin ja piha-alueiden uudelleenjärjestelyt.

Teollisuus- ja liikerakentamisen määrä on sekini ollut maltillista. Viitostien remontti ja Visulahden kaavoitus ovat nostaneet itäisen osan houkuttelevuutta ja tonttimyynti on lähtenyt käyntiin. Julkisen rakentamisen tarve vähenee, kun keskussairaalaan merkittävä laajennus on lähes valmis. Mielentalon rakentaminen on viimeinen osa, ja palveluiden siirto Moisiosta ja Kyyhkylästä Mielentaloon vapauttaa ko. alueet ja rakennukset muuhun käyttöön.

Moision alueen asemakaavoitus käynnistyy pian, Kirkonvarkauden eteläosan tonttimyynti voi alkaa 2021 ja Launiala seuraa pian perässä.

Osaaminen

Nuorisoikäluokka pienenee Suomessa. Etelä-Savossa ja Mikkelissä tämä tapahtuu keskimääräistä nopeammin. Etelä-Savossa oman lisähaasteen tuo työllisten ikärakenteen painottuminen useilla toimialoilla yli 50-vuotiaisiin, minkä vuoksi eläköitymisten synnyttämä työvoimatarve elinkeinoelämässä tulee olemaan suuri. Ikärakenteen muutos lisää tarvetta pitää osatyökykyiset mukana työelämässä. Koulutuksen avulla voidaan myös edistää osatyökykyisten kuntoutusta ja osallisuutta.

Myös elinkeinot ovat murroksessa. Uudet teknologiat ja työskentelytavat muuttavat elinkeinoelämän osaamistarpeita ja koulutuksen järjestäjien on pystyttävä ennakoimaan paitsi eri toimialojen seuraavien vuosien työvoiman tarvetta, myös näiden työntekijöiden tarvitsemää osaamista. Työura voi koostua myös useista erilaisista tehtävistä, joille on eri osaamistarpeet. Tämä korostaa moniosajien tarvetta työelämässä. Koulutuksen osalta tämä vaatii erilaisia opiskelu ja oppimismahdollisuuksia sekä räätälöidympiä koulutuskokonaisuuksia.

Mikkelin oppilaitoksissa on yhteenlaskettuna n. 1 000 työntekijää ja 25 000 opiskelijaa (luku sisältää runsaasti päällekkäisyyksiä ja moni opiskelija tulee myös alueen ulkopuolelta). Keskeinen alueen koulutukseen liittyvä haaste on, että Etelä-Savon ja Mikkelin koulutustaso on edelleen valtakunnan keskiarvon alapuolella erityisesti korkeakoulutettujen osalta, eikä Mikkeliiä myöskään aina mielletä opiskelijakaupungiksi. Koulutustarjonnan vetovoimassa on joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta vielä paljon kehitettävää.

Mikkelissä on kuitenkin monipuolisesti oppilaitoksia kaikissa koulutusasteissa. Osa koulutustoimijoista toimii eri rajapinnoilla. Esimerkiksi liikelaitos Otaviassa toimii vapaan sivistystyön toimija Otavan opisto sekä Nettilukio, joka tarjoaa mm. valtakunnallista nettilukiokoulutusta. Etelä-Savon ammattiopisto tarjoaa koko maakunnan alueella monipuolista koulutusta sekä peruskoulun päättäneille että aikuisille. Tutkimus- ja kehittämistyön osalta Mikkelissä nousevat esille erityisesti Mikkelin yliopistokeskuksen toimijat (Aalto, HY ja LUT) ja ammattikorkeakoulu. Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Xamk on Suomen ammattikorkeakouluista yksi intensiivisimmistä tki-toiminnassa ja yliopistokeskuksella on monta alaa, jossa Mikkelissä tehdään valtakunnallisesti ainutlaatuisia töitä.

Yritysten toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Kasvun keskittyminen muutamiin suuriin kaupunkiin jatkuu ja muut, maakuntakeskuksetkin joutuvat yhä enemmän kilpailemaan asukkaista ja työvoimasta. Yritysten tarvitsema osaaminen muuttuu mm. digitalisaation edetessä laajalla rintamalla. Muutokset osaamistarpeissa ovat entistä nopeampia, mikä luo haasteita koulutukselle. Erityisesti softa-osaajista on pulaa nyt ja tulevaisuudessa. Ympäristövastuullisuuden ja vähähiilisyuden merkitys yrityksille kasvaa.

Matkailualalla kansainvälinen kiinnostus Järvi-Suomen ja Saimaan aluetta kohtaan kasvaa, mikä luo sekä mahdollisuuksia että tarpeen panostaa lisää palveluiden ja yhteistyöverkostojen kehittämiseen. Saimaan alueen yhteistyöverkostoon on jo liittynyt uusia kaupunkia.

Kasvupalvelu-uudistus ei edennyt suunnitellusti. Edelleen tavoitellaan toimivaa kokonaisuutta, jossa valtakunnalliset/maakunnalliset ja kunnalliset palvelut täydentävät toisiaan. Kehittämisorganisaatioiden välisen yhteistyön merkitys alueen elinvoimatehtävien hoitamisessa kasvaa. Business Finlandin palveluiden sähköistyminen voi myös luoda uusia yhteistyömahdollisuuksia kehitysyhtiöille.

4 Talousarvion ja taloussuunnittelun perusteet

4.1 Mikkelin kaupungin strategia, päämäärät ja painopisteet

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. (kuntalaki 410/2015 § 37)

Mikkelin kaupunkistrategia 2018–2021 visionaan ”Teemme yhdessä Saimaan kauniin Mikkelin” on hyväksytty valtuustossa 11.12.2017. Samalla hyväksyttiin Mikkelin kaupungin arvoiksi Luottamus, Avoimuus, Yhdenvertaisuus, Kestävä kehitys ja Vaikuttavuus. Kaupunkistrategiaa toteuttavat strategiset ohjelmat hyväksyttiin valtuustossa 20.8.2018 § 92.

Strategian visiota, painopisteitä, Mikkelin arvoja ja strategisten ohjelmien toimenpiteitä toteutetaan talousarviossa ja toimintasuunnitelmissa. Strategia konkretisoituu Hyvän elämän, Kestävän kasvun ja Elinvoimaohjelmassa. Hyvän elämän ohjelma on samalla kaupungin lakisääteinen hyvinvointikertomus.

Hyvän elämän ohjelman painopisteenä ovat

- Yhteisöllisyys
- Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki
- Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin

Kestävän kasvun ohjelman painopisteinä ovat

- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimaisuus
- Kaupungistuminen

Elinvoimanohjelman painopisteinä ovat

- Osaaminen ja TKI -toiminta
- Asiakaslähtöiset yrityspalvelut
- Matkailu- ja vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto.

Strategisten ohjelmien seuranta ja raportointi valtuustolle toteutetaan valtuuston hyväksymien seurantamittareiden avulla erillisenä raportointina. Valtuustotason seurantamittareiden tavoitetaso on asetettu valtuustokaudeksi.

Palvelualueille lautakuntatasolle on laadittu strategian ohjelmien seurantaan varten ohjelmakortit, joihin on kirjattu strategiaan ohjelmiin perustuvat talousarvion 2021 konkreettiset tavoitteet ja toimenpiteet. Lautakuntatason toimenpiteiden seuranta toteutetaan lautakunnissa. Toimenpiteiden toteutumista seurataan talousseurannan yhteydessä hyödyntäen valtuustotason mittareita sekä täydentäen mittareita tarvittaessa laadullisella arvioinnilla toimenpiteiden etenemisestä.

Strategisten ohjelmien käytännön toiminnan suunnittelun ja toimeenpanon tukena ovat kaupunkikonsernin toimijoiden sekä muiden sidosryhmien asiantuntijajäsenistä koostuvat Hyvän elämän ryhmä, Kestävän kasvun ryhmä sekä Elinvoimaryhmä. Ryhmät raportoivat ohjelmien etenemisestä säännöllisesti kaupungin johtoryhmälle ja tarvittaessa muille tahoille.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstösuunnittelun avulla määritellään kaupungin strategian mukainen ja palvelutuotannon vaatima määrällinen ja laadullinen henkilöstötarve. Henkilöstösuunnittelun tavoitteena onkin luoda strateginen henkilöstösuunnitelma varmistamaan, että Mikkelin kaupungin palveluja tuottaa oikea määrä osaavaa henkilöstöä. Henkilöstösuunnittelu kytkeytyy kiinteästi kaupungin palvelutoiminnan suunnitteluun ja ennakoii muuttuvia henkilöstön osaamistarpeita, henkilöstön määrää ja rakennetta sekä henkilöstön sijoittamista ja kohdentumista palveluprosesseihin ja yksiköihin. Vuonna 2019 luotiin tavoiteorganisaatio pohjautuen kaupunkirakenneselvitykseen ja palvelusuunnitelmaan. Vuoden 2021 henkilöstösuunnitelmassa on huomioitu vuoden 2020 talous- ja tulevaisuusohjelman (TATU) henkilöstölinjaukset.

Vuoden 2021 osaamisen kehittämisen painopistealueet ovat johtaminen ja esimiestyö, asiakaslähtöinen palveluosaamisen kehittäminen, talousosaaminen sekä digitaalisten toimintojen ja palveluprosessien kehittäminen.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmasta laaditaan erillinen asiakirja, joka tuodaan valtuuston hyväksyttäväksi.

4.2 Laskentaperuste

Kuntatalouden tukitoimet koronavirusepidemian johdosta

Valtio on osoittanut kuntatalouteen koronavirusepidemian johdosta huomattavia tukitoimenpiteitä vuoden 2020 aikana, ja kuntien tukemista jatketaan myös vuonna 2021. Valtion on lisätalousarvioissaan osoittanut kunnille v. 2020 osalta mm. seuraavia koronatuksia:

- Peruspalvelujen valtionosuuden korotus, 950 milj. euroa
- Verotuksen maksujärjestelyjen kompensaatio, 114 milj. euroa (peritään takaisin v. 2021 valtionosuuksista)
- Kuntien yhteisöveron jako-osuuden korotus 10 prosenttisyksiköllä, 410 milj. euroa
- Kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotus, 50 milj. euroa
- Koronaviruksen vaikutusten tasoittaminen OKM, 153 milj. euroa
- Muut kuntiin kohdistuvat tukitoimenpiteet (mm. kulttuuri), 22 milj. euroa
- Valtionavustus sairaanhoitopiireille, 400 milj. euroa
- Joukkoliikenteen tuki, 100 milj. euroa

Seitsemännessä lisätalousarviossa linjattiin lisäksi 355 miljoonan euron tuesta kunnille koronavirukseen liittyvien välittömien kustannusten, kuten testauksen, korvaamista varten. HUSille osoitettiin tässä yhteydessä vielä erillinen, enintään 200 miljoonan euron korvaus rajatestauksen edellyttämään testauskapasiteetin nostoon ja analyysitoimintaan.

Valtio turvaa kuntien vastuulla olevien peruspalveluiden järjestämistä jatkamalla tukitoimia myös vuonna 2021. Peruspalvelujen valtionosuuksiin osoitetaan 300 miljoonan euron lisäys, josta 20 miljoonaa euroa kohdistuu harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen. Koronaviruksen testaus- ja jäljitystoimiin osoitetaan enintään 1,4 mrd. euron tuki, minkä lisäksi testusteknologiaa ja rajanylityspaikkojen terveysturvallisuutta tuetaan kumpaistakin 30 milj. eurolla. Sairaanhoitopiirien ja kuntien muihin välittömiin koronakustannuksiin on lisäksi varattu 200 miljoonaa euroa. Yhteisöveron jako-osuuden määräaikaista korotusta 10 prosenttisyksiköllä jatketaan myös vuonna 2021 (550 milj. euroa).

Verotulot

Kuntalain (410/2015 §112) mukaan kunnan on viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista. Mikkelin kaupunginvaltuusto päätti 9.11.2020 § 93, että sekä tuloveroprosentti että kiinteistöveroprosentit pidetään vuonna 2021 samalla tasolla kuin vuonna 2020.

Verotulojen arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton 6.10.2020 verotuloennustetta, joka perustuu syksyn Kuntatalousohjelmassa esitettyihin arvioihin verotulojen kehityksestä. Vaikka talouden sulkutoimia on kevään jälkeen lievennetty, on koronaviruksen aiheuttama epävarmuus verotuloissa silti läsnä. Koronan vaikutukset näkyvät viiveellä kunnallisveron ja yhteisöveron heikompana tuottona. Osa heikennyksestä aiheutuu työllisyyden ja siten palkkasumman aiemmin oletettua heikommasta kehityksestä sekä yritysten arvioitua heikommasta kannattavuudesta. Vuonna 2021 koko maan kuntien verotulojen ennustetaan kokonaisuutena kasvavan edellisestä

vuodesta 3,1 % ja kunnallisverotulojen 1,7 %. Ennusteet sisältävät koronatukitoimenpiteenä korotetun yhteisöveron 10 prosenttiyksikköä korkeamman jako-osuuden vuosille 2020 ja 2021. Näiden kahden vuoden korotetun jako-osuuden vuoksi yhteisöveron muutosprosentti on vuosien 2022 ja 2023 ennusteiden kohdalla negatiivinen. Verotuloennusteessa on huomioitu myös osana hallituksen työllisyystoimia alennettavien varhaismaksatuskasvujen alentaminen, jota kompensoidaan kunnille korottamalla yhteisöveron jakoosuutta kahdella prosenttiyksiköllä. Tämä kasvattaa kuntien yhteisöverotuloja arviolta 102 miljoonalla eurolla.

Mikkelin kaupungin vuoden 2020 talousarviossa verotulot ovat 226,7 miljoonaa euroa; kaupunginvaltuusto päätti 11.11.2019 § 125 merkittävistä korotuksista sekä tuloveroprosenttiin että kiinteistöveroprosentteihin. Korotuksilla tavoiteltiin kaikkiaan 15 miljoonan euron lisäystä kaupungin verotuloihin. Koronavirusepidemia on kuitenkin laskenut Mikkelin kuluvan vuoden verotuloja merkittävästi, ja lokakuinen ennuste uumoilee verotulojen alittavan talousarvion noin 5,7 miljoonalla eurolla. Verotulot alittavat talousarvion kuntien koronatukitoimenpiteenä korotetusta yhteisöveron jako-osuudesta huolimatta. Vuoden 2020 verotulojen kehitys on kuitenkin aiemmin pelättyä parempi, sillä vielä keväällä 2020 verotulojen ennakoitiin putoavan huomattavasti jyrkemmin.

Vuodelle 2021 verotuloja on budjetoitu ennusteen mukaisesti yhteensä 233,15 miljoonaa euroa. Jakautuminen verolajien kesken ilmenee alla olevasta taulukosta. Vuoden 2020 ennusteeseen verrattuna kasvua on 5,5 %.

Kuntaliiton lokakuun 2020 ennusteen mukaan Mikkelin verotulot kehittyvät tulevina vuosina seuraavan taulukon mukaisesti. Yhteisöverotulojen kohdalla on syytä huomioida, että yhteisöveron jako-osuutta on korotettu koronaepidemian tukitoimena 10 prosenttiyksiköllä vuosille 2020 ja 2021.

Mikkelin verotuloennuste, 1 000 euroina					
Tilivuosi	2019	2020**	2021**	2022**	2023**
Verolaji					
Kunnallisvero	170 262	182 535	191 544	191 526	196 804
<i>Muutos %</i>	1,6	7,2	4,9	0,0	2,8
Yhteisövero	14 731	17 002	20 158	17 879	17 090
<i>Muutos %</i>	11,9	15,4	18,6	-11,3	-4,4
Kiinteistövero	19 318	21 450	21 450	21 450	21 450
<i>Muutos %</i>	0,9	11,0	0,0	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	204 312	220 988	233 152	230 856	235 345
<i>Muutos %</i>	2,2	8,2	5,5	-1,0	1,9

Mikkelin kaupungin kunnallisveroprosentti vuonna 2021 on 22,00 %. Kiinteistöveron tuoton perusteena on käytetty seuraavia kiinteistöveroprosentteja, jotka ovat käyttötarkoituksen mukaan ryhmiteltyinä:

Vuosi	2020	2021
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,37 %	1,37 %
Vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti	0,62 %	0,62 %
Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti	1,50 %	1,50 %
Rakentamaton rakennuspaikka	4,00 %	4,00 %
Yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti	0,00 %	0,00 %
Voimalaitoksen kiinteistöveroprosentti	3,10 %	3,10 %

Kaikkiin edellä esitettyihin ennusteisiin liittyy koronavirusepidemian vuoksi merkittävää epävarmuutta.

Valtionosuudet

Kuntien valtionosuudet koostuvat hallinnollisesti kahdesta eri osasta, joiden myöntäjinä toimivat valtiovarainministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtionosuudet ovat kunnalle kokonaisuutena ns. yleiskatteista tuloa, mikä tarkoittaa sitä, että kunta saa vapaasti käyttää sille myönnetty valtionosuudet peruspalvelujensa rahoittamiseen parhaaksi katsomallaan tavalla. Valtionosuuksien käytöstä ei raportoida. Kunnan valtionosuus koostuu peruspalvelujen valtionosuudesta, verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta.

Syksyn 2020 kuntatalousohjelman mukaan kuntien valtionosuudet (ml. veromenetyksen kompensatiot) kasvavat vuodelle 2021 yli 600 miljoonaa euroa verrattuna v. 2020 varsinaiseen talousarvioon. Laskennalliset valtionosuudet ovat yhteensä 8,7 miljardia euroa,

josta peruspalvelujen valtionosuus on n. 7,7 miljardia euroa, ja veromenetysten kompensatit 2,36 miljardia euroa. Vuoden 2020 lisätalousarvioiden mukaiseen tasoon verrattuna laskennalliset valtionosuudet ovat vuonna 2021 noin 250 miljoonaa euroa vuoden 2020 tasoa pienemmät; lasku johtuu vuoden 2020 aikana kunnille koronan johdosta osoitetusta mittavasta lisätuesta. Valtiovarainministeriön ennakkolaskelmien mukaan valtionosuusprosentti vuonna 2021 on 25,67 (25,46 % v. 2020 varsinaisessa talousarviossa).

Peruspalvelujen valtionosuuden mitoittamiseen vaikuttavat keskeisimmät muutokset vuonna 2021 ovat:

- Koronaviruksen johdosta tehtävä kertaluontoinen 280 miljoonan euron lisäys ja harkinnanvaraisen valtionosuuden kertaluontoinen 20 miljoonan euron lisäys, yhteensä 300 miljoonaa euroa
- 2,4 % indeksikorotus nostaa valtionosuuksia noin 174 miljoonaa euroa
- Vanhuspalvelulain muutos (hoitajamitoitus) 52,8 miljoonaa euroa
- Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmästä palautetaan valtionosuutta 30 miljoonaa euroa, kannustinjärjestelmään jää vielä 10 miljoonaa
- Asukasluvun ja muiden laskentatekijöiden muutos lisää valtionosuutta noin 28,8 miljoonaa euroa
- Perustoimeentulotuen kuntien maksuosuuden muutos 22,6 miljoonaa euroa
- YTHS-uudistukseen liittyvä rahoituksen siirto sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle, -32 miljoonaa euroa
- Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus -13,7 miljoonaa euroa.
- Siirto vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien harkinnanvaraiseen yhdistymisavustukseen -10 miljoonaa euroa

Mikkelin vuoden 2020 valtionosuusennuste perustuu Kuntaliiton 5.11.2020 päivitettyyn laskelmaan. Vuoden 2020 peruspalvelujen valtionosuudet sisältävät koronaepidemian johdosta saatavia kertaluonteisia tukia yhteensä 13 miljoonaa euroa. Näistä noin 10,8 miljoonaa euroa ovat koronasta johtuvaa peruspalvelujen valtionosuuden korotusta ja noin 2,2 miljoonaa euroa korona-näytteenottoon sairaanhoitopiiriin näytteenottomäärien sekä kuntien asukasmäärien perusteella kohdennettavaa tukea. Lisäksi vuoden 2020 valtionosuuksien yhteydessä tilitetään yritysten veronmaksulykkäyksistä johtuvia kompensatioita noin 1,1 miljoonaa euroa, jotka vähennetään vuosien 2021 (-0,82 miljoonaa euroa) ja 2022 (-0,25 miljoonaa euroa) valtionosuuksista. Vuoden 2020 valtionosuuksissa on näin ollen koronasta johtuvia eriä yhteensä noin 14,3 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelmakauden 2021–2024 valtionosuusarviot pohjautuvat valtiovarainministeriön kuntatalousohjelman yhteydessä 5.10.2020 julkaisemien painelaskelmien sisältämiin valtionosuusennusteisiin, joihin on korjattu opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudet vuoden 2020 päätöksen mukaisina.

Mikkelin vuoden 2021 peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyy kuntatalouden koronaviruksen tukitoimina maksettavaa kertaluontoista tukea noin 2,7 miljoonaa euroa. Lisäksi edellä kuvattu verotulojen maksun lykkäysmenettelyn kompensatiojärjestely vähentää vuoden 2021 valtionosuuksia noin 0,82 miljoonalla eurolla. Ilman kertaluonteisia valtionosuuksien eriä Mikkelin kaupungin valtionosuudet kasvavat 8,5 miljoonaa euroa (7,1 %) vuoden 2020 tavanomaisiin valtionosuuksiin (ilman koronatukia) verrattuna.

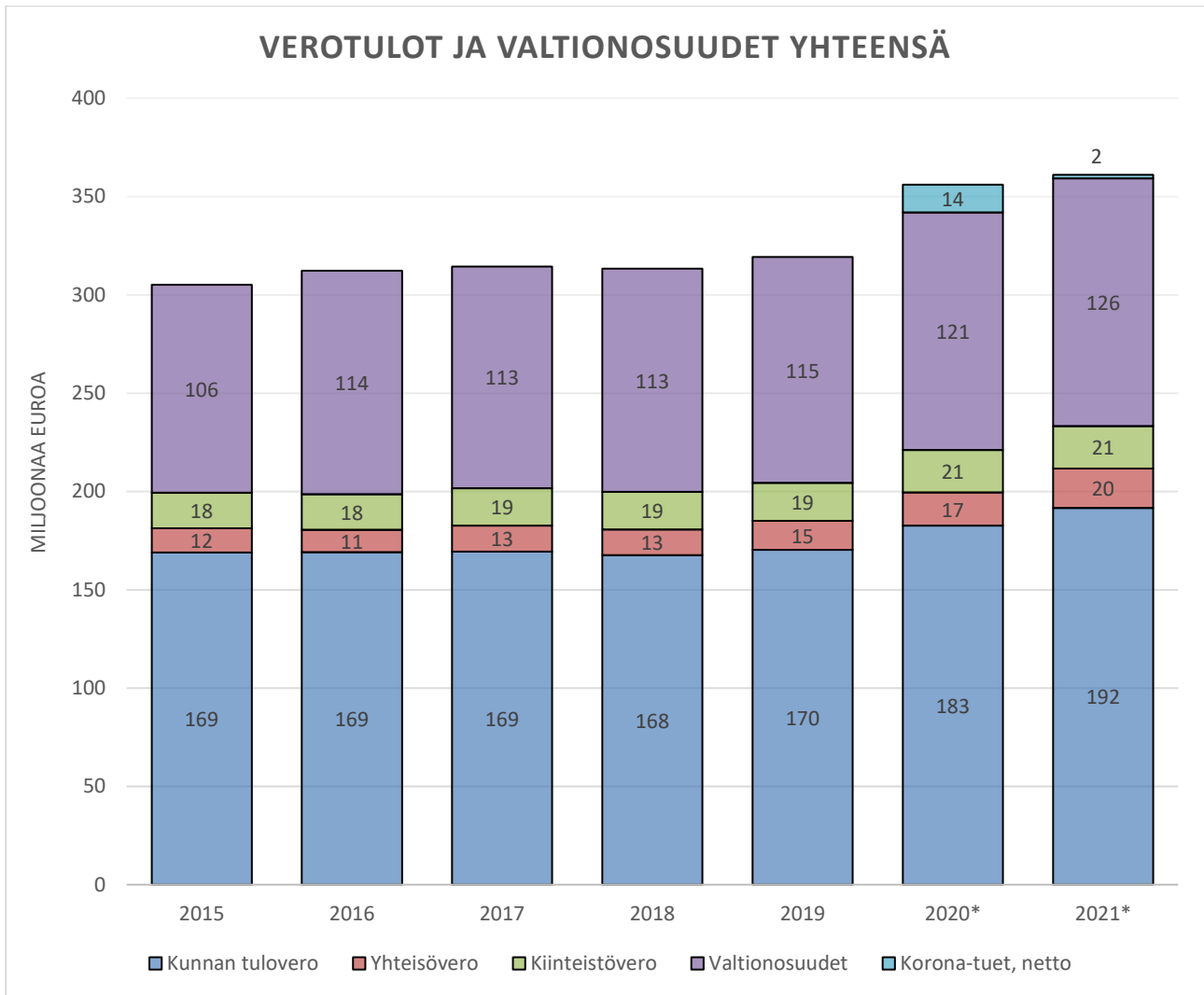
Mikkelin kaupungin vuodelle 2021 budjetoidut peruspalvelujen ja OKM:n valtionosuudet jakautuvat alla esitetyn taulukon mukaisesti.

1 000 euroa	TP 2019	TA 2020	Enn. 11/2020	TA 2021	Muutos 2020-2021	
					€	%
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	114 877	95 285	108 847	101 902	- 6 945	-6,38 %
josta verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	21 271	21 969	21 921	22 025	104	0,47 %
josta kuntatalouden korona-tukipaketit	-	-	10 792	2 703	- 8 089	-74,95 %
josta näytteenoton korona-tuki	-	-	2 212	-	- 2 212	-100,00 %
Verotulomenetysten korvaus*	-	24 456	24 510	26 339	1 829	7,46 %
Verotulojen maksun lykkäysmenetety, kompensatio	-	-	1 086	- 821	- 1 907	-175,60 %
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet**	22	- 368	531	531	-	0,00 %
Yhteensä	114 898	119 374	134 974	127 951	- 7 023	-5,20 %

* Eriytetty omalle momentille v. 2020 alkaen.

** Vuosi 2021 v. 2020 päätöksen mukaisesti.

VEROTULOT JA VALTIONOSUUDET YHTEENSÄ

Yllä olevassa kuviossa on esitetty Mikkelin kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien kertyminen vuosina 2015–2021. Vertailun helpottamiseksi koronaan liittyvät v. 2020 ja 2021 erät on merkitty kuvioon omana ryhmänään. Vuoden 2021 kohdalla koronatukien nettosummaan vaikuttaa laskevasti verotulojen maksun lykkäysmenettelyn kompensoinnin takaisin periminen edellä valtionosuuksien jakautumisesta esitetyn taulukon mukaisesti.

Käyttötalouden menoperusteet

Kaupunginhallitus vahvisti kokouksessaan 11.8.2020 § 241 talousarvioraamin ja oikeutti talouspalvelut valmistelevaan lautakunnille talousarvion valmisteluohjeet. Talousarvioraamissa toimintakate oli -337,57 miljoonaa euroa. Talouspalvelut antoi ohjeet palvelualueille talousarvion laadinnasta 13.8.2020.

Keskeisimmät muutokset talousarvioraamiin verrattuna ovat Essoten kuntalaskutusosuuden kasvu 211,6 miljoonasta eurosta 216,7 miljoonaan euroon sekä verotuloennusteiden ja valtionosuuksien tarkentuminen. Lisäksi kasvatus- ja opetuslautakunnan talousarvioesityksen toimintakate ylittää raamin noin kahdella miljoonalla eurolla tulo- ja menoarvioiden tarkennuttua talousarvioprosessin edetessä.

Kaupunginjohtajan talousarvioesityksen tuloslaskelma on 4,25 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kaupunginjohtajan esitys sisältää kaupunkirakenneselvityksen, palvelusuunnitelman ja Tatu-ohjelman tasapainotustoimenpiteet, jotka on eritelty kappaleessa 4.4.

Sisäiset erät

Palvelualueilta veloittavista sisäisistä eristä talouspalveluiden veloitukset on laskettu yksiköiden vuoden 2019 käyttömenojen suhteessa.

Tietohallinnon palvelutuotannon kustannukset on jaettu toimialoille sisäisiksi veloitukseksi IT-palveluihin ja sovelluspalveluihin vuodelle 2020 varattujen määrärahojen suhteessa. Mahdollisimman suuri osa tietohallintoon liittyvistä palvelutuottajien laskuista pyritään kohdistamaan yksiköille suoraan aiheutumisperiaatteen mukaisesti. Niiden yhteisten IT-tuottajien laskut, jotka eivät ole suoraan

kirjattavissa aiheutumisperusteen mukaisesti, kirjataan keskitetysti tietohallinnon kuluksi ja vyörytetään ulkoisena kuluna palvelualueille keskimääräisten käyttäjämäärien suhteessa. Kustannusten kohdistamisessa huomioidaan myös sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen IT-ympäristön muusta organisaatiosta poikkeava järjestämistapa.

Hankintapalveluiden veloitus on perustunut yhteisesti kilpailutettavien hankintojen kustannuksiin. Jakoperusteena on käytetty vuodelle 2020 varattujen määrärahojen (aineet ja tarvikkeet, palvelujen ostot, vuokrat, muut kulut) suhdetta palvelualueilla. Henkilöstöpalveluiden veloitus on jaettu palvelualueille tammi-maaliskuussa 2020 maksettujen palkkojen ja palkkioiden suhteessa. Jyvitettävä kulu pitää sisällään mm. työnantajapalvelut, työsuojelun ja ulkoisen palvelutuottajan palvelumaksut palkanlaskennan osalta.

Yleishallinnon sisäisen veloituksen jakoperusteena on palvelualueille osoitetun yleishallintopalveluiden henkilöstön kulut (vuosi-palkka kerrottuna luvulla 1,5). Puhelinvaihteen kustannukset kohdennetaan palvelualueille arvioitujen vuoden 2021 puhelinliittymien mukaisesti.

Ruoka- ja puhtauspalveluiden hinnoittelu perustuu toiminnan kustannuksiin ilman katetta. Ruoka- ja puhtauspalveluiden hintaan vaikuttaa suoraan asiakkaan tarvitseman palvelun laatu, määrä ja tuottamisajankohta. Tilakeskuksen vuokrat lasketaan Haahtelatilahallintaohjelmalla tilojen käytön mukaisesti. Sisäinen vuokra jakautuu ylläpitovuokraan ja pääomavuokraan. Vuokrien korotus vuodelle 2021 on yksi prosentti.

Sisäiset veloitukset tehdään talousarviovuoden aikana pääsääntöisesti talousarvioon varattujen summien mukaisesti. Yleishallinnon veloitukset tarkistetaan vastaamaan toteumia siten, että katetta ei syntyisi. Osa sisäisistä eristä on luonteeltaan palvelualueiden keskinäistä myyntiä ja ostoa. Nämä perustuvat aina yksiköiden kesken sovittuun transaktioon.

4.3 Kaupungin talouden kehitysnäkymät

Kaupungin reaalitytalous oli 4–5 miljoonaa euroa alijäämäinen vuosina 2013–2015, kun taas vuosina 2016–2017 kaupungin taloudellinen tilanne oli tasapainossa. Vuosina 2018–2019 Mikkelin talous on ollut selvästi alijäämäinen johtuen pääasiassa Essoten sote-kuntalaskutuksen voimakkaasta kasvusta. Vuoden 2019 tilinpäätöksessä Mikkelin kaupungin kumulatiivinen alijäämä oli 42,2 miljoonaa euroa. Myös vuoden 2020 tulos tulee muodostumaan selvästi alijäämäiseksi. Kaupungin tulojen ja menojen välillä vallitsee rakenteellinen epätasapaino, jonka korjaaminen edellyttää sitoutumista sopeutusohjelmien toteuttamiseen. Taseeseen kertyneiden alijäämien kattaminen vuoden 2023 loppuun mennessä tulee lisäksi edellyttämään talousarviokirjan kohdassa 4.4 kuvatun mukaisesti taseomaisuusjärjestelyin tapahtuvan merkittävän myyntivoiton tuloutumista, sillä alijäämien määrä on kasvanut jo niin suureksi, että niiden kattamisen onnistuminen pelkästään käyttötalouden säästötoimenpiteillä näyttää hyvin epätodennäköiseltä. Mikkelin kaupungin taloustilanteen korjaamiseksi tarvitaan näin ollen sekä muodostuneiden alijäämien kattamista taseomaisuusjärjestelyin että menojen ja tulojen välisen epäsuhdan korjaamista pidemmän aikavälin talouden tasapainon saavuttamiseksi.

Essoten kuntalaskutus kuntayhtymän ensimmäisenä nykyisen laajuksena toimintavuonna 2017 oli suuruudeltaan 179,1 miljoonaa euroa. Vuoden 2019 tilinpäätöksessä kuntalaskutuksen ja Mikkelille pakollisena varauksena kirjattavaksi tulleen alijäämäosuuden summa oli jo 203,9 miljoonaa euroa. Ensimmäisestä kolmanteen toimintavuoteen kasvua on näin ollen toteutunut 24,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 kuntalaskutuksen viimeisin ennuste alijäämäosuuksineen on noin 210,03 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 kuntalaskutusarvio on 216,73 miljoonaa euroa, johon ei sisälly koronavirusepidemiasta aiheutuvia näyttö- ja jononpurkukustannuksia, jotka valtio on sitoutunut korvaamaan täysimääräisesti. Essoten ja jäsenkuntien talousarvioneuvotteluissa sovitun mukaisesti kustannuskorvausten oletetaan ohjautuvan suoraan Essotelle. Essoten jäsenkuntalaskutusarvioon sisältyi aiempien vuosien tapaan ylitysriski, ellei Essote kykene toteuttamaan talouden sopeutustoimenpiteitä.

Tulevina vuosina investointien talousvaikutukset ja rahoitus nousevat keskeiseen tarkasteluun. Vuoden 2017 tilinpäätöksessä tehtiin 5,3 miljoonan euron tasevaraus käytöstä poistuvien kiinteistöjen purkamismenoihin ja kiinteistöjen tasearvon kerto-poistoihin kirjattiin 6,2 miljoonaa euroa. Myös tulevina talousarvion suunnitelmavuosina 2021–2024 olisi varauduttava kerto-poistoihin keskimäärin 2,5 miljoonalla eurolla vuodessa, mikä heikentää tulosta. Vuodesta 2021 alkaen kaupungin käyttömajoituksen poistotasoa nostaa myös Vesiliikelaitoksen jätevesipuhdistamoinvestoinnin valmistumisesta alkavat poistot. Puhdistamon poistotaso on maksimissaan kolme miljoonaa euroa vuodessa; hanke valmistuu kesällä 2021, joten talousarviovuodelle 2021 puhdistamon poistojen vaikutus on enintään 1,5 miljoonaa euroa. Lisäksi investointiohjelman varsin merkittävästä koulu- ja päiväkotirakentamisesta aiheutuu tuleville vuosille poistotason nousua.

Taloussuunnitelmakauden 2021–2024 tuloslaskelma ja investointien tulorahoitus

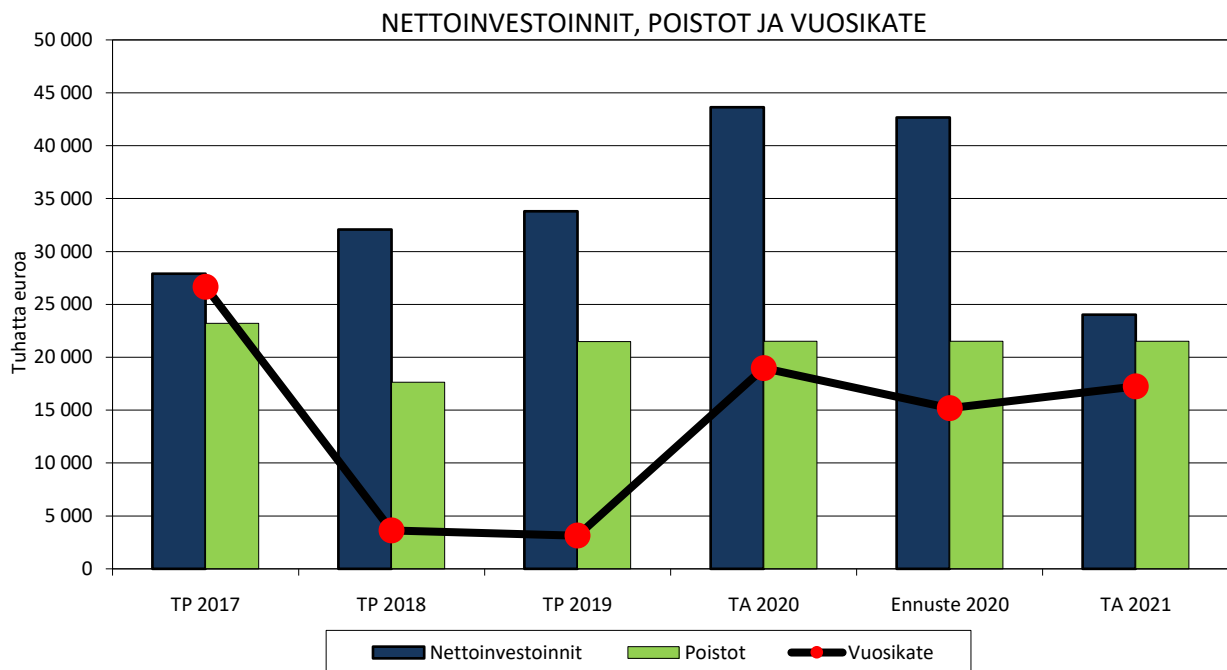
Talousarvion tuloslaskelma on alijäämäinen vuonna 2021, mutta tase muodostuu ylijäämäiseksi vuonna 2023 edellä mainitun myyntivoittoerän tuloutumisen myötä. Nettoinvestoinnit ovat noin 24,0 miljoonaa euroa talousarviovuonna 2021.

Investointien rahoitus muodostaa suunnitelmakaudella haasteen; vuosien 2021–2024 keskimääräinen vuosikatetaso on noin 23,5 miljoonaa euroa, kun investointiohjelman keskimääräinen investointitaso on noin 29 miljoonaa euroa vuodessa. Investointien rahoittaminen edellyttäisi näin ollen keskimäärin 29–30 miljoonan euron vuosikatetasoa, jota ei kyetä saavuttamaan. Taloussuunnitelmakauden 2021–2024 vuosikatteen kokonaismäärä ei kata suunnitelmakauden nettoinvestointien kokonaismäärää, mutta suunnitelmavuodelle 2023 vuosikatteen alapuolelle satunaisesti erii ennakoitu myyntivoittoerä nostaa tulorahoituksen kokonaisuutena riittäväksi tasolle.

Kaupungin velkamäärän arvioidaan nousevan 340,2 miljoonaan euroon vuoden 2021 lopussa. Lainamäärä kasvaa vuoden 2021 aikana noin 27,3 miljoonalla eurolla, jolloin lainamäärä asukasta kohden olisi vuoden 2021 lopussa 6 402 euroa/asukas. Lainamäärä tulee kasvamaan suunnitelmakaudella edelleen riippuen investointien toteutusajataulusta. Lainakannan kasvun suhteen on syytä huomata, että konsernirahoitus- ja takausperiaatteiden (KV 17.6.2019 § 78) mukaisesti toteutettava konsernirahoitus nostaa kaupungin tarvitseman lainarahoituksen määrää.

Investointien osalta on rahoitustasapainosta huolehtimiseksi syytä tehdä pitkän aikavälin kannattavuus- ja vaihtoehtolaskelmia, ja investointisuunnitelmassa tulee huomioida myös kaupungille kertynyt korjausvelka. Vuosikatteen saamiseksi kestäväälle tasolle investointien rahoituksen turvaamiseksi tulisi koko suunnitelmakaudella sitoutua aktiiviseen käyttömenojen hillintään. Vielä vuonna 2017 vuosikate oli riittävällä tasolla poistoihin ja lähes riittävällä tasolla nettoinvestointeihin nähden. Vuodesta 2018 alkaen vuosikatetaso on ollut selkeästi liian alhainen liian paitsi investointitasoon, myös poistoihin verrattuna.

Verotulot on ennustettu Kuntaliiton 10/2020 verotuloennusteen mukaisesti, ja niitä on selostettu tarkemmin talousarviokirjan kohdassa 4.2. Tuloslaskelman verotuloennusteeseen ei ole sisällytetty veronkorotuksia talousarvio- tai taloussuunnitelmavuosille.

4.4 Kuntalain 110 §:n mukaiset yksilöidyt toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan ”*taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.*”

Mikkelin kaupungin tulee päättää talousarvion yhteydessä yksilöidyistä talouden tasapainotustoimenpiteistä, koska vuoden 2019 tilinpäätöksessä taseeseen on kertynyt kumulatiivista alijäämää 42,2 miljoonaa euroa. Alijäämästä 15,6 miljoonaa euroa koostuu liikelaitos Otavian valtionosuusien takaisinperinnästä, jota koskeva valitusprosessi on vielä kesken.

Myös vuodet 2020 ja 2021 ovat muodostumassa alijäämäisiksi. Taseeseen tilinpäätöksestä 2018 alkaen kertyneet alijäämät on ns. kriisikuntakriteerien mukaan katettava vuoden 2023 loppuun mennessä.

Talousarvion valmisteluhetkellä eduskunnalla on käsitellyssä hallituksen esitys kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 159/2020 vp) siten, että kunta voisi hakea valtiovarainministeriöltä alijäämän kattamiskaudelle kahden vuoden pidennystä, jos kunta ei koronaepidemiasta aiheutuvista talouden vaikeuksista johtuen voisi kattaa taseeseen kertynyttä alijäämää laissa säädettyssä määräajassa. Lakiesityksen mukaan valtiovarainministeriö arvioisi kunnan tekemän hakemuksen perusteella kunnan mahdollisuuksia selvittää velvoitteistaan ja tekisi harkintansa perusteella päätöksen alijäämien kattamiskauden pidentämisestä. Alijäämän kattamista kos-

kevan määräajan pidentämisen olisi tarkoitus kohdentua koronapandemian talousvaikutuksiin ja niille kunnille joiden talouden tasapainottaminen voimassa olevan sääntelyn mukaisesti olisi vaikeutunut juuri koronan vuoksi. Tältä osin on huomioitava, että Mikkelin talouden tilanne on ollut haasteellinen jo ennen koronaepidemian alkamista. Lakiesitys on laadittu siten, että kattamisajan pidentämisestä päättäminen olisi ajallisesti kytketty alijäämän kattamiskauden päättymiseen, minkä arvioidaan kannustavan kuntia alijäämiensä kattamiseen ensisijaisesti lain mukaisessa määräajassa, koska poikkeusta ei voisi hakea ennakkoon jo kauden alussa. Esitetyn määräaikaisen muutoksen on tarkoitus olla voimassa vuoden 2025 loppuun.

Mikkelin talous on saatu suunnitelmakaudella 2021–2024 ylijäämäiseksi lisäämällä 70 miljoonan euron kertaluontoinen myyntivoitto vuodelle 2023 satunnaisten tuottojen erään. Mikkelin kaupunginhallitus on asettanut energiayöryhmän, joka selvittää tavoiteltujen myyntivoittojen saamista energiayhtiöomistusta järjestelmällä. Kaupungin taseeseen kertyneiden alijäämien kattamisen onnistuminen ilman taseomaisuusjärjestelyjä on alijäämien merkittävän määrän vuoksi hyvin epätodennäköistä.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt kaupungin talouden tasapainotustoimenpiteistä kaupunkirakenneselvityksessä (18.6.2018 § 71) ja palvelusuunnitelmassa (18.3.2019 § 35) ja kaupunginhallitus linjapäätöksensä (22.6.2020 § 231) talous- ja tulevaisuusohjelmassa eli Tatussa. Nämä kolme tasapainotusohjelmaa on huomioitu sekä talousarvioraamin että talousarvioesityksen valmistelussa.

Seuraavilla sivuilla olevassa koontitaulukossa on esitetty yhteenveto kaikista suunnitelluista ja toimeenpanovalmistelussa olevista talouden sopeutustoimenpiteistä vuosille 2019–2024. Taulukkoon on päivitetty toimenpidekohtaiset eurotiedot ja säästöjen toteutumisaikataulut vastaamaan talousarvion laatimishetken mukaista tilannetta.

Talouden tasapainotustoimenpiteitä on kuvattu yksityiskohtaisemmin kaupunkirakenneselvityksessä (KV 18.6.2018 § 71), palvelusuunnitelmassa (KV 18.3.2019 § 35) sekä talous- ja tulevaisuusohjelmassa (KH 22.6.2020 § 231). Seuraavana esitettävässä koontitaulukossa on mainittu yksittäiset sopeutustoimenpiteet ainoastaan otsikkotasolla. Kaupunkirakenneselvityksen toimenpiteet on esitetty sopeutusohjelmassa käytetyn korjaattelun mukaisina.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Kaupunkirakenneselvitys, toimintakatteen parantaminen							
Ykköskori → poistunut lentokenttä, ryhmisten säästöt viivästyvät	595 000	228 000	474 300				1 297 300
Kakkoskori eli kouluratkaisut → kouluinv. aikataulumuutokset, Suomenniemi siirr. Tatuun	359 982	697 238	148 410		1 412 113	819 694	3 437 437
Kolmoskori → perusop. tuntikehys siirr. palv.suunn., seniorikortin lisätulo alittuu, TMT ei saavuteta	1 323 500	405 000	70 000				1 798 500
Kaupunkirakenneselvitys yhteensä 2019-2024	2 278 482	1 330 238	692 710	0	1 412 113	819 694	6 533 237

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Palvelusuunnitelma, A-kori							
Yleisavustukset, kumppanuudet (sis. koko maakuntaa palvelevat kulttuuripalvelut)	140 000	105 000	35 000				280 000
Konsernipalvelut: kiinteistöyhtiöiden ja muiden yhtiöiden yhdistäminen → tavoite alittuu		50 000	50 000				100 000
Konserniyhtiöt, lisätuloutus		600 000	200 000				800 000
Konsernipankin perustaminen, lisätulo kaupungille koroista		38 000	85 000	82 500	80 000	77 500	363 000
Arkistojen yhdistäminen		25 000	25 000				50 000
Yhteiset tukipalvelut → siirretty TATUun							0
Lomasuunnittelun tehostaminen	50 000						50 000
Liikuntapaikat → Kisakaari ja Rahula toteutuvat, muut linjaa Liikkuva Mikkeli 2023		79 000	181 000				260 000
Susiniemen toiminnan lopettaminen		10 000					10 000
Nuorisotilat koulujen yhteyteen → siirretty Tatuun							0
Miksein sopimussumman vähentäminen		100 000	100 000				200 000
Jaoston uudelleen organisointi			10 000				10 000
Johtamisen toiminnan ja prosessien kehittäminen → siirretty YT-tulokseen							0
Myytävät kiinteistöt ml. tavoite lakkautettaville liikuntapaikoille	275 000	275 000					550 000
Kilpailutusten säästö/ kulujen kasvun rajaus		100 000	100 000				200 000
Metsien hoito, tonttien myyntiprosessi, mittauspalvelu, puistot, julk. alueet)		100 000	100 000				200 000
Taksat tekniikassa		25 000	25 000				50 000
Tontinmyynnin tehostaminen		145 000	145 000				290 000
Kiinteistöveroprojekti → lisätulotavoitetta ei täysin saavuteta		100 000	125 000	125 000			350 000
A-kori yhteensä	465 000	1 752 000	1 181 000	207 500	80 000	77 500	3 763 000

Palvelusuunnitelma, B-kori	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Meita, palkkahallinto, raportointi, taloushallinto, viestintä ja markkinointi -prosessit		150 000	100 000				250 000
Aluejohtokunnat → siirretty TATUun							0
Kirjastoratkaisu		19 500	104 500	85 000			209 000
Ristiinan lukio & lukiokoulutusratkaisu		148 000	207 000				355 000
Lukion kurssitarjotin	50 000	70 000					120 000
Lisäsäästöt lentokentän toiminnasta; ei toteutunut							0
B-kori yhteensä	50 000	387 500	411 500	85 000	0	0	934 000

Palvelusuunnitelma, C-kori	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Taseomaisuusjärjestelyt, minimituloutus					70 000 000		70 000 000
Perusopetuksen tuntikehys	42 000	58 000					100 000
Sosiaali- ja terveystalvet säästötavoite → tavoitetta ei saavuteta							0
C-kori yhteensä	42 000	58 000	0	0	70 000 000	0	70 100 000

Palvelusuunnitelma yhteensä	557 000	2 197 500	1 592 500	292 500	70 080 000	77 500	74 797 000
------------------------------------	----------------	------------------	------------------	----------------	-------------------	---------------	-------------------

Veronkorotukset	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Kunnallisveron nosto → korona pudottanut kunnallisveron tuottoa	0	7 500 000					7 500 000
Kiinteistöveron nosto	0	2 000 000					2 000 000
Verotulojen nousu yhteensä	0	9 500 000	0	0	0	0	9 500 000

Yhteistoimintaneuvottelut	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
16.12.2019 päättyneet yt-neuvottelut, KHn päätös 20.1.2020		1 986 830	1 546 261	391 251			3 924 342

Talous- ja tulevaisuusohjelma TATU	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
TATU / säästöt							
Varhaiskasvatus /henkilöstösäästöt			62 500	207 500			270 000
Perusopetuksen Itäinen alue / tilajärjestelyt			100 000	136 000			236 000
Suomenniemen kouluratkaisut				95 000	132 000		227 000
Mikkelin etä- ja aikuislukion johtamisjärjestelyt			17 000	19 000	27 000		63 000
Kansalaisopisto			20 000	20 000	20 000		60 000
Yleiset kulttuuripalvelut /tulosaluerakenne				30 000			30 000
Yleiset kulttuuripalvelut / sisäisiin menoihin puuttuminen			7 000				7 000
Kaupunginorkesterin toimintakulujen leikkaus			10 000	5 000	5 000		20 000
Museon palveluverkko				5 000			5 000
4H-kumppanuussopimuksen pienentäminen			6 300				6 300
Anttolan nuorisotilasta luopuminen			20 000				20 000
Otavan kirjasto-nuorisotilasta luopuminen			12 000				12 000
Kattilansillan nuorisotalon siirtäminen tilapäistiloihin		20 000					20 000
LähiTapiola Areenan sopimus päättyy				12 000			12 000
Retkisatamaverkoston siirtäminen muulle toimijalle				10 000			10 000
Säästö aluejohtokunnista (ent. uusi lähidemokratiamalli)			50 000				50 000
Katuvalojen kesäkauden sammutusjakson pidentäminen			12 000				12 000
Yksityisteiden perusparannus- ja kestopäällystämisen raamin supistaminen			150 000				150 000
Kamera- ja ikkivalvovannon järjeistäminen (johdannainen)				30 000			30 000
Sisäilmahaasteisiin reagoititoimet			15 000	30 000	30 000		75 000
Rakennuttamisen resurssien konsernitasoinen hyödyntäminen			25 000	50 000	50 000		125 000
Palveluasumisen isännöinnistä luopuminen				30 000	30 000		60 000
Htv-vähennykset (KOPA)			166 000	72 000			238 000
Johtamisjärjestelmän uudistaminen			130 000				130 000
TATU / säästöt yhteensä	0	20 000	802 800	751 500	294 000		1 868 300

TATU / lisätulot	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Kamppailuareenan käyttömaksu			20 000				20 000
Konsernin oman hlöstön tilankäytön tiivistäminen			290 000	190 000	290 000		770 000
Omaisuuuden realisoiminen ja muutokset omistuksessa			220 000	1 010 000	440 000		1 670 000
TATU / lisätulot yhteensä	0	0	530 000	1 200 000	730 000		2 460 000

TATUn menosäästöt + lisätulot yhteensä	0	20 000	1 332 800	1 951 500	1 024 000	0	4 328 300
---	---	--------	-----------	-----------	-----------	---	-----------

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Kaupunkirakenneselvitys, palvelusuunnitelma, verot, YT & Tatu YHTEENSÄ	2 835 482	15 054 568	5 967 071	3 386 751	72 810 113	897 194	100 951 179
			* Ilman taseomaisuusjärjestelyjä				30 951 179

TATU säästö <i>investoinneista</i>	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Varhaiskasvatuksen tilasäästö, ei rakenneta uutta päiväkotia, Launialan koulun jatkokäyttö päiväkotina				3 650 000			3 650 000

TATU palvelutuotannon kehittäminen	Yhteensä
Palveluseteli yksityiseen perhepäivähoitoon	700 000
	ei kohdistettavissa vuosille

4.5 Riskienhallinta

Kuntalaki (410/2015) säätää kunnan ja kuntakonsernin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kuntalain 39 §:n mukaan kaupunginhallituksen on huolehdittava kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallituksella on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet vastaavat omien tehtäväalueidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti. Johtavien viranhaltijoiden, erityisesti tilivelvollisten, tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan ja raportoida niistä hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt joulukuussa 2017 kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Niillä luodaan puitteet kaupunkikonsernin ohjaus- ja johtamisjärjestelmän järjestämiseen ja yhdenmukaistamiseen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan näkökulmasta. Toisin sanoen tavoitteena on vahvistaa hyvää hallinto- ja johtamistapaa.

Mikkelin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on päivitetty helmikuussa 2020. Ohjeen tarkoituksena on varmistaa ja edistää sisäisen valvonnan käytännön toteutusta Mikkelin kaupunkikonsernissa sekä tiedottaa sisäisen valvonnan merkityksestä, velvoitteista ja vastuista koko henkilöstölle. Mikkelin kaupungin konserniohjeen mukaisesti kaupungin antamien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita tulee noudattaa myös konserniyhtiöissä. Ohjeessa määritetään sisäisen valvonnan vastuita sekä tehtäviä toimenpiteitä ja toimintaan liittyviä raportointivelvoitteita.

Mikkelin kaupunkikonsernissa riskeillä tarkoitetaan epävarmuustekijöitä, tapahtumia tai tapahtumaketjuja, joiden toteutuessa Mikkelin-konserni tai sen yksikkö ei saavuta sille asetettuja tavoitteita ja/tai kokee huomattavia menetyksiä. Kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sekä sisäisiä että ulkoisia riskejä.

Riskienhallintaprosessi perustuu:

- riskin tunnistamiseen ja kuvaamiseen
- riskin toteutumisen vaikutusarviointiin (merkittävyteen) ja riskin toteutumisen todennäköisyyteen
- mahdollisuuteen hallita riskiä eri menetelmillä (valvonta)
- riskeistä raportointiin ja riskien seurantaan

Kaupunginhallituksella on operatiivinen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kaupunginhallitus päättää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevista ohjeista sekä vastaa tilinpäätöksen toimintakertomuksessa annettavasta sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisen selonteosta. Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii konserni- ja elinvoimajaosto, jonka tehtävänä on hallintosäännön mukaan vastata mm. sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Mikkelin kaupungin viranhaltijoista koostuvan konserniohjausryhmän tehtävänä on koordinoita ja kehittää kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa.

Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet vastaavat omalla tehtäväalueellaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä merkittävimpien riskien raportoinnista kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Vuoden 2020 alussa valmistui 2019 aloitettu KPMG:n toteuttaman kokonaisvaltaisen riskienhallinnan sisäisen tarkastuksen loppuraportti. Raportin sisältämien toimenpidesuosituksen johdosta on vuoden 2020 aikana laadittu riskirekisteri, jota hyödynnetään riskien tunnistamisessa ja hallinnassa sekä vastuuhenkilöiden nimeämisessä. Riskirekisteri tuodaan kaupunginhallituksen käsittelyyn talousarvion yhteydessä.

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat yhtiöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Konserniyhteisöt raportoivat konsernijohtolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta konserniohjeen mukaisesti. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteuttavat myös kaikki työntekijät kaikilla organisaatiossilla osana toimintarutiineja. Kaikkien tulosalueiden ja tulosyksiköiden on toimintaa suunnitellessaan otettava huomioon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asettamat vastuut ja velvoitteet sekä varattava niille tarvittavat resurssit.

Keskeisimmät Mikkelin kaupungille kohdistuvat riskit liittyvät edelleen talouteen ja huoltosuhteen heikkenemiseen. Lisäksi vuonna 2020 maailmanlaajuisen koronaviruspandemian myötä realisoitui täysin ulkopuolinen, laajasti vaikuttava ja vakava taloudellinen sekä kansanterveydellinen riski. Suomen valtio pyrkii tukitoimenpiteillään rajoittamaan koronan kunnille aiheuttamia taloudellisia vaikutuksia, mutta pitempiaikaisten vaikutusten arvioiminen on vielä mahdotonta.

Talouden haasteena ja riskinä on viime vuosina ollut ja tulee jatkossakin olemaan sosiaali- ja terveystoimen menojen huono ennustettavuus ja voimakas kasvu. Riski Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän ilmoittaman laskutusarvion ylitymiselle

on edelleen suuri, mikä muodostaa merkittäviä haasteita koko kaupungin talouden ennustettavuudelle. Koronatilanne korostaa sote-menojen kehittymiseen liittyvää epävarmuutta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön 18.12.2019 antaman päätöksen mukaan Mikkelin kaupungin on palautettava perusteettomasti saatu etu Mikkelin kaupungin liikelaite Otavialle kohdistuneista lukiokoulutuksien vuosien 2013-2017 valtionosuuksista. Kaupunginhallitus jätti päätöksestä oikaisuvaatimuksen, jonka seurauksena alkuperäistä 15,6 miljoonan euron vaatimussummaa kohtuullistettiin 2,4 miljoonalla eurolla, mutta muilta osin OKM hylkäsi oikaisuvaatimuksen. Kaupunki on valittanut OKM:n päätöksestä Itä-Suomen hallinto-oikeuteen.

Vesiliikelaite on purkanut Metsäsairilan jätevedenpuhdistamon ja Kenkäveronniemen tulopumppaamon urakkasopimukset maaliskuussa 2020. Urakoitsija on riitauttanut sopimusten purun. Tuomioistuinkäsittelyyn liittyy riski mm. sopimuskomppanin vaatimista vahingonkorvauksista. Vesiliikelaite on kärjäoikeudelle haastehakemukseen antamassaan vastauksessa (johtokunta 23.9.2020 § 46) kiistänyt esitetyt vaatimukset pääosiltaan ja todennut, että purkuoikeus on ollut olemassa eikä vahingonkorvausvelvollisuutta siksi ole.

Talouden osalta merkittäviä riskejä liittyy toiminnan rahoittamiseen valtionosuuksien ja verotulojen kertymän kautta. Koronan tukitoimenpiteinä valtionosuuksiin kohdistuu korotuksia, jotka ovat kuitenkin luonteeltaan vain tilapäisiä tukitoimenpiteitä. Verotulojen heikkeneminen korostuu yhteiskunnallisesti vaikeassa tilanteessa. Konsernivelan kasvaessa myös korkomuutosten vaikutukset talouteen kasvavat. Korokojen nousulta on suojauduttu korkojohdannaisilla. Kaupungin lainojen suojaustaso vuoden 2021 alussa on noin 49 %.

Talouden tasapainottamisesta selostetaan tarkemmin talousarviokirjan kohdassa 4.4

Strategisissa riskeissä suurin haaste on väestörakenteen muutoksen ja huoltosuhteen heikkenemisen aiheuttama muutospainee palvelurakenteisiin ja palveluiden saatavuuteen. Ikääntyvä väestö aiheuttaa palvelutarpeen kasvua. Operatiivisissa riskeissä keskeistä on henkilöstöressurssien hallinta. Henkilöstökulujen kasvun hillitsemisellä on tärkeä rooli talouden tasapainottamisen onnistumisessa. Henkilöstökulujen kasvun hillitsemisestä kerrotaan tarkemmin talousarviokirjan kohdassa 4.6. Henkilöriskejä pyritään hallitsemaan kiinnittämällä huomiota työssä viihtymiseen, työkuorman hallintaan ja sairauslomien ennaltaehkäisyyn. Mikäli Mikkelin kaupungin julkisuuskuva työnantajana näyttää negatiivisena, on se merkittävä riski rekrytointien onnistumiselle.

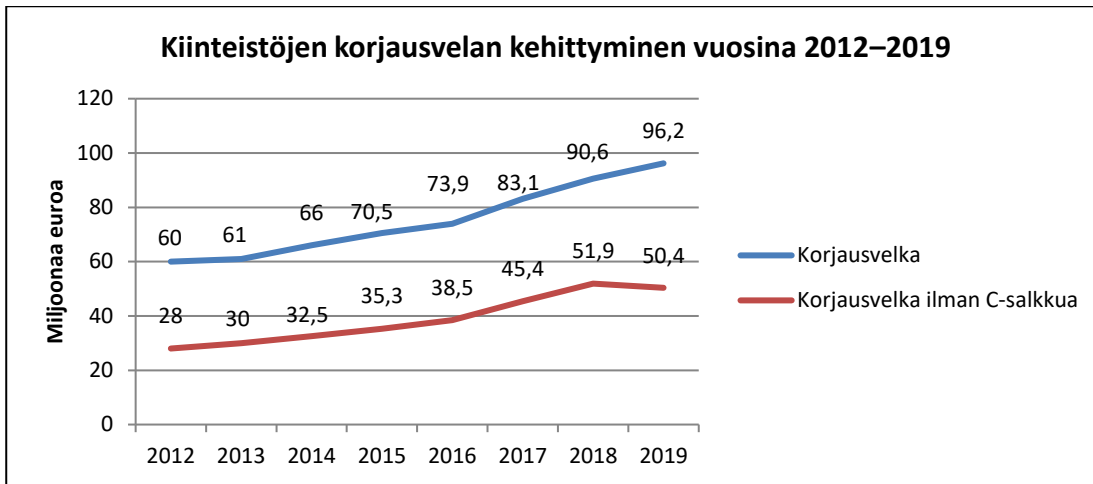
Vahinkoriskeiltä voidaan suojautua muun muassa vakuuttamalla ja irtaimistohallinnalla.

Kaupungin talouden hoidon kannalta merkittävänä riskinä on edelleen kasvava kiinteistöjen korjausvelka. Vuonna 2021 kiinteistöjen korjausvelka on yli 100 miljoonaa euroa, josta realisoitavien kiinteistöjen eli niin sanotun C-salkun osuus on noin 50 miljoonaa euroa. Korjausvelan määrä ilman C-salkkua näyttää tilastollisesti vuonna 2019 pienentyneen edellisvuodesta. Muutos selittyy salkutuksen päivityksellä, kun useita kiinteistöjä on luokiteltu realisoitaviin. Tällaisia rakennuksia ovat mm. purettu Urheilutalo, Suomenniemen kunnantalo, Suksimäen päiväkotit, Kinnarin entinen hoitokoti, Peitsarin koulu ja Kisakaari.

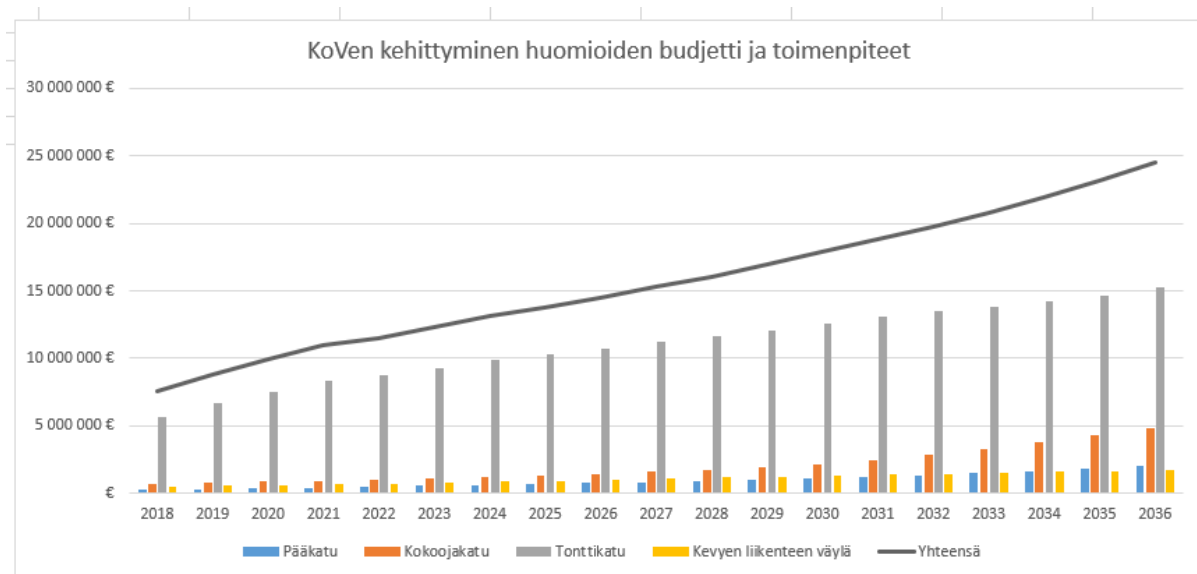
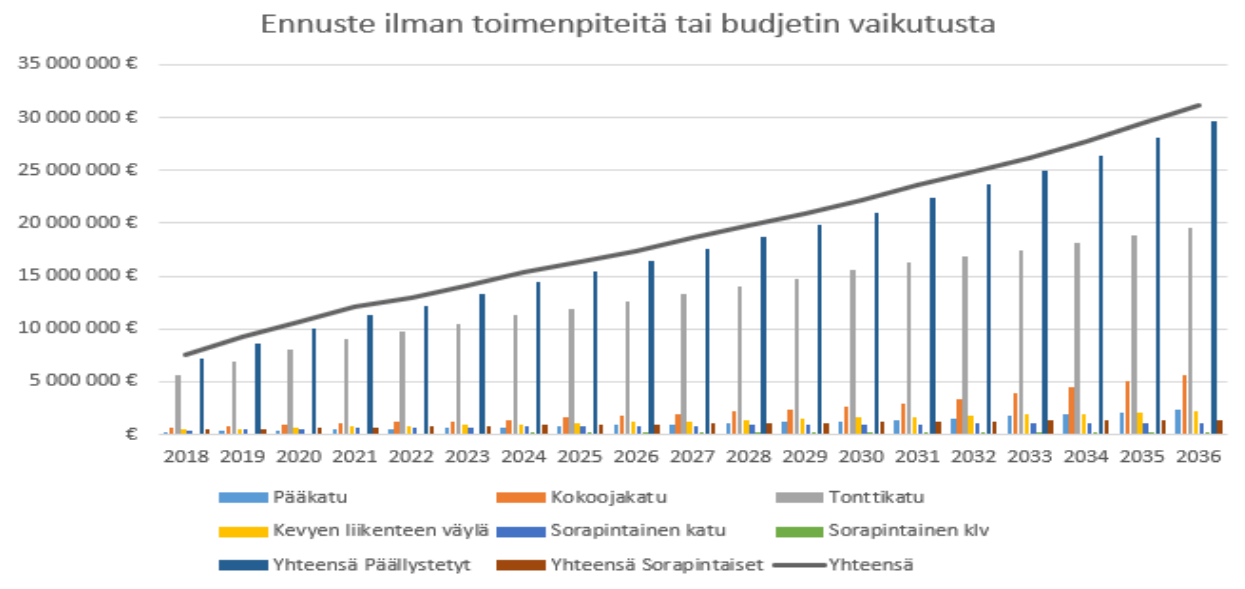
Tiettyjen purettavaksi päätettyjen rakennusten purkukustannuksiin on tehty määräraha varaus jo vuoden 2017 tilinpäätöksessä. Kiinteistöjen korjausvelan määrää seurataan vuosittain. Laskelma päivitetään vuoden alussa ja se pohjautuu edellisen vuoden lopun tilanteeseen.

Mikkelin kaupungin kiinteistöjen korjausvelan kehittyminen ⁴		
Vuosi	euroa	euroa, ilman C- salkkua
2012	60 milj. euroa	28 milj. euroa
2013	61 milj. euroa	30 milj. euroa
2014	66 milj. euroa	32,5 milj. euroa
2015	70,5 milj. euroa	35,3 milj. euroa
2016	73,9 milj. euroa	38,5 milj. euroa
2017	83,1 milj. euroa	45,4 milj. euroa
2018	90,6 milj. euroa	51,9 milj. euroa
2019	96,2 milj. euroa	50,4 milj. euroa

⁴ A = pidettävät rakennukset, B = kehitettävät rakennukset, C = realisoitavat rakennukset, D = kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset

Päällystettyjen katujen korjausvelan arvioidaan olevan n. 10,1 miljoonaa euroa ja sorapintaisten katujen n. 0,6 miljoonaa euroa.

4.6 Henkilöstö

Henkilöstömenot

Vuoden 2021 talousarviossa palkat ja palkkiot ovat 81,0 miljoonaa euroa (79,6 milj. euroa TA2020). Vuoden 2019 tilinpäätöksessä palkat ja palkkiot olivat 76,9 miljoonaa euroa. Talouden tasapainottaminen edellyttää edelleen palkkamenojen kasvun hillitsemistä. Taloussuunnitelmakaudella säästöjä henkilöstömenoissa haetaan kaupunkirakenneselvityksen ja palvelusuunnitelman pohjalta laaditun tavoiteorganisaation avulla, johon lisätään Talous- ja tulevaisuusohjelmaan sisältyvän 40 tehtävän vähentäminen. Henkilöstösuunnittelun tulee olla strategiasidonnaista siten, että kaupungilla on optimaaliset henkilöstörakenteet ja -mitoitukset. Myös työtehtävien sekä työaikajärjestelmien ja työaikojen hyvällä suunnittelulla pyritään palvelujen tehokkaaseen ja tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen.

Kaupunki kävi vuoden 2019 lopulla yhteistoimintaneuvottelut, joiden vaikutukset on viety vuoden 2021 talousarvioon.

Talousarviota laadittaessa palkkausmäärärahoja korotettiin sopimuskorotusten varalle 1,6 prosentilla kesäkuun 2020 palkkatasosta. Uudet kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 1.4.2020–28.2.2022.

Henkilösivukulut vuoden 2021 taloussuunnittelussa:

palkkaperusteinen eläkevakuutusmaksu (KuEL)	17,13 %
opettajien eläkemaksu, (VaEL)	16,67 %
kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu	1,53 %
työttömyysvakuutusmaksu	2,05 %
tapaturmavakuutusmaksu	0,272 %
maatalouslomittajilla	2,142 %
pelastuslaitos	0,530 %
ryhmähenkivakuutus	0,035 %

Eläkemenoperusteinen maksuosuus on alustavasti budjetoitu kertomalla vuodelta 2020 perittävien eläkemenoperusteisten ennakokaskujen yhteismäärä luvulla 1,03. Palkkojen sivukuluprosentit ovat tässä vaiheessa alustavia ennusteita ja niitä tarkistetaan tarvittaessa myöhemmin.

Henkilöstötoimenpiteet

Henkilöstösuunnittelu Mikkelin kaupungissa pohjautuu kaupungin strategiaan, strategiaan kehitysohjelmiin, kevään 2018 kaupunkirakenneselvitykseen, keväällä 2019 hyväksytyyn palvelusuunnitelmaan sekä kesällä 2020 hyväksytyyn talous- ja tulevaisuusohjelmaan. Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on olla ennakoivaa toimenpiteiden suunnittelua ja varautumista toiminnan edellyttämiin henkilöstöä koskeviin muutoksiin. Henkilöstösuunnittelulla ohjataan strategian ja palvelujen tuottamisen vaatimaa henkilöstöresursseja ja osaamista. Hyvällä henkilöstösuunnittelulla varmistetaan palvelutuotannon kannalta optimaaliset henkilöstörakenteet ja -mitoitukset.

Optimaalisen henkilöstöresurssin lisäksi myös henkilöstömenojen ennakointi on tärkeässä roolissa. Henkilöstömenojen vähentäminen vaatii kriittistä tarkastelua sen suhteen, täytetäänkö avautuvia tehtäviä vai voidaanko tehtävien uudelleenjärjestelyn tai sisäisen täyttämisen kautta saada säästöjä aikaan. Eläköitymisen ja mahdollisen muun poistuman myötä tarkastellaan kriittisesti erityisesti hallinnon ja tukipalvelutehtävien täyttöä. Henkilöstömenosäästöjä tavoitellaan edelleen säästövapaita purkamalla, vähentämällä sijaisuuksien ja määräaikaistuuksien käyttöä sekä hakemalla säästöjä erilliskorvauksien ja matkakustannusten vähenemisen kautta. Koivana tavoitteena on vähentää henkilöstön määrää 120 henkilötyövuoden verran vuoden 2018 lopun tilanteesta vuoden 2021 loppuun mennessä, ja lisäksi toimeenpanna 40 henkilötyövuoden lisävähennys vuoden 2023 loppuun mennessä.

Sairauspoissaolokustannuksia ja varhaiseläkkeistä aiheutuvia maksuja pyritään aktiivisesti vähentämään muun muassa varhaisen välittämisen mallin aktiivisella käytöllä, korvaavan työn mallin hyödyntämisellä, tehokkailla uudelleensijoitustoimilla sekä tukemalla työntekijän työhön paluuta työkykyä tukevia toimia hyödyntämällä. Työtä keventämällä tai työtehtäviä muuttamalla työkykyä voidaan ylläpitää, ja työntekijä voi jatkaa työssä pidempään.

Henkilöstön osaamista kehitetään ennakoivasti ja huomioiden kaupungin järjestämien palveluiden vaatiman osaamisen tulevaisuuden tarpeet. Myös osaamisen täysimääräinen hyödyntäminen ja laaja-alaisuus ovat tärkeässä asemassa henkilöstöresurssien käytön tehostamiseksi. Osaamisen kehittämisessä tavoitteena on asiakaslähtöisen osaamisen kehittäminen tulevaisuuden kunnan muuttuvien palvelutarpeiden mukaisesti. Osaamisen johtamiseen on vuoden 2020 lopussa hankittu osaamisen hallinnan työkalu.

Johtamisen ja esimiestyön kehittämisessä painotetaan osallistavaa valmentamista ja henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksien lisäämistä. Avoin ja vuorovaikutteinen keskustelukulttuuri mahdollistaa toimintamallien ja prosessien kehittämisen yhdessä henkilöstön kanssa.

Erikseen tehtävässä henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa esitetään tarkemmin henkilöstön määrää, -rakennetta ja toimenpiteitä työkyvyn ylläpitämisestä sekä ammatillisen osaamisen vaatimuksissa tapahtuvista muutoksista.

5 Mikkelin kaupunkikonsernin rakenne ja ohjaus

5.1 Konserniin kuuluvat yhteisöt

Kaupunkikonsernilla tarkoitetaan kuntalain 6 §:n mukaan kaupungin sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kaupungilla eli emoyhteisöllä on yksin tai yhdessä muiden konserniin kuuluvien yksiköiden kanssa on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräamisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä, joita kutsutaan tytäryhteisöiksi. Mikkelin kaupunki ja sen liikelaitokset ja taseyksiköt yhdessä kaupungin tytäryhteisöjen kanssa muodostavat kaupunkikonsernin. Määräysvalta merkitsee kaupungin mahdollisuutta ohjata tytäryhteisöjen toimintaa niin, että konsernin tavoitteet ja edut tulevat otetuksi huomioon.

Kuntalain 114 §:ssä on säädetty konsernitalinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta ja sisällöstä sekä niihin liittyvistä poikkeuksista. Kuntakonsernin tulee laatia täydellinen konsernitalinpäätös, joka sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman ja konsernin rahoituslaskelman sekä liitetiedot.

Kaupunginvaltuusto päättää kuntalain 14 §:n mukaan kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Valtuusto antaa tytäryhteisöjen ohjausta ja valvontaa koskevia periaatteita kunnan konsernijohtolle, ja valtuuston asettamat tavoitteet ohjaavat kunnan edustajien toimia tytäryhteisöjen toimielimissä. Kyseiset tavoitteet eivät kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä; tavoitteiden asettaminen on luonteeltaan välillistä ja pääomistajan tahdon esille tuomista.

Talousarviossa asetetaan tytäryhteisökohtaiset vuoden 2021 toiminnalliset tavoitteet merkittävillä tytäryhteisöille. Ohjelmakorteissa esitetyt tavoitteet on johdettu Mikkelin kaupunkistrategian strategisista ohjelmista, minkä lisäksi on määritetty myös muita tytäryhteisöjen toiminnan kannalta keskeisiä tavoitteita. Kaupungin edustajien tulee toimia tytäryhteisöjen päätöksentekokelemissä kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjeita.

Merkittävien tytäryhteisöjen toiminnasta raportoidaan kaupungin tammi-heinäkuun talouden seurannan yhteydessä ja tilinpäätöksessä. Lisäksi tytäryhtiöt, joille on asetettu tavoitteita, kutsutaan vuosittain konserni- ja elinvoimajaoston sekä kaupunginhallituksen kuultavaksi.

Konserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja muut yhteisöt

Mikkelin kaupunki ja sen määräysvallassa olevat yhteisöt muodostavat kuntakonsernin, jossa on yhteensä 11 merkittävää osakeyhtiötä ja 14 asunto- tai kiinteistöyhtiötä, joiden katsotaan omistusosuudeltaan tai määräysvallan kautta kuuluvan konsernin tytäryhtiöksi tai -yhteisöksi. Kaupungilla on suoraa omistusta myös 14 osakkuusyhteisössä ja viidessä kuntayhtymässä, ja se on mukana kuudessa säätiössä.

Konserni- ja elinvoimajaosto on laatinut kaupunginhallitukselle selvityksen konsernirakenteen tiivistämisestä. Selvitys on hyväksytty kaupunginvaltuustossa kaupunkistrategian strategisten ohjelmien (KV 20.8.2018 § 92) yhteydessä ja työskentely tiivistämisselektiivisen pohjalta on käynnissä. Osana TATU-ohjelmaa on laadittu myös uusi konsernirakenneselvitys, johon liittyvät toimenpiteet kaupunginhallitus on hyväksynyt linjapäätöksensä 22.6.2020 § 231.

Konsernirakenne 31.12.2020	kaupunki	konserni
Tytäryhteisöt		
Etelä-Savon Energia Oy (konserni)	100,00 %	
- ESE-Tekniikka Oy		100,00 %
- ESE-Verkko Oy		100,00 %
- Huippuenergia Oy		100,00 %
- OOOEse Ruskij Les		100,00 %
- OOOEse, Venäjä		100,00 %
- Haukivuoren Lämpö Oy		93,96 %
- Biohauki Oy		88,00 %
- Biosairila Oy		30,00 % (konserniom. yhteensä 100 %)
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	100,00 %	
Metsäsairila Oy	100,00 %	
- Biosairila Oy		70,00 % (konserniom. yhteensä 100 %)
Mikalo Oy	100,00 %	
Mikkelin Asumisoikeus Oy	100,00 %	
Mikkelin opiskelija-asunnot Oy	100,00 %	
Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	100,00 %	
Mikkelin Jäähalli Oy	74,88 %	89,10 %
Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy	80,65 %	
Etelä-Savon Koulutus Oy (konserni)	62,50 %	
- KasvuEsedu Oy		62,50 %
Mikkelin Ravirata Oy	75,47 %	
Mikkelin Matkailu Oy (ei toimintaa)	100,00 %	

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt

As. Oy Pirttitie III	100,00 %	
Kiinteistö Oy Mikkelin Mannerheimintie 30 ¹	100,00 %	
Kiint. Oy Jääkärintie 31 (Naistinki Oy:n tytär)		100,00 %
Kiint. Oy Kyyhkylä (Naistinki Oy:n tytär)		100,00 %
Kiint. Oy Koppelonpesä (ESEn tytär)		100,00 %
As. Oy Tuppura	97,00 %	
As. Oy Hirvipari	95,69 %	
Kiint.Oy TeknoGraani (Naistinki ja ESE omistavat)		75,64 %
Kiint. Oy Ristiinan Suopursu	70,00 %	
Kiint.Oy Kenkäveronniemi	66,70 %	
Kiint.Oy Mikkelin Takojankatu 1	58,63 %	
Mikkelin Arkistotalo Oy	56,00 %	
Kiint.Oy Mikkelin Tietotaitokortteli	51,56 %	
As. Oy Mikkelin Hauki-Koivikko	38,14 %	

Kuntayhtymäosuudet

Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä	72,30 %
Etelä-Savon Sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymä	57,42 %
Etelä-Savon Maakuntaliitto	33,02 %
Vaalijalan kuntayhtymä	12,37 %
Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymä	10,81 %

Osakkuus-/omistusyhteisyhteisöt

Kyyhkylän Asuntolat Oy	49,20 %	
Kiint. Oy Otavan Ketola	47,26 %	
Mikkelin Pesula Oy (loppuosa Essoten omistuksessa)	42,86 %	
Kiint. Oy M:lin mlk:n Kuuselan kulma	41,02 %	
As. Oy Mikkelin Lehmusrivi	40,50 %	
Etelä-Savon Kaapelitelevisio Oy (ei toimintaa)	36,80 %	
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (konserni)	36,20 %	
Saimaa Stadiumi Oy	35,36 %	
Mikkelin Mikaeli Oy	33,33 %	
Kiint.Oy Kattilansillan kauppakeskus	32,11 %	
As. Oy Partinkartano	29,80 %	
Kiint. Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo	21,24 %	
Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy	20,00 %	
Kiint. Oy Mikkelin Torikioski	17,70 %	44,30 %
Koskienergia Oy (ESEn omistus)		45,00 %
Suomen Voimatieto Oy (ESEn omistus)		21,70 %
K-S Energiävälitys Oy (ESEn omistus)		20,00 %

¹ Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Kiinteistö Oy Mikkelin Mannerheimintie 30 -yhtiön purkamisen (KV 11.11.2019 § 121). Purkuprosessi on kesken.

Säätiöt, joissa kaupunki on mukana

Haukivuoren Vanhustentalosäätiö
Juvan ajoharjoitteluratasäätiö
Karjala-tietokantasäätiö
Kyyhkylä-säätiö
Sodan ja rauhan keskus Muistin tukisäätiö
Suomen elinkeinoelämän keskusarkiston säätiö

Omistusyhteisyhteisöä pidetään osakkuusyhteisönä, kun kunnalla on vähintään viidesosa ja enintään puolet omistusyhteisyhteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Kaupungilla voi olla huomattava vaikutusvalta ja mahdollisuus vaikuttaa yhteisön taloudellisten ja operatiivisten päätösten tekemiseen, mutta sillä ei ole konsernisuhteelle ominaista määräysvaltaa.

5.2 Omistajapolitiikka ja konserniohjaus

Mikkelin kaupunginvaltuusto on vahvistanut omistajapoliittiset linjaukset päätöksellään 20.2.2017 § 15. Omistajapolitiikka koostuu erityisesti omistajastrategian valinnasta ja sen onnistuneisuuden arvioinnista sekä konserniohjauksesta. Omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet sekä omaisuuden käytöstä vastuussa olevat tahot. Samoin määritellään, miten seuranta ja raportointi on järjestetty.

Tehokkaalla omistajapolitiikalla kaupunki pyrkii pääoman ja omaisuuden tehokkaaseen käyttöön; pääomia vapauttamalla ja uudelleen kohdistamalla kaupunki pyrkii lisäämään kunnan pääomien tuottavuutta ja kehittämään kaupunkia sekä luomaan hyvän kuntatalouden. Omistuksille on kaupungin talousarviossa määritelty yhteisökohtaiset tuotto- ja muut toiminnalliset tavoitteet.

Talousarvioon kirjataan myös omistajapoliittisista linjauksista johdettuja konkreettisia omistajapoliittisia toimenpiteitä talousarviovuodelle. Toimenpiteissä esitetään myös ennakkotietona sellaisia tehtäviä tai suunnitelmia, jotka tulevat vaatimaan kaupungin osalta ratkaisuja. Kirjatut omistajapoliittiset toimenpiteet jalostuvat talousarviovuoden aikana ja niiden toteutumista arvioidaan tilinpäätösraportoinnin yhteydessä.

Konserniohjaus

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt päätöksellään 24.8.2020 § 57 Mikkelin kaupungin konserniohjeen, joissa on määritelty konsernin johtosuhteet ja johtamisen säännöt.

Konserniohjauksella tarkoitetaan omistajaohjausta ja tytäryhteisöjen valvontaa koskevien ohjeiden antamista. Omistajaohjaus on kunnan edustajien päätösvallan käyttöä, käytön ohjaamista yhtiökokouksissa tai vastaavissa elimissä sekä muita toimenpiteitä, joilla kunta osakkeenomistajana myötävaikuttaa yhtiön hallintoon ja toimintaperiaatteisiin. Tytäryhtiöiden valvontaa koskevia ohjeita taas annetaan kunnan omille toimielimille ja viranhaltijoille. Lisäksi kunta voi antaa teknisluonteista ohjeistusta tytäryhtiöille sovituisissa konsernin toiminnoissa, kuten tilinpäätösraportoinnissa ja rahoituksen tai hankintojen järjestämisessä. Konserniohjauksen piiriin katsotaan usein kuuluvan myös kunnan omistusohtaus liikelaitoksissa ja valvontaohjeiden antaminen liiketoimintaa valvoville kunnan toimielimille ja liikelaitoksen johdolle.

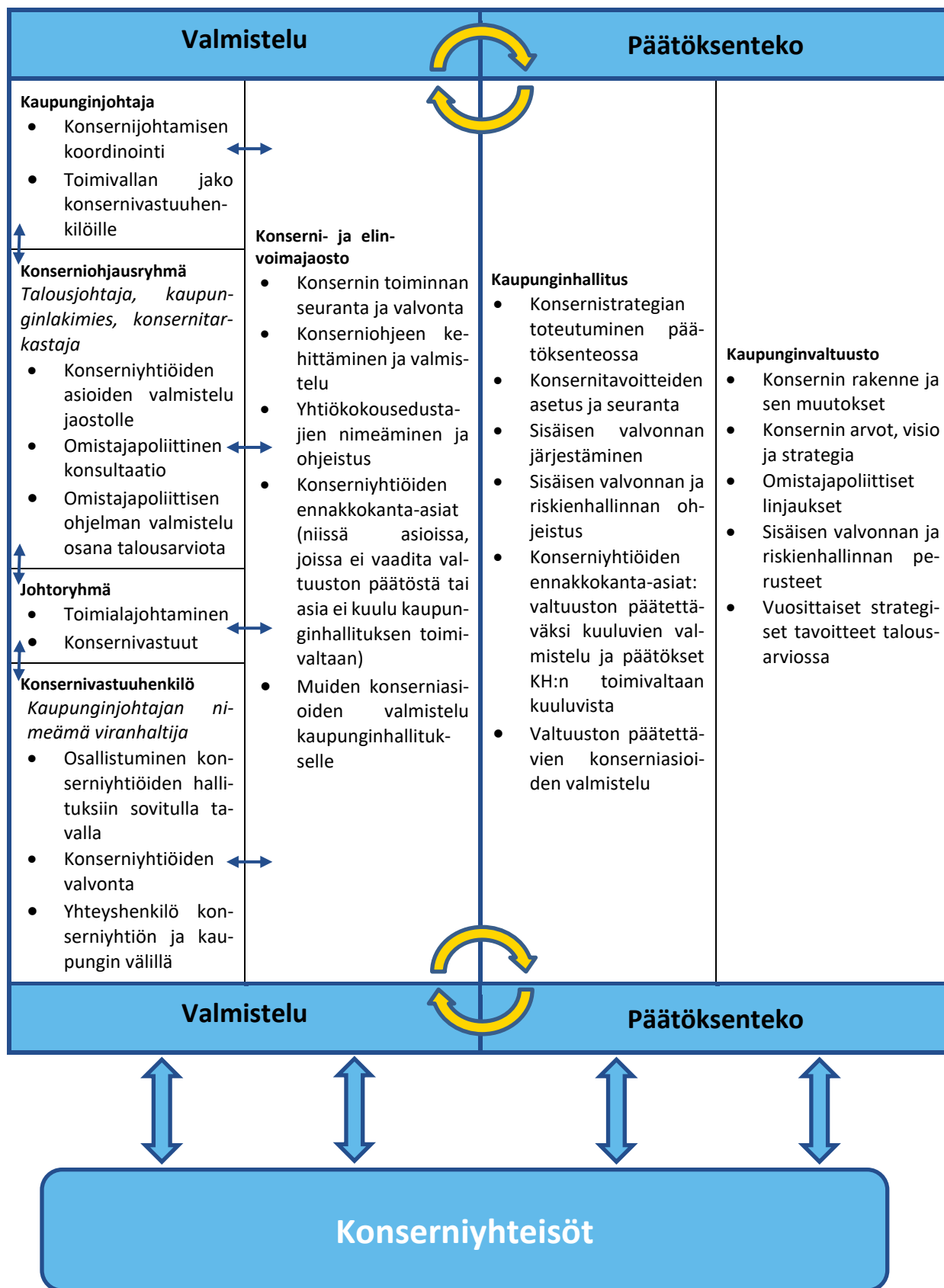
Kaupunginhallitus on hyväksynyt 22.6.2009 konserniohjauksen järjestämistä koskevat periaatteet. Periaatteiden mukaan konserniohjauksen ja -valvonnan käytännön järjestämiseksi on tarkoituksenmukaista, että valvonta- ja seurantavastuu delegoidaan kaupungin johtoryhmään kuuluville viranhaltijoille. Uusimman delegointipäätöksen on tehnyt konserniohjeen nojalla kaupunginjohtaja vuonna 2020. Konsernivalvonnan vastuuhenkilöt on esitetty talousarviokirjan viimeisellä sivulla.

Konserniohjausprosessi

Mikkelin kaupungin tytäryhteisöjen tavoitteet määritellään vuosittain kaupungin talousarviossa. Yhteisöjen tavoitteet valmistellaan yhteistyössä tytäryhtiön ja yhteisön konsernivalvontavastuuhenkilön kanssa. Konsernitavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain siten, että kaupungin seuraavan vuoden talousarvion tavoitteiden määrittelyssä voidaan huomioida kuluvan vuoden tavoitteiden toteutuminen. Valtuusto arvioi konsernin tavoitteiden toteutumista vuosittain tilinpäätöksissä. Kaupunginhallitus antaa konsernitiilinpäätöksen yhteydessä tiedot kaupunginvaltuustolle konsernin toiminnasta ja taloudesta.

Arviointi perustuu konsernin toiminnasta ja taloudesta saatuihin tietoihin. Konserniyhtiöiden seuranta on täsmennetty ja yhteydenpitoa on tiivistetty. Yhtiöt pyydetään kaupunginhallituksen sekä konserni- ja elinvoimajaoston kuultavaksi vuosittain. Lisäksi keskeisten konserniyhtiöiden kesken järjestetään konsernipäiviä, jossa käydään läpi konserniyhtiöitä koskevia yleisiä asioita. Vuonna 2020 konsernipäivää ei ole voitu järjestää koronavirusepidemiasta johtuen. Käytäntöön on tarkoitus palata vuonna 2021.

Konserniohjausprosessia on havainnollistettu seuraavalla sivulla olevalla prosessikaaviolla.

6 Tytäryhteisöjen valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Kaupunki määrittelee 11 merkittävälle tytäryhtiölle valtuustoon nähden sitovat tavoitteet. Näiden yhtiöiden tehtävänä on palvelutuotannon hoitaminen tai kaupungin kehittämistoimintaan keskeisesti osallistuminen. Konsernivastuuhenkilöiden tulee toimia kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjetta.

6.1 Etelä-Savon Energia Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Sähkön ja lämmön yhteistuotanto, sähkönsiirto

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Kilpailu puupolttoaineista tulee kiristymään, kuten myös turpeen verotus, jotka molemmat luovat kaukolämmölle hinnankorotuspaineita. Myös aiempaa sateisemmat ja lämpimämmät vuodet voivat aiheuttaa haasteita lämmön myynnille, koska polttoaineiden laatu voi heiketä ja lämmön myyntimäärät pienentyä. Sähkön hinnan ennustetaan laskevan nykytasoltaan, joka on ollut noin 40 €/MWh, koska on tulossa uutta sähköntuotantokapasiteettia ja energiatehokkuus lisääntyy. Uutta kapasiteettia tulee erityisesti aurin-golla ja tuulella sekä ydinvoimalla tuotetun energian muodossa. Liikenteessä panostetaan sekä sähkö- että kaasuautoihin. Erityisesti kaasuautojen määrään oletamme kasvavan voimakkaasti.

Sähkön siirrossa alkoi uusi valvontajakso 2020. Edellinen valvontajakso päättyi ESE-Verkko Oy:n osalta alituoton puolelle, mutta jatkossa alentunut korkotaso laskee tuottotasoa, minkä lisäksi valtiovallan taholta voi tulla päätöksiä, jotka laskevat tuottotasoa jatkossa.

Tulostavoitteet vuonna 2021

Kaukolämmössä ja sähkönsiirrossa turvataan asiakkaiden energiansaanti. Kaasuliiketoiminnassa avataan kaksi uutta tankkausasemaa

OHJELMAKORTIT

1. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Biokaasutankkausasteiden lisääminen/ Energialiiketoiminta (nykytaso 2 kpl)	nykytaso + 2 kpl
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Turpeen käytön vähentäminen/ Voimaliiketoiminta (nykytaso 20 %)	nykytaso -5 %
	Aurinkolämpö ja -sähkökohde, jolla korvataan polttamalla tuotettua energiaa/ Energialiiketoiminta (nykytaso 2 kohdetta Ristiina ja Riikolankatu)	nykytaso + 1 kohde

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Kaukolämpöasiakkaiden kulutustiedon parantaminen energiamittareita vaihtamalla / Energialiiketoiminta. Vaihto aloitettu vuonna 2019 ja 2020 vaihdettu on 60 kpl.	vaihdettavia mittareita 350, kaikki vaihdettu vuonna 2024

2. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
EcoSairila -kehittämislusta	BioSairila -hankkeen valmistuminen/ BioSairila Oy	laitos tuotannossa v. 2020
	Lämpöpumput hyödyntämään jätevedenpuhdistamon jätelämpöä laitoksen kiviaines-/ Energialiiketoiminta	pumput asennettu ja käyttövalmiit, kun laitos käytössä
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Koulutusyhteistyö ESEDU:n kanssa	Tarvittavat resurssit ESE-Tekniikalle
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Yhteistyö LUT Mikkelin kanssa sekä yhteistyöprojektit XAMK:n kanssa.	Osallistuminen HUGE sekä BioCir -projekteihin

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kaupunkiorganisaation markkinoinnin ja viestinnän viestien ja visuaalisen ilmeen yhtenäistäminen	Osallistuminen kaupunkimarkkinointiin / Hallinto	Osallistuminen kaupunkimarkkinointiin ja viestinnässä mukana Mikkeli -brändi, kuten sähköpostin allekirjoitukset ja viralliset julkaisut
Tapahtumat	ESE tukee sopivia kaupungin järjestämiä tapahtumia/ Hallinto	1 tapahtuma/ vuosi

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020	TS 2021
Liikevaihto	50 483	51 600	48 000	51 000
Tilikauden voitto/tappio (verojen jälkeen)	4 185	2 600	2 000	2 000
Osinko	2 860	2 000	2 000	2 000
Investoinnit	14 400	14 000	14 000	10 000
Ulkoisen velka	91 087	85 000	91 500	91 000
Sisäinen velka	14 295	14 295	14 265	14 295
Konsernitilin limiitti	4 200	4 200	4 200	4 200
Omavaraisuusaste	18,4 %	15 %	15 %	15 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	102	95	95	95
vakituinen, kpl	91	92	91	92
määräaikainen, kpl	7	3	4	3

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Strategiset riskit

ESEN strategiset riskit liittyvät Pursialan voimalaitoksen tuotannon ja kaukolämmön myynnin kannattavuuteen. Lämpiminä vuosina Pursialan voimalaitoksen tuotantomäärät ovat vähäisiä, ja ns. minimikuormalla ajaminen heikentää tuotannon hyötysuhdetta. Pursialan voimalaitos pystyisi tuottamaan enemmän lämpöä kuin mitä tällä hetkellä on olemassa lämpökuormaa. Voimalaitoksen toiminnan kannattavuuteen kytkeytyy myös poliittisia riskejä, kuten muutokset polttoaineiden verotuksessa, käyttökielloissa ja tuissa. On tärkeää, että voimalaitokselle saapuvien polttoaineiden energiamäärät saadaan mitattua oikein, sillä se vaikuttaa suoraan tuotannon kannattavuuteen.

Tukkusähkömarkkinoilla hinnat ovat edelleen alhaiset tuotantokustannuksiin verrattuna.

Sähkön hintariskeihin varaudutaan ESEN hallituksen hyväksymällä riskipolitiikalla. Riskipolitiikka määrittelee, miten tulee varautua markkinahintariskihin, määräriskihin, vastapuoliriskihin, likviditeettiriskihin ja aluehintariskihin. Lisäksi riskipolitiikka määrittelee rajat, joissa riskien tulee pysyä. Riskipolitiikan toteutumista seurataan kuukausittain.

Kaukolämmössä haasteena on kiinteistöjen energiankulutuksen väheneminen sekä maalämpöratkaisujen imagoetu markkinoinnissa. Etu on tosin aiempaa pienempi.

Operatiiviset riskit

Operatiivisista riskeistä huomattavimmat ovat polttoaineiden saannin turvaaminen Pursialan voimalaitoksella, lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys ja toimivuus sekä sähkönjakelun varmistaminen.

Polttoaineiden saantia on pyritty turvaamaan riittäväällä polttoainesopimuksilla, omilla polttoaineiden varmuusvarastoilla sekä keskitämällä pääosa puupolttoaineiden terminaalitoiminnoista Mikkelin Metsäsairilaan. Puupolttoaineiden saatavuutta varmistaa lisäksi oman polttoainehankinnan kehittäminen Venäjällä. Pitkän aikavälin epävarmuustekijät liittyvät turpeen verotukseen ja mahdollisiin käyttökieltoihin.

Uutena haasteena on polttoainekäytön äärevöityminen. Tämä tarkoittaa sitä, että voimalaitos käyttää hyvin lyhyinä pakkasjaksoina paljon polttoainetta, kun muina aikoina polttoaineen käyttö on huomattavasti pienempää. Polttoainetoimittajilta vaadittaisiin näin ollen entistä enemmän terminaalivarastointia, jolla tuetaan haketusta kylminä kuukausina. Se vaatii kuitenkin investointeja.

Lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys häiriötilanteissa ja suurissa kuormitustilanteissa on varmistettu vara- ja huippulämpökeskuksilla. Pursialan lämmöntuotantokapasiteetti on noin 130 MW ja vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetti hieman alle 100 MW. Vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetin tulee vastata kaukolämmön myyntimäärien kehitystä.

Verkkotoiminnan riskeinä ovat sähköjakelun häiriöt ja sallitun tuoton laskentaan vaikuttavat viranomaissäädökset. Sähköverkon pitkän aikavälin kehittämiseksi on laadittu suunnitelma. Se ohjaa verkkoon tehtäviä investointeja, joilla pyritään turvaamaan sähköverkon toimintavarmuus ja kehittämään verkkoa. Sähköjakelun häiriöitä pyritään lisäksi ennaltaehkäisemään siten, että verkon toimintakunnosta huolehditaan mm. huoltotoimenpiteillä ja verkonraivauksella. ESE-Verkko Oy jatkaa verkkonsa maakaapelointiasteen nostamista.

Muita riskejä ovat päästöoikeuksien riittävyys, muutokset sähkön markkinahinnassa sekä henkilöriskit. Yhtiön saamat ja edellisiltä vuosilta yli jääneet päästöoikeudet riittävät Pursialan voimalaitoksen tarvitsemaan turpeen polttomäärään, koska Pursialan kattilatekniikka mahdollistaa puunkäytön aina 85 %:iin saakka. Sähkön hintariskeihin on varauduttu riskipolitiikalla.

Hallituksella tulee aina olla suunnitelma toimitusjohtajan mahdollisesta korvaamisesta. Lisäksi henkilöriskeihin on varauduttu sijaisuusjärjestelyin ja dokumentoimalla tietoa siten, että tieto on myös muiden saatavilla. Sijainen tekee sijaistettavan työn ja tulee samalla perehdytetyksi toisen työhön käytännön kautta.

Taloudelliset riskit

Konsernin rahoitusriskeihin on varauduttu joko kiinteäkorkoisilla lainoilla tai hankkimalla lainoille suojaustuotteita. Tällä tavoin suojattuja lainoja tulee olla noin 50–80 % konsernin lainakannasta aina seuraavien 10 vuoden ajan. Muutoksia voidaan tehdä hallituksen päätöksellä. ESE-konsernilla on käytössään kaupunkikonsernitiliin liitetty limiitti, joka auttaa maksuvalmiudessa.

Hankintoihin liittyvät menettelyt ja oikeudet ilmenevät ESE-konsernin Hyvä hallintotapa -asiakirjasta. Siinä on määritelty myös lähipiiriliiketoiminnan valvonta, sopimusten laadinta, omaisuuden hallinnointi, kirjanpidon ja maksuliikenteen järjestäminen sekä sisäinen valvonta ja tarkastus. ESE-konsernissa toteutetaan ulkopuolisen toimijan suorittamaa sisäistä tarkastustoimintaa.

Vahinkoriskit

Konsernissa on tunnistettu seuraavat vahinkoriskit: omaisuusvahinkoriskit, vastuuvahingot, tuotannon keskeytysriskit, ympäristövahingot, rikosvahingot ja tapaturmat. Vakuutusmäärät ja vakuutusten kattavuus tarkistetaan vuosittain. Konsernilla on käytössään vakuutusmeklari, joka avustaa mm. vakuutusten kattavuuden määrittelyssä sekä korvaushakemuksissa.

Omaisuusvahinkoriskeihin on varauduttu omaisuusvakuutuksilla, joita ovat mm. laitosten ja irtaimiston vakuutukset sekä ajoneuvo- vakuutukset. Sähkö- ja kaukolämpöverkkoja ei ole vakuutettu.

Toiminnan vahinkojen varalta yhtiöllä on vastuuvakuutus, joka sisältää liiketoiminnan lisäksi myös toimitusjohtajan, hallituksen ja johtoryhmän vastuuvakuutukset. Yrityksellä on myös rikosvakuutus. Pursialan voimalaitoksen ja Tikkanan tuotantojen mahdollisen keskeytyksen varalta on keskeytysvakuutus.

Ympäristövahinkoihin on varauduttu mm. ympäristövahinkovakuutuksin sekä valitsemalla vähäpäästöisiä polttoaineita, parantamalla tulipalotilanteiden toimintavalmiuksia ja vaihtamalla sähköverkkoon ympäristöystävällisiä muuntajia.

Työtaturmia pyritään ehkäisemään järjestämällä työturvallisuuskoulutusta koko henkilöstölle ja lisäämällä näin tietoisuutta turvallisista työtavoista. Työturvallisuuden kehittymistä seurataan yhtiön mittareista laaditun työturvallisuusindeksin avulla. Lisäksi yhtiössä järjestetään säännöllisesti ensiapukoulutusta ja turvavartteja sekä ylläpidetään työturvallisuuskortteja. Työtaturmien varalta henkilöstöllä on lakisääteinen tapaturmavakuutus ja matkavakuutus työmatkoille. Henkilöstölle on otettu myös vapaaehtoinen sairauskuluvakuutus, joka kattaa kaikki sairaus- ja tapaturmakustannukset 10 000 euroon asti. Vakuutuksen avulla pyritään pitämään huolta siitä, että henkilöstö olisi mahdollisimman työkykyistä.

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2021	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu- vastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Mikkelin kaupungin- hallitus on asettanut energiatyöryhmän selvittämään mahdollisia omistusjärjestelyjä.	Omistusjärjestely- vaihtoehdot kartoitettu 12/2020. Tämän jälkeen poliittinen keskustelu vaihtoehdoista ja mahdolliset yksityiskohtaiset neuvottelut valitun vaihtoehdon pohjalta ke- vät 2021.		kaupunginjohtaja	

6.2 Etelä-Savon Koulutus Oy

Omistus: 62,5 %

Toimiala: Yhtiön toimialana on ylläpitää kulloinkin voimassa olevassa lainsäädännössä tarkoitettua ammatillista koulutusta sekä lukiokoulutusta (vaihtoehtoisesti toisen asteen koulutusta) sille toimiluvassa/järjestämisluvassa määrätyn koulutustehtävän mukaisesti. Yhtiö voi harjoittaa myös toimialansa puitteissa muuta koulutustoimintaa. Lisäksi yhtiö järjestää toisen asteen koulutuksen tasoista aikuiskoulutusta sekä koulutustaan tukevaa palvelu-, majoitus-, ravintola-, tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita osakkeita, osuuksia ja kiinteistöjä sekä käydä niillä kauppaa ja vuokrata niitä sekä vastaanottaa avustuksia ja lahjoituksia.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Koska opiskelijavuosimäärän ja valtionosuusrahoituksen ennakoidaan vähenevän, resursseja alueen kehittämiseen haetaan entistä voimakkaammin kilpailulta markkinalta, hanketoiminnasta ja digitalisaation edistämisestä sekä koulutusviennistä. Laajeneva oppivelvollisuus lisää organisaation tehtäviä ja erilaisten oppijoille annettavien ohjaus- ja tukipalvelujen määrää. Esedu aloittaa lukiotoiminnan 2022. Valmistaudutaan jatkuvan oppimisen uudistukseen ja sen toimenpiteisiin.

Tulostavoitteet vuonna 2021

Taloudellinen tulos Etelä-Savon Koulutus Oy:ssa on noin 100.000 € positiivinen ja mahdollistaa kehittämisen. Henkilöstömäärä yli 300. Uusia yrityksiä alueelle yhteistyössä Miksein ja muiden toimijoiden kanssa.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Oppivelvollisuuden laajenemisen mukaiset toiminnot on otettu käyttöön. Työpajatoiminta ja muut toiminnalliset, keskeyttämisen ehkäisemistä koskevat toimenpiteet	3 toimivaa pajaa 2021, KTK-indikaattorit ohjelman mukaan
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Eri hankkeet sekä yhteisöllisyyttä tukevat tapahtumat. Opiskelijayhdistyksen toiminta. Moniammatillinen verkostotyö.	Tavoitteet ja mittarit keskeyttämisen tasolle, työllistymiselle ja jatko-opinnoille Esedun sitovissa tavoitteissa

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Opiskelijoiden turvallisuuden tukeminen opintojen aikana	KTK-indikaattorit ohjelman mukaan

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Resurssitehokkuus	Vastuullinen ja aluekehitystä tukeva ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoituksen käyttö	100 % valtionosuusrahoituksen käyttö
	Tilojen käytön tehostaminen synergiaa lisäämällä	Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Saavutettavuus	eEsedun toiminta opintojen saavutettavuuden osalta	Toiminta käynnissä

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
EcoSairila -kehittämisalusta	Yhteistyö osaamisen kehittämisen näkökulmasta	

Memory Campus -kehittämislusta	<i>Yhteistyö osaamisen kehittämisen näkökulmasta</i>	
Kalevankangas -kehittämislusta	<i>Yhteistyö osaamisen kehittämisen näkökulmasta</i>	
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Valtionosuusrahoituksen tehokas käyttö ammatillisessa koulutuksessa	Ammatillisen koulutuksen rahoitusindikaattorit
	Koulutussopimusten ja oppisopimusten kohdentaminen työllistymisen tueksi	
	Työelämäfoorumien toiminnan kehittäminen	Toimintamalli uudistetaan 2021

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	KasvuEsedu Oy:n tarjoamat kehittämis- ja koulutuspalvelut, osaamistarvekartoitukset Elinvoimayhteistyö kaupungin kanssa	KasvuEsedu Oy:n liikevaihto ja muut mittarit Esedun tavoitteissa

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Osaavan työvoiman varmistaminen	Esedun rekrytointia ja työllisyyttä tukevien palveluiden tuottaminen (yritykset, opiskelijat, julkinen sektori)	2 työpajaa toiminnassa, 1 kehittämisshanke tai uusi toiminto yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
	Kuntakokeiluun osallistuminen	onko toteutunut
	Osallistuminen työllisyyttä tukeviin hankkeisiin	onko toteutunut
	Kiinteä yhteistyö TE-palveluiden kanssa	onko toteutunut

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020	TS 2021
Liikevaihto	29 147	28 113	28 226	29 216
Tilikauden voitto/tappio	-384	279	405	155
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	1 134	1 528	1528	200
Ulkoisen velka	4 701	5 000	5000	5000
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	3 000	3 000	3000	3000
Omavaraisuusaste	58,81%	58 %	58%	58%
Henkilöstö yhteensä, kpl	323	345	345	345
vakituinen, kpl	294	291	291	291
määräaikainen, kpl	29	54	54	54

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Keskeisimmät riskit ovat opiskelijavuosimäärän väheneminen, KasvuEsedun myynnin laskuminen ja osaavan työvoiman saatavuuden heikkeneminen. Varautumisena osaamisen vahvistaminen, aikaan ja paikkaan sitomattoman osaamisen kehittämisen lisääminen ja vaikuttavuudella markkinointi. Pandemian jatkuminen ja hybridimallin käyttöönotto.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2021

Elinvoimatyön synerginen toteutus koko konsernissa.

6.3 Kiinteistökehitys Naistinki Oy

Omistus: 100%

Toimiala: Kiinteistöjen hallinta, vuokraaminen, ylläpito ja investoinnit.

Naistinki on 100% omistaja Kiinteistö Oy Kyyhkylässä ja Kiinteistö Oy Jääkärintätkatu 31 (TUMA). Lisäksi yhtiöllä on useita osaomistuksia mm. Kiinteistö Oy Teknograanissa, Kiinteistö Oy Kuvernööriössä, Kiinteistö Oy Mikkelin Torikioskissa ja Mikkelin jäähalli Oy:ssä. Kyyhkylän ja Jääkärintätkadun luvut eivät sisälly kokonaisuudessaan tähän raporttiin.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Yleinen yritysilmapiiri sekä valtakunnallisesti että Mikkelissä on heikentynyt. Vuoden 2020 toimintaa on leimannut lisäksi koronan tuoma epävarmuus ja asiakkaiden selviämiseksi tehdyt huojennustoimenpiteet. Tulevien vuosien muutokset seuraavat em. asioita.

Lisäksi julkisen sektorin tiivistämistoimenpiteet ovat karsineet asiakaskuntaa ja tilanne tulee vielä muuttamaan toimitilakysyntää mahdollisesti jonkin verran.

Sijoittajien kiinnostus toimitilarakentamista kohtaan Mikkelin seudulla heikkenee edelleen. Institutionaaliset sijoittajat eivät ole kiinnostuneita sijoittamisesta muihin kuin suuriin kasvukeskuksiin, joissa arvonnousu on mahdollista ja riskit pienemmät. Uusien hankkeiden käynnistyminen Mikkelin seudulla edellyttää kaupunkikonsernin aktiivisuutta kannattavien hankkeiden kehittäjänä. Alueiden rakennuttamisessa Naistingin rooli tulee olemaan tarkastelujaksona merkittävä, arviolta 30-35 miljoonan euron investoinnit. Naistingin rooli paikallisena elinkeinopolitiikan tekijänä vahvistuu edelleen.

Tulostavoitteet vuonna 2021

Kiinteistökehitys Naistinki Oy:n strategiset tavoitteet ovat talouden vahvistaminen edelleen ja käynnissä olevien saneerauksien ja uudisrakennushankkeiden läpivieminen taloudellisesti kannattavasti Mikkelin elinkeinoelämää virkistäen.

Suuren kokoluokan elinkeinoinvestointeja on valmistelussa/toteutuksessa noin 30 miljoonan euron edestä, jotka on tavoite saada toteutumaan vuoteen 2023 mennessä. Merkittävin näistä on mahdollinen kirjastohankkeen toteutuminen.

Yhtiön nykyisen kiinteistöomaisuuden korjausvelkaa tulee edelleen pienentää sekä ennakoida kiinteistöjen teknistä uudistamistarvetta.

Investoinnit vuonna 2021 tulevat jäämään usean tiiviin investointivuoden tasosta. Keskiarvoinvestointisummana Naistingilla on ollut n. 5 miljoonaa euroa vuodessa. Vuoden 2021 investoinnit lienevät maksimissaan n. 2 miljoonaa euroa Toisaalta Naistingin on oltava tarpeen mukaan ketterä ja nopea hankkeiden käynnistämässä, jolloin vuoden 2021 investointiohjelmaan ehtisi vielä syntymään uusia kannattavia hankkeita.

OHJELMAKORTIT

1. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun edistäminen	Kyyhkylän matkailullisten toimintaedellytysten turvaaminen	Kiinteistöjen pitäminen matkailullisesti toimivina ja uuden operaattorin saaminen alueelle

2. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
EcoSairila -kehittämislusta	Uuden investoinnin saaminen kannattavasti alueelle	Toteutunut investointi
Memory Campus -kehittämislusta	Kirjastoratkaisun edistäminen osaltaan	Toteutunut investointi Kalevankankaalle
Kalevankangas -kehittämislusta	Jäähallin hallinnoinnin myötä vaikuttaminen alueen vetovoiman lisäämiseksi, kustannustehokkuuden lisääminen, yhteistyön lisääminen	Toimivampi kokonaisuus
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	TUMAn pitäminen toiminnallisesti LUT:n tarpeita vastaavana	LUT:n toiminta säilyy

Painopiste: Asiakslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Toimitilatarpeen tyydyttäminen sijoittaville yrityksille	Löydämme ratkaisun kaikille joko omasta kiinteistökannasta tai kolmansilta tahoilta

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Strategian jalkauttaminen ja brändityö	Vaikuttaa omalta osaltaan strategia onnistumiseksi	
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Aktiivinen verkostotoiminta	Toimivat ja monipuoliset yhteydet Mikkelin elinvoiman kasvattamiseksi

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020	TS 2021
Liikevaihto	5 148	5 400	5 440	5 500
Tilikauden voitto/tappio	259	350	450	450
Osinko	259	300	350	400
Investoinnit	4 500	3 500	3 500	2 000
Ulkoisen velka	23 041	26 500	23 500	22 500
Sisäinen velka	3	0	3 000	3 000
Konsernitilin limiitti	2 000	2 000	2 000	2 000
Omavaraisuusaste	24,7 %	26 %	26 %	28 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	7	7	7	7
vakituinen, kpl	7	7	7	7
määräaikainen, kpl	0	0	0	0

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Suurimpia yhtiön toimintaan liittyviä riskejä on yleisen taloudellisen tilanteen mahdollistavien yritysten eli vuokralaisten talousongelmat mm. koronan seurauksena, jolloin vuokrasaavat voivat kasvaa ja tilojen vuokraaminen hidastua sekä vuokrataso laskea. Riskinä on, että yhtiön vuokratuloista merkittävä osa on muutaman sellaisen ison teollisuus- ja toimistoyrityksen vuokria, joiden tiloille olisi vaikeata löytää uutta käyttöä. Tämä on tarkasteltava huolella kaikissa uusissa investoinneissa. Toisaalta kaikki n. 100 vuokralaista ovat hyvin erityyppisiä yrityksiä teollisista, kaupallisista ja konsulttialan yrityksistä julkivallinnon toimijoihin, mikä tasaa mahdollisia ongelmia tilojen vuokraamisessa. Vuokrasopimusten kestoja on pyritty pidentämään 5-10 vuoden sopimuksiksi, jolla on riskiä pienentävä vaikutus.

Yhtiöllä on merkittävä määrä pitkäaikaisia lainoja, jolloin korkokannan mahdollinen nopea nousu aiheuttaisi ongelmia yhtiön tulokselle. Osa lainoista on suojattu korkojen nousua vastaan kiinteäkorkoisilla lainoilla ja osa koroista sidottu vuokran suuruuteen, jolloin korkovastuu on asiakkaalla. Toisaalta yhtiön pääomarakenne on suhteellisen vahva, jolloin tase kestää myös joitakin tappiollisia vuosia. Vuosittaisen voiton maksaminen osinkoina, jopa lainarahalla, ei tervehdytä yhtiön omaa pääomaa osaltaan.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2021

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2021	Arvioitu valmistumisen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu- vastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Konsernin kiinteistöomistuksen ja -hoidon yhtenäistämisen edesauttaminen ja osittain aktiivinen rooli mm. palvelujen järjestämisessä. Muiden kaupunkikonsernin kiinteistöiden hallinnollinen ja toiminnallinen vastuunotto	2019-	Mm. kiinteistöautomaation, kustannuslaskennan ja valvonnan prosessit	Naistinki	Konsernin kiinteistötoimintaa harjoittavat ja/tai omistajakäyttäjäyhtiöt
Konsernirakenteen tiivistäminen taloudellisesti kannattavasti	2019-		Kaupunki	Konsernin kiinteistöyhtiöt
Suuri elinkeinopoliittinen investointi, joka edesauttaa merkittävästi kaupungin elinkeinostrategian toteutumista	2023		Naistinki	Konserni, HY, OKM, Arkistolaitos

6.4 Metsäsairila Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: jätehuolto ja kierrätys

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Jäte- ja hankintalakien uudistus vaikuttaa alan kehitykseen kuntayhtiöissä. Lakiuudistukset rajoittavat kuntayhtiöiden toimintamahdollisuuksia vapaille markkinoilla. Liikevaihtoa ja tuottoa ei voi saada tulevaisuudessa samalla tavalla yritysätteistä kuin aikaisemmin (rakennusjäte ja pilaantuneet maa-ainekset). Tämä vaikuttaa siten, että Metsäsairila Oy:n liiketulos laskee nykyisestä.

Kuntien jätehuoltoyritykset ovat varautuneet markkinoilla oloon muualla Suomessa siten, että ovat perustaneet erillisen markkinaehtoisen jätehuoltoyrityksen. Menettely mahdollistaa paikallisten yritysten parhaan mahdollisen palvelun jätehuollon ja kiertotalouden osalta.

Kierto- ja biotalouden kehitys on vahvaa ja digitalisaation kehitys muuttaa toimialaa. Tuottajavastuusäännöksiä muutokset voivat vähentää kunnallisiin jäteyhtiöihin ohjautuvia materiaalivirtoja. Jätteidenkuljetus on siirtynyt ja siirtyy yhä enenevässä määrin liikennebiokaasun käyttöön eri puolilla Suomea. Tämä mahdollistaa ympäristöystävällisen ja paikallisesti tuotetun liikennepolttoaineen käytön.

Jätehuollon kokonaisuutta tulisi kehittää vastaamaan kiertotalouden tuomia uusia vaatimuksia. Parhaiten tämä onnistuu optimoimalla kokonaisuus, jolloin tarkastellaan koko ketju jätteiden keruuasioista alkaen, logistiikkaan, lajitteluun ja hyötykäyttöihin. Jätelain muutos saattaa pakottaa jätteiden keräämisen kunnan keskitetyksi järjestämäksi.

Kehitystyö ja uudet palvelut on toteutettu perusmaksun käyttöönoton avulla lähes kaikkialla Suomessa. Perusmaksun avulla voidaan selkeyttää jätemaksujen rakennetta ja parantaa mm. muovinkeräyksen alueellista kattavuutta.

Tulostavoitteet vuonna 2020

Metsäsairila Oy:n strategiassa on määritelty keskeisiä painopistealueita.

1. Lajittelu ja kierrätyksen lisääminen eri jätemateriaaleille. Sekajäte hyödynnetään 100 % energiana. Erilliskerätyt hyötyjätteet materiaalina. Biojätteen erilliskeräyksen kehittäminen.
2. Päästöjen vähentäminen kuljetuksissa, käyttäen jätteistä tuotettua liikennebiokaasua. Haja-asutuksen jätteenkuljetusten kilpailutus tehty 2019, urakka toimii biokaasulla vuonna 2021.
3. Jätteiden pienkuormien vastaanoton kehittäminen yhteistyössä Mikkelin Toimintakeskus ry:n kanssa. Vastaanottohalli rakenteilla ja valmistuu 2021 alkuvuonna. Käyttöönotto ja yhteistoiminnan aloittaminen kevään aikana.
4. Jätehuollon kokonaisuuden optimointi ja hallinta. Jätehuollon ja kiertotalouden kokonaisuus tulee optimoida parhaan teknistaloudellisen ja ympäristöllisen hyödyn saamiseksi. Tehtyjen selvitysten pohjalta edullisin ja tasapuolisin kiertotalouspalvelu kuntalaisille saadaan, kun jätehuollon kokonaisuus hoidetaan keskitetysti myös logistiikan osalta. Tästä on lukuisia esimerkkejä mm. Jätekuukko Oy Kuopiossa. Valmisteilla oleva uusi jätelaki saattaa edellyttää muutosta kaikilta kunnilta. Tavoitteena kilpailuttaa jätekuljetukset koko Mikkelin kaupungin alueella alkamaan vuodesta 2023.
5. Selvitys eri vaihtoehdoista tarjota markkinaehtoisia jätehuollon ja kiertotalouden palveluita TSV-sopimusten päätyttyä vuonna 2022. Tavoitteena on saada selvitystyö valmiiksi vuoden 2021 aikana.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Yhteistyö Mikkelin Toimintakeskuksen kanssa matalan kynnyksen työpaikkojen luomiseksi jätekeskukseen.	Toiminta käynnistyy keväällä 2021

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Haja-asutusalueen jätekuljetukset toteutetaan biokaasulla vuonna 2021	Haja-asutusalueen jätekuljetukset toteutetaan biokaasulla vuonna 2021

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Resurssitehokkuus	Materiaalia ohjataan hyötykäyttöön, sekajäte	sekajäte 100 % energiaksi
	Materiaalia ohjataan hyötykäyttöön, biojäte	biojäte 100 % biokaasun tuotantoon vuonna 2021
	Materiaalia ohjataan hyötykäyttöön, jätevesiliete	jätevesiliete 100 % biokaasun tuotantoon vuonna 2021

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Palvelujen digitalisointi	Metsäsairilan sähköistä asiointijärjestelmää OmaSairilaa kehitetään	Kehitystyön eteneminen

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
EcoSairila -kehittämialusta	Metsäsairila on aktiivisesti mukana EcoSairilan kehittämisessä.	onko toteutunut

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020	TS 2021
Liikevaihto	6 178	6 010	6 433	6840
Tilikauden voitto/tappio	373	330	493	307
Osinko	500	500	500	450
Investoinnit	1 284	900	1000	500
Ulkoinen velka	4 610	4 100	6000	6100
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	500	500	500	500
Omavaraisuusaste	63 %	69 %	56 %	56 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	22	24	21	21
Vakituinen, kpl	18	21	20	20
Määräaikainen, kpl	4	3	1	1

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Jätehuolto on määritelty kokonaisuudessaan yhteiskunnan kannalta kriittiseksi toimialaksi. Poikkeustilanteissa kunnat ovat velvollisia hoitamaan jätehuollon alueellaan. Poikkeustilanteita varten on jätehuoltoviranomaisen toimesta tehty varautumissuunnitelma.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2021

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2021	Arvioitu valmistumisen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu- vastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Valmistellaan siirtymistä kunnan järjestämisvastuulla olevien jätteiden kuljettamisen osalta kaksoisjärjestelmästä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen.	2021		Jätehuoltoviranomainen, tekninen johtaja	Metsäsairila
Konsernin tilaintegraatio	2021		Metsäsairilan toimitusjohtaja, tekninen johtaja, muiden selvityksessä mukana olevien konserniyhtiöiden toimitusjohtajat	
Selvitys Bioenergiatuotannon ja jakelun keskittämisestä yhteen yhtiöön	2021		Metsäsairila toimitusjohtaja, Etelä-Savon Energian toimitusjohtaja	

6.5 Mikalo Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Asuntojen vuokraus. Yhtiö on perustettu sosiaalista vuokraustoimintaa harjoittavaksi, joka vuokraa asuntoja arava- ja korotukilakien edellyttämien käyttö- ja luovutusrajoitusten mukaisesti. Yhtiö hoitaa omalta osaltaan kunnan asunto- ja aluepoliittisen velvoitteen, jossa kunnan on luotava alueelleen yleiset edellytykset asunto-olojen kehittymiselle sekä järjestää kohtuulliset asumisolot.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Kunnan väestökehityksen muutos, väestö ikääntyy ja vähenee. Yhden henkilön ruokakuntien määrä lisääntyy, jolloin isoja asuntoja tarvitaan aikaisempaa vähemmän. Ihmiset muuttavat keskustaajamiin ja niiden läheisyyteen. Asuntojen kysyntä kohdistuu alueille, joissa palvelut ovat toimivia tai niitä on tarjolla. Väestö ei vähene muuttotappio alueilla pelkästään syrjäseuduilta vaan se koettelee myös pienempiä kaupunkiseutuja. Taantuvat alueet menettävät tuottavaa työvoimaa, kun ammattitaitoinen ja nuorempi työvoima siirtyy vetovoimaisiin kasvukeskuksiin. Alueelle jää ikääntyvä väestö, jonka suhteellinen osuus väestöpohjasta kasvaa hyvin merkittävästi. Erityisesti kerrostaloalueet menettävät kilpailukykyään asuntomarkkinoilla, mikä heijastuu myös vuokra-asuntojen kysyntään.

Tulostavoitteet vuonna 2021

Asuntojen kysyntään pyritään vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Yksioita ja pieniä kaksioita on tarjonnassa liian vähän. Asuntojen sijainnilla on entistä suurempi merkitys.

Käyttöaste pyritään pitämään yli 93 %. Vuosittain tehtävän asukastyytyväisyyden painotettukeskiarvo pyritään pitämään vähintään 1,50 % alapuolella. Käytetyssä vertailumenetelmässä tulos on sitä parempi mitä pienempi luku on.

Tavoite	Lähtötaso	Tavoitetaso	Mittari
Käyttöaste	93	93	toteutunut/tavoite
Asukastyytyväisyys	1,44	1,42	kyselyn tulos

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Asuntoja asunnottomille ja vähävaraisille	Asunnottomien määrä
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Asukastoimikuntien tukeminen ja niiden perustamisen edistäminen	Toimikuntien määrä

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Asukastoimikuntien toiminnallisuuden tukeminen	Toimikuntien palaute
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Asuntojen sijainti	
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Energiansäästöratkaisut	VAETS

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	ESSOTE yhteistyö	palaute
Fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen turvallisuus	ESSOTE yhteistyö	palaute

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Sähkö- ja kaasuautojen soveltuvuuden käytön selvittäminen	määrä

Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Riskien kartoitus	seuranta
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Energiansäästöratkaisut	kulutus

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Palvelujen digitalisointi	Asukkaiden internetliittymät	palaute, määrä
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Elinkaarimallin ohjauksessa oleva rakentamisen suunnittelu	tehokkuus

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Koulutussuunnitelmien laadinta	palaute
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Oppisopimukset	määrä

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Yhteistyö kehitysyritys Miksein kanssa	palaute

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen	Alueen ja ympäristön esiintuominen markkinoinnissa	palaute

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Osaavan työvoiman varmistaminen	Koulutussuunnitelmat. Oppisopimukset.	määrä

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kaupunkiorganisaation markkinoinnin ja viestinnän viestien ja visuaalisen ilmeen yhtenäistäminen	Kaupunkikonsernin ja emokaupungin väliseen markkinointiyhteistyöhön osallistuminen	palaute
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Mikkelin seutukunnan esiintuonti omassa markkinoinnissa	palaute

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020	TS 2021
Liikevaihto	22 129	22 600	22 000	22 900
Tilikauden voitto/tappio	187	0	0	0
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	5 283	2 450	4 000	1 300
Ulkoinen velka	58 004	58 49	55 670	50 491
Sisäinen velka	4 544	4 092	4 063	3 752
Konsernitilin limiitti	0	0	0	0
Omavaraisuusaste	32 %	27 %	32 %	33 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	73	72	81	81
vakituinen, kpl	63	70	75	75
määräaikainen, kpl	10	2	6	6

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Yhtiön toimialan merkittävin riski on käyttöasteen heikkeneminen. Lähitulevaisuuden haasteena on lähinnä kuntaliitosalueiden asuinrakennusten heikko kunto, korjausvelka ja käyttöaste. Tämä riski realisoitui Ristiinan vuokratilojen sulautuessa Mikalo Oy:n. Erityisesti Pellosniemen vuokra-asuntojen heikko käyttöaste painoi alas kannattavuutta. Kaupungin väkiluvun väheneminen ja vuokratason nousuminen yli markkinatason, josta on seurauksena asuntojen vajaa käyttö. Edellä mainittu aiheuttaa määrärahojen riittämättömyyden asuntojen kunnostamiseen ja sitä kautta edelleen korjausvelan kasvamisen. Yleinen taloudellinen tilanne lisää luottotappioiden määrää sekä vuokrasaattavia.

1. Mikalo Oy:ssä noudatetaan johtosääntöä. Johtosäännön noudattamista valvotaan.
2. Yhtiön toimiva johto valvoo asetettujen tavoitteiden toteutumista. Varoja ei käytetä kuin ennalta budjetoidusti tai yllättävän menon sattuessa toimitusjohtaja päättää varojen käytöstä. Laskujen hyväksyntä tapahtuu johtosäännön mukaisesti.
3. Mikalo Oy:ssä toimiva johto arvioi säännöllisesti liiketoiminnan riskejä. Arvioinnissa tarkastellaan riskien mahdollista realisoitumista ja päätetään suunnitelmista, kuinka niihin varaudutaan tai reagoidaan. Toiminnassa ei ole ilmennyt muuta realisoitunutta riskiä kuin kuntaliitosten myötä tapahtunut käyttöasteen aleneminen. Riskin minimoimiseksi on käynnistetty erillinen ”käyttöaste-projekti” jossa käsitellään eri vaihtoehdot riskin vaikutusten minimoimiseksi.
4. Yhtiö hankkii tai myy omaisuutta toimivan johdon päätöksillä. Hankinnat ja investoinnit huomioidaan vuosittain budjetoinnissa. Merkittävimmistä muutoksista keskustellaan omistajaohjauksesta vastaavan kanssa.
5. Yhtiön toimiva johto muodostaa sisäisen valvonnan ytimen. Johtoryhmä arvioi säännöllisesti toimintaympäristön muutoksia, tavoitteiden täyttymistä, riskien olemassaoloa, toimenpiteitä varautumisessa, tiedonkulkua ja raportointia. Riskien hallinnan avulla arvioidaan, havainnoidaan ja hallitaan niitä liiketoiminnan tavoitteita uhkaavia tekijöitä, joita toimialalla voi esiintyä.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2021

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2021	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Yhteistyö MOAS, MIKSEI ja Naistinki	2021	Yhteistyötä MOAS:n kanssa synergiaetujen saavuttamisessa. Kilpailutuksen ym. kautta	Mikalo Oy	MOAS
Kiinteistöjen myynti	2021	Vajaakäyttöisistä on päästävä eroon	Mikalo Oy	Omistajaohjaus, MKP
Brahenportti. Kohde on Mikalo Oy:n ja ESSOTE:n yhteistyöhanke, jossa rakennetaan palveluasuntoja sekä normaaleja vuokra-asuntoja sisältävä kiinteistö.	2021	Selvitysvaihe menossa.	Mikalo ja ESSOTE	ESSOTE

6.6 Mikkelin Asumisoikeus Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Asuminen

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Yhtiön vanhempien asumiskohteiden peruskorjaukset ovat suunnittelujaksolla ajankohtaisia. Varaudutaan uusien asuntokohteiden rakennuttamiseen suunnittelukaudella.

Tulostavoitteet vuonna 2021

Pitää yhtiön asuntokohteiden käyttöaste 97 % yläpuolella.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Aktivoidaan asukastoimintaa ja ylläpidetään asukkaiden yhteisiä tiloja	Luodaan edellytyksiä asukastoiminnalle.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Otetaan huomioon energiatehokkuudessa	Huomioidaan energiatehokkuuden edistäminen peruskorjauksissa.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Painopiste: Asiakslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Tarjotaan ASO-asumismuotoa	ASO-asuntojen määrä ja sijoittuminen

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Laadukkaat ASO-asunnot	Remonttien ja peruskorjausten määrä/laatu, asukastyytyväisyys

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020	TS 2021
Liikevaihto	1 613	1 804	1700	1 864
Tilikauden voitto/tappio	8,91	0	0	0
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	2 876	1 855	0	0
Ulkoinen velka	8 942	8 434	9 432	8 603
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	0	0	0	0
Omavaraisuusaste	15 %	-	14 %	14 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	0	0	0	0
vakituinen, kpl	0	0	0	0
määräaikainen, kpl	0	0	0	0

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Merkittävimpiä riskejä ovat asuntokohteiden käyttöasteen heikkeneminen asuntokysynnän myötä sekä kiinteistöjen kunnan huononeminen. Riskejä pyritään pienentämään remontoimalla huoneistoja ja kiinteistöjä mahdollisuuksien mukaan. Asumisoikeusasumisen tunnettuutta ja kohdentamista voidaan parantaa markkinoinnilla.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2021

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2021	Arvioitu valmistumisen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot
ASOn isännöintisopimus päättyy 2020, pyritään pitämään isännöinti konsernissa.	2021		yhtiön hallitus	Kaupungin hankintayksikkö
Kaupungin asumisoikeusyhtiön vahvempi kytkytyminen muiden asumiseen liittyvien yhtiöiden kokonaisuuteen.	2021		toimitusjohtaja	

6.7 Mikkelin Jäähalli Oy

Omistus: suora omistus 74,88 %, konsernin omistus 89,10 %

Toimiala: Kiinteistöliiketoiminta

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Ei merkittäviä ennakoitavia muutoksia. Kalevankankaan yhteistoiminnan lisääntyminen ja sitä kautta tehokkaampi ja kannattavampi toiminta.

Tulostavoitteet vuonna 2021

Jäähalli säilyttää asemansa Mikkelin jääliikunnan aktiivisena ja tuloksellisena toimijana.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Jäähalli Oy kykenee tarjoamaan infran runsaslukuisen ja monipuolisen jääliikunnan harrastamiseen	Hallissa on edellytykset toimia
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Jäähalli Oy toimii monipuolisen kansalaisaktiivisuuden keskuksena	Hallissa on edellytykset toimia

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Jäähalli Oy toimii monipuolisen kansalaisaktiivisuuden keskuksena	Hallissa on edellytykset toimia

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Jäähalli Oy toimii turvallisena liikuntapaikkana	Hallissa on edellytykset toimia turvallisesti

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun edistäminen	Osana Kalevankankaan ulkoilukeskittymää osaltaan toimia siten, että yhteistyö lisääntyy ja sitä kautta liikuntamatkailullinen toiminta lisääntyy	Toiminta on kasvavaa
Resurssitehokkuus	Alueen toimintaa kehitetään yhteistyön suuntaan ja saavutetaan kustannustehokkuutta	toiminnan edistyminen

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kalevankangas -kehittämislusta	Jäähalli Oy osaltaan edesauttaa alueen kehittymistä ja käytön monipuolistumista	Kasvava toiminta

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen	Kalevankankaan kokonaisuuden esille-tuonti osaltaan	Kasvava toiminta

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Strategian jalkauttaminen ja brändityö	Toimiminen osaltaan strategiaa tukevasti	edistyminen
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Jäähalli on toimiva ja tunnettu liikunta- paikka	edistyminen

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020	TS 2021
Liikevaihto	679	660	652	660
Tilikauden voitto/tappio	-7	0	0	0
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	85	55	30	40
Ulkoinen velka	7 500	7 167	7 200	6 900
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	0	0	0	0
Omavaraisuusaste			31,2 %	32,1 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	½	½	0	0
vakituinen, kpl	½	½	0	0
määräaikainen, kpl	0	0	0	0

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Jäähallin käytön estyminen koronarajoitusten vuoksi. Riski on lähinnä toiminnallinen, jolloin rahoituksellinen riski tulee mahdollisesti vuokralais- ja osakastoiminnasta.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2021

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2021	Arvioitu valmistumisen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu- vastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Kalevankankaan kiinteistöjohtamisen ja -hoitamisen yhteiskehittäminen alueen muiden toimijoiden kanssa.	2021		Kaupunki	Stadiumi, kaupunki, ravirata

6.8 Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy

Omistus: 80,65 %

Toimiala: Liiketoiminnan ja matkailun kehitys

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Kasvun keskittyminen muutamaasi suuriin kaupunkiin jatkuu ja muut, maakuntakeskuksetkin joutuvat yhä enemmän kilpailemaan asukkaista ja työvoimasta. Yritysten tarvitsema osaaminen muuttuu mm. digitalisaation edetessä laajalla rintamalla. Muutokset osaa- mistarpeissa ovat entistä nopeampia, mikä luo haasteita koulutukselle. Ympäristövastuullisuuden ja vähähiilisyys- merkitys yrityksille kasvaa.

Koronapandemia on muuttanut toimintaympäristöä ja elinkeinoelämän näkymiä merkittävästi. Ennustettavuus on heikentynyt olennaisesti. Yritysten vaikeudet ovat alkaneet matkailu-, ravintola- ja palvelualoilta ja etenevät muille aloille ja myös vientiteollisuuteen. Toisaalta syntyy uusia liiketoimintamalleja ja palveluita, digitalisaatio on jo saanut uutta vauhtia. Monipaikkainen työnteko ja asuminen luovat uusia mahdollisuuksia kasvukeskusten ulkopuolella. Kotimaan matkailun kasvu voi jatkua etenkin koronarajoitusten pitkittyessä. Koronaelvitys (Suomen kestävän kasvun ohjelma) voi tuoda seudulle merkittäviäkin lisäresursseja elinvoimaa edistäviin investointeihin.

Tulostavoitteet vuonna 2021

MikseiMikkelillä on kolme strategista tavoitetta:

- Kehittää toimintaympäristöä, uudistaa yritystoimintaa sekä hyödyntää alueen ulkopuolista rahoitusta
- Kasvattaa Mikkelin vetovoimaa yritysten, työvoiman ja matkailijoiden näkökulmasta
- Rakentaa toimijana ja kumppanina verkostoja, tuottaa asiakaslähtöisiä, tunnettuja ja tuloksellisia yrityspalveluja

Kuhunkin liittyy mittareita ja tavoitteita, jotka on sijoitettu alla oleviin ohjelmakortteihin. Kehittämisalustoihin on näiden lisäksi määritelty omia mittareita.

Kaupunginvaltuuston hyväksymät tulostavoitteet vuosille 2019-2021 määriteltiin MikseiMikkelin ja kaupungin väliseen kumppanusopimukseen vuonna 2018. Niissä ei siten ole huomioitu kaupungin tekemiä leikkauksia rahoitukseen, eikä koronapandemian vaikutuksia.

OHJELMAKORTIT

1. ELINVOIMA-OHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
EcoSairila -kehittämislusta	Yritysten houkuttelu sijoittamaan toimintoihin alustaan	sijoittuneiden yritysten määrä, 19 kpl
	Yritysten liiketoiminnan edistäminen	uudet työpaikat
	TKI-toiminnan edistäminen	TKI-resurssit
Memory Campus -kehittämislusta	Yritysten houkuttelu sijoittamaan toimintoihin alustaan	sijoittuneiden yritysten määrä, 10 kpl
	Yritysten liiketoiminnan edistäminen	uudet työpaikat
	Yritysten houkuttelu sijoittamaan toimintoihin alustaan	TKI-resurssit

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Yritysten houkuttelu sijoittumaan Mikkelin seudulle	sijoittuneiden yritysten määrä, 26 kpl
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Uusien asiakkuuskien hankinta	Asiakkuuskien määrä, 1100 kpl
	Tilaisuuksien järjestäminen	Tilaisuuksien/osallistujien määrä, 200 kpl/5000 hlöä
	Yritysten neuvonta- ja kehittämispalvelut	Asiakastyytyväisyys, 4/5
		Uudet työpaikat, 500 kpl
Yritysten kehityshankkeet, 140 kpl		
Yritysten perustamisneuvonta	Uudet yritykset, 160 kpl	

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun ja vapaa-ajanasumisen ympärivuotinen kasvu ja pitkäjänteinen kehittäminen	Matkailun edistäminen	Rekisteröidyt majoitusvuorokaudet, 245 000 kpl

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Kaupungin markkinointi yritysten sijoittumiskohteena	sijoittumisvinkkien määrä
	Elinvoimamarkkinointikampanja Matkailumarkkinointikampanja	kumpikin toteutettu, väh. 1 kpl
Tapahtumat	Kaupungin markkinointi tapahtumien järjestämisaikana	tapahtumavinkkien määrä

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020	TS 2021
Liikevaihto	4 900	4 600	4 800	4800 (alustava)
Tilikauden voitto/tappio	-4,6	0	0	0
Osinko	0	0	0	-
Investoinnit	0	0	0	-
Ulkoisen velka	636	-	600	
Sisäinen velka	1 164	-	1 000	
Konsernitilin limiitti	1 500	1 500	1 500	1500
Omavaraisuusaste	16,45 %	12,9 %	13 %	13 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	34	35	40	40
vakituinen, kpl	22	19	20	20
määräaikainen, kpl	12	16	20	20

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Kaupungin talustilanteen heikentyminen edelleen ja samaan aikaan tarve elinvoimaisuuden kasvattamisesta ovat johtamassa tilanteeseen, jossa odotukset ja resurssit eivät ole tasapainossa. Riittävien resurssien varmistaminen on tärkeää, jotta strategiset linjaukset saadaan vietyä käytäntöön. Rahoituspohjaa pyritään laajentamaan mm. suoran EU-rahoituksen hyödyntämiseksi kehittämistoiminnassa, mutta sillä ei voida korvata perusrahoitusta.

Hanketoimintaan liittyy rahoituksen takaisinperinnän riski. Sitä pienennetään laadukkaalla hankehallinnolla ja kustannusten tukel-
poisuuden varmistamisella.

Kaupungin Talous- ja tulevaisuusohjelman (TaTu) puitteissa arvioidaan kehitysytymallia elinvoimatyön toteuttamisessa. Mahdollisiin uudelleenjärjestelyihin liittyy useita riskejä, joita arvioidaan TaTu-ohjelmassa tehtävien selvitysten yhteydessä.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2021

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2021	Arvioitu valmistumisen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Elinkeino- ja matkailupalveluiden toteuttamisratkaisu	Q1/2021	päätökset 2020	kaupunki	
EcoSairila-toiminnot	H12021	rakenneratkaisut palveluiden tuottamiseksi (ml. BEM)	MikseiMikkeli	Xamk, LUT, EcoSairilaan liittyvät konserniorganisaatiot
Pääomarahaston toiminnan käynnistäminen	Q1/2021		MikseiMikkeli	
Toimitilat	Q1/2021	päätökset 2020	kaupunki	

6.9 Mikkelin opiskelija-asunnot Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Yhtiön toimialana on yleishyödyllisenä yhteisönä toimien asuntojen ja asuinkiinteistöihin liittyvien liikeloiden rakennuttaminen, omistaminen, hallitseminen, vuokraaminen ja osakkeiden omistaminen. Omistamiaan ja hallintaansa saamiaan asuntoja yhtiö vuokraa peruskoulun jälkeisissä oppilaitoksissa opiskelevalle opiskelijoille sekä muille nuorille ja erityisryhmille asunnoiksi. Asuinrakennuksiin mahdollisesti liittyvät muut tilat yhtiö vuokraa ensisijaisesti sosiaalisiin tarkoituksiin. Lisäksi yhtiö voi vuokrata asuntoja myös muille tilapäistarkoitukseen mm. kansainvälistä opiskelija-, tutkija- ja nuorisovaihtoa edistävään toimintaan sekä kesähotelli-toimintaan. Yhtiö voi harjoittaa isännöinti- ja kiinteistöhoitotoimintaa.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Opiskelija-asuntojen kysyntä nykyisin on entistä enemmän, niin Mikkeliin kuin muuallakin Suomessa, painottunut lähes pelkästään yksioihin ja hyvään sekä keskeiseen sijaintiin, joko keskustaan tai sen lähelle ja mm. Mikkelin vanhan kasarmin alueelle. Soluja hakevat lähinnä kv. opiskelijat ja marginaalisesti suomalaiset. Tämä aiheuttaa enemmän vajaakäyttöä MOASin reuna-alueen opiskelijatalojen soluasunnoissa. Myös opiskelijoiden siirtyminen yleisen asumistuen piiriin vähentää soluasuntojen kysyntää. Yhtenä syynä kysynnän muutokseen saattaa olla opiskelijapaikkojen väheneminen. Muutokset kaupungin vetovoimassa tai korkeakouluverkostossa saattavat vaikuttaa opiskelijamääriä alentavasti.

Kaupungin reuna-alueiden (Launiala ja Tusku) solujen kysyntä tulee todennäköisesti edelleen laskemaan ja yhtiö joutuu harkitsemaan, saadaanko niihin edes peruskorjauksen ja siihen sisältyvän asuntotyyppimuutosten jälkeenkään ja syrjäinen sijainti huomoiden riittävästi kysyntää tulevaisuudessa. Näin ollen MOASin mahdollinen uustuotanto kohdistuisi jatkossa poistuvien asuntojen korvaamiseen, mikäli kohtuuhintaisia tontteja keskustan tai kasarmin kampuksen lähellä on saatavilla.

Tulostavoitteet vuonna 2021

Asuntojen kysyntään pyritään vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Yksiöitä ja pieniä kaksioita on tarjonnassa liian vähän. So-luasunnoista tulee luopua. Asuntojen sijainnilla on entistä suurempi merkitys. Käyttöaste pyritään pitämään yli 92 %.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Asuntoja asunnottomille opiskelijoille	Asunnottomien määrä
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Opiskelijatoimikuntien tukeminen ja niiden perustamisen edistäminen	Toimikuntien määrä

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Opiskelijatoimikuntien tukeminen ja niiden perustamisen edistäminen	Toimikuntien palaute
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Asuntojen sijainti	
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Energiansäästöratkaisut	VAETS

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	Asumisen yhtiöiden yhteistyö	palaute
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Asumisen yhtiöiden yhteistyö	palaute

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Sähkö- ja kaasuautojen soveltuvuuden käytön selvittäminen	määrä
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Riskien kartoitus	seuranta
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Energiansäästöratkaisut	kulutus

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Palvelujen digitalisointi	Asukkaiden internetliittymät	palaute, määrä
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Elinkaarimallin ohjauksessa oleva rakentamisen suunnittelu	tehokkuus

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Koulutussuunnitelmien laadinta	palaute
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Oppisopimukset	määrä

Painopiste: Asiakslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämisspalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Yhteistyö Mikalon ja MIKSEI:n kanssa	palaute

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen	Alueen ja ympäristön esiintuominen markkinoinnissa	palaute

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Osaavan työvoiman varmistaminen	Koulutussuunnitelmat. Oppisopimukset.	määrä

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kaupunkiorganisaation markkinoinnin ja viestinnän viestien ja visuaalisen ilmeen yhtenäistäminen	Kaupunkikonsernin ja emokaupungin väliseen markkinointiyhteistyöhön osallistuminen	palaute
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Mikkelin seutukunnan esiintuonti omassa markkinoinnissa	palaute

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020	TS 2021
Liikevaihto	4 242	4 250	4 000	4 210
Tilikauden voitto/tappio	0	0	0	0
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	72	50	75	0
Ulkoinen velka	19 207	18 300	18 062	16 889
Sisäinen velka	754	750	754	710
Konsernitilin limiitti	0	0	0	0
Omavaraisuusaste	13 %	10 %	12 %	12 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	12	12	12	12
vakituinen, kpl	10	10	10	10
määräaikainen, kpl	2	2	2	2

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

1. Toimintaan sisältyvät merkittävät riskit, todennäköisyys ja niihin varautuminen.

a. Strategiset riskit

Käyttöasteen ja asuntojen haun kehitystä sekä yhtiön tulojen (vuokrien) kertymää sekä myös opiskelijamääräennusteita pitkälläkin periodilla ja mahdollisia erityisryhmän tukijärjestelmien muutoksia (asumis- ja opintotuki ym.) seurataan. Reuna-alueiden talojen korvaaminen, ts. varautuminen asuntokannan muuttamiseen kysynnän mukaiseksi mahdollisessa uustuotannossa.

b. Operatiiviset riskit

Käyttöasteen ja sitä kautta tulojen kehitys vaikuttaa mm. korjausvelan kasvamiseen. Seuranta ja ennakointi.

c. Taloudelliset riskit

Hakijamäärien kehitys, asuntojen käyttöaste ja korjausvelan kasvu. Seuranta ja valvonta.

Reuna-alueiden talokohteiden kertyneiden alijäämien suuri määrä sekä mahdollinen korkojen suurempi nousu aiheuttaa vuokrien korotusta, joka lisää vuokrasaatavia ja luottotappioita. Seuranta ja ennakointi.

d. Vahinkoriskit

Yhtiön omaisuuteen kohdistuvat tahalliset tai tahattomat vahingot. Kiinteistöjen täysarvo- ja vastuu- sekä irtaimistovakuutukset.

2. Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Yhtiössä noudatetaan yhtiön taloussääntöä, jonka noudattamista seurataan.

3. Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta (miten järjestetty, onko hoidettu)

Taloussäännön mukaisesti.

Yhtiön laskujen hyväksynnän, maksatuksen ja kirjauksen suorittaa taloussäännön mukaan kolme eri työntekijää.

Riskikartoituksen mukainen valvonta sekä tarkastukset pistokokein.

4. Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito (miten valvottu ja hoidettu)

Hallitus päättää kiinteistö- ja tonttiomaisuuden hankinnasta taloussäännön perusteella ja toimitusjohtaja hoitaa toteuttamista päätösten mukaan. Yhtiön omaisuuden, esim. yhtiön omistaman kiinteistön, luovutuksesta päättää aina yhtiön omistaja eli kaupunki yhtiökokouksessa yhtiöjärjestyksen mukaisesti.

5. Lyhyt selvitys ja arvio oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio siitä, miten sisäisessä valvonnassa on onnistuttu.

Taloussäännön mukaisesti. Riskit ovat edellä kerrotut ja kartoitettu hallituksessa. Sisäisessä valvonnassa ei ole havaittuja väärinkäytöksiä.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2021

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2021	Arvioitu valmistumisen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Kiinteistöjen peruskorjaukset	PTS-mukaisesti		Toimitusjohtaja	
Toiminnallisen yhteistyön tiivistäminen Mikalon kanssa	Jatkuva prosessi		Toimitusjohtaja	
Soluasuntojen vähentäminen	Jatkuva prosessi		Toimitusjohtaja	

6.10 Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Omistaa ja hallita kiinteistöjä. Tämän lisäksi toimialana on rakennuttaa, omistaa, ylläpitää koulutus- ja opetustoiminnan, muun julkisen palvelutoiminnan, majoitustoiminnan sekä asuinhuoneistotoiminnan tarvitsemia tiloja sekä vuokrata niitä käyttäjille.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Yhtiön päävuokralainen on Etelä-Savon Koulutus Oy, joka vastaa ammatillisen opetuksen järjestämisestä. Yleinen taloudellinen tilanne saattaa vaikeutua entisestään ja valtakunnallisissa koulutusjärjestelmissä ja niiden rahoituksessa tapahtuvat muutokset todennäköisesti lisääntyvät ja vaikuttavat tilojen vuokrausteeseen ja niiden muutostarpeisiin (ammatillisen koulutuksen reformi). Koulutusikästä vapautuvien tilojen kysyntä saattaa tulevaisuudessa olla entistä haasteellisempaa. Pitkällä aikavälillä korkokannassa saattaa tapahtua nousua. Otavan alueen kehittäminen taloudellisesti kannattavaksi on haasteellinen, sekä purkutoiminnot, että korjausvelan hoitaminen vaativat investointeja, joiden kattaminen vuokratuloilla on tarkastelujakson aikana mahdotonta.

Tulostavoitteet vuonna 2021

1. ESEDUn muutoksessa mukana eläminen ja ratkaisuiden löytäminen muuttuvan tarpeen mukaan. Tavoitteena on nollatulojen pitäminen kassan näkökulmasta. Tämä tarkoittaa tulevina vuosina kirjanpidollisen tuloksen positiivisuutta.
2. Terveellisten ja kilpailukykyisten toimitilojen ylläpitäminen ESEDULLE.
3. Otavan koulutilan tulevaisuuden ratkaiseminen.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Otavan tilojen käyttö kansalaistoimintaan	Käytettävissä olevat tilat
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Otavan alueen kulttuuriarvon säilyttäminen ja mm. museokohteiden kohtuullinen kunnossapito	Alueen erityisarvon säilyminen

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun edistäminen	Hotelli Uusikuun toiminnan saattaminen mahdollisimman hyvin Kalevankankaan kehittymistä tukeväksi	Operaattorin toiminnan turvaaminen ja kehittymisen edesauttaminen

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kalevankangas -kehittämislusta	Hotelli Uusikuun menestyminen	Toiminta kasvaa ja kehittyy
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Kilpailukykyisten toimitilojen tarjoaminen ESEDUlle	Tyytyväinen asiakas

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Otavan yritystilat käytettävissä	Vuokrausaste

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Strategian jalkauttaminen ja brändityö	Omalta osaltaan toimia strategian onnistumiseksi	edistyminen
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Aktiivinen ja positiivinen toiminta verkostoissa	edistyminen

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020	TS 2021
Liikevaihto	3 917	3 800	3 960	4 000
Tilikauden voitto/tappio	3	150	200	200
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	600	0	0	0
Ulkoinen velka	19 321	18 500	18 500	17 500
Sisäinen velka	773	0	0	0
Konsernitilin limiitti	1 000	1 000	1 000	1 000
Omavaraisuusaste	26,1 %	29 %	29 %	32 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	0	0	0	0
vakituinen, kpl	0	0	0	0
määräaikainen, kpl	0	0	0	0

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Suurimpana toimintaan liittyvänä riskinä on ammatillisessa opetuksessa tapahtuvat rahoitusmuutokset sekä oppilasmäärien kehitys, mikä vaikuttaa päävuokralaisen tilatarpeeseen ja vuokrien maksukykyyn. Lisäksi riskinä on vapautuvien tilojen kysyntä uusille toimijoille ja toisaalta niistä aiheutuvat kustannukset. Mikäli mahdollisesti edelleen vapautuvia tiloja ei kyetä vuokraamaan kannattavasti ulkopuolisille tahoille, on kustannusriski kannettava yhdessä ESEDUn ja omistajan kanssa.

Otavan koulutilan kiinteistöjen alueen alhainen vuokrahintataso ja siihen liittyvät investointitarpeet aiheuttavat kustannusriskejä. Otavan koulutilan tulevaisuuden visiot eivät tule toteutumaan suunnitellusti. Koulutukseen suunniteltujen tilojen muuttaminen yritysliiketoimintaan sisältää paljon nykyisten kiinteistöjen teknisiä riskejä ja nämä lisäävät investointeja. Lisäksi alueella on runsaasti mm. museoviraston suojelukohteita sekä erityiskohteita, joilla on arvonmäärityksessä ollut aivan epärealistisia arvostuksia. Valtiolta luovutettujen tilojen hankinta opetusministeriöstä tulee vaikuttamaan lyhytaikaisiin menoihin korottavasti sekä aiheuttamaan investointien ja purkutoiminnan kautta pitkäaikaisia kuluvaikutuksia. Otavan tulevaisuuden hallinta ja riskien minimoiminen edellyttää alueen omistusjärjestelyiden ratkaisua.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2021

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2021	Arvioitu valmistumisen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu- vastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Konsernin kiinteistöomistuksen ja -hoidon yhtenäistämisen edesauttaminen ja osittain aktiivinen rooli mm. palvelujen järjestämisessä	2019-		Naistinki	Konsernin kiinteistö-yhtiöt
Otavan koulutilan lunastaminen, kiinteistöjalostaminen purkujen ja investointien avulla	2021	Viivästynyt OKMn taholta	MIKKO	Emo
Konsernirakenteen tiivistäminen taloudellisesti kannattavasti	2019-		Emo	Konsernin kiinteistö-yhtiöt

6.11 Mikkelin Ravirata Oy

Omistus: 75,47 %

Toimiala: ravirata

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Hevosten ja kilpailupäivien määrän pieni lasku. Vuonna 2022 alkaa toimintatukien osalta uusi notifikaatiokausi, mikä tuo epävarmuutta Veikkauksen, ministeriön ja Suomen Hippoksen kautta radoille tuleviin tukiin. Veikkauksen tuoton merkittävä lasku (jopa 30-40 %) mm. tunnistautumisen ja pelihaittojen vähentämistoimien (mm. peliautomaattien vähentäminen) vuoksi aiheuttaa ravitaloudelle noin 12-16 miljoonan euron tulonvähennyksen. Koronan vaikutus toimintaan on vaikeasti arvioitavissa.

Tulostavoitteet vuonna 2021

Mikkelin Ravirata Oy järjestää 17 ravit ja hyvän St Michel -tapahtuman 17.-18.7.2021. Koronan mahdolliset rajoitteet pyritään kääntämään positiivisiksi asioiksi. Olosuhdeinvestoinnin kasvattamista poistoista huolimatta pyritään hyvään taloudelliseen tulokseen (budj. -50.000€) lisäämällä muuta varainhankintaa

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Nuorille viikoittain järjestettävät ravinuorten tapaamiset ja koulutukset/ravinuorten ohjaaja Vilma Lepistö. Yhdyskuntapalvelupaikkana toimiminen.	Ravinuorten jäsenmäärän lisääminen nykyisestä 160:sta noin +20%.. Kaksi palvelunsoittajaa koko ajan raviradalla.
	Ravinuorten toiminnan esittely kouluissa.	Tavoitteena vierailu 15 koulussa.

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Talkoo- ja seuratoimijoiden käyttö ravien tapahtumajärjestelyissä	Seuroille maksettavien korvausten määrä.
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Hyvät pysäköintipaikat polkupyörille. Vuokrapyöriä suur tapahtumien kävijöille kaupungin sisäiseen liikenteeseen.	Pyöräilijämäärien kasvu tapahtumissa.

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Olosuhdeinvestointi (maanrakennus, valaistus, äänentoisto) lisää ravirata-alueen käyttöturvallisuutta.	Onnettomuuksien/kolareiden vähentäminen tapahtumissa.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Joukkoliikenteen hyödyntäminen tapahtumissa. Järjestetyt joukkoliikennekuljetukset suur tapahtumiin. Polkupyöriä vuokrattavaksi suur tapahtumiin kaupungin sisäiseen liikenteeseen.	Vähemmän yksityisautoja tapahtumassa. Enemmän hlö/auto.
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesisiriskin vähentäminen	Tallialueen valumavesien johtaminen imeytyskaivoihin.	
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Vaatimus Suomen Hippokselle ravien järjestämisestä siellä missä ovat hevoset; Keski- ja Itä-Suomi. Paremmat opasteet raviradalle vähentää turhaa liikennöintiä.	Ravipäivien suhteellinen määrä kasvaa Mikkelin raviradalla.

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Maapolitiikka	Ravirata-alueen siirtäminen kaavassa maaseutualueeksi.	Parempi hyötysuhde investointitukiin.
Matkailun edistäminen	Houkuttelevien ravitapahtumien (erityisesti St Michel) järjestäminen.	Lisää pöhinää kaupunkiin; hotelleihin ja ravintoloihin.

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Saavutettavuus	Opastuksen parantaminen ja julkisen liikenteen järjestäminen kysynnän mukaan.	Suhteessa vähemmän yksityisautoja, enemmän hlö/auto.
Palvelujen digitalisointi	Osana Suomen Hippos ry:n ja Veikkaus Oy:n digiratkaisuissa.	onko edistynyt
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Energiansäästö mm. olosuhdeinvestoinnin digivalaistuksen myötä. Keskeisille raviradoille suhteessa lisää raveja, mikä vähentää hevosten kuljetusmatkoja.	onko edistynyt

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kalevankangas -kehittämialusta	Mukana aktiivisena toimijana Kalevankankaan uusien liiketoiminta-alueiden kehittäjänä. Mukana alueen kiinteistöhoiton yhteistyön lisäämisessä.	Menestyvä ja kehittyvä Kalevankankaan alue.
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Yhteistyö XAMK:n ja Saimaa Stadiumin kanssa.	onko edistynyt

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun ja vapaa-ajanasumisen ympärivuotinen kasvu ja pitkäjänteinen kehittäminen	Houkuttelevat ravitapahtumat, erityisesti St Michel.	
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen	St Michel -ravien tunnettavuuden hyödyntäminen	
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	St Michel ja muut ravit	TAK:n vuosittainen tutkimus raviyleisön rahankäytöstä, joka kasvaa.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020	TS 2021
Liikevaihto	828	848	500	850
Tilikauden voitto/tappio	58	-38	-100	-50
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	1862	0	0	0
Ulkoinen velka	708	70	447	400
Sisäinen velka	4	8,5	4	4
Konsernitilin limiitti	0	0	-260	-300
Omavaraisuusaste	61 %	-	56 %	-
Henkilöstö yhteensä, kpl	6	12	12	12
vakituinen, kpl	6	12	12	12
määräaikainen, kpl	0	0	0	0

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Tapahtumien sääriskit. Korona-epidemian jatkuminen. Veikkauksen tuottojen lasku.

Näihin varaudutaan mm. Kalevankankaan sisätilojen hyödyntämisellä (erityisesti jäähalli, mahdollisesti Saimaa Stadiumi).

Tapahtumien rakentaminen taloudellisesti järkeväksi rajoitetuilla yleisömäärillä.

Muiden ansaintamahdollisuuksien laajentaminen ja muun varainhankinnan tehostaminen.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2021

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2021	Arvioitu valmistumisen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Kalevankankaan alueen uusien liiketoiminta-alueiden hakeminen.			toimitusjohtaja	Mikkelin kaupunki, XAMK, Saimaa Stadiumi, urheiluseurat, muut yritykset
Kalevankankaan kiinteistö-hoidon yhteistyö.			toimitusjohtaja	Mikkelin Jäähalli Oy, Mikkelin kaupunki, Saimaa Stadiumi

Käyttötalousosa

- Talousarvio 2021
- Toimielinten palvelusuunnitelmat, strategiset ohjelmakortit toimenpiteineen sekä sitovat määrärahat

7 Talousarvio 2021 – Mikkelin kaupunki yhteensä

1 000 euroina	Mikkeli TP 2019			Mikkeli TA 2020			Raami TA 2021			TA 2021		
	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate
Keskusvaalilautakunta	191	210	-19	0	10	-10		130	-130		130	-130
Tarkastuslautakunta		62	-62		76	-76		76	-76		76	-76
Kaupunginvaltuusto		209	-209		229	-229		229	-229		229	-229
Konserni- ja elinvoimapaalvelut	21 553	248 667	-227 114	17 616	248 319	-230 703	17 125	256 943	-239 818	17 183	262 649	-245 466
josta muu hallinto- ja elinvoimapaalvelut	11 821	239 263	-227 442	7 606	238 378	-230 772	7 114	247 002	-239 888	7 836	253 325	-245 489
josta Essoten laskutus		203 899	-203 899		201 450	-201 450		211 600	-211 600		216 730	-216 730
josta ruoka- ja puhtaustalvet	9 732	9 404	328	10 011	9 941	70	10 011	9 941	70	9 347	9 324	23
Ympäristölautakunta	947	1 944	-997	1 040	2 211	-1 171	1 110	2 309	-1 199	1 150	2 379	-1 229
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue yhteensä	7 745	107 913	-100 168	8 707	112 146	-103 439	8 986	111 848	-102 862	8 616	113 683	-105 067
Kasvatus- ja opetuslautakunta	4 987	88 335	-83 348	5 827	92 254	-86 427	6 098	92 134	-86 036	5 728	93 844	-88 116
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	2 759	19 578	-16 819	2 880	19 892	-17 012	2 888	19 714	-16 826	2 887	19 839	-16 951
Kaupunkiympäristölautakunta	46 125	42 005	4 120	41 894	42 760	-866	46 000	46 401	-401	45 466	45 852	-386
Kaupunki yhteensä	76 561	401 010	-324 449	69 257	405 751	-336 494	73 221	417 936	-344 715	72 415	424 998	-352 584
Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	6 004	5 757	247	5 645	5 622	23	5 621	5 598	23	5 718	5 695	23
Etelä-Savon pelastuslautakunta	16 822	16 342	480	17 558	17 066	492	16 979	16 482	497	17 314	16 857	458
Mikkelin Vesiliikelaitos	11 856	5 897	5 959	12 624	5 644	6 980	12 624	6 000	6 624	12 704	6 334	6 370
Liikelaitokset ja pelastus yhteensä	34 682	27 996	6 686	35 827	28 332	7 495	35 224	28 080	7 143	35 736	28 885	6 851
Mikkelin kaupunki yhteensä	111 243	429 006	-317 760	105 084	434 083	-328 999	108 445	446 016	-337 572	108 151	453 883	-345 732

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät

(liikelaitosten ja taseyksikön sitovat tavoitteet talousarviokirjan kohdassa 9)

8 Toimielinten palvelusuunnitelmat, vaikuttavuustoimenpiteet sekä sitovat määrärahat

8.1 Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on hoitaa kunnalle kuuluvia tehtäviä vaalilain mukaisesti. Vuonna 2021 järjestetään kuntavaalit.

	TP 2019	TA 2020	Ltk esitys 2021	TA 2021
Toimintatulot	190 795			
Toimintamenot	-210 016	-10 000	-130 000	-130 000
Toimintakate (netto)	-19 221	-10 000	-130 000	-130 000

8.2 Tarkastuslautakunta

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

	TP 2019	TA 2020	Ltk esitys 2021	TA 2021
Toimintamenot	-62 242	-76 000	-76 000	-76 000
Toimintakate (netto)	-62 242	-76 000	-76 000	-76 000

8.3 Kaupunginvaltuusto

	TP 2019	TA 2020	Ltk esitys 2021	TA 2021
Toimintamenot	-209 584	-229 300	-229 300	-229 300
Toimintakate (netto)	-209 584	-229 300	-229 300	-229 300

8.4 Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Hallinto- ja elinvoimapalveluiden tehtävänä on tukea palvelualueiden ja liikelaitoksien ja taseyksikön tuloksellista toimintaa ja seurata asetettujen tavoitteiden toteutumista. Hallinto- ja elinvoimapalvelut tuottavat johtamista, kehittämistä ja päätöksentekoa varten ajantasaista tietoa kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnasta ja toimintaympäristön muutoksista. Hallinto- ja elinvoimapalvelut tuottavat palvelualueille keskitetyt tukipalvelut. Hallinto- ja elinvoimapalvelut sisältää hallintopalvelut, talouspalvelut, henkilöstöpalvelut sekä ruoka- ja puhtauspalvelut.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen ostot Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä Essotelta sisältyvät hallinto- ja elinvoimapalveluiden talousarvioon. Essote tuottaa palveluita kaupunginvaltuuston 25.1.2016 § 13 hyväksymässä perustamissuunnitelmassa määritettyjen strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Palvelusuunnitelma

Hallintopalvelut tuottaa hallinnon tukipalveluita, toteuttaa ja kehittää työllisyyspalveluita ja vastaa kaupunkimarkkinoinnista, koodinoin kaupunkistrategian toteuttamiseen ja kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä sekä vastaa seutuhallinnon valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä. *Talouspalvelut* tuottaa talous- ja tietohallinnon sekä hankinnan tukipalveluita ja tukee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä omistajaohjauksen valmistelua ja toimeenpanoa. *Henkilöstöpalvelut* tukee johdon, esimiesten ja koko henkilöstön työtä sekä tavoitteiden saavuttamista läpi kaupungin organisaation. *Ruoka- ja puhtauspalvelut* toteuttaa palvelusopimuksien mukaista toimintaa.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Työmahdollisuuden tarjoaminen tukityöllistettäville ruoka- ja puhtauspalveluissa	1–2 hlö/v
	Työmahdollisuuden tarjoaminen kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilujen kautta ruoka- ja puhtauspalveluissa	4–5 hlö/v
	Työmahdollisuuden tarjoaminen kehitysvammaisille työtoimintana ruoka- ja puhtauspalveluissa	2 hlö/v
	Työllistyminen/työllistämismuoto hankinnoissa.	7 tukityöllistettyä/vuosi.
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Esimiesten työn tukeminen yhteisillä koulutuksilla ja yhteiskoulutuksilla (henkilöstöpalvelut)	Eduhouse oppimisympäristön käyttö. Esimiestilaisuuksien käyttö ja osallistuminen

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Luomu-/lähialueen elintarvikkeiden käytön määrän säilyttäminen nykyisellä tasolla (ruoka- ja puhtauspalvelut, hankintapalvelut)	Otetaan huomioon kaikissa elintarvikkeiden hankinnoissa.
	Sydänmerkki-aterioiden määrä koulu- ja päiväkotiruokailussa (ruoka- ja puhtauspalvelut)	koulut: 2–3 aterial/vko päiväkodit: 1 – 2 aterial/vko

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Henkilöstön hyvinvoinnilla on vaikutusta työn tuottavuuteen ja asiakaspalvelun laatuun (henkilöstöpalvelut)	Työhyvinvointiohjelman mukainen toiminta/mittarina s-poissaolot, tapaturmat, varh.eläköityminen, tth-kustannukset, Pulssi-kysely (QWL)
	Palvelukuvauksen mukainen puhtaustaso kaupungin kiinteistöissä (ruoka- ja puhtauspalvelut)	Sisäiset laatuvaatukset tehty kaikissa työkohteissa
	Riskienarvioinnit (ruoka- ja puhtauspalvelut)	Tehty kaikissa työkohteissa
	Kouluympäristön kalusteiden ym. ergonomisuus (hankintapalvelut)	Kaikissa koulu, päiväkotit ym. hankinnoissa

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Liikennöintikilpailutuksissa huomioidaan velvoitteena biokaasu- ja/tai sähköautot (hankintapalvelut)	Kilpailutetaan 2021 voimaantulevan CVD-direktiivin vaatimusten mukaisina.

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Saavutettavuus	Saavutettavuusdirektiivin toimeenpanon jatkaminen ja direktiivin noudattaminen. Palveluiden saavutettavuusselosteiden jatkaminen. (viestintä ja tietohallinto)	Hankinnoissa noudatetaan saavutettavuusdirektiiviä ja huolehditaan, että uusissa palveluissa tai järjestelmissä on saavutettavuusseloste valmiina.
Palvelujen digitalisointi	Verkkomaksamisen edistäminen (talouspalvelut)	Verkkomaksuratkaisujen käyttöönotto soveltuvin osin. Myyntilaskumäärän vähentyminen.
	Sähköisen valtuustoaloitteen pilotointi (Tietohallinto)	Valtuustoaloitteen pilotointi ja testaus vuonna 2021 (sisältäen lomakkeen ja sähköisen allekirjoituksen)
	Kilpailutus ja hankintasopimusten hallinta sähköisiksi (hankintapalvelut)	100 % käyttö v. 2021
	Sähköisten osto-/tilausprosessien maksimaalinen hyödyntäminen (hankintapalvelut)	Sopimustoimittajien verkkokauppojen hyödyntäminen, maksuaikakortit ja raportointi käytössä v. 2021
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Ruoka- ja puhtauspalveluiden työprosessien kehittäminen kestävä kehityksen näkökulmasta	Toteutetut toimenpiteet
	Ympäristötekijöiden huomioiminen hankintojen vaatimuksissa (hankintapalvelut)	Tunnistetaan erityispiirteitä joilla on ympäristövaikutuksia

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Memory Campus -kehittämislusta	Kaupungin rakennusvalvonnan analogisen arkiston digitointihankkeen toteuttaminen, johon kuuluu vaadittavien digitointikriteerien määrittely ja digitoidun aineiston järjestäminen ja valmistelu digitoitavaksi, digitoidun aineiston lähettäminen digitoitavaksi, digitoidun aineiston palauttamisen valvonta sekä digitoidun aineiston laadun tarkastaminen ja siirtäminen sähköiseen arkistoon. (hallintopalvelut, rakennusvalvonta, Memory Campus)	Digitointikriteerien määrittäminen ja digitoidun aineiston järjestäminen toteutetaan vuoden 2021 aikana ja digitointihanke aloitetaan aineiston järjestämisellä ja ensimmäisten erien digitoimisella loppuvuodesta 2021.
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Teamsin käytön laajentaminen koko henkilöstön käyttöön	Teams käytössä säännöllisesti
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	oppisopimuskoulutus (ruoka- ja puhtauspalvelut)	3-4 hlö/v

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämisspalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Vuoropuhelut, yritysvaikutusten arvioinnit sekä yritysillat konsernin hankinnoista yritysten kanssa. Mahdollisuus paikallisten yritysten osallisuudesta hankintoihin. (hankintapalvelut)	Vuoropuhelu, yritysvaikutusten arviointi kaikista yli 300.000 € hankinnoista. Konsernin yritysillat 2kpl/vuosi. Osatarjousten lisääminen

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Pitkään työttömänä olleiden ja nuorten aktivoiminen, työelämävalmiuksien kehittäminen ja palkkatukityöllistäminen.	Ensisijaisen tavoitteena on kuntien ja valtion (TE-Toimisto) resurssien yhdistäminen Työllisyyden kuntakokeilun kautta Vastuu; Kuntakokeilu, Työllisyyspalvelut, Essote, Toimintakeskus ry, TE-palvelut, yritykset, järjestöt, oppilaitokset, Kasvo-pilotti, Ohjaamo, ELY. Keha	Tavoitteena asiakkaiden parempi palveleminen, oikean palvelun löytäminen, koulutukseen hakeutuminen tai avoimille työmarkkinoille työllistyminen. / TMT-maksu (v. 2021 / 2,9 M€) asiakkaiden aktivointi sekä työllisyyssasteen nosto
Aktiivinen työnantajien kontaktointi	Työllisyyspalvelut/MikseiMikkeli/Solmu/TE-Toimisto	Tavoite 100 yrityskäyntiä ja 50 toimeksiantoa/vuosi / Yrityskäyntien ja niistä saatujen toimeksiantojen määrä
Lakisääteinen velvoitetyöllistäminen	Työllisyyspalvelut	Tavoite vähentää velvoitetyöllistettävien määrää (vuoden 2019 kokonaismäärä oli 63 henkilöä)
Työllistämisperusteiset oppisopimukset ja muu koulutukseen ohjaus	Työllisyyspalvelut, oppilaitokset, Essote, konserniyhöt	Tavoite 15 kpl/vuosi Työllistymis% 90 / Oppisopimusten lukumäärä ja niistä työllistymis%
Kehittämiskumppanuus	Tarjotaan pitkäaikaistyöttömille työllistymis- ja kuntoutumismahdollisuuksia sekä turvataan samalla myös paikallisten elinkeinojen toimintaedellytyksiä. Kehittämiskumppanuuden liittäminen osaksi Työllisyyden kuntakokeilua Työllisyyspalvelut, Toimintakeskus ja mahdolliset muut kolmannen sektorin toimijat	Asiakkaita on jatkuvasti palvelun piirissä noin 200. / Asiakkaiden lukumäärä, tavoitteet sekä vaikuttavuusmittarit on määritetty erikseen kumppanuussopimuksessa.
Työpajatoiminta	Parannetaan yksilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työhön sekä vahvistetaan arjenhallintataitoja. Asiakkaiden osaamisen tunnistaminen, tunnustaminen sekä vahvistaminen . Työllisyyspalvelut, oppilaitokset, Toimintakeskus, Essote (Ohjaamo), TYP-Reitti, Kasvo-pilotti	Asiakkaiden lukumäärä 150 60 % asiakkaista lähtee töihin tai opiskelemaan / Asiakkaiden lukumäärä sekä vaikuttavuusmittari, kuinka moni asiakkaista lähtee töihin tai opiskelemaan eli määrä/%
Osaavan työvoiman varmistaminen	Tavoitteena saada uusia asukkaita ja lisätä seudun näkyvyyttä Työllisyyspalvelut (Solmu), kaupunkimarkkinointi, Miksei, Mikkelin seudun kunnat + Juva, Maakuntaliitto, Yrittäjät	Solmun kautta 100 uutta perhettä Muuttoliikkeen kääntäminen positiiviseksi / Kokonaisnettomuuttomäärä & Solmun kautta tulleet
	Työmahdollisuuden tarjoaminen tukityöllistettäville	vähintään 150 hlö / v

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Strategian jalkauttaminen ja brändityö	Jatkamme kaupunkiorganisaation ja yhteistyökumppaneiden sitouttamista strategiaan ja kaupunkibrändin toteuttamiseen / viestintätiimi, kaupunkimarkkinointitiimi	Uutisoinnissa lisätään linkitystä kaupungin strategiaan. Brändin jalkauttamisen edistymistä seurataan ja raportoidaan kerran vuodessa.
Kaupunkiorganisaation markkinoinnin ja viestinnän viestien ja visuaalisen ilmeen yhtenäistäminen	Markkinoinnin ja viestinnän työvälineiden laajamittainen käyttöönotto kaupunkiorganisaatiossa: kuvapankki, esitysmateriaalit yms. / viestintätiimi	Materiaalit ovat ajantasaisia ja aktiivisessa käytössä. Kaupunkiorganisaation materiaali on brändin mukaista.
	Yhteistyön tiivistäminen konsernitasolla viestinnässä ja markkinoinnissa / viestintätiimi, kaupunkimarkkinointitiimi	Yhteistyön mahdollisuuksia tarkastellaan ja yhteistyötä tiivistetään. Konsernin viestijät tapaavat kaksi kertaa vuodessa.
Mikkelin vetovoiman ja tunnettavuuden lisääminen	Tuomme esiin Mikkelin hyviä puolia monikanavaisesti	Mikkelin sosiaalisen median kanavien seuraajien kokonaismäärä kasvaa vuosittain

	Markkinoimme sähköisiä kanaviamme niin sisäisesti kuin ulkoisesti	nykyisestä vähintään 20 %. Nykytila (lokakuu 2020): Facebook 4468 seuraajaa, Instagram 2979 seuraajaa, Twitter 2297 seuraajaa.
	Ammattitaitoiset henkilöt oikeilla paikoilla vaikuttaa palvelun laatuun ja Mikkelin vetovoimaan. Käynnistämme osaamisen kartoittamisen ja johtamisen toimenpiteet (henkilöstöpalvelut)	Onnistuneet rekrytoinnit, hakijat /avoin työpaikka Perehdytyksen onnistuminen / kysely Osaamisen hallinnan ohjelmasta käyttöönoton toteutuminen (tavoite kaksi osiota neljästä 2021 loppuun mennessä)
Tapahtumat	Toteutetaan kaupungin syntymäpäivä-tapahtuma sekä konsernipäivä / viestintätiimi, kaupunkimarkkinointitiimi	Tapahtumat toteutuvat odotetusti.
	Tuetaan viestinnän keinoin muita kaupungeissa toteutettavia tapahtumia. / viestintätiimi	Mikkelissä järjestettävät tapahtumat saavat näkyvyyttä Mikkelin verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavissa. Vuositasolla vähintään 50 tapahtumaa esitellään kaupungin sosiaalisen median kanavissa.

TALOUS

Hallinto- ja elinvoimapaalvelut

	TP 2019	TA 2020	Ltk esitys 2021	TA 2021
Toimintatulot	21 555 574	17 616 740	17 191 900	17 142 900
Valmistus omaan käyttöön			40 000	40 000
Toimintamenot*	-248 669 738	-248 317 656	-273 852 400	-262 649 100
Toimintakate (netto)	-227 114 164	-230 700 916	-256 620 500	-245 466 200

Hallinto- ja elinvoimapaalvelut, ilman Ruoka- ja puhtauspalveluja

	TP 2019	TA 2020	Ltk esitys 2021	TA 2021
Toimintatulot	11 775 754	7 605 740	7 845 400	7 796 400
Valmistus omaan käyttöön	47 451	0	40 000	40 000
Toimintamenot*	-239 266 204	-238 377 019	-264 528 700	-253 325 400
Toimintakate (netto)	-227 442 999	-230 771 279	-256 643 300	-245 529 000

*) Toimintamenot sisältävät sosiaali- ja terveystalouden ostot Essotelta: TP 2019: 203,9 milj. euroa, TA 2020: 201,4 milj. euroa ja TA 2021: 216,7 milj. euroa. Palveluita tuotetaan kaupunginvaltuuston 25.1.2016 §13 hyväksymässä perustamissuunnitelmassa määritettyjen strategisten tavoitteiden mukaisesti.

**Kohderahoitteinen
Ruoka- ja puhtauspalvelut**

	TP 2019	TA 2020	Ltk esitys 2021	TA 2021
Myyntitulot	9 681 430	9 967 200	9 304 900	9 304 900
Tuet ja avustukset	50 548	43 800	41 600	41 600
Muut toimintatulot	6			
Valmistus omaan käyttöön	384			
Toimintatulot	9 732 369	10 011 000	9 346 500	9 346 500
Materiaalit ja palvelut	-4 338 869	-4 346 537	-4 115 600	-4 115 600
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 366 876	-2 465 100	-2 447 400	-2 447 400
Palvelujen ostot	-1 971 993	-1 881 437	-1 668 200	-1 668 200
Henkilöstömenot	-4 694 301	-5 217 700	-4 817 100	-4 817 100
Palkat ja palkkiot	-3 775 641	-4 190 500	-3 857 600	-3 857 600
Henkilösivukulut	-918 660	-1 027 200	-959 500	-959 500
Muut menot	-370 364	-376 400	-391 000	-391 000
Toimintamenot	-9 403 534	-9 940 637	-9 323 700	-9 323 700
Toimintakate (netto)	328 834	70 363	22 800	22 800

8.5 Ympäristölautakunta

Palvelusuunnitelma

Mikkelin seudun ympäristölautakunta ja sen alaisuudessa toimiva Mikkelin seudun ympäristöpalvelut -yksikkö vastaa kuntatason ympäristöterveydenhuollon ja ympäristösuojelun tehtävistä Mikkelissä, Hirvensalmella, Kangasniemellä Mäntyharjussa ja Pertunmaalla. Palveluja tuotetaan ensisijaisesti ympäristöpalvelujen toimintaa säätelevien lakien ja asetusten mukaisesti. Lisäksi resurssien puitteissa toteutetaan erilaisia selvityksiä vuorotellen toimialueen eri kuntien alueella. Tavoitteena on antaa palvelut samantasoisina koko toiminta-alueella ympäristöpalvelusopimuksen mukaisesti. Ympäristöpalvelut osallistuu myös erilaisiin ympäristöntilaa koskeviin selvityksiin ja hankkeisiin.

Kaupungin vastuulla on järjestää Eläinlääkintähuoltolain mukaiset tehtävät, kuten peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu 24/7 koko toimialueella, eläinsuojelu- ja eläintautivalvonta sekä Kangasniemellä sijaitsevan lihatilan lihantarkastus ja laitosvalvonta. Eläinlääkäreiden vastaanotot ovat Mikkelissä, Mäntyharjulla ja Kangasniemellä. Mikkelin, Mäntyharjun, Pertunmaan ja Hirvensalmen eläinlääkäripäivystyksen järjestävät kokonaisuudessaan Mikkelin kaupungineläinlääkärit tai heidän sijaisensa sekä suuret pieneläimille. Kangasniemi on osa eteläisen Keski-Suomen eläinlääkäripäivystystä, jossa kunnaneläinlääkärit vastaavat tuotantoeläimistä ja pieneläinpäivystys ostetaan Jyväskylän kaupungin kilpailuttamalla ostosopimuksella yksityiseltä klinikalta.

Yksityiskohtaisemmat ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun toiminnan tavoitteet vuodelle 2021 kirjataan valvontasuunnitelmiin, jotka seudullinen lautakunta hyväksyy. Valvontasuunnitelmissa huomioidaan valvontakunnalliset valvontaohjelmat ja valvonnan vuosittaiset painopistealueet.

Vuonna 2021 Mikkelin seudun ympäristöpalvelut yksikössä on käynnissä EU:n Kaakkois-Suomi – Venäjä –rahaston rahoittama pohjavesi- ja hulevesihanke (RAINMAN) ja EAKR rahoituksella sekä kuntien rahoituksella toimiva Kuntailmasto 2050 –hanke.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	Tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Tarjotaan tukityö- ja harjoittelupaikkoja	Tarjotaan yhteensä vähintään 10 kk harjoittelupaikkaa
Kumppanuustoimintamalli	Ympäristöpalveluissa on matala kynnyks yhteidenottoon sekä asiakkailta että kuntalaisilla	Asiakaskysely sekä kuntalaisille että asiakkaille
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Edistetään kuntalaisten mukaan ottamista omaan elinympäristöön liittyvistä asioista päättämiseen ja ympäristön hoitamiseen (esim. vieraslajien torjunta ja siivoustaalkoot)	Vähintään 1 ympäristötalkootapahtuma vuodessa, jossa Ympäristöpalvelut on aktiivisesti mukana

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	Tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Edistetään kuntalaisten mukaan ottamista omaan elinympäristöön liittyvistä asioista päättämiseen ja ympäristön hoitamiseen (esim. vieraslajien torjunta ja siivoustaalkoot)	Vähintään 1 ympäristötalkootapahtuma vuodessa, jossa ympäristöpalvelut aktiivisesti mukana
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen maankäytön suunnittelussa	Kaavalausuntojen lukumäärä, jossa asiasta lausuttu
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Edistetään luontomatkailua ja kuntalaisten luonnossa liikkumista. Huolehditaan siitä, että maankäytön suunnittelussa varataan riittävästi tilaa viheralueille.	Urpolan ja Kalevankankaan luontopolkujen kunnossa pitäminen. Hankkeisiin osallistuminen.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen. Yhteiskäyttöön hankittujen biokaasuautojen aktiivinen käyttö. Työmatkapyöräilyn edistäminen.	Selkeät tavoitteet liikennepäästöjen vähentämiselle uudessa vuosille 2021–2030 laadittavassa ilmasto- ja energiastrategiassa.
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	<p>Vesistöjen tutkimusohjelmassa seurataan painetekijöiden kehitystä ja vesistöjen tilaa säännöllisellä tarkkailulla.</p> <p>Pintavesien ja pohjavesien laadun parantamiseen tähtääviin hankkeisiin osallistuminen.</p> <p>Terveellisen juomaveden saatavuuteen liittyvien riskien hallinta.</p> <p>Tutkitaan Seitsennimisen joen valuma-alueilla olevia riskitekijöitä ja annetaan suosituksia Hanhikankaan pohjavesialueen pohjaveden puhtauden turvaamiseksi Rainman-projektin avulla</p> <p>Lisätään ihmisten tietoisuutta pohjavesistä nettisivuilla.</p>	<p>Hyvässä ekologisessa tilassa olevien vesimuodostumien osuus, painetekijöiden kehitys valituissa keskeisissä vesienhoidon painopistevesistöissä (Mikkelin alapuolinen Saimaa, Otavan Kotalahti, Kyyvesi)</p> <p>Hankkeiden lkm, joissa Ympäristöpalvelut on mukana.</p> <p>Vesivälitteisten epidemioiden esiintymisen välttäminen</p> <p>Hanhikankaan pohjavesialueen suojeleusuunnitelman päivitys</p> <p>Ympäristöpalveluiden nettisivujen päivitys</p>
	Edistetään vesienhoidon edellytysten syntymistä edistämällä vesitilusten yhdistämistä suuremmiksi yksiköiksi	Osakaskuntien keskkokko, joissa Mikkelin on jäsenenä vesialueen omistajana. Osallistutaan vesienhoidon toimenpiteiden suunnitteluun.
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Ilmanlaadun tarkkailu, ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen	Jatketaan ilmanlaadun tarkkailua. Jatketaan ilmasto- ja energiastrategian päivittämistä vuonna 2021.
	Aktiiviset sisäilmatyöryhmät kaikissa jäsenkunnissa. Osallistutaan aktiivisesti sisäilmatyöskentelyyn kaikissa jäsenkunnissa. Valvotaan tarkastusten yhteydessä sisäilman laadun tarkkailua ja reagoidaan puutteisiin ennen ongelmien muodostumista.	Sisäilmaongelmaisten terveydensuojelulain mukaisten kohteiden lukumäärä (koulut, päiväkodit, laitokset). Nykyiset ja uudet tapaukset.

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun edistäminen	<p>Edistetään luontomatkailun edellytyksiä Mikkelin seudulla mm. retkeilyreitistöjen osalta.</p> <p>Turvataan toimivat, laadukkaat ja helposti saavutettavat eläinlääkäripalvelut 24/7 kaikissa jäsenkunnissa.</p>	<p>Osallistutaan luontomatkailua tukeviin hankkeisiin. Edistetään terveellisen ja monipuolisen luontoympäristön ja viheralueverkoston säilymistä kaikissa jäsenkunnissa niillä alueilla, joilla on olemassa olevaa ja potentiaalista virkistyskäyttöä.</p> <p>Hyvä asiakaspalaute myös vapaa-ajanasukkailta.</p>

	Turvallisen ja terveellisen ruoka- ja majoituspalveluiden ja muiden matkailijoiden käyttämien palveluiden (esim. uimaranat, torit, juomavesi, lähiruuan myynti) edistäminen.	Suunnitelman mukaisten tarkastusten toteutuminen, riittävä neuvonta ja ohjaus sekä nopea reagointi mahdollisiin ongelmatilanteisiin. Laadunet ja sisäinen auditointi käytössä.
--	--	--

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Saavutettavuus	Ympäristöpalveluiden työntekijöihin saadaan yhteys arkisin eri kanavien kautta. Sähköiset palvelut toimivat 24/7 ja niiden toimintaa kehitetään. Toimivat lakisääteiset eläinlääkäripalvelut kaikissa jäsenkunnissa 24/7.	Eläinlääkintähuollon, terveysvalvonnan ja ympäristönsuojelun palvelut saavutettavissa arkisin klo 8-16 ja lakisäätäinen kiireellinen eläinlääkäriapu saavutettavissa 24/7.
Palvelujen digitalisointi	Terveysvalvonnan sähköinen VATI-järjestelmä ja ympäristönsuojelun YLVA-järjestelmä käytössä. Ympäristöpalveluiden tarjoamat lakisäätöiset palvelut kuvattuina ajantasaisesti suomi.fi -palveluissa. Lomakkeiden ja ilmoitusten digitalisointia kehitetään jatkuvasti. Nettisivujen säännöllinen päivitys	Uudet sähköiset palvelut ovat kattavasti käytössä. Lupapiste -palvelujen käytön jatkuminen. Ruokaviraston hallinnoima sähköisten lomakkeiden Ilppa-järjestelmä käytössä vuoden 2021 lopussa. Nettisivujen päivitys
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen ja siinä valitut tavoitteet ja toimenpiteet. Ympäristökasvatus. Osallistuminen ilmastotyöhön kaikissa jäsenkunnissa. Pyritään tunnistamaan ilmastomuutoksen uhka Hanhikankaan pohjavesialueelle ja ennalta ehkäisemään sen aiheuttamia riskejä.	Ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen kaikissa jäsenkunnissa vuoden 2021 aikana. Hanhikankaan pohjavesialueen suojeleusuunnitelman päivitys.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	XAMKin ympäristöteknologiaopiskelijoiden opinnäytetyöt Pyritään luomaan XAMK:n kanssa tehtävällä tiiviillä yhteistyöllä (opinnäytteet, harjoittelijat, hankkeet) omien toimialojen kannalta (terveysvalvonta, ympäristönsuojelu) osapuolten osaamista kasvattava tietoon ja erilaisiin valmiuksiin perustuva verkosto. Esim. hulevesien hallinta, alueiden käyttö, ympäristöriskien arviointi.	2 opinnäytetyötä / vuosi valmistuu Harjoittelukuukausien lkm / vuosi, yhteishankkeet XAMK:n kanssa.

Painopiste: Asiakslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Huomioidaan eri toimintojen järkevä sijoittuminen kaavalausunnoissa ja osallistutaan aktiivisesti maankäytön suunnitteluun yhteistyössä muiden kaupungin yksiköiden kanssa.	Kaavalausuntojen lkm / vuosi.
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Yhteistyön käynnistäminen Miksein kanssa liittyen yrityspalveluihin ja kehittämishankkeisiin.	Järjestelmällisten yhteistyömuotojen syntyminen

	Yrittäjien tasapuolinen ja ammattitaitoinen neuvonta ja ohjaus, ja suunnitelmallisen valvonnan toteutuminen ympäristöterveydenhuollossa ja ympäristönsuojelussa.	
--	--	--

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun ja vapaa-ajanasumisen ympäri- vuotinen kasvu ja pitkäjänteinen kehittä- minen	Luontomatkailun edistäminen. Huomioidaan ympäristölupien käsitte- lyssä vapaa-ajanasukkaiden tarpeet lain- säädännön asettamissa puitteissa. Turvataan toimivat, laadukkaat ja helposti saavutettavat eläinlääkäripalvelut 24/7 kaikissa jäsenkunnissa. Turvallisen ja terveellisen ruoka- ja majoit- uspalveluiden ja muiden matkailijoiden käyttämien palveluiden (esim. uimaran- nat, torit, juomavesi, lähiruoan myynti) edistäminen.	Luontomatkailuhankkeisiin osallistumi- nen, luontokohteet Ympäristöpalvelujen nettisivuilla. Laadukas ympäristölupien valmistelu. Hyvä asiakaspalaute myös vapaa-ajan- asukailta. Suunnitelman mukaisten tarkastusten to- teutuminen, riittävä neuvonta ja ohjaus sekä nopea reagointi mahdollisiin ongel- matilanteisiin. Laatunet ja sisäinen audi- tointi käytössä.
Omat investoinnit matkailullisesti tärkei- siin kohteisiin sekä Invest-in	Ympäristöpalveluille kuuluvat luontopolut pidetään kunnossa.	Luontopolkujen rakenteiden kunnossapi- toon suunnatut toimet.

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
	Tukityöpaikkojen tarjoaminen resurssien sallimissa puitteissa.	1 tukityöpaikka / vuosi

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Luontokohteiden tiedot näkyville Ympä- ristöpalveluiden nettisivuille. Luontomat- kailun edistäminen. Turvallisen ja terveellisen ruoka- ja majoit- uspalveluiden ja muiden matkailijoiden käyttämien palveluiden (esim. uimaran- nat, torit, juomavesi, lähiruoan myynti) edistäminen.	Luontokohteet Ympäristöpalvelujen netti- sivuilla. Suunnitelman mukaisten tarkastusten to- teutuminen, yrittäjien riittävä neuvonta ja ohjaus sekä nopea reagointi mahdolli- siin ongelmatilanteisiin. Laatunet ja sisäi- nen auditointi käytössä.

TUNNUSLUVUT

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Terveysvalvonnan tarkastukset	417	700	700	700	700	700
Eläinlääkintähuollon virka- ja sairausmatkat	1879	1900	1900	1900	1900	1900
Hoidetut pieneläimet	6529	5500	5500	5500	5500	5500
Lupavelvollisten kohteiden tarkastukset	104	100	100	100	100	100
Ympäristönsuojelun kirjallinen asiakassuorite (päätökset, lausunnot, kehotukset)	820	700	700	700	700	700

TALOUS

	TP 2019	TA 2020	Ltk esitys 2021	TA 2021
Toimintatuotot	946 970	1 036 163	1 150 200	1 150 200
Toimintamenot	-1 944 045	-2 212 640	-2 378 900	-2 378 900
Toimintakate (netto)	-997 075	-1 176 477	-1 228 700	-1 228 700

8.6 Kasvatus- ja opetuslautakunta

Lautakunta vastaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämisestä ja tuottamisesta. Lautakunta luo edellytyksiä ja toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta ja perusopetusta lapsille ja nuorille. Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lautakunta tukee lasten, nuorten ja aikuisten edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä henkiseen että myös fyysiseen hyvinvointiin.

Palvelusuunnitelma

Lautakunnan palvelut ovat pääasiassa lähipalveluja. Toiminnassa pyritään turvaamaan laadukkaat, tasavertaiset ja pedagogisesti toimivat sekä kohtuullisesti saavutettavissa olevat kasvatus- ja opetuspalvelut sekä terveelliset ja turvalliset oppimisympäristöt koko kaupungin alueella. Lautakunnan alaisen toiminnan merkitystä ja vaikuttavuutta asukkaiden hyvinvointiin, sen synnyttämiseen, ylläpitämiseen ja kehittämiseen, tullaan korostamaan. Organisaatiouudistuksen johdosta hyvinvointikoordinaattori on siirtynyt konserni- ja elinvoimapalveluista sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueelle vastaamaan koko kaupunkiorganisaation hyvinvointitehtävien koordinoinnista.

Yhdyspintatyöllä ja yhteen sovittavan johtamisen keinoin luodaan ja vahvistetaan uusia yhteistyörakenteita ja monitoimijaisia toimintamalleja mm. sosiaali- ja terveydenhuollon, kolmannen sektorin, oppilaitosten ja kaupungin omien toimijoiden välillä. Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen on yksi kehittämistoiminnan keskeisistä painopisteistä.

Uusi EU-ohjelmakausi on käynnistymässä ja se kestää 2021-2027. Strategisina painopisteinä ovat mm. haavoittuvassa asemassa olevien osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen sekä työnhakijoiden työllistymisen edistäminen sekä työelämän kehittäminen. Mikkelin kaupungin strategian ja hyvän elämän ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi ollaan valmistelemaan uutta hyvinvointi- ja osallisuushanketta hyödyntäen Hyvinvoinnin virtaa Mikkelissä ja Meijän Mikkelin -hankkeiden toimintamalleja.

Mikkelissä toimii tällä hetkellä kaksi lukiota: Mikkelin etä- ja aikuislukio ja Mikkelin lukio. Lisäksi lukiokoulutusta annetaan Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian Nettilukiassa. Lukiokoulutuksen hallinnollista uudistamista jatketaan yhdistämällä hallinnollisesti Mikkelin etä- ja aikuislukio ja Nettilukio. Mikkelin lukiokoulutuksen visiona on toimia maakunnan kärkenä lukiokoulutuksessa. Uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2021. Lait oppivelvollisuuden laajentamisesta ja tähän liittyvästä maksuttomuudesta tulevat voimaan 1.8.2021 (HE eduskunnalle annettu 15.10.2020), joten lukiokoulutuksen määrärahoihin on lisätty opiskeluun liittyvät kustannuserät.

Lautakunnan toiminnassa toteutetaan kaupunkirakenneselvityksen, palvelusuunnitelman ja TATU-ohjelman toimenpiteet.

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Tunne- ja vuorovaikutuskasvatuspolku varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen (sis. mm. kiusaamisen ehkäisyn ja moniammatillisen yhteistyön)/varhaiskasvatus, perusopetus Ehkäisevä päihdetyön toimenpiteet eri ikäisille 4-vuotissuunnitelman mukaisesti/varhaiskasvatus, peruskoulut, lukio, nuorisopalvelut, hyvinvointikoordinaattori	Vastuullinen ja aidosti välittävä asennoituminen kaikilla varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa työskentelevillä aikuisilla. Tupakointi/sähkösavukkeiden käyttö päivittäin, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,1 % /9,7%, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä Nuuskaa päivittäin; % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 4 %/4,5 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä Humalajuominen, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,3 %/10,2 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä

		<p>Käyttää alkoholia viikoittain, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 3,8 %/5 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä</p> <p>Kokeillut marihuanaa tai kannabista ainakin kerran, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,3 %/7,9 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä</p> <p>Raittius, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 64,5 %/61,7 %, tavoite: raittiiden osuus lisääntyy kaikissa ryhmissä</p>
	Verkostomaiset monitoimijaiset toimintamallit sekä yhteisöllisessä työssä että yksilökohtaisissa tukimuodoissa/kaikki tulosalueet	<p>Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 90,8 %/90,2 %, tavoite: 95 % 8.-9. lk: 75,7 %/75,1 %, tavoite: 80 % lukio: 74,5 %/75,2 %, tavoite: 80 % amm: 78 %/76,5 %, tavoite: 80 %</p>
	Elintapaneuvonta edistää hyviä ravinto- ja liikunta-unitottumuksia/varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus, hyvinvointikoordinaattori, Meijän Mikkeli -hanke	<p>PYLL- indeksi (Potential Years of Life Lost), Ennen aikaisesti menetetyt elinvuodet Lähtötilanne (2010-2014): Miehet: Tilanne koko maata huonompi, etenkin alkoholin ja tupakan osalta. Ennen aikaiset menetykset suurimmat: 1) Tapaturmat ja myrkytykset, joista 58 % itsemurhat 2) verenkierroelinsairaudet ja pahanlaatuiset kasvaimet (keuhkosyöpä) Naiset: Tilanne koko maan tasolla. Kehitys positiivisinta koko maassa alkoholin suhteen. Huomio tupakan haittoihin. Ennen aikaiset menetykset suurimmat 1) pahanlaatuiset kasvaimet (keuhkosyöpä), trendi huonompaan suuntaan 2) tapaturmat ja myrkytykset, trendi parempaan suuntaan, alkoholihaitat pienentyneet Tavoite: koko maan taso, erityinen huomio: Miehet: alkoholin ja tupakan haittojen vähentäminen. Naiset: Tupakan haittojen vähentäminen. Molemmilla lihavuuden ehkäisy.</p>
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Lasten ja nuorten kuuleminen ja osallisuus/varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus	<p>Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 90,8 %/90,2 %, tavoite: 95 % 8.-9. lk: 75,7 %/75,1 %, tavoite: 80 % lukio: 74,5 %/75,2 %, tavoite: 80 % amm: 78 %/76,5 %, tavoite: 80 % Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 26,3 %/26,9 %, tavoite: 33 % lukio: 29,1 %/30,5 %, tavoite: 33 % amm: 31,3 %/28,6 %, tavoite: 33 %</p>

		<p>Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017):</p> <p>4.-5. lk: 0,6 %/0,7 %, tavoite: 0 %</p> <p>8.-9. lk: 7,2 %/8,5%, tavoite: 0 %</p> <p>lukio: 8 %/7,2 %, tavoite: 0 %</p> <p>amm: 7,6 %/7,4 %, tavoite: 0 %</p> <p>Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017):</p> <p>4.-5. lk: 1,8 %/2,7 %, tavoite: 0 %</p> <p>8.-9. lk: 8,6 %/9,5 %, tavoite: 0 %</p> <p>lukio: 10,3 %/10,4 %, tavoite: 0 %</p> <p>amm: 7,4 %/10 %, tavoite: 0 %</p>
--	--	--

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	<p>Alueelliset matalan kynnyksen kohtaamispaikat/johto, varhaiskasvatus, perusopetus</p> <p>Verkostomaiset monitoimijaiset toimintamallit/johto, varhaiskasvatus, perusopetus</p> <p>Eri ikäisten ja eri ryhmien kohtaamisen edistäminen läpäisevästi toiminnassa/kaikki tulosalueet</p> <p>Yhdenvertainen harrastusmahdollisuuksien edistäminen ja harrastusmahdollisuuksien hakujärjestelmä/kaikki tulosalueet</p> <p>Tutortoiminta ja lukioiden yhteisölliset tapahtumat ja toiminta/lukioiden rehtorit, opinto-ohjaajat, ryhmänohjaajat ja opiskelijakuntien ohjaavat opettajat</p>	<p>Perheiden avoin kohtaamispaikka pääkirjaston alakerrassa perustettu ja kokeilun perusteella päätetään paikan jatkosta. Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely)</p> <p>Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017):</p> <p>4.-5. lk: 82 %/83,3 %, tavoite: 100 %</p> <p>8.-9. lk: 89 %/89,9 %, tavoite: 100 %</p> <p>Lukio: 94 %/93,4 %, tavoite: 100 %</p> <p>Amm. opp: 78,3 %/81,5 %, tavoite: 100 %</p> <p>Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus,% (FinSote, aikuisväestö)</p> <p>Lähtötilanne (2015):</p> <p>Kaikki MLI 25,5 %/koko maa 27,6 %, tavoite: MLI 30 %</p> <p>20-64 v. 22,9 %/27,6 %, tavoite: 30 %</p> <p>65+ 31,6 %/27,8 %, tavoite: 33 %</p> <p>Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely)</p> <p>Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017):</p> <p>4.-5. lk: 48,1/ 45,1 %, tavoite: 100 %</p> <p>8.-9. lk: 22,1 %/19,2 %, tavoite: 100 %</p> <p>lukio:13,6 %/ 13,1 %, tavoite: 100 %</p> <p>amm: 11,5 %/12,6 %, tavoite: 100 %</p> <p>Vapaa-aikana liikuntaa harrastavien osuus, % (FinSote, aikuisväestö)</p> <p>Lähtötilanne (2015): 81,2 %/ koko maa (2016) 78,8 %, tavoite: 100 %</p>
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Kannustetaan sekä oppilaita että henkilökuntaa koulumatkapyöräilyyn, liikennekasvatus/kasvatus- ja opetushenkilöstö Rikspyörät ja ikäihmisten ulkoilu/hyvinvointikoordinaattori	
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Lähiluontoympäristön hyödyntäminen Liikuntapaikkojen ym. rakennetun toimintaympäristön hyödyntäminen Kulttuuritoiminta hyvinvoinnin edistäjänä/kasvatus- ja opetushenkilöstö	

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	<p>Yhteensovittava johtaminen kaupungin ja muiden toimijoiden kesken, mm. si-sote-järjestöt/johto, varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus</p> <p>Perheiden hyvinvoinnin tukeminen eri elämäntilanteissa/kasvatus- ja opetus-henkilöstö</p> <p>Erityistilanteiden tunnistaminen (myös heikot signaalit) matalalla kynnyksellä, parisuhteiden tuki varhain sekä ero-auttaminen/kasvatus- ja opetushenkilöstö</p> <p>Lähikouluperiaatteen vahvistaminen siten, että lapsille ja nuorille mahdollistuu tarvittavat tukitoimet ensisijaisesti omalla koulualueellaan. Toimintaa kehitetään yhdessä Essoten koulutiimien kanssa turvaten lapsen ja perheen palvelut matalalla kynnyksellä ja varhaisesti./kasvatus- ja opetushenkilöstö</p>	<p>Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk; 6,7 %/ 7,3 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 6,6 %/5,8 %, tavoite: 0 % amm: 3 %/3,3 %, tavoite: 0 % Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): Tavoite: Paranee kaikissa ryhmissä 4.-5. lk: MLI 58,6 %/ koko maa 58,3 % 8.-9. lk: 36,4 %/39,5 % lukio: 33,8 %/38,8 % amm: 40,5 %/40,5 %</p>
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	<p>Sisäilmaongelmien hallittu hoitaminen ja ehkäisy/koko tulosalue sekä Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue</p> <p>Kokemus turvallisuudesta (mm. ympäristön siisteys, esteettisyys, valaistus, ei lymypaikkoja)/kaikki tulosalueet</p> <p>Kotouttaminen, maahanmuuttajat osaksi yhteisöjä/kaikki tulosalueet</p> <p>Osallisuuden kokeminen/kasvatus- ja opetushenkilöstö</p> <p>Sensitiivinen havainnointi lasten kiusaamisen ehkäisemiseksi. Turvallisuuden tunteen luominen kiusaamiseen ja häirintään välittömästi puuttumalla. Teoille nollatoleranssi/koko henkilöstö</p> <p>Koulutetaan henkilökunta tunnistamaan ja puuttumaan erilaisiin turvallisuutta yksilö- tai yhteisötasolla vaarantaviin ilmiöihin. Ääritapauksissa yhteistyö poliisin kanssa/koko henkilöstö</p> <p>Kartoitetaan lukuvuosittain opiskelijoiden turvallisuuden tuntemuksia/rehtorit</p> <p>Harjoitellaan turvallisuutta ylläpitäviä asioita ja toimia/rehtorit</p> <p>Luokkien ryhmäytymiseen panostaminen/ryhmänohjaajat</p> <p>Päivitetyt pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat. Turvakävelyt/rehtorit</p>	<p>Sisäilmaongelmaisten kiinteistöjen määrä vähenee</p> <p>Asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus, % (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (2015): Kaikki MLI 92,8 %/koko maa 91,2 %, tavoite: 95 % 65v + 92,9 %/91,8 %, tavoite: 95 % Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk; 6,7 %/ 7,3 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 6,6 %/5,8 %, tavoite: 0 % lukio: 1 %/1.1 %, tavoite: 0 % amm: 3 %/3,3 %, tavoite: 0 % Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): Tavoite: Paranee kaikissa ryhmissä 4.-5. lk: MLI 58,6 %/ koko maa 58,3 % 8.-9. lk: 36,4 %/39,5 % lukio: 33,8 %/38,8 % amm: 40,5 %/40,5 %</p>

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Waltti-kortin käyttö Liikkuminen kävellen ja pyöräillen/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Huoltajien koulukyydytykset vähenevät, kun oppilaat käyttävät julkisia kulkuneuvoja tai kävelevät tai pyöräilevät
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Ympäristökasvatus, teemaopinnot/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Kestävän kehityksen suunnitelmien mukainen aktiivinen toiminta.
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen		

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Resurssitehokkuus	Biojätteiden kierrätyksen lisääminen syntypaikkalajittelun ja keräämisen tehostamisella/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Syntyvän sekajätteen määrä/määrä pienee sihin toimipisteissä (koulut ja päiväkodit)

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Saavutettavuus	Waltti-kortin käyttö mahdollistaa maksuttoman joukkoliikenteen peruskoululaisille/henkilöliikennepalvelut ja koulut	Joukkoliikenteen käyttäjämäärät (suoritetta)/määrä kasvaa
Palvelujen digitalisointi	Kaupungin omistamien tilojen ja alueiden varausjärjestelmän sähköistäminen sekä markkinoinnin tehostaminen – koulujen käytön laajentaminen kouluajan ulkopuolella/yhteistyö vuokrauspalvelujen kanssa TVT-taitoja opetellaan varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa, Google-maailman hyödyntäminen opetuksessa digimateriaalien kanssa/kasvatus- ja opetushenkilöstö Monipuolisia TVT-taitoja vahvistetaan lukiokoulutuksessa. Nettilukion kurssitarjonnan tarkoituksenmukainen hyödyntäminen joustavien opiskelupolkujen mahdollistamiseksi/ tulosaluejohtaja ja lukio-koulutuksen johtoryhmä Daisy-toiminnanohjausjärjestelmä varhaiskasvatuksessa ja Wilma käytössä perusopetuksessa/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Julkisten tilojen käyttöaste, vajaakäyttöiset kiinteistöt/Lähtötilanne (15 h/vrk) 43 % / Tavoite 65 % Lähtötilanne Rakennuskohtainen varausjärjestelmä / Tavoite: avoin ja henkilöriippumaton varausjärjestelmä Sujuvat palvelut
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Kestävän kehityksen suunnitelmat käytössä kaikissa yksiköissä/kasvatus- ja opetushenkilöstö Kaupungin virka-autojen käyttö/koko henkilöstö	käytetään kaupungin biokaasuautoja virka- ja virantoimitusmatkoissa

3. ELINVOIMA-OHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kalevankangas -kehittämialusta	Edistetään kuntalaisten tasavertaisuutta ja osallisuutta liikunnalliseen elämäntapaan/varhaiskasvatus, perusopetus ja lukiokoulutus käyttää Kalevankankaan alueen palveluja/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Kalevankankaan liikuntapaikkojen käyttö kasvaa

Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Osallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen (nuoret ja aikuiset) osaamisen kehittämisen keinoin/lukiokoulutus	Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvu/Ei tutkintoa: v. 2016: 6612 hlö / pienenee vuosittain
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Opintotarjonnan Outlet (monimuotoinen verkostomainen koulutustarjotin)/lukiokoulutus	Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvu/v. 2016: 13645 hlö / kasvaa vuosittain
	Yhteinen näkyvyys/lukiokoulutus	Nuorisotyöttömyyden (17-24 v.) väheneminen/Lähtötilanne (2016): 21,8 %/17 %
	Rekrytointiyhteistyö korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa/varhaiskasvatus	Tavoite: korkeintaan maan keskiarvotaso

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Työllistämisperusteiset oppisopimukset ja muu koulutukseen ohjaus	Oppisopimuksia palvelualueelle mahdollisuuksien mukaan/kaikki tulosalueet	Oppisopimusten lukumäärä 15kpl/vuosi
Osaavan työvoiman varmistaminen	Aktiivinen rekrytointi/kaikki tulosalueet	Tavoitteena saada uusia asukkaita ja lisätä seudun näkyvyyttä

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Strategian jalkauttaminen ja brändityö	Sitoutetaan kaupunkiorganisaatio ja yhteistyökumppanit strategian ja kaupunkibrändin toteuttamiseen Koulutetaan kaupunkiorganisaatiota ja yhteistyökumppaneita/koko henkilöstö	Kaupunkiorganisaatio, yhteistyökumppanit ja kaupunkilaiset käyttävät aktiivisesti Mikkelin uutta brändiä
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Tuodaan esiin Mikkelin hyviä puolia monikanavaisesti Markkinoidaan sähköisiä kanaviamme niin sisäisesti kuin ulkoisesti Laadukkaat kasvatus- ja perusopetuspalvelut sekä terveet, turvalliset ja uudet tilat lisäävät kaupungin vetovoimaa/koko henkilöstö Laadukkaat ja monipuoliset lukiopalvelut, joita kehitetään aktiivisesti yhteistyössä mm. Viisiapilaverkoston ja LUKE -verkoston kanssa. Mikkelin rooli verkko-oppimisen ja monimuoto-oppimisen kehittäjänä nostetaan aktiivisesti esille/tulosaluejohtaja ja lukioiden rehtorit	

TALOUS

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue yhteensä

TP 2019	TA 2020	Ltk esitys 2021	TA 2021
---------	---------	-----------------	---------

Toimintatulot	7 745 891	8 706 330	8 616 200	8 616 200
Toimintamenot	-107 913 390	-112 146 506	-113 714 100	-113 683 100
Toimintakate (netto)	-100 167 500	-103 440 176	-105 097 900	-105 066 900

Kasvatus- ja opetuslautakunta

TP2019	TA 2020	Ltk esitys 2021	TA 2021
--------	---------	-----------------	---------

Toimintatulot	4 986 893	5 826 600	5 728 400	5 728 400
Toimintamenot	-88 335 451	-92 254 200	-93 868 400	-93 844 400
Toimintakate (netto)	-83 348 558	-86 427 600	-88 140 000	-88 116 000

SUORITETAULUKOT
Varhaiskasvatus ja hoidon tuki

Vuosi	2020		2021			
Palvelu	TP -2v	TA -1v	TA	Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v	
2211 - Päiväkodit						
asiakkaat kpl	1 099,00	1 106,00	1 096,00	-10	-0,90 %	
menot / asiakas €/kpl	-12 146,24	-12 586,89	-12 425,91	161	-1,28 %	
alle 3-vuotiaat %	17,00	19,00	22,10	3	16,32 %	
erityisasiakkaat %	15,00	12,00	8,70	-3	-27,50 %	
päiväkotien 3-6v asiakkaat kpl	917,00	903,00	854,00	-49	-5,43 %	
2370 - Yksityinen päivähoito						
yksityinen päiväkotihoidon asiakkaat kpl	528,00	516,00	526,00	10	1,94 %	
menot / asiakas €/kpl	-6 885,39	-6 106,98	-8 402,56	-2 296	37,59 %	
yksityinen päiväkotihoidon, alle 3-vuotiaita %	22,73	25,78	27,10	1	5,12 %	
2400 - Vuoroahoito						
asiakkaat kpl	366,00	359,00	329,00	-30	-8,36 %	
menot / asiakas €/kpl	-14 720,28	-15 949,52	-16 271,35	-322	2,02 %	
2410 - Ryhmäperhepäivähoito						
ryhmäperhepäivähoito asiakkaat kpl	72,00	67,00	54,00	-13	-19,40 %	
menot / asiakas €/kpl	-17 826,49	-20 284,17	-18 223,85	2 060	-10,16 %	
2430 - Perhepäivähoito hoitajan kodis						
perhepäivähoito hoitajan kodissa, asiakkaat kpl	78,00	70,00	47,00	-23	-32,86 %	
menot / asiakas €/kpl	-15 192,56	-16 161,44	-20 337,92	-4 176	25,84 %	
2470 - Lasten kotihoidontuki						
kotihoidontuella hoidettavat lapset kpl	512,00	547,00	453,00	-94	-17,18 %	
menot / hoidettava lapsi €/kpl	-3 863,76	-4 040,59	-4 676,16	-636	15,73 %	
2480 - Lasten yksityisen hoidon tuki						
yksityisen perhepäivähoito tukilapset kpl	697,00	687,00	62,00	-625	-90,98 %	
menot / asiakas €/kpl	-383,91	-436,83	-4 790,03	-4 353	996,55 %	
2500 - Esiopetus						
asiakkaat kpl	433,00	431,00	436,00	5	1,16 %	
menot / asiakas €/kpl	-7 579,26	-7 914,43	-9 714,99	-1 801	22,75 %	
erityisasiakkaat %	29,00	28,00	24,50	-4	-12,50 %	
päiväkodit, pelkässä esiopetuksessa kpl	68,00	53,00	74,00	21	39,62 %	
2570 - Yksityinen esiopetus						
yksityinen esiopetus, asiakkaat kpl	103,00	103,00	96,00	-7	-6,80 %	
menot / esiopetusasiakas €/kpl	-2 654,58	-3 362,14	-3 855,55	-493	14,68 %	
yksityiset päiväkodit, pelkässä esiopetuksessa kpl	5,00	5,00	3,00	-2	-40,00 %	

Keskeiset muutokset kaudella

Rantakylän uusi päiväkotitoiminta valmistuu syksyllä 2021.
 Perhepäivähoitoon määrä sekä ryhmäperhepäivähoitoon että hoitajan kotona on vähenemässä ja lapset siirtyvät enenevässä määrin päiväkoteihin.
 Kotihoidontuella olevien lasten määrä on laskussa.
 Yksityisen perhepäivähoitajien ja lasten määrä on vähenemään päin.
 Yksityisten päiväkotien palvelusetelin korotus ja aiempina vuosina talousarvioissa huomioimatta jäänyt palvelusetelin käytön kasvusta johtunut palvelusetelin ylityksen kertymä aiheuttaa kustannusten nousua talousarviossa.
 Vuoroahoidon ympärivuorokautisen varhaiskasvatuksen tarve on vähenemässä.
 2480 Lasten yksityisen hoidon tuen luvut eivät ole vertailukelpoisia

Perusopetuspalvelut ja iltapäivätoiminta

Vuosi				2021		
Palvelu	TP -2v	TA -1v	TA	Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v	
2610 - Perusopetus						
oppilaita kpl	4 731,00	4 733,00	4 802,00	69	1,46 %	
joista erityistä tukea tarvitsevat oppilaat kpl	466,00	386,00	509,00	123	31,87 %	
menot / oppilas €/kpl	-9 573,32	-10 100,59	-10 302,90	-202	2,00 %	
tuntia, koulut h	9 251,00	9 081,00	8 991,00	-90	-0,99 %	
2900 - Iltapäivätoiminta						
aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistujia kpl	428,00	414,00	383,00	-31	-7,49 %	
menot / osallistuja €/kpl	-1 516,27	-1 557,98	-1 930,20	-372	23,89 %	

Keskeiset muutokset kaudella

Eteläisen aluekoulun suunnittelu etenee.
Koronatilanteen aiheuttamia vaikutuksia oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin seurataan ja tuetaan.

Lukiokoulutus

Vuosi				2021		
Palvelu	TP -2v	TA -1v	TA	Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v	
2110 - Lukiot						
aineopiskelijoiden lukumäärä kpl	155,00	151,00	135,00	-16	-10,60 %	
menot / aineopiskelija €/kpl	-37 371,50	-40 494,04	-42 556,30	-2 062	5,09 %	
opetuskurssien lukumäärä kpl	855,00	822,00	755,00	-67	-8,15 %	
menot / opetuskurssi €/kpl	-6 774,95	-7 438,69	-7 609,40	-171	2,29 %	
varsinaiset opiskelijat kpl	814,00	788,00	775,00	-13	-1,65 %	
menot / varsinainen opiskelija €/kpl	-7 116,19	-7 759,64	-7 413,03	347	-4,47 %	

Keskeiset muutokset kaudella

Toiminta on talousarvion mukaista. Opetuskurssien määrä on lukiokoulutukselle kohdistettujen säästöavoitteiden mukainen.

Lait oppivelvollisuuden laajentamisesta ja tähän liittyvästä maksuttomuudesta tulevat voimaan 1.8.2021 (HE eduskunnalle annettu 15.10.2020). Lukiokoulutuksen määrärahoihin on lisätty opiskeluun liittyvät kustannuserät (mm. oppikirjat, tietokoneet oheislaitteineen ja tukipalveluineen sekä muu materiaali).

8.7 Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

Tavoitteena on edistää kaupunkilaisten hyvinvointia ja harrastuneisuutta, lisätä poikkihallinnollisuutta, kehittää toimintaympäristöjä ja sähköisten palvelujen käyttöä sekä tehostaa kumppanuussuhteita yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Lautakunta vastaa kansalaisopiston, yleisten kulttuuripalvelujen, liikunta- ja nuorisopalvelujen, kirjastopalvelujen, museopalvelujen ja orkesteripalvelujen tuottamisesta.

Palvelusuunnitelma

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaiset tulosalueet järjestävät asukkaiden hyvinvointia edistäviä ja syrjäytymistä ehkäiseviä palveluita. Ne tuottavat monipuolista ja laadukasta vapaan sivistystyön sekä kulttuuri- ja liikuntatarjontaa, mikä mahdollistaa kuntalaisille sekä ohjattuja että omaehtoisia palveluja. Palveluissa pyritään huomioimaan erilaiset kohderyhmät ja kehittämään markkinointia ja käyttäjälähtöisiä palveluita.

Lautakunnan palvelut ovat pääasiallisesti lähipalveluita. Palveluiden tuottamisessa huomioidaan kaupunginvaltuuston vuonna 2018 tekemä kaupunkirakenneselvitys, vuonna 2019 hyväksytty palvelusuunnitelma ja 2020 valmistunut TATU-ohjelma.

Avustuksilla ja monipuolisilla yhteistyösopimuksilla ylläpidetään ja kehitetään palvelutarjontaa ja luodaan kolmannen sektorin toimijoille mahdollisuuksia kokeilla uudentyypisten palveluiden tuottamista. Kaupungin eri toimijoiden kesken pyritään yhteistyöhön. Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaisten toimintojen merkitys on korostunut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Lautakunnan alaiset tulosalueet vaikuttavat myönteisesti myös Mikkelin maineeseen viihtyisänä kulttuurikaupunkina.

Mikkelin kansalaisopiston koulutustehtävä perustuu paikallisesti ja alueellisesti muun muassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn ja seniorikansalaisten keskimääräistä suurempaan määrään. Opisto toimii sivistystehtävänsä ohella merkittävänä hyvinvoinnin, elinvoiman ja osallisuuden lisääjänä ja edistäjänä alueella. Vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja alueellinen toiminta ovat tärkeitä väyliä osallisuuden turvaamiseksi sekä eri ryhmien näkökulmien huomioon ottamiseksi päätöksenteossa.

Kirjastopalveluja tarjotaan ja kehitetään vuonna 2019 laaditun palvelusuunnitelman mukaisesti kiinteissä toimipaikoissa, hakeutuvana palveluna ja verkkopalveluina. Toiminnan tavoitteissa korostuu erilaisten lukutaitojen edistäminen ja myös muun aktiivista kansalaisuutta ja hyvinvointia edistävän toiminnan mahdollistaminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Museopalvelujen keskeisiä tavoitteita ovat kulttuuriperinnön tallentaminen ja säilyttäminen sekä kulttuuriperinnön arvostuksen lisääminen. Lisäksi tavoitteena on tulosalueen peruspalveluiden turvaaminen museolain ja -asetuksen edellyttämällä tavalla huomioiden erityisesti lapset ja nuoret, ikääntyneet ja erityisryhmät. Sodan ja rauhan keskus Muisti aloittaa toimintansa Päämajatalossa keväällä 2021.

Kulttuuripalveluiden toiminnan painopisteinä ovat lasten ja nuorten sekä ikäihmisten kulttuuripalvelut sekä erilainen tapahtumatointa. Hyvät ja toimivat poikkihallinnolliset yhteistyöprojektit kuten KulttuuriKameli ja Kulttuuripolku sekä ikäihmisten kulttuuripalveluissa yhteistyötä Essoten suuntaan jatkuvat. Poikkeuksellisen vuoden 2020 jälkeen koronapandemiaan liittyvät rajoitukset vaikuttanevat vielä vuoden 2021 tapahtumatuotantoon.

Orkesteri tuottaa taide-elämyksiä ja osallistuu kaupungin monipuolisen kulttuuritarjonnan ylläpitämiseen. Sen tehtävänä on taidemusiikkitradition vaaliminen ja kehittäminen sekä yleisötyö kaikenikäisen kuulijakunnan parissa. Orkesteri on asukkaiden hyvinvoinnin kehittämistä mahdollistava helposti saavutettava kulttuuritoimija. Orkesteri näyttäytyy merkittävänä tekijänä kaupungin mainekuvan kehittämisessä. Orkesteri tekee yhteistyötä paikallisten ja alueellisten musiikkitoimijoiden kanssa, erityisesti Saimaa Sinfonietta -orkesteriyhteistyötä Lappeenrannan kaupunginorkesterin kanssa.

Liikuntapalvelut ovat lähipalveluita, joiden tavoitettavuus sekä taajama- että haja-asutusalueella tulee turvata. Liikkuva Mikkelin 2030-ohjelman sekä Tatu-ohjelman mukaisia suunnitelmia viedään käytäntöön. Aluekoulujen suunnittelussa huomioidaan sekä lähiliikuntamahdollisuuksien turvaaminen koulujen yhteydessä. Senioriliikuntatoimintaa jatketaan ja kehitetään ja liikuntaseuroihin kuulumattomia lapsia ja nuoria ohjataan liikunnan pariin. Elintapaohjaustoimintaa jatketaan ja kehitetään edelleen yhdessä Essoten kanssa. Seurayhteistyötä kehitetään perustamalla seurafoorumi.

Nuorisopalvelut ovat lähipalveluita, joiden tavoitettavuus sekä kaupunki- että haja-asutusalueella tulee turvata. Digitaalisia toimintaympäristöjä ja -menetelmiä kehitetään fyysisten kohtaamispaikkojen rinnalle. Aluekoulujen suunnittelussa ja muussa tilasuunnittelussa huomioidaan nuorisotilojen siirtyminen koulujen yhteyteen. Koulu- ja oppilaitosnuorisotyötä kehitetään edelleen ja luodaan malli kouluyhteisöpedagogien työlle. Kohdennettua nuorisotyötä toteutetaan moniammatillisesti ja monipuolisia verkostoja hyödynnetään. Etsivä nuorisotyö toimii osana Ohjaamo-tiimiä. Vakiinnutetaan nuorten ehkäisevä päihdetyö osaksi nuorisopalvelujen kokonaisuutta. Nuorten osallisuutta vahvistetaan muun muassa nuorisovaltuustotyön ja lasten parlamentin kautta. Osallistavan budjetoinnin käyttöön kannustetaan.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Maksuttomat tapahtumat ja teemapäivät/kaikki tulosalueet	Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely) lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 90,8 %/90,2 %, tavoite: 95 % 8.-9. lk: 75,7 %/75,1 %, tavoite: 80 % lukio: 74,5 %/75,2 %, tavoite: 80 % amm: 78 %/76,5 %%, tavoite: 80 % Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö), lähtötilanne (2015): Kaikki MLI 53,8 %/koko maa 54,5 %, tavoite: 60 % 65+ 56,6 %/52,4 %, tavoite 60 % Kokenut vahvaa positiivista mielen-terveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.- 8.-9. lk: 26,3 %/26,9 %, tavoite: 33 % lukio: 29,1 %/30,5 %, tavoite: 33 % amm: 31,3 %/28,6 %, tavoite: 33 % Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, % (Kouluterveyskysely)
	Liikuntaseuroihin kuulumattomien lasten ja nuorten ohjaaminen liikunnan pariin, matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia tarjoavien liikuntatoimijoiden avustaminen/liikuntapalvelut	Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 0,6 %/0,7 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 7,2 %/8,5%, tavoite: 0 % lukio: 8 %/7,2 %, tavoite: 0 % amm: 7,6 %/7,4 %, tavoite: 0 % Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 1,8 %/2,7 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 8,6 %/9,5 %, tavoite: 0 % lukio: 10,3 %/10,4 %, tavoite: 0 % amm: 7,4 %/10 %, tavoite: 0 % Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2015): Kaikki 9,9 %/8,6 %, tavoite: 0 % 20-64 v. 10,2 %/8,6, tavoite: 0 % 65+ 9,1 %/8,6 %, tavoite: 0 % Osallistuvalla budjetoinnilla jaettu raha euroina Kumppanuuspöytätilaisuuksien määrä
	Aktiivinen arki ja muut vapaa-ajantoimintoihin kannustavat tapahtumat/kaikki tulosalueet	
Kumppanuustalo-toimintamalli	Kumppanuusmallin valmistelu hankkeessa yhteistyössä kolmannen sektorin, maakunnan ja Essoten kanssa/kansalaisopisto	
	Lasten ja nuorten osallisuuden tukeminen: lasten ja nuorten vaikuttajaryhmien kuuleminen päätöksenteossa/kaikki tulosalueet	
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Palvelujen saavutettavuuden parantaminen digitaalisilla palveluilla ja digiopastuksella/kaikki tulosalueet	
	Osallistuvan budjetoinnin kokeilujen jatkaminen ja sopivien mallien löytäminen	
	Kumppanuuspöytätoimintamallin käyttö.	
	Meijän Mikkeli -hankkeen kautta syntyvät eri-ikäisille kohdentuvat osallisuuden edistämismallit/Meijän Mikkeli-hanke ja yhteistyö kaikkien tulosalueiden kesken	
	Sosiaaliset kohtaamiset mahdollistava sisältötyö; satutunnit, lukupiirit, selkolukupiiri, senioreille suunnatut tarinatuokiot, taide-musiikkiklubi, sanataidepajat, lukukoiratoiminta, lukuneuvojatoiminta, sosiokulttuurisen lukemisen työpajakokeilut ”Yhdessä lukemisen sinfonia”-hankkeessa yhteistyössä Xamkin kanssa/kirjastopalvelut	
	Omatoimiseen liikuntatoimintaan kannustaminen/liikuntapalvelut	
	Seurafoorumien perustaminen/liikuntapalvelut	

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Julkisen taiteen edistäminen/museopalvelut	Julkisen taiteen poikkihallinnollisen työryhmä kokoontuu säännöllisesti
	Vapaasti koulu- ja vapaa-ajankäytössä olevien lähiliikuntapaikkojen huomiointi kouluverkkoratkaisujen yhteydessä, liikumaan kannustavat ratkaisut koulusuunnitelussa/liikuntapalvelut	Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 48,1/45,1 %, tavoite MLI: 100 % 8.-9. lk: 22,1 %/19,2 %, tavoite: 100 % lukio: 13,6 %/13,1 %, tavoite: 100 % amm: 11,5 %/12,6 %, tavoite: 100 %

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Monipuoliset, laadukkaat ja helposti saatavat soveltavan liikunnan ryhmät aikuisille ja lapsille/liikuntapalvelut, nuorisopalvelut	ryhmien määrä
	Esteettömyyden edistäminen palveluissa/kaikki tulosalueet	Esteettömyyssuunnitelman päivitys tehty

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun edistäminen	Muistin toteuttaminen ja Päämajamuseon perusnäyttelyn uusiminen/museojohtaja	Muisti avautuu kävijöille keväällä 2021
	Museostrategian liittäminen matkailustrategiaan/ museojohtaja	On liitetty
Palvelujen digitalisointi	LogBook-nuorisotyön tilastointityökalun vakiinnuttaminen/nuorisopalvelut	tilastojen kattavuus
	Hellewi-kurssinhallintapalvelut ja verkkoasiointi kassa- ja maksupalveluissa/liikuntapalvelut	verkkomaksaminen mahdollistuu
	Etäkonsertti kouluille ("korona-ajan" keilu)/yleiset kulttuuripalvelut	konsertti järjestetty

3. ELINVOIMA-OHJELMA

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen	Laadukkaiden tapahtumien, konserttien ja näyttelyiden järjestäminen/museopalvelut, yleiset kulttuuripalvelut, kaupunginorkesteri Laadukkaat kirjastopalvelut ja kansalaisopisto/kirjastopalvelut, kansalaisopisto Laadukkaiden liikuntapaikkojen rakentaminen ja kunnossapito/liikuntapalvelut	Kävijämäärät, tavoite: kaikissa kävijämäärät kasvavat lähtötilanne (2017): Kirjasto: 635 534 Museo: 38 491 Orkesteri: 16 918 Kulttuuripalvelut: kävijämäärä omilla ja muiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa: 47 467; kävijämäärä tapahtumissa, joihin on myönnetty kohdeavustusta: 13 293; säännöllistä kulttuuriavustusta saavien kävijä-/osallistujamäärä: 12 011 Uimahalli: 148 829 Teatteri: 37 586 Kansalaisopisto: 5500 opiskelijaa

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Pitkään työttömänä olleiden ja nuorten aktivoiminen, työelämävalmiuksien kehittäminen ja palkkatukityöllistäminen. Tavoitteena oikean palvelun löytäminen, koulutukseen hakeutuminen tai avoimille työmarkkinoille työllistyminen.	Nuorten tavoittaminen, motivointi ja ohjaus työllistämistoimenpiteisiin, Olkkarin ja TE-toimiston yhteistyön lisääminen nuorten työllistämiseen liittyen/nuoriso-palvelut	Etsivän nuorisotyön kävijämäärä Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, lähtötilanne (MLI/koko maa) 6,3 %/8,3 %, tavoite 5 % Nuorisotyöttömyyden (17-24 v.) väheneminen Lähtötilanne (2016): 21,8 %/17 % tavoite korkeintaan maan keskiarvotaso

TALOUS

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

TP 2019	TA 2020	Ltk esitys 2021	TA 2021
---------	---------	-----------------	---------

Toimintatulot	2 758 998	2 879 730	2 887 800	2 887 800
Toimintamenot	-19 577 939	-19 892 306	-19 845 700	-19 838 700
Toimintakate (netto)	-16 818 941	-17 012 576	-16 957 900	-16 950 900

SUORITETAULUKOT

Kirjastot					
Palvelu	TP -2v	TA -1v	TA	Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
3600 - Mikkelin kirjastot					
Mikkelin kirjastot yhteensä, lainat kpl	750 033,00	544 000,00	640 000,00	96 000	17,65 %
menot / laina €/kpl	-4,58	-6,37	-5,07	1	-20,31 %
Mikkelin kirjastot yhteensä, käynnit kpl	575 822,00	477 000,00	523 000,00	46 000	9,64 %
menot / käynti €/kpl	-5,97	-7,26	-6,21	1	-14,49 %
Keskeiset muutokset kaudella					
<p>Kirjaston palveluverkkoon on kohdistunut merkittäviä muutoksia vuoden 2020 aikana, kun kolme toimipistettä on lakkautunut. Osa niiden asiakkaista jatkaa muiden kivijalkakirjastojen tai elokuussa 2020 toimintansa aloittaneiden liikkuvien kirjastopalveluiden asiakkaina, mutta voidaan olettaa, että osa myös siirtyy käyttämään e-aineistoja tai lopettaa kirjaston käytön kokonaan. Suoritteiden määrää on tässä tilanteessa vaikea arvioida, mutta oletettavasti sekä lainojen että käyntien määrä tulee laskemaan edellisvuosiin verrattuna.</p>					

Museopalvelut

Vuosi Palvelu	TP -2v	TA -1v	2021 TA	Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
3400 - Museopalvelut					
käynnit kpl	37 472,00	36 150,00	36 150,00	0	0,00 %
menot / käynti €/kpl	-34,99	-39,64	-39,94	0	0,76 %
näyttelyiden määrä kpl	12,00	12,00	11,00	-1	-8,33 %
tallenteiden määrä kpl	48 461,00	48 481,00	48 500,00	19	0,04 %
sijoitettavien teosten määrä kpl	749,00	706,00	661,00	-45	-6,37 %

Keskeiset muutokset kaudella

Sodan ja rauhan keskus Muisti avataan yleisölle keväällä 2021. Päämajamuseon perusnäyttelyä uudistetaan marraskuun 2020 alusta alkaen Muistin avaamiseen saakka. Tänä aikana Päämajamuseo on suljettuna yleisöltä. Syksyllä 2021 Päämajamuseon perusnäyttelyn uudistamista jatketaan. Muistin ja Päämajamuseon asiakaspalvelutoiminta yhdistyy. Taidemuseossa toteutetaan vuonna 2021 kolme vaihtuvaa näyttelyä ja Suur-Savon museossa yksi vaihtuva näyttely. Palveluiden järjestäminen toteutuu talousarvion mukaisesti.

Kaupunginorkesteri

Palvelu	TP -2v	TA -1v	TA	Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
3300 - Kaupunginorkesteri					
konserdit ja esitykset kpl	91,00	90,00	80,00	-10	-11,11 %
menot / konsertti tai esitys €/kpl	-11 341,22	-11 409,40	-12 857,85	-1 448	12,70 %
kuulijoiden määrä kpl	18 546,00	15 000,00	18 000,00	3 000	20,00 %
menot / kuulija €/kpl	-55,65	-68,46	-57,15	11	-16,52 %

Keskeiset muutokset kaudella

Orkesteri järjestää tapahtumia annetun budjetin mukaisesti. Suurena yksittäisenä tapahtumana vuonna 2021 on etelä-savolaisena yhteistyönä toteutettava ooppera loka-marraskuussa. Tätä varten on haettu merkittävää lisäystä OKM:n alueelliseen työhön tarkoitettuun avustukseen. Koronarajoitusten vaikutusta toimintaan on mahdotonta arvioida tässä vaiheessa.

Vapaa sivistystyö

Vuosi Palvelu	2021			Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
	TP -2v	TA -1v	TA		
3700 - Vapaa sivistystyö					
opiskelijat kpl	5 284,00	5 500,00	5 100,00	-400	-7,27 %
menot / opiskelija €/kpl	-366,76	-360,70	-370,59	-10	2,74 %
opetustunnit kpl	21 423,00	21 200,00	20 500,00	-700	-3,30 %
menot / opetustunti €/kpl	-90,46	-93,58	-92,19	1	-1,48 %
kurssilaisia kpl	10 888,00	10 000,00	10 000,00	0	0,00 %
menot / kurssilainen €/kpl	-177,99	-198,39	-189,00	9	-4,73 %

Keskeiset muutokset kaudella

Koronavirustilanne on vähentänyt voimakkaasti kansalaisopiston kurssien kysyntää syksyllä 2020 ja jos kysynnän väheneminen jatkuu, vaikka koronatilanne paranee, on riskinä, että toiminnan volyyymi jää myös vuonna 2021 suunniteltua alhaisemmaksi. Tämä merkitsee tietenkin tulojen jäämistä arvioidun alapuolelle, joskin merkitsee myös kustannussäästöjä varsinkin tuntiopettajien palkkakustannuksissa.

Liikuntapaikat

Palvelu	TP -2v	TA -1v	TA	Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
4000 - Liikuntapalvelut					
ohjaaja-avustusta saaneiden järjestöjen määrä kpl	34,00	45,00	34,00	-11	-24,44 %
menot / avustettu järjestö €/kpl	-8 887,62	-6 954,88	-10 954,14	-3 999	57,50 %
4300 - Uimahallit					
uimahallien käynnit kpl	183 506,00	195 000,00	183 503,00	-11 497	-5,90 %
menot / käynti €/kpl	-9,46	-10,19	-10,26	0	0,78 %

Keskeiset muutokset kaudella

Liikkuva Mikkelin 2030 -ohjelman sekä Tatu -ohjelman suunnitelmia viedään käytäntöön. Liikuntapaikkaverkostoa on tarkoitus tiivistää entisestään sekä lisätä Kalevankankaan kampuksen toimijoiden yhteistyötä. Uusi jalkapallohalli valmistuu kesällä 2021, mikä tuo lisää kustannuksia mutta myös lisää kaivattua harjoittelutilaa. Vuonna 2020 korona -epidemia laski erityisesti sisäliikuntapaikkojen kävijämääriä ja tällä saattaa olla vaikutusta edelleen vuonna 2021.

Nuorisotoiminta

Vuosi Palvelu	TP -2v	TA -1v	2021		Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
			TA			
4510 - Nuorisotoiminta						
nuorisotilat ja -toiminta käynnit kpl	15 526,00	22 100,00	24 500,00	2 400	10,86 %	
menot / käynti €/kpl	-85,46	-68,20	-56,14	12	-17,68 %	

Keskeiset muutokset kaudella

Alueellisen nuorisotyön painopistettä siirretään koulu- ja oppilaitosnuorisotyön ja jalkautuvan nuorisotyön suuntaan Otavassa ja Anttolassa Tatu-ohjelman mukaisesti. Koulu- ja oppilaitosnuorisotyötä vahvistetaan ja mallinnetaan.

8.8 Kaupunkiympäristölautakunta

Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue tuottaa kaupunkilaisille ja elinkeinoelämälle Mikkelin kaupungin alueella vetovoimaisen elin- ja toimintaympäristön puitteet suunnittelemalla, rakentamalla ja ylläpitämällä kiinteistöjä ja yhdyskuntateknisiä verkostoja sekä viher- ja virkistysalueita. Palvelualue tarjoaa tilaratkaisuja asiakkaille, edistää toimitilojen käytön tehokkuutta taloudellisesti sekä vastaa kiinteistöjen arvon säilymisestä. Maaseututoimen toiminta-alueena on maataloushallinnon järjestäminen seitsemän kunnan alueella. Lomituspalveluiden toiminta-alueena on maatalouslomitusten järjestäminen yhdentoista kunnan alueella. Vesiliikelaitos on sijoitettu palvelualueelle itsenäisenä yksikkönä. Vesiliikelaitoksen johtokunnassa on kaupunkiympäristölautakunnan edustaja.

Asumisen ja toimintaympäristön palvelualueen tulosalueet

- kaupunkikehitys (maankäyttö- ja kaupunkirakenne sekä vuokraus- ja käyttöpalvelut)
- kaupunkiympäristö (infra- ja viheraluepalvelut, talonrakennuspalvelut)
- rakennusvalvonta
- maaseututoimi

Palvelusuunnitelma

Kaupunkiympäristölautakunnan alainen palvelualue vastaa toimialansa viranomaistehtävistä, omistajahallintatehtävistä sekä palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta.

Palvelualueen tavoitteena on tuottaa kaavoitus-, mittaus- ja kartastopalveluja sekä hankkia ja luovuttaa maata taloudellisesti ja taroituksenmukaisesti. Lisäksi kaupunkiympäristölautakunnan alaisiin palveluihin kuuluvat yhdyskuntateknisten palveluiden ylläpito ja rakennuttaminen, joukkoliikenteen palveluiden organisointi, lentoaseman ylläpito, torien hallinnointi ja palveluiden järjestäminen sekä tilaratkaisut (rakentaminen, vuokraaminen, hankkiminen, myyminen ja purkaminen). Palvelualue vastaa rakennusvalvonta- ja jätehuoltoviranomaisen sekä pysäköintipalveluiden tuottamisesta.

Palvelualue vastaa maaseutu- ja lomituspalveluista. Maaseututoimi vastaanottaa ja käsittelee maatalousyrittäjien EU- ja kansallisten tukien hakemuksia, hallinnoi ruokaviraston rekistereitä, lomituspalvelut järjestävät karjalousyrittäjille vuosi- ja sijaisapulomituksia. Lomituspalveluiden toiminta-alue (muutos palveluun) laajenee vuonna 2021. Lomituspalveluita järjestetään seuraavien kuntien karjatiloihin: Hirvensalmi, Kangasniemi, Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Mikkelin, Mäntyharju, Pieksämäki, Puumala, Savitaipale ja Taipalsaari.

Rakennusvalvontaviranomaisena toimii kaupunkiympäristölautakunnan lupa- ja valvontajaosto.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Maatalousyrittäjien sijaisapu-lomitus / maaseutusiamies	sijaisapu-lomitus päivät / vuosi

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Ely ei ottanut uuteen urakkaansa tehostetuja talvipyöräilyreittejä mukaan. Kaupunki poistaa osaltaan säästöyistä kokeilureitit tehostetusta kunnossapidosta. Joukkoliikennepalveluiden kehittämisellä parannetaan edellytyksiä yksityisautoilun vähentämiseksi. 2021 alkavien liikennöintisopimusten myötä merkittävä lisäys biokaasun käyttöön. / henkilöliikennepalvelut, logistiikkapäällikkö	0 kpl Joukkoliikenteen matkamäärät (vrt. 2019 n. -1,1 milj. matkaa). Biokaasun käyttö (vrt. fossiilinen diesel) 2021 alkavissa sopimuksissa
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjaviesiriskin vähentäminen	Rakennusten muutostöiden ja kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien lupaprosessissa huomioidaan jätevesiratkaisujen toteuttaminen asetuksen edellyttämälle tasolle. / Rakennusvalvonta	Virka-autojen käyttöasteen merkittävä nosto. Polttoaineena käytetään pääsääntöisesti biokaasua. kpl / vuosi.

Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Alue-urakoiden hiekanpoiston aloittamisen ajankohtaa täsmennetään olosuhteiden mukaisesti ja urakoitsijoiden toimenpideaikoja esim. hiekanpoiston 2 viikkoa valvotaan. / Kunnossapitopäällikkö	Toteuttamisaika 14/vrk.
	Emokaupungin ja konserniyhtiöiden (omistus >50%) uudet autot hankitaan kotimaista ja päästötöntä energiaa käyttävinä (esim. biokaasu, sähkö). / Kaupunkikonserni; Hankintapalvelut ja kaupunkikonsernin yhtiöt	Pääpolttoaineina fossiilista Be/DI- käyttäviä autoja ei hankita.

Painopiste: Elinvoimaisuus

Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Maapolitiikka	Uuden maapolitiittisen ohjelman valmistelu vastaamaan tulevaisuuden vaatimuksia. / Maankäyttöjohtaja	Maapoliittinen ohjelma valmistuu ja viedään valtuuston päätettäväksi vuoden 2021 aikana.
	Päivitetään valtuuston hyväksymät tontinluovutusperiaatteet. / Maankäyttöjohtaja	Tontinluovutusperiaatteet valtuuston hyväksyttäväksi vuoden 2021 aikana.
	Ennakoiva ja strategiaa tukeva raakamaan hankkiminen. / Maankäyttöjohtaja	Maahankinnat Satamalahden kehittämiseksi.
Matkailun edistäminen	Urpolan Luontokeskuksen toimintaa kehitetään edelleen mm. vuosittain vaihtuvilla näyttelyillä ja palveluilla. Luontokeskus on yksi kolmesta Saimaa Geopark Visitor Centeristä, jossa ovat näkyvillä geologia, luonto, matkailu ja luontokasvatus. / palvelujohtaja, tekninen johtaja	Urpolan luontokeskuksen toiminnan tunnettuuden lisääntyminen ja kävijämäärän kasvu. Kävijämäärän seuranta (kotimaiset/ulkomaiset, ryhmät jne.). Kajakkivuokrauksen kehittymisen seuranta. Asiakaspalaute uusista näyttelyistä -> kehittämisideat
	Rakennamme ja tuomme osaltamme Urpolanjokilaakso - Kaihun matkailukokonaisuuden kehittymistä ja toiminnallisuutta. Saimaa Central park -hanke käynnissä Kenkäveron ja Kaihun alueella.	Kävijämäärän kehittyminen.
	Huolehditaan vesimatkailun kasvun mahdollisuuksista mm retkisatamaverkoston ja opastausta parantamalla. / Saimaa Geopark, retkisatamaverkko	Kunnostettujen kohteiden (5 kpl) määrä.
	Jättemateriaalien tehokkaampi hyödyntäminen. / Metsäsairila Oy	Jätteen vastaanotto ja lajittelukeskuksen rakentaminen ja käyttöönotto Metsä-Sairilassa. Uusi materiaalien vastaanotto käynnistyy alkuvuonna 2021.
Resurssitehokkuus	Biohajoavat jätteet (biojäte, vihermassa, jätevesiliete yms.) käsitellään biojalostamossa (biokaasun tuottaminen). Ravinteiden kierrätys tehostuu. Liikennebiokaasun tuotanto on käynnissä. Lisätään liikennebiokaasun käyttöä kaupungin kilpailuttamissa kuljetuksissa. / Metsäsairila Oy, hankintayksikkö, palvelualue	Jätteen vastaanotto ja lajittelukeskuksen rakentaminen ja käyttöönotto Metsä-Sairilassa. Uusi vastaanotto käynnistyy alkuvuonna 2021. Hallin rakennustyöt nyt mentaaneilla.
	Asumisen jäte hyödynnetään materiaalina tai energiana mahdollisimman tehokkaasti. Kehitetään materiaalien hyödyntämisen lähtökohtia. / Metsäsairila Oy, hankintayksikkö, palvelualue	Asumisen jätteen hyödyntäminen n 98%
	Jäteviranomaisen alueelliset tarkastuskierrokset / aluevalvontakäyntejä keskittyen jätehuoltomääräysten toteutumiseen sekä rakennetun ympäristön valvontaan. / Jäteasi-antarkastaja, rakennusvalvonta.	Kiinteistöjä kohdekäyntialueilla 100 kpl / vuosi.

	Ylijäämämaiden sekä tiilen ja betonin jalostus hyötykäyttöön, myös alueen ulkopuoliseen käyttöön eli esim. EcoSairilan rakentamiseen. Purkumateriaalin hyödyntäminen ensisijaisesti uudelleen käyttämällä tai materiaalina esim. vanhan putsarin alue ja vastatoissijaisesti energiana tai loppusijoituksena. / Metsäsairila Oy, hankintayksikkö, palvelualue	Materiaalivirtojen kartoittaminen ja hyödyntämistä nosto CityLoops hankkeen (2 purkukohdetta) myötä. Asfalttirouhe uusiokäytetään uudessa asfaltissa tai kerrosmateriaalina.
--	---	---

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Saavutettavuus	Joukkoliikennepalveluita kehitetään asiakaslähtöisesti kaupunkiympäristön muutokset huomioiden. -Paikallisliikenteen palvelutasouudistuksen mukainen liikennöinti aloitetaan toukokuussa 2021. -Biokaasun käyttöä edistetään. -Joukkoliikenteen helppokäyttöisyyttä kehitetään huomioiden mm. maksutavat, myyntikanavat, informaatiojärjestelmät, sekä viestintä ja markkinointi. / henkilöliikennepalvelut, logistiikkapäällikkö	Joukkoliikenteen matkamäärät (vrt. 2019 n. 1,1 milj. matkaa). 2020 ei vertailukelpoinen pandemian takia. Mobiilimaksamisen ja Waltti-kortin käytön lisääminen. Joukkoliikenteen näkyvyyden ja profiilin nosto
Palvelujen digitalisointi ja palvelumuotoilu	Koulutilojen iltakäytön pilotoinnista Rantakylän yhtenäiskoulun osalta on positiivisia kokemuksia. Palvelun laajentaminen jatkuu asteittain. Palvelumuotoillaan kokonaisuuksia asiakaspalautteiden pohjalta houkuttelevammaksi. Nykyisen prosessin tehostaminen nopean varaamisen mahdollistamiseksi. (ASTO/palvelujohtaja) Tapahtumasivusto -verkkopalvelua (avattu 09/2019): Aluevarausten ohjaaminen ja keskittäminen jatkuu. / palvelujohtaja Torivarausten kehittäminen ja siirtyminen digiaikaan. Osa organisaation, keskitettyä, sähköiset järjestelmät -kartoitustyötä. / palvelujohtaja Jätehuoltopalveluiden sähköisen viranomaisrekisterin ja paikkatiedon parantaminen / jätehuoltoviranomainen Rakennusvalvonnan paperiarkiston digitalisointi / rakennusvalvonta Sähköinen maataloustukihaku / maaseutu-johtaja	Mittari; varausasteen vertaaminen aiempaan (Timmi –raportit) Tavoite: Varausasteen nostaminen prosessien kehittämisen myötä ja uudenlaisen toimintamallin omaksuminen omissa organisaatioissa. Käyttäjien kulkeminen tiloissa turvallisesti ja helposti kulunhallinnan suunnittelun avulla. Mittari: Asiakaskokemus ja palautteet, sivuston kävijämäärän seuraaminen Tapahtumalupa-anomusten tavoitteellinen keskittäminen verkkoon. Tavoitteena asiointin nykyaikaistaminen ja palvelutehokkuus Digitalisoitumisen aste torivaraajien osalta vrt. Aiemmat vuodet Rekisteritietojen tarkistukset ja jäteasioiden paikkatietojen lisäys karttaohjelmaan. Käynnistys yhdessä kaupungin digitointihankkeen kanssa, selvitystyön käynnistys. Sähköisten hakemusten prosentuaalinen määrä vuositasolla. tavoite 95%

Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Uusiutuvan energian (mm. kaukolämpö) hyödyntäminen ja fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen / talonrakennuspalvelut	Vuosittain toteutuneiden kohteiden määrä
	Uudiskohteissa huomioidaan energiantuotanto auringolla sekä älykäs energianhallinta. Olemassa olevissa kohteissa (koulut ja päiväkodit) laajennetaan aurinkoenergian käyttöä osana ympäristökasvatusta. / talonrakennuspalvelut	Aurinkoenergian käytön määrän kasvaminen.
	Pursialan lentotuhkan hyödyntäminen kiertotalouden prosesseissa Mikkeliissä. / ESE Oy, Metsäsairila Oy	Tuhkat jalostetaan omassa kaupungissa, mahdollisuus EcoSairilalle. Koetoiminta meneillään. Ensimmäiset tuotteet 2021 kesällä.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
EcoSairila -kehittämislusta	Kiertotaloudenkadun jatkaminen (ja teollisuusalueen pistokadut) rakentaminen vv. 2021 – 23. Korttelialueiden tasoittaminen tien luovutkeloistamiseksi. /Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue	Kokoojakadun pääosa (1/2) valmis v. 2020 ja pistokadut valmiina 2023 Tasattua korttelia 2ha
	Alueen tonttien varaaminen on käynnissä. /Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue	2 kpl v. 2021
	Uusien yritysten lokalisointi EcoSairilaan. /Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy	2 kpl v. 2021

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Asiakaspalveluprosessin tehostaminen entistään: kaavoitus –tontin luovutus – rakennuslupa. Kehitetään rakennusvalvonnan asiakaspalvelua ja lupaprosessia.	Kaupungilla on tarjottava tehokkaammin erikäyttötarkoituksiin tontteja. Pientalotonttien varaajien asiakastytyväisyyskysely. Selvitetään nykytila asiakastytyväisyyskyselyllä.
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Täydennyskoulutusta on järjestetty työntekijän koulutustarpeen mukaisesti /maaseutujohtaja ja maaseutuasiamies	1 päivä / työntekijä

TALOUS

Kaupunkiympäristölautakunta

	TP 2019	TA 2020	Ltk esitys 2021	TA 2021
Toimintatulot	45 676 901	41 510 200	45 077 500	45 077 500
Valmistus omaan käyttöön	448 399	384 000	388 500	388 500
Toimintamenot	-42 005 396	-42 760 100	-45 867 000	-45 852 000
Toimintakate (netto)	4 119 905	-865 900	-401 000	-386 000

TUNNUSLUVUT

Kaupungin omistamien rakennusten tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Hallinnassa oleva rakennusomaisuus 1000 m ³	1362	1425	1388	1386	1380	1378
Ulosvuokratut liike- ja teollisuuskinteistöt, 1000 htm ²	68	79	72	71	71	71
Rakennusten ylläpito						
Rakennusten kunnossapito €/m ³ /v	1,8	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5
	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Rakennusten ylläpito						
Kaukolämmön normitettu kokonaiskulutus (kWh/r-m ³ /v)	36,5*	40	40	40	39	39
Sähkön kokonaiskulutus (kWh/r-m ³ /v)	18,5**	20	19	19	18	18
* Lämmin loppuvuosi vaikutti positiivisesti tulokseen.						
**sähkönkulutus kasvoi sähkölämmitteisten väistöilöjen lisääntymisen vuoksi.						
Kulutukset on laskettu rakennuskuutiometriä kohti. Seurannassa oleva rakennustilavuus edustaa noin 66 prosenttia tilapalveluiden hallinnassa olevasta kokonaisrakennustilavuudesta.						

Tietoimen tunnusluvut	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Avustettavat yksityistiet, kpl	772	776	820	820	820	820
Perusparannetut yksityistiet, kpl	62	42	62	63	63	63
Kunnossapidetyt yksityistiekilometrit euroa/km	384	390	390	390	390	390

Maaseututoimen tunnusluvut	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Maatilat yhteensä, kpl	1332	1320	1320	1290	1290	1290
Maatalouden tukihakemukset, kpl	5701	5900	5100	5400	4900	4900
Maatalouden tuet milj. euroa/vuosi	24,1	26	25	24	24	22
Lomituspäivät (vuosilomat, sijaisapu, tuettu lomitus)	14 752	17000	21000	19000	31000	31000
Kustannus euroa/lomituspäivä	214	212	212	212	212	212

SUORITETAULUKOT

Lentoasema						
Vuosi	TP -2v		TA -1v	2021 TA	Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
☐ 5150 - Lentoasema						
laskeutumiset lukumäärä kpl	68,00	300,00	900,00	600	200,00 %	
menot / laskeutuminen €/kpl	-7 586,42	-1 767,29	-621,75	1 146	-64,82 %	

Kaavoitus

Vuosi Palvelu	TP -2v	TA -1v	2021		Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
			TA			
5320 - Erityiset kaavahankkeet sekä y						
yleiskaavoituksen hyväksytyt kaavat kpl	3,00	2,00	3,00		1	50,00 %
5330 - Asemakaavat						
asemakaavoituksen hyväksytyt kaavat kpl	5,00	8,00	13,00		5	62,50 %
menot / hyväksytyt kaava €/kpl	-109 287,84	-61 869,83	-46 115,35		15 754	-25,46 %

Maaomaisuuspalvelut

Vuosi Palvelu	TP -2v	TA -1v	2021		Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
			TA			
5350 - Tonttien ja kiinteistöjen luov						
rekisteröidyt kiinteistöt kpl	48,00	40,00	40,00		0	0,00 %
menot / rekisteröity kiinteistö €/kpl	-5 890,57	-19 264,11	-8 364,94		10 899	-56,58 %
operoidut kiinteistöt kpl	144,00	160,00	100,00		-60	-37,50 %
menot / operoitu kiinteistö €/kpl	-1 963,52	-4 816,03	-3 345,98		1 470	-30,52 %
5360 - Paikka- ja maastotieto						
kunnan maapinta-ala km2	2 550,00	2 550,00	2 550,00		0	0,00 %
menot / neliökilometri €/km2	-246,17	-260,17	-284,06		-24	9,18 %
ylläpidettävä alue km2	152,00	152,00	152,00		0	0,00 %
menot / ylläpidetty neliökilometri €/km2	-4 129,89	-4 364,71	-4 765,52		-401	9,18 %

Henkilöliikennepalvelut

Vuosi Palvelu	TP -2v	TA -1v	2021		Muutos s TA ja -1v	Muutos- % TA ja -1v
			TA			
5720 - Henkilöliikenne-palvelut						
Waltti-korttilatausten lukumäärä kpl	80 219,00	32 000,00	32 000,00		0	0,00 %
menot / Waltti-korttilataus €/kpl	-76,79	-135,01	-146,04		-11	8,17 %
joukkoliikenteen kyytiinnousut kpl	1 155 149,00	1 150 000,00	1 150 000,00		0	0,00 %
menot / kyytiinnousu €/kpl	-5,33	-3,76	-4,06		0	8,17 %
peruskoululaisten osuus kyytiinnousuista %	43,50	43,00	40,00		-3	-6,98 %

Kunnallistekniikan suunnittelu

Vuosi Palvelu	TP -2v	TA -1v	2021 TA	Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
5820 - Suunnittelu					
hyväksytyt suunnitelmat kpl	55,00	25,00	80,00	55	220,00 %
menot / hyväksytyt suunnitelma €/kpl	-7 454,53	-14 657,79	-4 328,46	10 329	-70,47 %

Keskeiset muutokset kaudella

Infrasuunnittelu sisältää katujen, yleisten alueiden ja vesihuollon suunnittelua, sekä liikennesuunnittelua. Suurin osa suunnitelmista ostetaan ulkoa. Hyväksytyjä suunnitelmia 2020 oli 80 kpl, joista 31 oli liikennesuunnitelmia.

Kunnossapito

Vuosi Palvelu	TP -2v	TA -1v	2021 TA	Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
5840 - Kunnossapito					
rakenteelliset katualueen neliöt m2	5 391 594,00	5 341 412,00	5 438 161,00	96 749	1,81 %
menot / katuneliö €/m2	-1,07	-1,11	-1,12	0	0,96 %
talvihoidossa olevat katuneliöt m2	2 883 807,00	2 870 219,00	2 941 583,00	71 364	2,49 %
menot / talvihoidon katuneliö €/m2	-1,99	-2,06	-2,06	0	0,30 %
liikenneväylien valaisimet kpl	13 128,00	13 128,00	12 996,00	-132	-1,01 %
menot / valaisin €/kpl	-438,20	-449,94	-467,19	-17	3,83 %
liikenneväylien ohjauslaitteet kpl	27,00	27,00	27,00	0	0,00 %
menot / ohjauslaite €/kpl	-213 062,92	-218 771,00	-224 874,55	-6 104	2,79 %

Keskeiset muutokset kaudella

Liikenneväylien ja yleisten alueiden alueurakat on kilpailutettu vuoden 2019 lopussa, uudet alueurakat alkavat 1.10.2020 (5 vuotta + optio 1 vuosi). VT5 ohikulkutien hankkeen johdosta kaupungille tulee yli 50 000 m2 lisää hoidettavaa ajorataa/kevyen liikenteen väylää. Katuvalojen määrä on pienentynyt katuvalojen saneerauksen johdosta jolloin pylväiden etäisyyttä on mitoitettu uudelleen. Katuvalojen kesäsammutusaikaa pidennetään 1.5. - 30.7. väliselle ajalle. Päällistyskohteisiin pyritään ottamaan jalkakäytävien ja kevyen liikenteen väylien huonokuntoisia kohteita vuosittain 2 - 3 km.

Metsät ja vesialueet

Vuosi Palvelu	TP -2v	TA -1v	2021 TA	Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
6020 - Metsät ja vesialueet					
talousmetsät ha	5 011,00	5 112,00	5 081,00	-31	-0,61 %
menot / talousmetsien hehtaari €/ha	-118,43	-116,18	-120,47	-4	3,70 %
taajamametsät ha	1 642,00	1 647,00	1 575,00	-72	-4,37 %
menot / taajamametsien hehtaari €/ha	-361,42	-360,59	-388,65	-28	7,78 %

Keskeiset muutokset kaudella

Talousmetsät: myyty 31 ha, taajamametsät: maankäytön muutokset, kaavoituksen ja rakentamisen myötä poistunut 72 ha (mm. uusi VT5, Vuolinko/Ylännietien uudet tontit). Määriin sisältyy luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueet.

Puistot

Vuosi Palvelu	TP -2v	TA -1v	2021 TA	Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
6000 - Puistot					
puistojen hoito ja ylläpito m2	1 137 206,00	1 179 137,00	1 186 422,00	7 285	0,62 %
menot / neliometri €/m2	-1,16	-1,30	-1,22	0	-6,37 %
2. hoitoluokan puistot m2	325 285,00	352 729,00	354 492,00	1 763	0,50 %
menot / 2. luokan neliometri €/m2	-4,07	-4,35	-4,08	0	-6,26 %
3. hoitoluokan puistot m2	811 921,00	811 921,00	831 930,00	20 009	2,46 %
menot / 3. luokan neliometri €/m2	-1,63	-1,89	-1,74	0	-8,05 %

Keskeiset muutokset kaudella

Viherurakoiden alueurakka 3 kpl on kilpailutettu ja valinta urakoitsijasta tehty keväällä 2020. Urakoitsija vaihtuu 1.10.2020 ja voimassa olevien urakoiden lopettaminen ja uusien aloittaminen vaativat suuren työpanoksen (asiakirjat, katselmuksat, kokoukset, taloudellinen ja laadullinen seuranta). Toivottuja ja suunniteltuja parannuksia viheralueiden hoitoon ei voida tehdä talouden niukkuuden vuoksi. Mikkelin koirapuistojen yleissuunnitelma valmistuu 2020.

Rakennusvalvonta

Vuosi Palvelu	2021			Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
	TP -2v	TA -1v	TA		
6100 - Rakennusvalvonta					
luvat kpl	750,00	650,00	750,00	100	15,38 %
menot / lupa €/kpl	-608,47	-698,21	-1 219,82	-522	74,71 %
katselmukset kpl	957,00	1 100,00	950,00	-150	-13,64 %
menot / katselmus €/kpl	-476,85	-412,58	-963,02	-550	133,41 %

Rakennusvalvonnan projektit

Vuosi Palvelu	2021			Muutos TA ja -1v	Muutos-% TA ja -1v
	TP -2v	TA -1v	TA		
6300 - Rakennusvalvonnan projektit					
tarkastetut kiinteistöt kpl	399,00	230,00	300,00	70	30,43 %
menot / tarkastettu kiinteistö €/kpl	-268,26	-539,41	-412,45	127	-23,54 %
tehdyt selvitykset kpl	180,00	300,00	300,00	0	0,00 %
menot / tehty selvitys €/kpl	-594,63	-413,55	-412,45	1	-0,27 %
uusia rakennuksia rekisteriin kpl	211,00	300,00	200,00	-100	-33,33 %
menot / uusi rakennus rekisteriin €/kpl	-507,27	-413,55	-618,67	-205	49,60 %

8.9 Etelä-Savon pelastuslautakunta

Mikkelin kaupungin taseyksikkönä toimiva Etelä-Savon pelastuslaitos huolehtii 12 kunnan pelastustoimen tehtävistä. Pelastuslaitoksen lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia pelastustoimelle kuuluvista onnettomuuksien ennaltaehkäisystä, pelastustoiminnasta, öljyntorjunnasta ja väestönsuojelusta normaali- ja poikkeusoloissa. Etelä-Savon pelastuslaitos tuottaa sopimusten mukaan myös ensivaste- ja ensihoitopalveluita. Ensivastepalveluista ja ensihoitopalveluista pelastuslaitos on sopinut Etelä-Savon ja Itä-Savon sairaanhoitopiirin kanssa. Etelä-Savon pelastuslaitos tuottaa palvelut pelastuslautakunnan vahvistaman palvelutasopäätöksen mukaisesti.

Palvelusuunnitelma

Etelä-Savon pelastuslaitos tuottaa palvelut Etelä-Savon pelastuslautakunnan päättämän palvelutasopäätöksen mukaisesti.

OHJELMAKORTIT

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	Etelä-Savon pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti uuden maakunnan suunnitteluun.	Toteutuu kyllä/ei
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Etelä-Savon pelastuslaitoksen palvelut tuotetaan palvelutasopäätöksen mukaisesti.	Ks. tunnusluvut

TUNNUSLUVUT

		TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Pelastustoimen tehtävät	kpl	3 653	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee
Palokuolemat	kpl	4	0	0	0	0	0
Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika							
I riskialueella 6min	%	60 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %
II riskialueella 10 min	%	81 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %
III riskialueella 20min	%	97 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %

Tuloslaskelma

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Liikevaihto	16 222 108	17 051 900	16 866 800	17 133 900	17 133 900	17 133 900
Liiketoiminnan muut tuotot	600 257	505 700	447 400	505 700	505 700	505 700
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 360 359	-1 121 250	-1 169 600	-1 121 250	-1 121 250	-1 121 250
Palvelujen ostot	-1 644 319	-1 500 450	-1 442 500	-1 500 450	-1 500 450	-1 500 450
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-9 280 118	-9 629 600	-9 617 700	-9 629 600	-9 629 600	-9 629 600
Henkilösivukulut	-2 093 021	-2 177 300	-2 148 400	-2 177 300	-2 177 300	-2 177 300
Poistot ja arvonalentumiset	-709 192	-492 000	-457 600	-574 000	-574 000	-574 000
Liiketoiminnan muut kulut	-1 963 817	-2 637 000	-2 478 400	-2 637 000	-2 637 000	-2 637 000
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-228 460	0	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	181					
Muut rahoituskulut	-612					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-228 892	0	0	0	0	0
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	228 892					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0	0	0	0

Rahoituslaskelma

	TP2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-228 460	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	709 192	492 000	457 600	574 000	574 000	574 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-431	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-63 242	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-448 146	-550 000	-702 750	-661 000	-571 000	-500 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	203 337	208 000	286 750	120 000	120 000	0
Käyttöomaisuuden myyntitulot	63 242	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	235 491	150 000	41 600	33 000	123 000	74 000

Investoinnit

ETELÄ-SAVON PELASTUSLAITOS	Hankkeen suuruus- luokka	Tot. 2020 (arvio)	TA2021		TA2022		TA2023		TA2024		Invest. Yht. 2021-24
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	
TULOT *				287		120		120			527
MENOT			-703		-661		-571		-500		-2435
NETTOINVESTOINTI			-416		-541		-451		-500		-1098

* E-S Pelastuslaitoksen investointien kuntaosuudet kirjataan käyttötalouteen. Tuloissa on avustukset ja pysyvien vastaavien myyntivoitot.

Liikelaitokset

- Mikkelin Vesiliikelaitos
- Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

9 Liikelaitosten sitovat tavoitteet, tunnusluvut, tuloslaskelma, rahoituslaskelma, investoinnit

9.1 Mikkelin Vesiliikelaitos

OHJELMAKORTIT

Mikkelin Vesilaitos tuottaa vesihuoltopalveluja toiminta-alueillaan Mikkelin kantakaupungissa, Rantakylässä, Otavassa, Anttolassa, Haukivuorella, Ristiinassa ja Suomenniemellä. Vesilaitoksen asiakkaina ovat lähes kaikki kaava-alueilla olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset sekä Mikkelin alueella toimivat vesiosuuskunnat. Vesilaitoksen palvelut tuotetaan liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Vesilaitos hoitaa kaikki käyttömenonsa sekä tavoitteidensa mukaiset uudis- ja korvausinvestoinnit hankkimallaan tulorahoituksella.

Palvelusuunnitelma

Liikelaitoksella on kahdeksanjäseninen johtokunta, joka ohjaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa sekä vastaa sen hallinnon, toiminnan sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Vesiliikelaitoksen toiminnan painopisteet on asetettu siten että ne tukevat valtuuston vahvistamia kaupungin strategisia tavoitteita. Kaupungin talousarviossa on asetettu vesilaitokselle toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita.

1. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Viemärlaitostoinnista huolehtiminen lupamääräysten mukaisesti. Häiriötilanteisiin varautuminen ja häiriötilanteiden hallinta suunnitelmallista (verkostopäällikkö)	Viemäriverkoston ylivuotoja enintään 5/vuosi
	Verkostosaneeraukset (verkostopäällikkö)	100 m/vuosi

2. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
EcoSairila -kehittämislusta	Metsä-Sairilan jätevesipuhdistamon rakentaminen ja käyttöönotto (vesilaitoksen johtaja)	Laitos tuotantokäytössä
	Koelaitosyksikkö (vesilaitoksen johtaja)	Tutkimustoiminta käynnissä, yksi yliopisto

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Veden myynti, 1000 m ³	2644	2710	2650	2580	2580	2580
Jäteveden myynti, 1000 m ³	2574	2630	2630	2630	2630	2630
Vesi- ja jätevesitaksa yht. €/m ³	4,35	4,48	4,54	4,68	4,82	4,96

Sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Mittari
Liikelyijäämä	2 200 000 €
Korvaus peruspääomasta	500 000 €

Tuloslaskelma

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Liikevaihto	11 737 892	12 624 000	12 704 000	12 894 560	13 087 978	13 284 298
Liiketoiminnan muut tuotot	23 440					
Valmistus omaan käyttöön	117 786					
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 638 642	-1 701 460	-1 857 400	-1 894 548	-1 932 439	-1 971 088
Palvelujen ostot	-2 284 504	-2 115 522	-2 345 200	-2 392 104	-2 439 946	-2 488 745
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-1 383 254	-1 306 200	-1 241 900	-1 266 738	-1 292 073	-1 317 914
Henkilösivukulut	-283 878	-276 500	-455 800	-464 916	-474 214	-483 699
Poistot ja arvonalentumiset	-3 239 866	-3 840 000	-4 170 000	-5 800 000	-5 600 000	-5 400 000
Liiketoiminnan muut kulut	-306 449	-244 318	-433 300	-250 000	-250 000	-250 000
Liikelylijäämä (-alijäämä)	2 742 525	3 140 000	2 200 400	826 254	1 099 306	1 372 853
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	5 409					
Muille maksetut korkokulut	-667 077	-1 029 000	-950 000	-935 000	-915 000	-890 000
Korvaus peruspääomasta	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Muut rahoituskulut	-4 184					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 576 673	1 611 000	750 400	-608 746	-315 694	-17 147
Varausten lisäys (-) / vähennys (+)						
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	29 692	40 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 606 365	1 651 000	780 400	-578 746	-285 694	12 853

Rahoituslaskelma

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä (-alijäämä)	2 742 525	3 140 000	2 200 400	826 254	1 099 306	1 372 853
Poistot ja arvonalentumiset	3 239 866	3 840 000	4 170 000	5 800 000	5 600 000	5 400 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 165 852	-1 529 000	-1 450 000	-1 435 000	-1 415 000	-1 390 000
Muut tulorahoituksen korjaukset	-9 677					
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-17 662 294	-20 300 000	-5 751 000	-1 940 000	-2 010 000	-2 390 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	223 448					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	9 677					
Toiminnan ja investointien rahavirta	-12 622 306	-14 849 000	-830 600	3 251 254	3 274 306	2 992 853
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	-1 250					
Lainakannan muutokset	5 000 000	2 500 000	3 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	7 623 556	200 000				
Rahoituksen rahavirta	12 622 306	2 700 000	3 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Rahavarojen muutos		-12 149 000	2 169 400	2 251 254	2 274 306	1 992 853

valtuustoon nähden sitovat erät

Investoinnit

VESILIIKELAITOS / KUNNALLISTEKNIikka JA LAITOSINVESTOINNIT	Hankkeen suuruus- luokka	Tot. 2020 (arvio) menot	TA2021		TS2022		TS2023		TS2024		Investoinnit yhteensä 2021-24
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	
TULOT											
MENOT											
Laitosinvestoinnit			-350		-230		-330		-290		-1200
Puhdistamot			-320		-340		-640		-1040		-2340
Verkostot			-1006		-1050		-1000		-1000		-4056
Irtaimisto			-60		-20		-40		-60		-180
Kuomiokosken puhdis- tamo			-15		-300						-315
NETTO			-1751		-1940		-2010		-2390		-8091
VESILIIKELAITOS / METSÄ-SAIRILAN PUHDISTAMO											
TULOT											
MENOT	-70500	-22000	-4000								-4000
NETTO	-70500	-22000	-4000								-4000

Uuden jätevesipuhdistamon poistolaskenta:

Käyttöomaisuus	Poistotapa	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Kallioluolat ja -tunnelit	Tasapoisto	50 vuotta
Kadut ja tiet	Tasapoisto	15 vuotta
Muut maarakenteet	Tasapoisto	15 vuotta
Viemäriverkko	Tasapoisto	30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaisulaitteet	Tasapoisto	15 vuotta
Puhdistamon laitoskoneet ja laitteet	Tasapoisto	20 vuotta
Muut kiinteät koneet ja laitteet	Tasapoisto	10 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5 vuotta

9.2 Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Kunnallisena liikelaitoksena toimiva Otavia tarjoaa internaatti- ja verkko-oppimispalveluita vapaan sivistystyön ja yleissivistävän koulutuksen toimijoille alueellisesti, valtakunnallisesti ja globaalisti. Liikelaitoksen tarkoituksena on tarjota koulutuspalveluita, joiden järjestäminen edellyttää yli kuntarajojen ulottuvaa toimintaa.

Palvelusuunnitelma

Strategisina tavoitteina on Otavian aseman vahvistaminen yleissivistävän verkko-oppimisen valtakunnallisena palvelun tuottajana ja kehittäjänä sekä osaltaan tukea kaupungin strategiaa nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden parantamisessa erityisesti koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten aseman osalta. Tavoitteena on toimia elinkeinojen hyvinvoinnin näkökulmasta koulutuksellisesti osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi, edistää kansalaisyhteiskunnan osallisuutta kehittämällä vapaan sivistystyön palvelujen kohdentuvuutta ja kehittää uusia koulutustuotteita sekä palveluntuotantomalleja.

Alueellisesti ja valtakunnallisesti kehitetään pilotoivia internet- ja internaattipalveluja oppilaitosten käyttöön. Yhteistyötä verkko-oppimisen kehittämisessä pyritään laajentamaan myös muiden lukiokoulutusta järjestävien suuntaan. Tavoitteena on luoda perusteita valtakunnalliselle lukiokoulutustoiminnalle. Verkko-oppimisen vaikuttavuuden ja oppimista uudistavien mallien kehittämistä viedään eteenpäin yhteistyössä valtakunnallisesti merkittävien toimijoiden kanssa.

Koulutuksellisesti huonossa asemassa olevien mahdollisuuksia perusopetukseen osallistumiseen ja työelämän valmiuksien kehittämiseen edistetään oman koulutustoiminnan ja hankkeiden avulla yhteistyössä alueen yritystoimijoiden kanssa. Osaamisen tunnistamiseen ja kehittämiseen liittyvää kehittämistyötä tehdään seudullisesti ja valtakunnallisesti.

Toimenpiteet palvelutuotannon kehittämiseksi

Rakennetaan aktiivisesti yhteistyömahdollisuuksia kunta-, maakunta- ja valtakunnan tason toimijoihin, yksilöihin ja instituutioihin. Luodaan konkreettisia yhteistyömahdollisuuksia valtakunnallisesti merkittävien eri alojen toimijoiden kanssa uudenlaisten yleissivistävien koulutuspalvelujen tuottamiseksi. Kartoitetaan mahdollisuuksia uudenlaisten palvelutuotantomallien luomiseksi mm. selvittämällä yritystoimintaan pohjautuvia vaihtoehtoja kunnallisen palvelutuotannon rinnalle.

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Aikuiden perusopetuksen järjestäminen maahanmuuttajille sisältäen luku- ja kirjoitustaitovaiheen koulutuksen järjestämisen (Seutukampustiimi).	Tavoite: Koulutukseen osallistuvien määrän vakiinnuttaminen nykyiselle tasolle. Mittari: Opiskelijamäärät. Laadullinen mittari: Hyväksytysti koulutuksen suorittaneet.

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Vapaan sivistystyön toimintana kurseja, jotka kohdistuvat osallistujilta lähtevään tarpeeseen (Vapaatiimi).	Tavoite: Uudenlaisten kansalaislähtöisten kurssien järjestäminen. Mittari: Kurssien määrä. Laadullinen mittari: Kurssipalaute.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun edistäminen	Vapaan sivistystyön palveluna koulutusmatkailutoimintaan liittyvien tuotteiden suunnittelu yhdessä viiden muun vapaan sivistystyön oppilaitoksen kanssa tavoitteena käynnistää koulutusmatkailuun liittyvä toiminta 2021 (Liikelaitoksen hallinto ja Vapaatiimi).	Tavoite: Vuoden 2021 aikana on suunniteltu koulutusmatkailuun liittyvä tuote ja sen markkinointi on aloitettu. Ensimmäiset asiakkaat on saatu. Mittari: Suunniteltujen koulutusmatkailutuotteiden lkm. Laadullinen mittari: Viiden muun oppilaitoksen hyväksymä yhteinen koulutusvientituote.

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Palvelujen digitalisointi	Verkossa ja verkko-oppimisympäristössä tapahtuvan digitaalisen koulutuspalvelun kehittäminen ja palvelun mahdollistaminen yhä useammalle (Nettikoulu-tustiimi ja liikelaitoksen hallinto).	Tavoite: Verkossa olevien opiskelijoiden määrän kasvaminen. Mittari: Opiskelijoiden lkm. Laadullinen mittari: Opiskelijoiden palaute.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Tehdään yhteistyötä verkossa tapahtuvan oppimisen kehittämiseksi (Koko liikelaitos).	Tavoite: Opiskelijamäärien kasvu Mittari: Opiskelijoiden lkm

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Osaavan työvoiman saatavuus	Haetaan sellaista hanketoimintaa, joka tukee vaikeassa asemassa olevien työllistymistä perustuen liikelaitoksen oman osaamisen hyödyntämiseen (Liikelaitoksen johto, Suuntatiimi).	Tavoite: Liikelaitos toteuttaa hankkeen, jolla edistetään vaikeassa asemassa olevien työllistymistä. Mittari: Hanke on olemassa. Laadullinen mittari: Hanke edistää työllistymistä.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Mittari
Liikelyljäämä	11 000 euroa

Toiminnan tunnusluvut

	TP2019	TA2020	TA2021	TS2022	TS2023	TS2024
Lukion opiskelijamäärä	948	950	920	950	950	950
Peruskoulun opiskelijamäärä	227	210	210	210	210	210
Vapaan sivistystyön opiskelijaviikot	1770	1410	1410	1410	1410	1410

Investoinnit

OTAVIA	TA2020 menot	TA2021 menot	TS2022 tulot	TS2023 menot	TS2024 tulot	2021 - 2024 YHTEENSÄ
TULOT						
MENOT						
<i>Kalusto</i>	-15	-15	-15	-15	-15	-60
<i>Osakepääomat</i>						
NETTO	-15	-15	-15	-15	-15	-60

Tuloslaskelma

	TP2019	TA2020	TA2021	TS2022	TS2023	TS2024
Liikevaihto	532 377	468 800	413 500	490 000	500 000	500 000
Liiketoiminnan muut tuotot	642 965	450 000	410 100	470 000	470 000	470 000
Tuet ja avustukset kunnalta *	4 828 401	4 726 600	4 894 600	4 750 000	4 750 000	4 750 000
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 236 848	-158 700	-191 900	-185 000	-185 000	-185 000
Palvelujen ostot	- 620 108	-722 700	-711 000	-750 000	-750 000	-750 000
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	- 3 619 748	-3 594 300	-3 646 300	-3 604 300	-3 604 300	-3 604 300
Henkilösivukulut	- 758 759	-765 100	-764 400	-765 100	-765 100	-765 100
Poistot ja arvonalentumiset	- 12 274	-15 000	-12 000	-8 447	-4 974	-4 974
Liiketoiminnan muut kulut	- 521 090	-381 600	-381 600	-381 600	-381 600	-381 600
Liikelylijäämä (-alijäämä)	234 915	8 000	11 000	15 553	29 026	29 026
Rahoitustuotot ja -kulut						
Muut rahoitustuotot	803					
Muut rahoituskulut	- 234					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	235 483	8 000	11 000	15 553	29 026	29 026
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	235 483	8 000	11 000	15 553	29 026	29 026

* Tuet ja avustukset kunnalta ovat Otavian saamat valtionosuudet

Rahoituslaskelma

	TP2019	TA2020	TA2021	TS2022	TS2023	TS2024
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä (-alijäämä)	234 915	8 000	11 000	15 553	29 026	29 026
Poistot ja arvonalentumiset	12 274	15 000	12 000	8 447	4 974	4 974
Rahoitustuotot ja -kulut	568	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta						
Investointimenot		- 15 000	- 15 000	- 15 000	- 15 000	- 15 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	247 757	8 000	8 000	9 000	19 000	19 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	247 757	8 000	8 000	9 000	19 000	19 000

valtuustoon nähden sitovat erät

Tuloslaskelmaosa

- tuloslaskelma analysoituna
- tuloslaskelma ja tunnusluvut
- eritelty tuloslaskelma liikelaitokset ja ta-seyksikkö

10 Tuloslaskelma

Talousarvion laskelmaosan tuloslaskelmassa osoitetaan, kuinka kunnan tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja muihin rahoitusmenoihin sekä suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmassa lasketaan yhteen talousarvion käyttötalousosan toimintatulot ja -menot. Tuloslaskelmassa toimintakate kertoo, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtion-osuuksilla. Vuosikate ilmoittaa paljonko tulorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen. Tilikauden tulos kertoo tilikauden tulojen ja menojen erotuksen. Tämän jälkeen esitetään tuloslaskelmassa poistoeron, varausten ja rahastojen muutos. Näiden jälkeen tuloslaskelma päättyy tilikauden yli- tai alijäämään, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Kirjanpitolain mukaan tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Jos käyttöomaisuushyödykkeeseen liittyvät tulonodotukset muuttuvat olennaisesti, on kuntien alaskirjattava tasearvot ja varattava purkamiskulut kiinteistöistä, joista ollaan luopumassa, kiinteistö on päätetty purettavaksi tai joilla ei ole enää taloudellista tuottoarvoa. Jos kiinteistön käyttöaika on tiedossa, on kiinteistön tasearvo poistettava sen käyttöaikana; esim. jos kiinteistön käyttöaika on kolme vuotta, tulee kiinteistön jäljellä oleva tasearvo poistaa kolmen vuoden aikana. Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue määrittelee kiinteistöjen käytettävyyttä, jonka mukaisesti käytöstä poistuviin kiinteistöihin varaudutaan talousarviossa.

Toimintatuotot

Toimintatuotot ovat 107,7 miljoonaa euroa talousarviossa 2021. Toimintatuotot sisältävät myös sisäisten palveluiden myynnin kaupungin sisällä toimialojen välillä sekä ulkoiset ja sisäiset kiinteistöjen vuokratuotot. Toimintatuotot sisältävät 1,0 miljoonaa euroa myyntivoittoja. Lautakuntien hyväksymiä taksoja tarkastetaan seuraavien hinnoitteluiden yhteydessä. Hinnoittelussa huomioidaan lakisäteisten toimintojen taksamääräykset. Valmistus omaan käyttöön on noin 0,43 miljoonaa euroa.

Toimintakulut

Vuoden 2021 toimintakulut ovat 453,9 miljoonaa euroa. Toimintakulut sisältävät myös sisäisten palveluiden ostot kaupungin sisällä toimialojen välillä sekä sisäiset vuokratulot.

Toimintakuluissa merkittävin yksittäinen erä on sote-kuntayhtymä Essoten kuntalaskutus, joka on suuruudeltaan 216,73 miljoonaa euroa. Essoten laskutus on budjetoitu kuntien ja Essoten talousarvioneuvotteluissa sovitun mukaisesti. Essoten kuntalaskutusarvio ei sisällä koronavirusepidemiasta aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia, joita tulee kertymään mm. näyttötoista ja vuoden 2020 aikana koronan vuoksi kertyneiden hoitojonojen purkamisesta. Valtio on varautunut korvaamaan vuoden 2021 aikana koronaviruksen torjunnassa noudatettavan hybridistrategian toteuttamisesta kunnille ja sairaanhoitopiireille aiheutuvia kustannuksia kaikkiaan lähes 1,7 miljardilla eurolla. Talousarvion laatimishetkellä kustannuskorvausten tarkemmat jakoperusteet eivät ole vielä tiedossa. Essote ja sen jäsenkunnat ovat sopineet budjetoinnista siten, että Essoten oletetaan saavan suoraan omaan toimintaansa liittyvät kustannuskorvaukset, eikä koronan kustannuksia siten sisällytetä jäsenkuntalaskutukseen. Valtio näyttötoistokustannusten korvaamisen lisäksi sitoutunut tukemaan hoitojonojen purkamista 450 miljoonan euron kokonaisuudella vuosina 2021–2023. Tämänkään tukimuodon jakoperusteet eivät ole vielä tiedossa. Budjetoinnissa myös jononpurkutuen on oletettu ohjautuvan suoraan Essotelle.

Koronavirusepidemian jatkokänteillä on merkittävä vaikutus Essoten kuntalaskutuksen toteutumiseen sekä vuonna 2020 että 2021. Essoten talouteen liittyy lisäksi alijäämistä aiheutuva riski; jäsenkunnat joutuvat tekemään pakollisen varauksen omistusosuuksiensa mukaisesta osasta kuntayhtymän alijäämiä, mikäli Essotella ei ole realistista tasapainotusohjelmaa, joka tasapainottaa talouden ylijäämäiseksi taloussuunnitelmakaudella. Toimintakulujen toteutumisen ylitysriskkejä sisältyy siten erityisesti Essoten kuntalaskutukseen ja alijäämien aiheuttamien pakollisten varausten kirjausvelvoitteeseen vuoden 2021 tilinpäätöksessä.

Talousarviossa linjataan toimintakulujen alentamiseksi toteutettavat kaupunkirakenneselvityksen, palvelusuunnitelman sekä talous- ja tulevaisuusohjelman sisältämät talouden sopeuttamistoimenpiteet suunnitelmavuosille 2021–2024.

Toimintakate

Vuoden 2021 talousarvion toimintatulojen ja -menojen erotuksena muodostuva toimintakate on -345,7 miljoonaa euroa. Toimintakate on 7,1 miljoonaa euroa heikompi kuin ennusteen 7/2020 toimintakate -338,6 miljoonaa euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot ja muut rahoitustuotot

Kaupungin korkotuotot ovat pääosin konsernin sisäisiä korkotuloja. Kaupunki on varautunut 20 miljoonalla eurolla konsernilainojen antamiseen vuoden 2021 aikana, minkä myötä korkotuotot voivat kasvaa suunnitelmakaudella. Kaupungin muut rahoitustuotot koostuvat lähinnä yhtiöiden osinkotuotoista sekä Vesiliikelaitoksen pääomakorvauksesta. Osinkotuottojen odotetaan kokonaisuutena pysyvän nykyisellä tasolla, mutta ne ovat riippuvaisia yhtiöiden v. 2020 tuloksista, joihin myös koronaepidemialla voi olla vaikutuksensa.

Korkokulut

Koronakriisin aiheuttaman talouden laskusuhdanteen vuoksi talousarviovuoden 2021 ja suunnitelmavuosien 2022–2024 korkotason odotetaan säilyvän kohtalaisen matalana. Koronakriisin pitkittyminen on johtanut korko-odotusten laskuun, ja EKP:n elvytystoimet ovat painaneet euribor-korot hyvin mataliksi. Kuntarahoituksen 10/2020 ennusteen mukaan rahamarkkinakorkojen uskotaan käytännössä pysyvän negatiivisina jopa 2020-luvun puolivälin ylitse. Korko-odotukset voivat kuitenkin muuttua nopeasti, mikäli inflaatio- tai kasvunäkymässä tapahtuu odotettua positiivisempaa kehitystä. Kaupungin rahoituskulut tulevat nousemaan suunnitelmakaudella 2021–2024 lainamäärän kasvun ja talouden vähittäisen elpymisen aiheuttaman korkotason maltillisen nousun johdosta.

Muut rahoituskulut

Muihin rahoituskuluihin sisältyvät korkosuojausmaksut, verotilityskorot, viivästyskorot sekä takaus- ja luottoprovisiot. Muita rahoituskuluja ovat lisäksi esimerkiksi kurssitappiot sekä lainasaamisten ja muiden rahoituserien erilaiset arvonalentumiset. Mikkelin Vesiliikelaitoksen peruspääomakorvaus näkyy tässä erässä Vesiliikelaitoksen budjettiin kirjattuna kuluna (ja vastaavasti peruskaupungin osalta tulona muissa rahoitustuotoissa). Muille liikelaitoksille ei ole sovittu peruspääomakorvauksia.

Vuosikate

Toimintakatteen jälkeen tuloslaskelmassa esitetään verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustulot ja -menot. Näiden jälkeen muodostuva vuosikate on 17,25 miljoonaa euroa. Vuosikatteeseen vaikuttaa suunnitelmakaudella kaupunkirakenneselvityksen, palvelusuunnitelman sekä talous- ja tulevaisuusohjelman toimenpiteet, joilla on tavoiteltava keskimäärin 30 miljoonan euron vuosikatetta.

Tilikauden tulos

Poistojen määräksi arvioidaan 21,5 miljoonaa euroa, joten 17,25 miljoonan euron vuosikate ei kata käyttöomaisuuden suunnitelman mukaisia poistoja. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään tuloksenkäsittelyerät sekä tilikauden yli- ja alijäämä. Tilikaudelta 2021 muodostuu 4,25 miljoonan euron alijäämä.

Taloussuunnitelmavuoden 2023 satunnaisiin tuottoihin on kirjattu kappaleessa 4.4 mainittu taseomaisuusjärjestelyistä saatava merkittävä myyntivoiton tuloutuminen.

Tuloslaskelma ja taloussuunnitelma 2021–2024

* Sisäiset erät mukana

	Mikkeli TP 2019	Mikkeli TA 2020	Ennuste 7/2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot							
Myyntituotot	54 867 626	54 121 040	51 735 040	55 220 700	56 049 011	56 609 501	56 892 548
Maksutuotot	5 854 809	4 444 300	3 968 300	5 595 900	5 651 859	5 708 378	5 736 919
Tuet ja avustukset	9 783 742	9 863 763	10 013 763	9 985 400	10 035 327	10 085 504	10 135 931
Muut toimintatuotot	40 149 560	36 271 330	37 199 330	36 921 200	38 290 412	38 103 316	37 851 633
Toimintatuotot yhteensä	110 655 737	104 700 433	102 916 433	107 723 200	110 026 609	110 506 698	110 617 031
Valmistus omaan käyttöön	614 000	384 000	574 000	428 500	400 000	400 000	400 000
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-98 545 431	-102 117 349	-101 209 349	-104 261 700	-104 601 267	-105 647 279	-106 054 715
Palkat ja palkkiot	-76 897 925	-79 599 200	-78 927 200	-81 023 600	-81 287 483	-82 100 358	-82 921 362
Henkilöstösivukulut							
Eläkekulut	-19 334 269	-19 537 600	-19 307 600	-20 018 200	-20 083 397	-20 284 231	-20 487 073
Muut henkilöstösivukulut	-2 313 237	-2 980 549	-2 974 549	-3 219 900	-3 230 387	-3 262 691	-3 295 318
Palvelujen ostot	-264 520 503	-267 800 319	-272 046 319	-286 408 371	-278 540 090	-283 275 271	-288 940 777
Aineet , tarvikkeet ja tavarat	-14 910 749	-15 545 560	-15 367 560	-16 011 400	-15 858 026	-16 016 606	-16 176 772
Avustukset, josta	-20 150 239	-16 521 050	-21 281 050	-14 858 800	-15 007 388	-15 082 425	-16 937 808
Toiminta-avustus liikelaitokselle	-4 828 401	-4 726 600	-4 726 600	-4 894 600	-4 750 000	-4 750 000	-4 750 000
Muut toimintakulut	-30 882 469	-32 098 224	-32 174 359	-32 343 500	-32 666 935	-32 993 604	-33 323 540
Toimintakulut yhteensä	-429 009 390	-434 082 502	-442 078 637	-453 883 771	-446 673 705	-453 015 186	-461 433 612
Toimintakate	-317 739 654	-328 998 069	-338 588 204	-345 732 071	-336 247 097	-342 108 488	-350 416 580
Verotulot	204 311 568	226 702 000	219 183 000	233 152 000	230 856 000	235 345 000	236 521 725
Valtionosuudet	114 898 428	119 374 000	132 763 020	127 951 000	125 694 000	133 375 000	138 015 000
Rahoitustuotot ja kulut							
Korkotuotot	1 030 807	1 150 000	1 150 000	1 150 000	1 250 000	1 350 000	1 450 000
Muut rahoitustuotot	4 947 800	4 880 000	4 880 000	4 880 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
<i>Korvaus peruspoista liikelaitokselta</i>	<i>500 000</i>	<i>500 000</i>	<i>500 000</i>	<i>500 000</i>	<i>500 000</i>	<i>500 000</i>	<i>500 000</i>
Korkokulut	-843 224	-1 450 000	-1 200 000	-1 450 000	-1 800 000	-2 000 000	-2 000 000
Muut rahoituskulut	-3 473 634	-2 700 000	-3 000 000	-2 700 000	-2 700 000	-2 500 000	-2 500 000
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	1 661 749	1 880 000	1 830 000	1 880 000	1 750 000	1 850 000	1 950 000
Vuosikate	3 132 091	18 957 931	15 187 816	17 250 929	22 052 903	28 461 512	26 070 145
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 325 845	-21 500 000	-21 500 000	-21 500 000	-22 000 000	-23 000 000	-23 000 000
Arvonalentumiset	-2 147 848		-3 800 000				
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tuotot *						70 000 000	
Satunnaiset kulut							
Tilikauden tulos	-18 341 602	-2 542 069	-10 112 184	-4 249 071	52 903	75 461 512	3 070 145
Poistoeron lisäys/ vähennys	258 547	40 000	40 000		40 000	40 000	40 000
Varausten lisäys/ vähennys		-500 000	-500 000				
Rahastojen lisäys/ vähennys							
Tilikauden yli-/ alijäämä	-18 083 056	-3 002 069	-10 572 184	-4 249 071	92 903	75 501 512	3 110 145

TUNNUSLUVUT

Kertyneet(yli-)/ alijäämät taseessa	-42 184 315	-45 186 384	-52 756 499	-57 005 570	-56 912 667	18 588 845	21 698 990
Alijäämät/ asukas	-794	-850	-993	-1 073	-1 071	350	408
Toimintatuotot/ -kulut %	26 %	24 %	23 %	24 %	25 %	24 %	24 %
Vuosikate/ poistot %	16 %	88 %	71 %	80 %	100 %	124 %	113 %
Vuosikate €/ asukas	59	357	286	325	415	536	491

Mikkelin asukasluku 1.1.2020

53 134

Sitovuustaso valtuustoon

* TS2023 satunnaiset tuotot = kappaleessa 4.4 mainittu taseomaisuusjärjestelyistä tavoiteltava myyntivoitto.

Eritelty tuloslaskelma, liikelaitokset ja taseyksikkö
Tuloslaskelma (taseyksikkö ja liikelaitokset eriteltynä)

	Koko kaupunki TA 2020	Kaupunki	Etelä-Savon pelastus- laitos	Mikkelin Vesiliikelaitos	Liikelaitos Otavia
Toimintatuotot					
Myyntituotot	55 220 700	25 253 800	16 866 800	12 704 000	396 100
Maksutuotot	5 595 900	5 448 500	147 400		
Tuet ja avustukset	9 985 400	4 380 700	300 000		5 304 700
Muut toimintatuotot	36 921 200	36 903 800			17 400
Toimintatuotot yhteensä	107 723 200	71 986 800	17 314 200	12 704 000	5 718 200
Valmistus omaan käyttöön	428 500	428 500			
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-104 261 700	-86 387 200	-11 766 100	-1 697 700	-4 410 700
Palkat ja palkkiot	-81 023 600	-66 517 700	-9 617 700	-1 241 900	-3 646 300
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	-20 018 200	-17 215 800	-1 771 000	-408 300	-623 100
Muut henkilöstösivukulut	-3 219 900	-2 653 700	-377 400	-47 500	-141 300
Palvelujen ostot	-286 408 371	-281 909 671	-1 442 500	-2 345 200	-711 000
Aineet , tarvikkeet ja tavarat	-16 011 400	-12 792 500	-1 169 600	-1 857 400	-191 900
Avustukset	-14 858 800	-14 553 800	-300 000	-5 000	
Muut toimintakulut	-32 343 500	-29 355 200	-2 178 400	-428 300	-381 600
Toimintakulut yhteensä	-453 883 771	-424 998 371	-16 856 600	-6 333 600	-5 695 200
Toimintakate	-345 732 071	-352 583 071	457 600	6 370 400	23 000
Verotulot	233 152 000	233 152 000			
Valtionosuudet	127 951 000	127 951 000			
Rahoitustuotot ja kulut					
Korkotuotot	1 150 000	1 150 000			
Muut rahoitustuotot	4 880 000	4 880 000			
<i>josta PO korv. liikelaitokselta</i>	500 000	500 000			
Korkokulut	-1 450 000	-500 000		-950 000	
Muut rahoituskulut	-2 700 000	-2 200 000		-500 000	
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	1 880 000	3 330 000		-1 450 000	
Vuosikate	17 250 929	11 849 929	457 600	4 920 400	23 000
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-21 500 000	-16 860 400	-457 600	-4 170 000	-12 000
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
Tilikauden tulos	-4 249 071	-5 010 471	0	750 400	11 000
Poistoeron lisäys/ vähennys					
Varausten lisäys/ vähennys					
Rahastojen lisäys/ vähennys					
Tilikauden yli-/ alijäämä	-4 249 071	-5 010 471	0	750 400	11 000

Investointi- ja rahoitusosa

- rahoituslaskelma analysoituna
- rahoituslaskelma ja tunnusluvut
- eritelty rahoituslaskelma liikelaitokset ja taseyksikkö
- investoinnit perusteluineen

11 Rahoituslaskelma

Talousarvion laskelmaosan rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous-, tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttamat rahavirrat (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoitusosaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja oman pääoman muutokset sekä muutokset muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta). Rahoituslaskelma on rahavirtalaskelman luonteinen ja sen lopussa esitetään toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen kokonaisvaikutus kunnan rahavaroihin. Rahavarojen muutos kuvaa kunnan rahoitusarvopapereiden sekä rahojen ja pankkisaamisten muutosta vuoden aikana. Siihen sisältyy myös muista maksuvalmiuden muutoksista ne, jotka eivät ole tiedossa talousarviota laadittaessa. Näitä ovat muun muassa lyhytaikaisten saamisten ja korottomien velkojen muutokset.

Talousarvion 2021 rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmassa varsinaisen toiminnan tuloista ja menoista kertyvä vuosikate on 17,25 miljoonaa euroa. Toiminnan rahavirta yhteensä on 16,25 milj. euroa, kun vuosikatteesta on vähennetty 1,0 miljoonan euron omaisuuden myyntivoitot. Investointien aiheuttama rahoitustarve on 24,02 miljoonaa euroa, kun investointimenoista on vähennetty niihin saadut rahoitusosuudet (1,8 milj. euroa) ja omaisuuden myyntitulot (2,68 milj. euroa). Tulorahoitus ei riitä investointien kattamiseen ja toiminnan ja investointien rahavirta muodostuu 7,77 miljoonaa euroa negatiiviseksi, jonka kaupunki joutuu kattamaan lainarahoituksella.

Lainakannan muutokset 2021

Lainojen määrä kasvaa noin 27,3 miljoonaa euroa vuoden 2021 aikana. Kaupunki ottaa uutta pitkäaikaista lainaa 62 miljoonaa euroa. Lyhytaikaisten lainojen määrä vähenee 10 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksu on lyhennysohjelmien mukaisesti noin 24,7 miljoonaa euroa.

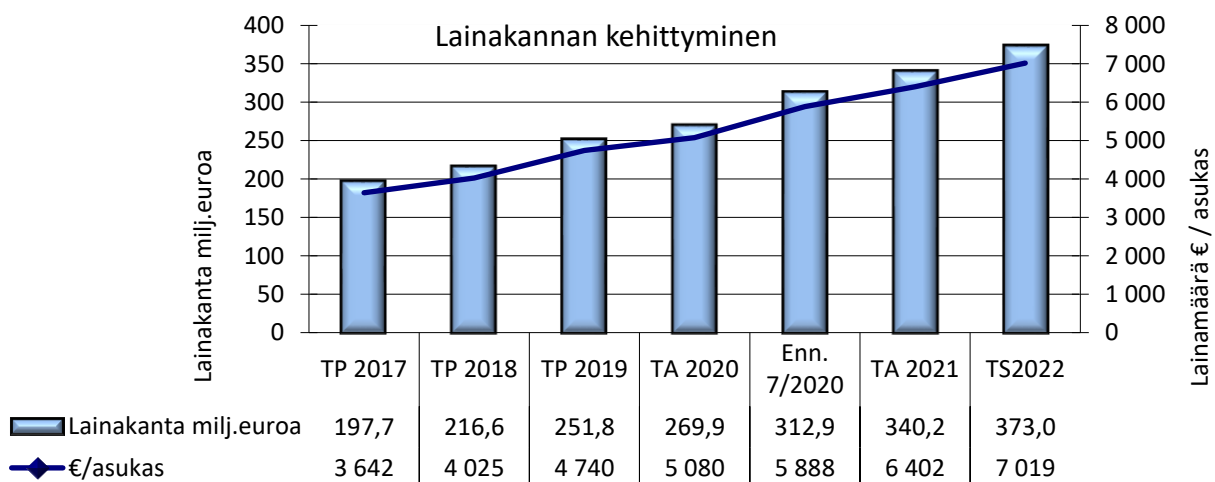
Vuonna 2021 lainamäärän kehityksestä raportoidaan kaupunginvaltuustolle annettavien seurantaraporttien yhteydessä, jolloin mahdolliselle 340,2 miljoonaa euroa ylittävälle kokonaislainamäärälle haetaan kaupunginvaltuuston hyväksyntä. Lainamäärän ”tekniiseen” poikkeamaan vaikuttaa myyntisaamisten, ostovelkojen ja kassavarojen tilanne tilinpäätöksessä. Talousarvion mukaisen lainamäärän reaalisuuteen voi johtaa se, että tulorahoitus (vuosikate) ei toteudu talousarvion tavoitteiden mukaisesti tai nettoinvestoinnit ylittävät kokonaisuutena arvioidun nettoinvestointisumman. Lisäksi satunnaiset tulot ja menot voivat muuttaa rahoitustilannetta.

Antolainauksen määrään vaikuttavat kaupungin tililuottosopimusten mukaiset lainat sekä nykyiset antolainat. Uusien antolainojen osalta kaupunginhallitus tekee aina erilliset päätökset. Antolainoissa on varauduttu 20 miljoonalla eurolla konsernilainojen antamiseen. Kaupungin tilinpäätöksessä on lainamäärän arvioinnissa aiheellista huomioida antolainauksen määrän muutos konserniyhtiöille ja sen vaikutus kaupungin lainamäärään. Lainamäärän suhteen on syytä huomata, että vaikka konsernirahoitus- ja takausperiaatteiden mukainen konsernipankkitoiminta kasvattaa kaupungin omaa lainarahoitustarvetta, tavoitellaan sillä kaupunkikonsernille kokonaistaloudellisesti edullisempaa rahoitusta. Kaupunki saa lähtökohtaisesti edullisemmin rahoitusta markkinoilta kuin konserniyhtiöt, ja kaupungin edelleen rahoittaessa konserniyhtiöitä saadaan säästöä konsernin ulkopuolelle maksettavissa koroissa.

Lainakannan muutokset suunnitelmakaudella 2021–2024

Lainojen määrää lisätään kokonaisuutena noin 19,1 miljoonalla eurolla vuosina 2021–2024. Lainamäärän muutokseen suunnitelmakaudella vaikuttaa merkittävästi vuodelle 2023 satunnaisena eränä budjetoitu kertaluontoinen myyntivoitto, joka on rahoituslaskelmassa huomioitu siten, että pitkäaikaisten lainojen määrää vähennetään vuonna 2023. Siksi taloussuunnitelmavuosien 2023 ja 2024 lainamäärät ovat vain viitteellisiä.

Lyhytaikaisten lainojen määrää vähennetään suunnitelmakauden aikana yhteensä noin 25 miljoonaa euroa. Investointisuunnitelmaa tarkennetaan vuosittain jokaisen talousarvion yhteydessä. Lainamääriä arvioitaessa on syytä huomioida, että kokonaissumma sisältää mittakaavaltaan merkittävän, vuonna 2021 valmistuvan Metsä-Sairilan vedenpuhdistamohankkeen investointimenojen rahoituksen.

Lainasalkun rakenne ja suojaustaso

Lainasalkun rakennetta on tarkoitettu ylläpitää suunnitelmakaudella siten, että vuotuinen suojattujen lainojen osuus lainasalkusta on vähintään 30 prosenttia. Suojatuilla lainoilla tarkoitetaan kiinteillä koroilla otettuja lainoja ja johdannaissojauksien määrää. Suojaustasolla tarkoitetaan suojattujen lainojen osuutta kokonaislainamäärästä. Mikkelin kaupungin lainasalkun suojaustaso on vuoden 2021 alussa noin 49 prosenttia, ja suojaukset painottuvat tällä hetkellä kiinteäkorkoisiin lainoihin. Suojaustaso pidetään suunnitelmakaudella noin 40–55 prosentin välillä.

Korkosuojausten tarkoituksena on vähentää kunnan korkomenojen heiluntaa ja parantaa ennustettavuutta ja siten edesauttaa budjetin laatimista ja siinä pysymistä. Korkosuojautumisella saavutettava vakaampi korko sopii kunnalle myös siksi, että kunnan investoinnit ovat pitkäaikaisia ja korkomenojen äkillisen nousun kompensoimiseksi on olemassa niukasti keinoja.

Rajoitukset korkosuojausten käyttötarkoituksen suhteen: Korkojohdannaisia voidaan käyttää vain korkoriskiltä suojautumiseen. Valtuutetuilla henkilöillä on näin ollen oikeus tehdä vain sellaisia korkosujauksia, joissa maksettava maksimikorko on joko ennalta tiedossa (esim. kiinteä korko) tai maksettavan koron erotus vaihtuvaan markkinakorkoon on rajoitettu (esim. 3kk euribor + 2 %-yksikköä). Esimerkiksi siis korkojohdannaisista, jossa kunnan maksama korko voi kumuloitua rajoittamattomasti, ei voida käyttää.

Rajoitukset korkosuojausten nimellismäärän suhteen: Tietyllä kalenterivuodella tehtyjen korkosuojausten nimellismäärä saa olla enintään 65 % lainasalkun ennustetusta koosta kyseiselle vuodelle. Suojausten aikahorisontti voi olla pidempi kuin nykyisten lainojen maturiteetti, mikäli hyväksytyjen tai valmisteilla olevien kunnan taloussuunnitelmien (talousarvio) tai pidemmän tähtäimen ennusteiden perusteella on perusteltua uskoa, että nykyisten lainojen erääntyessä ne jälleenrahoitetaan uudella velalla. Samoin korkosujauksia voidaan tehdä taloussuunnitelmaan jo budjetoitujen, tulevaisuudessa nostettavien lainojen korkoriskin suojaamiseksi jo ennen ko. lainan nostohetkeä.

Korkosuojausten tekemisvaltuudet: Korkosujauksia voivat tehdä vain kaupunginjohtaja ja talousjohtaja. Talousjohtaja informoi hyvän hallintotavan mukaisesti kaupunginjohtajaa suojausten tekemisen suunnittelusta ja valmistelusta, koska kaupunginjohtaja allekirjoittaa korkosuojaussopimukset. Valtuutetuilla henkilöillä on myös oikeus purkaa tai muuten muokata tekemiään korkosujauksia pitäytyen em. rajoissa.

Suojaustasojen määrittely aikaperiodille 0–40 vuotta:

1. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 0-4 vuotta (suunnitelmakaudella 2021–2024) siten, että suojattujen lainojen osuus lainasalkusta on vähintään 30 % ja enintään 65 %.
2. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 5–8 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on vähintään 20 % ja enintään 55 %.
3. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 9–12 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on enintään 45 %.
4. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 13–20 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on enintään 35 %.
5. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 21–40 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on enintään 30 %.

Vaihtuvakorkoiset lainat

Vähintään 35 % lainasalkusta pidetään aina vaihtuvassa korossa mm. sen varmistamiseksi, että korkokustannukset laskevat markkinakorkojen laskiessa. Näin haetaan tasapainoa korkoriskin ja korkokustannusten välillä.

Kaupunginjohtaja ja talousjohtaja voivat tehdä nostettaviin lainoihin ja olemassa oleviin lainoihin viitekoronvaihtosopimuksia (ns. basis swap) ja koron- ja valuutanvaihtosopimuksia (ns. cross currency swap) korkokulujen alentamiseksi. Viitekoronvaihtosopimuksen tai koron- ja valuutanvaihtosopimuksen avulla voidaan saavuttaa efektiivisesti euribor-sidonnainen laina, mutta matalammin korkokustannuksin - tyyppillisesti matalammalla lainamarginaalilla - kuin nostamalla laina suoraan euribor-sidonnaisena.

Rajoitukset viitekoronvaihtosopimuksen käyttötarkoituksen ja nimellismäärän suhteen: Viitekoronvaihtosopimuksia ja koron- ja valuutanvaihtosopimuksia voidaan käyttää vain yhdessä nimellispääomaltaan saman suuruisen lainan kanssa kyseisen lainan korkomaksun alentamiseksi. Viitekoronvaihtosopimuksessa tai koron- ja valuutanvaihtosopimuksessa kunnan maksettavaksi tulevan koron tulee olla joko 1 kk, 3kk, 6kk tai 12 kk euribor-korko (+ mahdollinen kiinteä marginaali) tai kiinteä euromääräinen korko. Viitekoronvaihtosopimus tai koron- ja valuutanvaihtosopimus voidaan tehdä ennen siihen liittyvän lainan nostoa vain, jos lainan nostosta ja nostoajankohdasta on tehty päätös.

Rahoituslaskelma

	TP 2019	TA 2020	Ennuste 7/2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA							
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	3 132	18 958	12 362	17 250	22 053	28 578	26 070
Satunnaiset erät						70 000	
Tulorahoituksen korjauserät	-2 582	-100	-1 900	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Toiminnan rahavirta yhteensä	550	18 858	10 462	16 250	21 053	97 578	25 070
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-39 888	-46 097	-46 660	-28 496	-36 646	-40 773	-22 535
Rahoitusosuudet investointimenoihin	984	398	1 908	1 797	289	250	130
Käyttöomaisuuden myyntitulot	5 101	2 075	2 075	2 675	2 075	2 100	3 100
Investointien rahavirta yhteensä	-33 804	-43 624	-42 677	-24 023	-34 282	-38 423	-19 305
Toiminnan ja investointien rahavirta	-33 254	-24 766	-32 215	-7 773	-13 229	59 155	5 765
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-152	-20 000	-30 000	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Antolainasaamisten vähennykset	753	1 000	1 000	950	1 000	15 500	1 500
Antolainauksen muutokset yhteensä	602	-19 000	-29 000	-19 050	-19 000	-4 500	-18 500
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	65 000	65 000	65 000	62 000	75 000	0	45 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-18 959	-19 870	-19 870	-24 700	-39 200	-49 000	-25 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-32 599	-1 500	15 900	-10 000	-3 000	-5 000	-7 000
Lainakannan muutokset yhteensä	13 442	43 630	61 030	27 300	32 800	-54 000	13 000
Oman pääoman muutokset							
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	150						
Vaihto-omaisuuden muutokset	810						
Saamisten muutos	17 557						
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	16 328	200	200				
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	34 845	200	200				
Rahoituksen rahavirta	33 241	24 830	32 230	8 250	13 800	-58 500	-5 500
Rahavarojen muutos	-13	64	15	477	571	655	265

TUNNUSLUVUT	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Lainamäärä	251 835	269 900	312 865	340 165	372 965	318 965	331 965
Lainamäärä/ asukas**	4 740	5 080	5 888	6 402	7 019	6 003	6 248
Investointien omahankintameno, teur	38 904	45 699	44 752	26 699	36 357	40 523	22 405
Investointien tulorahoitus %	8 %	41 %	28 %	65 %	61 %	71 %	116 %
Pääomamenojen tulorahoitus %	5 %	22 %	13 %	24 %	23 %	30 %	40 %

** Mikkelin asukasluvu 1.1.2020
Valtuustoon nähden sitovat erät

53 134

Eritely rahoituslaskelma

1 000 euroa	TA 2021	Kaupunki	Etelä-Savon pelastus- laitos	Mikkelin Vesiliike- laitos	Liikelaitos Otavia
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	17 250	11 850	457	4 920	23
Tulorahoituksen korjaukset	-1 000	-1 000			
Toiminnan rahavirta yhteensä	16 250	10 850	457	4 920	23
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-28 486	-22 027	-703	-5 751	-15
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 797	1 510	287		
Käyttöomaisuuden myyntitulot	2 675	2 675			
Investointien rahavirta yhteensä	-24 023	-17 841	-416	-5 751	-15
Toiminnan ja Investointien rahavirta	-7 773	-6 991	41	-831	8
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-20 000	-20 000			
Antolainasaamisten vähennykset	950	950			
Antolainauksen muutokset yhteensä	-19 050	-19 050			
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	62 000	58 000		4 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-24 700	-23 700		-1 000	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-10 000	-10 000			
Lainakannan muutokset yhteensä	27 300	24 300		3 000	
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutokset					
Saamisten muutokset					
Korottomien velkojen muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	0				
Rahoituksen rahavirta	8 250	5 250	0	3 000	0
Rahavarojen muutos	477	-1 741	41	2 169	8

12 Talousarviovuoden 2021 ja suunnitelmavuosien 2022–2024 investoinnit

Investointiohjelman taustana ovat jo aikaisemmin tehdyt päätökset mm. kouluista, päiväkodeista, liikenneinvestoinneista, liikunta- paikkarakentamisesta, jätevedenpuhdistuslaitoksesta, liikenneverkosta sekä kaupungin taloudellisen investointikyvyn kehittyminen. Investointitaso on merkittävä.

Investoinnit päiväkoteihin ja kouluihin ovat erittäin merkittävät talousarviovuodelle ja taloussuunnitteluvuosille. Vastaavasti kaupungin maantieteellisestä ja palvelutuotannollisesta laajuudesta johtuviin investointeihin on totuttua pienempi määräraha. Korjausvelan oleelliseksi vähentämiseksi investointiesitys ei ole riittävä. Elinvoimaisuuteen (mm. kehittämisalustat) osoitetaan edelleen investointeja.

Jätevedenpuhdistuslaitoksen kokonaisinvestointi on kaupungin historia suurin yksittäinen hanke. Jätevedenpuhdistuslaitoksen kokonaisinvestoinnin arvioidaan olevan noin 70,5 miljoonaa euroa. Investoinnista laaditaan erillinen taloudellinen selvitys.

Mikkeli neuvottelee muiden itäisen Suomen rautatievaikutusten alaisten kaupunkien sekä valtion kanssa Itä-radnan suunnittelun (ra- tayhteys oikaisee lentoaseman yhteyden kautta Kouvolaan suoraan Porvoon kautta) teettämisen organisoivan yhteisyrityksen perus- tamisesta. Kaupungin arvioitu osuus on 2,7 miljoonaa euroa, joka jakautuu 5-10 vuoden aikajaksolle. Kaupunki on tehnyt periaate- päätöksen osallistua yhtiön perustamiseen.

Kaupunki investoi vuosien 2021-2024 aikana poistotasoa merkittävämmän edellä kuvatuista seikoista johtuen. Kaupungin laskennal- linen poistojen taso vuonna 2021 on noin 21,5 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelmavuosille 2022-24 esitetyt investoinnit ovat ohjeellisia ja niiden toteutus sopeutetaan vuosittain kaupungin talou- delliseen tilanteeseen talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Investointiohjelman rakenne jakautuu seuraavasti:

- Muut pitkävaikutteiset menot
- Kiinteä omaisuus
- Talonrakennusinvestoinnit
- Julkinen käyttöomaisuus, kiinteät rakenteet ja laitteet
- Irtain omaisuus
- Arvopaperit ja osuudet
- Taseyksikkö ja liikelaitokset

Keskeisimmät talousarvion sitovat investoinnit (2021 osuus investoinnista):

- Maan ja kiinteistöjen myynti (tulo 2 milj. euroa).
Tulojen hankkiminen edellyttää erityisesti kerrostalotonttimyynnin onnistumista.
- Rantakylän päiväkotit (1,7 milj. euroa).
- Eteläinen aluekoulu (5 milj. euroa)
- Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen (2,1 milj. euroa)
- Kaupungin virastotalon peruskorjaus (1,25 milj. euroa)
- Strategiset kehittämälustat (1,55 milj. euroa)
- Liikenneverkkoratkaisut vt5 yhteysväli Mli Juva ja vt 13 turboliittymä (0,33 milj. euroa)
- Vesiliikelaitos, Metsä- Sairilan jätevedenpuhdistamo (4 milj. euroa)

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	TOT. 2020 (meno- arvio)	TA2021		TS2022		TS2023		TS2024		Investoinnit yhteensä 2021-2024
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	
<u>MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT</u>											
Maaseudun nopeat tietoliikenneyhteydet, MENOT			-200		-200		-200		-200		-800
Rakennusvalvonnan arkiston digitointiprojekti	-800		-267		-267		-267				-800
<u>KIINTEÄ OMAISUUS</u>											
Maa- ja vesialueet											
Maa- ja vesialueiden myynti, TULOT				2000		2000		2000		3000	9000
Maa- ja vesialueiden hankinta, MENOT			-250		-1000		-1000		-1000		-3250
<u>RAKENNUKSET</u>											
Rakennukset (kiinteistöt), TULOT				75		75		100		100	350
<u>TALONRAKENNUSINVESTOINNIT</u>											
Liikelaikokset											
Otavan opisto											
Asuntolan 4. krs peruskorjaus	-350		-300								-300
Päiväkodit											
Tikanpellon päiväkotit											
Korvaava uudisrakennus, vuokraus *	-4500	-50	-150								-150
Kalustus (varhaiskasvatus)	-100				-100						-100
Rantakylän alueen uusi päiväkotit *											
Korvaava uudisrakennus, oma tase *	-5200	-3500	-1700								-1700
Kalustus (varhaiskasvatus)	-100		-100								-100
Lähemäkitalon päiväkotit, piha	-100				-100						-100
Röllin päiväkotit, julkisivut	-200						-200				-200
Koulut											
Eteläinen aluekoulu (yhtenäiskoulu, 850 opp., Urpola) *	-28500										
Korvaava uudisrakennus, oma tase	-27500	-300	-5000		-15000		-7500				-27500
Urheilualue ja hulevesialueen rakentaminen		-380	-300		-200						-500
Kalustus (sivistystoimi)	-1000						-850		-150		-1000
Itäinen aluekoulu (alakoulu, 500 opp., Peitsarin koulun tontti) *	-17000										
Korvaava uudisrakennus, oma tase	-16500	-10	-100		-100		-11000		-2200		-13400
Kalustus (sivistystoimi)	-500								-500		-500

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	TOT. 2020 (meno- arvio)	TA2021		TS2022		TS2023		TS2024		Investoinnit yhteensä 2021-2024
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	
Kalevankankaan koulu, ilmanvaihdon saneeraus	-800		-800								-800
Päämajakoulun muutokset Rouhialan koulua varten *	-250						-150		-100		-250
Ristiinan koulukeskuksen kehittäminen esim. nuorisotila ja kirjasto	-310	-10	-300								-300
Tuppuralan koulun liikuntasali, TULOT	2000	1700		300							300
Tuppuralan koulun liikuntasali, MENOT	-2000	-1700	-300								-300
Suomenniemen koulun osittainen muutostyö päiväkodiksi *	-250				-250						-250
Mikkelin lukion siirtäminen uuteen kokonaisuuteen, vuokraus							-200		-1500		-1700
Kulttuuri											
Mikaelin kunnostus	-4600	-50	-100		-100	-100	-100		-2000		-2300
Pääkirjaston peruskorjaus	-3100				-100	-3000					-3100
Liikunta											
Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen, TULOT		48		112							112
Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen, MENOT	-3700	-1600	-2100								-2100
Hänninkentän huoltorakennus MENOT	-3000				-2000	-1000					-3000
Rantakylän huoltorakennus, TULOT	525	25		500							500
Rantakylän huoltorakennus, MENOT	-525	-25	-500								-500
Julkiset rakennukset											
Kaupungin virastotalo, peruskorjaus											
Sisätyöt		-250	-1250		-500	-250					-2000
Naisvuoren tornin kunnostus	-1700		-150		-1550						-1700
Sotakoulu, Ristiina (sis. hankkeen kaupungin osuus v. 2021) TULOT				150							
Sotakoulu, Ristiina (sis. hankkeen kaupungin osuus v. 2021) MENOT		-50	-300		-50	-50					-400
Jalkaväkimuseon vesikatto	-200		-200								-200
As Oy Partinkartano, Ristimäenkatu			-500								-500
Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt											
Koulu- ja esiopetus		-400	-150		-200	-200		-200			-750
Liikuntapalvelut			-50		-75	-100		-100			-325
Julkiset rakennukset		-100	-100		-100	-100		-100			-400
Sote kiinteistöt		-100	-100		-200	-200		-50			-550

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	TOT. 2020 (meno- arvio)	TA2021 menot tulot	TS2022 menot tulot	TS2023 menot tulot	TS2024 menot tulot	Investoinnit yhteensä 2021-2024
Rakennusten suunnittelumääräraha		-50	-50	-75	-75	-75	-275
Energiataloudelliset investoinnit, TULOT			40	50	50	50	190
Energiataloudelliset investoinnit, MENOT		-50	-150	-200	-200	-200	-750
Kiinteät rakenteet							
Strateginen kehittämisalustat							
Satamalahden kehittäminen			-250	-3000	-3000	-2000	-8250
Ecosairila (tontin tasaus, tonttikadut)			-1000	-500	-500	-500	-2500
Kalevankankaan alue		-300	-300	-200	-200	-200	-900
Ruutukaavakeskustan kehittäminen		-100	-50	-1000	-1000	-1000	-3050
Liikenneverkkoratkaisut							
Vt5 yhteysväli Mli Juva, Liikennevirasto, kaupungin osuus	-6500	-1600	-130	-80	-80		-290
Vt13 Karikon turboliittymä, ELY, kaupungin osuus	-4000	-1800	-200				-200
Kadut							
Sairaalakampuksen ympäristö		-50	-100	-150	-50		-300
Kadut (yrittäjä- ja uudet asuinalueet)		-1000	-1000	-1500	-1500	-1500	-5500
Kadut **		-1300	-600	-2000	-2000	-2000	-6600
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen							
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen **			-150	-250	-250	-20	-670
Savilahden rannan yhtenäinen kevytväylä			-15	-300	-300	-100	-715
Lentoasema (sis. Valtion investointutun) TULOT				270	30	30	360
Lentoasema (sis. Valtion investointutun) MENOT			-350	-50	-50	-50	-500
Katuvalojen saneeraus (sis. ohjausyksiköt)			-150	-150	-150	-150	-600
Puistot ja leikkipaikat **		-150	-150	-400	-400	-400	-1350
Geopark hanke (Saimaan Geopark lokalisaatio, Unesco status)			-75	-50	-50	-50	-225
Kaihun ja Urpolanjokilaakson (50%/50%) matkailualueen kehittäminen TULOT				50			50
Kaihun ja Urpolanjokilaakson (50%/50%) matkailualueen kehittäminen MENOT			-100				-100
Vesistö							
Hulevesiohjelma **		-400	-150	-300	-400	-400	-1250
Laihalammen kunnostus	-250					-250	-250
Naistingin lintukosteikon kunnostaminen, hanke TULOT				28	89		117
Naistingin lintukosteikon kunnostaminen, hanke MENOT			-30	-94			-123
Satamien kunnostus **	-300		-30	-50	-75	-75	-230
Pötkäänlahden koti- ja vierassatama, Ristiina	-250			-250			-250
Retkisatamien (5 kpl Saimaa) peruskunnostus, hanke TULOT				60			60
Retkisatamien (5 kpl Saimaa) peruskunnostus, hanke MENOT	-120		-120				-120

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	TOT. 2020 (meno- arvio)	TA2021 menot tulot	TS2022 menot tulot	TS2023 menot tulot	TS2024 menot tulot	Investoinnit yhteensä 2021-2024
Liikkuminen							
Uimarantojen kunnostukset		-40	-20	-40	-50	-50	-160
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus **			-100	-125	-125	-125	-475
Padel-kentän pohjat			-25				-25
Kalevankankaan kuntoportaat	-60	-30					
Kalevankankaan liikkumisen reittisuunnitelma, MENOT			-30				-30
Latureitin jatko ja valaistus, Ristiina	-150					-150	-150
Ristiinan tekonurmi, TULOT					50	50	100
Ristiinan tekonurmi, MENOT	-330				-30	-400	-430
Yleisurheilukentän kunnostus, Haukivuori	-100					-10	-10
Urheilupuisto, jalkapallo- ja tenniskenttien uudistaminen	-500					-500	-500
Koneet ja kalusto							
Hallinnon palvelualue							
Ruoka- ja puhtauspalvelut			-100	-75	-100	-100	-375
Sivistyksen palvelualue							
Kasvatus- ja opetuslautakunta			-175	-250	-300	-300	-1025
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta			-175	-250	-300	-300	-1025
Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue			-75	-100	-125	-125	-425
ARVOPAPERIT JA OSUUDET							
Osakkeet ja osuudet							
Osakkeiden hankinta, Saimaa Stadiumi Oy vuoteen 2030			-200	-200	-200	-200	-800
Muiden osakkeiden hankinta			-240				-240
Itäradan suunnitteluhankeyhtiö			-300	-300	-300	-300	-1200
Sijoitus Etelä-Savon pääomasijoitusrahastoon			-170				-170
As Oy Ristimäenkatu				600			600
INVESTOINNIT YHTEENSÄ							
TULOT				4185	2244	2230	3230
MENOT			-22026	-34030	-38177	-19630	-113863
NETTOINVESTOINTI			-17841	-31786	-35947	-16400	-101974

TASEYKSIKKÖ JA LIKELAITOKSET tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	TOT. 2020 (meno- arvio)	TA2021 menot tulot	TS2022 menot tulot	TS2023 menot tulot	TS2024 menot tulot	Investoinnit yhteensä 2021-2024
ETELÄ-SAVON PELASTUSLAITOS							
TULOT ***			287	120	120		527
MENOT			-703	-661	-571	-500	-2435
NETTOINVESTOINTI			-416	-541	-451	-500	-1908
LIKELAITOS OTAVIA							
TULOT							
MENOT			-15	-15	-15	-15	-60
NETTOINVESTOINTI			-15	-15	-15	-15	-60
VESILIKELAITOS							
Kunnallistekniikka ja laitosinvestoinnit							
TULOT							
MENOT							
Vesilaitokset (mm. vedenhankinta)			-350	-230	-330	-290	-1200
Jätevedenpuhdistus			-320	-340	-640	-1040	-2340
Verkostot (mm. kunnallistekniikkaohjelma)			-1006	-1050	-1000	-1000	-4056
Irtaimisto			-60	-20	-40	-60	-180
Kuomiokosken puhdistamo			-15	-300			-315
NETTOINVESTOINTI			-1751	-1940	-2010	-2390	-8091
Metsäsairilan puhdistamo							
TULOT							
MENOT	-70500	-22000	-4000				-4000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ							
TULOT			287	120	120		527
MENOT			-6469	-2616	-2596	-2905	-14586
NETTOINVESTOINTI			-6182	-2496	-2476	-2905	-14059

KOKO KAUPUNKI tuhansina euroina	<u>TA2021</u> menot tulot	TS2022 menot tulot	TS2023 menot tulot	TS2024 menot tulot	Investoinnit yhteensä 2021-2024
INVESTOINNIT YHTEENSÄ (ilman Metsä-Sairilan puhdistamoa)					
TULOT	4472	2364	2350	3230	12416
MENOT	-24495	-36646	-40773	-22535	-124449
NETTOINVESTOINTI	-20023	-34282	-38423	-19305	-112033
INVESTOINNIT YHTEENSÄ (sis. Metsä-Sairilan puhdistamon)					
TULOT	4472	2364	2350	3230	12416
MENOT	-28495	-36646	-40773	-22535	-128449
NETTOINVESTOINTI	-24023	-34282	-38423	-19305	-116033
Poistotaso n. 21,5 milj. euroa					

* Kaupunkirakenneselvitys (kaupunginvaltuusto 18.6.2018 § 71). Ennen hankkeiden toteuttamisen aloittamista tehdään erillinen hankekohtainen päätös.

** Työohjelma vahvistetaan käyttötalousuunnitelmassa

*** E-S Pelastuslaitoksen investointien kuntaosuudet kirjataan käyttötalouteen. Tuloissa on avustukset.

Liite 1: Konsernivastuuhenkilöt

Kaupunginjohtajan päätös 3.11.2020 § 43

Liikelayokset	
Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	Sivistysjohtaja
Mikkelin vesiliikelayos	Tekninen johtaja
Etelä-Savon pelastuslaitos (taseyksikkö)	Tekninen johtaja
Tytäryhteisöt	
Etelä-Savon Energia Oy (konserni)	Kaupunginjohtaja
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	Tekninen johtaja
Metsäsairila Oy (konserni)	Tekninen johtaja
Mikalo Oy	Tekninen johtaja
Mikkelin Asumisoikeus Oy	Tekninen johtaja
Mikkelin opiskelija-asunnot Oy (Moas)	Tekninen johtaja
Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	Tekninen johtaja
Mikkelin Jäähalli Oy	Sivistysjohtaja
Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy	Kaupunginjohtaja
Etelä-Savon Koulutus Oy (konserni)	Sivistysjohtaja
Mikkelin Ravirata Oy	Sivistysjohtaja
Mikkelin Matkailu Oy (ei toimintaa)	Hallintojohtaja
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	Tekninen johtaja
As Oy Pirttitie III	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
As Oy Tuppara	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
As Oy Hirvipari	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy TeknoGraani (Naistinki ja Ese omistavat)	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
As Oy Mikkelin Hauki-Koivikko	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Kiint. Oy Ristiinan Suopursu	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy Kenkäveronniemi	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy Mikkelin Takojankatu 1	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Mikkelin Arkistotalo Oy	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy Mikkelin Tietotaitokortteli	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Kuntayhtymät	
Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä	Tekninen johtaja
Etelä-Savon sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymä Essote	Kaupunginjohtaja
Etelä-Savon Maakuntaliitto	Kaupunginjohtaja
Vaalijalan kuntayhtymä	Henkilöstöjohtaja
Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymä	Henkilöstöjohtaja
Säätiöt	
Haukivuoren Vanhustentalosäätiö	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Kyyhkylä-säätiö	Hallintojohtaja
Elinkeinoelämän Keskusarkiston säätiö	Talousjohtaja
Sodan ja rauhan keskus Muistin tukisäätiö	Sivistysjohtaja
Osakkuusyhteisöt (päätoisvalta yhdessä muiden kanssa ja riippuen tehdystä sopimuksesta)	
Kyyhkylän Asuntolat Oy	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy Vaahteranlehti	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy Otavan Ketola	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Mikkelin Pesula Oy	Hallintojohtaja
Kiint.Oy M:lin mlk:n Kuuselan kulma	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
As Oy Mikkelin Lehmusrivi	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Etelä-Savon Kaapelitelevisio (ei toimintaa)	Talousjohtaja
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (konserni)	Kaupunginjohtaja
Mikkelin Mikaeli Oy	Hallintojohtaja
Kiint.Oy Kattilansillan kauppakeskus	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
As Oy Partinkartano	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)
Saimaa Stadiumi Oy	Sivistysjohtaja
Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy	Sivistysjohtaja
Kiint. Oy Mikkelin Torikioski	Palvelujohtaja (Tekninen johtaja*)

*Delegoitu